Societat Andorrana de Ciències

Andorra i la integració a la Unió Europea

14a Diada Andorrana
XXXIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
18 d'agost del 2001
Prada de Conflent

Publicacions
diades andorranes a la uce
sac (Prada)

1988
Andorra, estat, institucions, societat (1a)

1989
Els moviments migratoris a Andorra (2a)

1990
La identitat nacional (3a)

1991
El futur d'Andorra (4a)

1992
Tendències polítiques a Andorra (5a)

1993
Alternatives polítiques per a Andorra (6a)

1994
Andorra i la catalanitat (7a)

1995
El finançament de l'estat andorrà (8a)

1996
Andorra en el món (9a)

1997
La integració a Andorra (10a)

1998
Andorra i l'aprofitament dels recursos naturals (11a)

1999
L'ordenació del territori andorrà (12a)

2000
Formació i ensenyament a Andorra (13a)

Societat Andorrana de Ciències

Andorra i la integració a la Unió Europea

14a Diada Andorrana
XXXIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
18 d'agost del 2001
Prada de Conflent

Diada patrocinada per

GRUP

BANCAGRICOL D'ANDORRA

BANCA REIG private banking

fem Andorra

© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, desembre 2001

Amb la col·laboració del ministeri de Turisme i Cultura

Realització gràfica: Raül Valls, SL
Impressió: Impremta Principat
ISBN: 99920-1-394-X
DL: AND-851/2001

Índex

- Salutació, per Miquel Porter i Moix 5
- Presentació, per Antoni Pol i Solé 9

Ponències

- Maria Jesús Lluelles i Larrosa: *Normes i disposicions exteriors que configuren el comerç andorrà (1864-1991)* 13
- Josep Marticella i Garcia: *Repercussió directa sobre el comportament duaner* 35
- Salvador Capdevila i Pallarès: *La transformació del marc legal* 49
- Vicenç Martínez i Vecina: *La lliure circulació dels professionals liberals* 55
- Ramon Cierco i Noguer: *La reconversió de l'economia andorrana* 59
- Francesc Bonet i Casas: *L'Europa fora de la Unió Europea* 67
- Jordi Farràs i Forné: *L'emmarcament polític d'Andorra a Europa* 73
- Josep Casadevall i Medrano: *Andorra al Tribunal dels Drets de l'Home* 79
- Ricard Fiter i Vilajoana: *Els "ombudsmen" europeus i la seva funció social* 83
- Miquel Alís i Font: *Andorra i el Consell d'Europa* 87
- Eugeni Giral i Quintana: *Vers un nou marc de les relacions Andorra-Unió Europea* . 93
- Jaume Sabater i Rovira: *La banca davant els nous reptes financers* 99
- Clara Pintat i Rossell: *L'obertura a l'exterior, oportunitat o amenaça?* 107
- Jordi Mas i Torres: *Influència en l'economia de les empreses* 113
- Josep Pintat i Solans: *Reflexions sobre les possibilitats de relació d'Andorra amb la UE* 119
- Òscar Ribas i Reig: *Les negociacions amb la UE* 121
- Juli Minoves i Triquell: *El futur internacional d'Andorra deu anys després* 131

- Cloenda, per Àngels Mach i Buch 137

Annex

- Participants 139
- Programa 145
- Recull de premsa 147

Salutació

Miquel Porter i Moix

Moltes gràcies i bona tarda a tots. Per a mi és un plaer, i a vegades això es diu protocol·làriament, però en aquest cas no és protocol·lari, és un plaer comptar amb la presència nombrosa i a més afectiva d'Andorra en aquesta reunió de països amb comunitat de llengua i en part de cultura, del nord i del sud de les fronteres, sempre artificials però a vegades necessàries, però equivocadament necessàries.

El fet és que per a mi és, hi insisteixo, un plaer però també un goig, una il·lusió, poder parlar amb vosaltres per donar-vos la benvinguda, encara que com que ja és la tarda hauria de dir l'acomiadament, però el fet és que sent exactament com sóc, aquest matí se m'han multiplicat les feines fins a un punt que, jo ja sé que no sóc un sant, però m'agradaria que *aquest de per aquí dalt* em regalés el do de la ubiqüitat, perquè així es podria fer tot al mateix temps, acabaríem complint amb el deure ben complert.

Els companys que m'heu vist més d'un any i d'altres que em coneixeu d'altres coses, ja sabeu que gràcies a Déu no perdo l'humor i que per tant, per complicades que siguin les situacions, més aviat m'agrada operar pel sistema de la ironia que no pas pel sistema del crit o de l'insult o l'enfadament, perquè entre d'altres coses aquestes realitats perjudiquen el fetge, els pulmons, i en canvi la ironia no fa mal a ningú.

Avui una vegada més he de constatar tres coses que per a mi són fonamentals en aquest *remerciament* que us en faig. La primera cosa és que ja sou a les 14 jornades, això vol dir que la col·laboració d'Andorra, de les seves institucions i de la seva societat civil, que per a mi sempre és més important que les institucions, hagi mantingut aquesta presència activa i aquesta presència d'autenticitat que fa el físic de les persones. Molt bé de les idees, molt bé de les càrregues ideològiques que cadascú porta en el seu interior, em sembla molt bé; com que

sóc bastant llibertari, doncs com més n'hi hagi més riurem. Això no em preocupa, però sí que em preocupen les presències físiques, els éssers humans són individualitzats, irrepetibles i per tant, veure cares que es repeteixen i cares que es renoven més aviat és un goig que una altra cosa.
El que m'agradaria és simplement comentar tres aspectes. Aquest de la participació que ja fa anys i que continuarà. Com a inici tenim el programa inicial de la Universitat Catalana d'Estiu, el company Pol s'ha hagut d'incorporar a l'equip dels presidents territorials perquè, si volem arribar a tots els territoris per igual, hem de tenir qui se'n cuidi i el fet és que ell se'n cuida molt bé, perquè ja són 14 anys que funciona amb unes ajudes precises que tinc al costat.
Això era la primera, però la segona era la intensitat i l'interès de la vostra feina. A vegades un pot posar en dubte i allò de dir: "I jo per què m'hi fico i per què m'embolico fent això." Si un s'hi embolica és perquè té una espècie d'animalet estrany a dintre, que en podríem anomenar *consciència* perquè és la tradició, però no és només la vostra presència sinó també la certesa absoluta que teniu un corcó, que teniu alguna cosa a dintre que us porta a intervenir, i és bastant igual encara que sembli mentida, si un l'encerta o s'equivoca, el més important, com deien abans amb l'esport, quan l'esport era esport i no era un negoci, el més important és participar i és això el que és important.
Si sou aquí és perquè voleu, amb tota la llibertat i si sou aquí és perquè sou acollits igualment amb tota la llibertat. Aquí dintre podeu expressar el que vulgueu i podeu dir el que creieu o el contrari del que creieu, ja us apanyareu amb el corcó, no és pas qüestió nostra, els corcons són personals.
[...] encara no s'han trobat mines d'urani en territori andorrà, i per tant doncs, podeu, si menys no, gaudir d'una certa tranquil·litat que no tindríeu si es descobrissin pous de petroli o gasos fàcils de liquar.
Els petits països s'han de valer d'ells mateixos, poden esperar potser col·laboració o poden esperar potser ajuda de països més grossos, poden, però no és segur que la tinguin; per tant, la primera cosa que han de fer és espavilar-se per ells mateixos, i a mi em sembla que és excel·lent que gent d'ideologies diferents, de feines pràctiques diferents es trobi per parlar-ne, per establir realment el diàleg, perquè cadascú es pugui fer càrrec del que pensa l'altre. Perquè a més a més del que feu aquí pugueu fer el que vulgueu, passejant-vos pel jardí o anant a prendre una cervesa a la plaça, per intercanviar-los.
Cap de nosaltres és prou ric per saber que ja ho sap tot o per sentir-se en possessió de la veritat. I en canvi, segons explica una vella i molt antiga llegenda índia, la veritat era un gran mirall en la qual es contemplava la humanitat però aquest mirall, quan la humanitat es va començar a barallar, es va fer miques, i per tant, en comptes d'un mirall gros van sortir molts miralls petits i aquests miralls petits només ensenyaven el nas d'un, l'orella de l'altre. Cal reconstruir el gran mirall de la veritat, i la veritat no la té ningú i la tenim tots.

Per tant a mi, el que em fa il·lusió és veure que persones d'un temperament diferent, d'un físic diferent, de destinació diferent, de vocació diferent són capaces de reunir-se en una sala i de discutir sobre problemes que, encara que no ho semblin, tots són d'interès mutu, perquè un pot parlar, suposem, d'arqueologia, l'altre pot parlar d'energies renovables, però encara que sembli mentida, tan útil és l'un com l'altre.

Vull dir, per tant, que Prada vol ser i per ara ha estat el lloc de trobada de la gent que vol compartir, i això de compartir per a mi és fonamental, és la tercera raó del meu goig i del meu plaer de veure-us aquí.

Ja vaig anunciar l'altre dia en l'assemblea d'inauguració que no per desgràcia, ni per sort, ni res de predestinacions, aquest és el darrer any que em veieu com a president rector, perquè plego. Vosaltres sabeu que al director, al rector president de la universitat l'elegeix anualment la Fundació Universitat Catalana d'Estiu, però resulta que quan em van presentar –em vaig presentar jo– per primera vegada, em van demanar si ho acceptaria, vaig dir que sí, i bé, ho vaig fer. L'any següent em van dir que em tornés a presentar i vaig dir que molt bé. El tercer any van repetir la mateixa manera, jo els vaig dir, "a veure calma, és la tercera i darrera, aneu buscant un substitut perquè la tercera la faré, però la quarta ja no". Va arribar la quarta, i vulguis o no vulguis, "és que no trobem res, és que no tenim ningú, vinga", i tornem-hi. Ara sóc a la sisena i vaig pels 72, i per tant, trobo que tinc dret a retirar-me i no només dret, sinó deure.

Jo no crec en cap càrrec de cap tipus que perduri massa, depèn una mica de la matèria del càrrec, sigui el que sigui, però a mi em sembla que perdurar en el comandament d'una qüestió de tipus cientificocultural no pot ser l'exclusiva d'una persona fins a la seva mort, perquè si es torna una mica així *picadet*, doncs bé, vés i aguanta'l. Jo encara no estic gaire *picadet*, per tant potser sí que podria aguantar un any més, però la meva raó particular, que és aquesta –que a la meva edat jo trobo que no sóc el que ha d'anar davant, que puc fer de conseller, que puc fer de col·laborador, que puc fer de moltes coses, però que no sóc jo qui ha de donar l'impuls, sinó gent més jove i adequada–, m'ha portat a la segona consideració, els càrrecs no només s'han de canviar per una qüestió ideològica o de continguts, sinó per la realitat dels canvis en la societat en la qual actues.

Com era la canalla l'any 1969, quan vaig desembarcar per la primera vegada aquí i com és la canalla d'avui? És completament diferent. No vull dir que l'ésser humà hagi canviat però sí que vull dir que el seu entorn ha canviat, que els seus interessos han canviat, que ni les músiques ni les diversions són les mateixes, i si això és així cal que la gent gran ens adonem que hem de donar entrada als altres. Per tant, és aconsellable, per a mi egoistament, per la meva sanitat i perdurabilitat, però sobretot també per la societat que la Universitat Catalana d'Estiu representa. Un cas únic de prèdica realment unitària d'una cosa tan fragmentada com és la cultura catalana.

Que vosaltres sigueu aquí és un goig per als catalans de tot arreu, per als catalans de la Franja, per als catalans del Principat, per als catalans del Regne de València, tot això que en diuen els Països Catalans té una unitat superior que la política, la unitat de la invenció i ús d'una llengua que expressa uns continguts. Les llengües no són pas res, són el resultat del que portem a dins, no es fan servir les paraules així com així, les paraules signifiquen la voluntat que nosaltres tenim, signifiquen el que volem dir. I per tant som un país, jo dic una realitat catalana cultural superfragmentada, i en canvi capaços de fer una força plural important, i és en aquest sentit, doncs, que –i amb això acabo– no només estic content que sigueu aquí sinó que us agraïm que sigueu aquí, que us necessitem, que vosaltres sou part de nosaltres mateixos. I això cal que s'entengui, cal que s'entengui perquè molt sovint és tan fàcil la demagògia de separar els uns dels altres en nom d'una frontera que està marcada per unes creuetes en un mapa. La importància és què podem fer junts, la importància és que cadascú té raons que ha d'explicar i que aquestes raons juntes són una força increïble que no hem pogut mai fer servir.
I us dic, doncs, per acabar, gràcies per venir, us necessitem, i l'any que ve, encara que no hi sigui jo, que sigui un altre el que estigui aquí, la idea continuarà sent la mateixa. Gràcies.
Només vull fer referència que aquest matí se m'han donat dos llibres que són magnífics i que fa molt bo veure que fan menció a la Universitat Catalana d'Estiu. Això vol dir que nosaltres no només fem sinó que a més a més impulsem a fer, i a mi em sembla que això sí que és important. Amb això també us necessitem. Gràcies a tots.

Antoni Pol i Solé:
"Encara que Miquel Porter marxi aquest any, i després d'aquests anys que ha estat amb nosaltres, ja té a través de la Societat Andorrana de Ciències la seva permanència a Andorra."

Miquel Porter i Moix:
"Molt bé, gràcies, adéu-siau".

Presentació

Antoni Pol i Solé

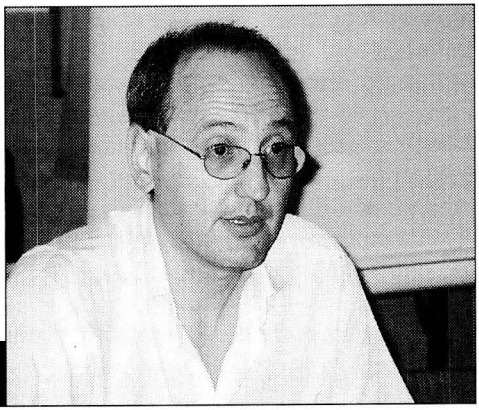

Benvinguts a la 14a Diada Andorrana dins la XXXIII edició de la UCE. Gràcies als ponents, que amb la vostra generosa aportació ens permeteu a tots ampliar els nostres coneixements i enriquir l'opinió. Gràcies als assistents que ens acompanyeu i feu viva la diada. Gràcies als mitjans de comunicació que amb el vostre treball divulgueu el que avui es dirà aquí. I gràcies als patrocinadors: el Grup Banc Agrícol-Banca Reig, per la diada; el ministeri de Turisme i Cultura, per la publicació; i el ministeri d'Educació, Joventut i Esports, per la seva contribució a la UCE.

Com cada any, hem intentat fer un programa extens, variat, complet i equilibrat. Aconseguir-ho ja és més difícil, però que consti que ho hem intentat i que estem satisfets del programa finalment resultant.

Com cada diada, aquesta també, no volem donar lliçons a ningú, ni indicar què s'ha de fer o deixar de fer. L'únic que pretenem és ajudar a reflexionar i a crear opinió, a fomentar el diàleg i a convidar tothom a expressar el que pensa sobre la qüestió per així avançar conjuntament.

Busquem la varietat, el matís, la qualitat de les opinions –no la quantitat– i, per aquesta raó, la diversitat d'implicats com a ponents.

Permeteu-me que parli un moment d'Andorra dins d'Europa. La pertinença d'Andorra a l'espai geogràfic europeu és indiscutible i no planteja cap tipus de dubte ni observació a fer, tot i els moviments de les plaques continentals.

L'emmarcament d'Andorra dins el temps històric europeu també és clar, fruit de la mateixa essència i característiques del coprincipat, que han suposat com dos eixos cartesians de referència internacional d'Andorra permanentment. A escala gràfica podríem dir que estaríem orientats segons les direccions Foix-París i la Seu d'Urgell-Roma.

No obstant això, l'evolució del concepte d'Europa els darrers segles ha passat

d'entendre's com una simple realitat geogràfica i territorial a entendre's com una possible realitat política, bàsicament a partir de mitjan segle xx i deixant de banda els diversos interessos de creació d'imperis que partien d'una unió per fusió en lloc d'una unió per integració.
Andorra, tot just consolidada en un dels reptes més grans de la seva història, amb el ple reconeixement internacional com a Estat, es veu ara confrontada amb un nou repte, que és el seu posicionament davant la generació d'una nova realitat política i econòmica, la Unió Europea, al seu entorn.
¿O potser hauríem de fer la lectura inversa i dir que Andorra s'ha pogut consolidar com a estat reconegut internacionalment gràcies a l'aparició d'aquest projecte polític que és la Unió Europea? Talment com ha anat evolucionant històricament, amb l'assoliment de nivells d'afirmació de la seva diferència gràcies a les transformacions que s'han viscut precedentment en el seu entorn europeu.
En el primer cas estaríem a l'inici d'un procés de redefinició interior quan tot just encara hauríem consolidat aquell acabat d'assolir. Mentre que des de la segona òptica ens trobem a la fi d'un procés que només es tracta d'acabar d'afermar tenint present que des de sempre hem tingut aquesta diferència d'escala entre el que ha estat el país i el que ha estat el nostre entorn.
Però sigui com sigui (un nou estadi de relació amb canvis importants per a l'estructura actual institucional o bé simplement qüestió de fer diversos ajustaments), Europa, en aquests moments per raó de la Unió Europea, constitueix un gran repte per a Andorra.
Ens definim com ens definim, finalment, no hem de renunciar a mirar cap a Europa de la manera més extensa possible i a contemplar tots els diferents àmbits de relació.
Som massa petits per desestimar-ne cap i no saber-ho aprofitar en allò que pot tenir de positiu.
Així, hi ha:
1r – El ja tradicional i més habitual dels territoris veïns, pobles i comarques.
2n – Les regions i autonomies dels estats veïns.
3r – Els Països Catalans.
4t – L'euroregió que constitueixen els territoris dels Pirineus.
5è – La zona europea de l'arc mediterrani.
6è – El tradicional dels estats veïns França i Espanya.
7è – El dels microestats europeus.
8è – El nou i directe amb cadascun dels estats europeus.
9è – La Unió Europea a través dels seus organismes.
10è – Els altres organismes europeus com el Consell d'Europa, del qual formem part.

El que sí que sembla clar és que Andorra cada dia estarà més dins d'Europa. Ho ha estat geogràficament. Ho ha estat històricament. I ho estarà políticament tant si hi entra com si en queda fora per raó del seu posicionament.
Per tant, i en virtut del nostre tradicional tarannà de mirar de cercar sempre l'equilibri, ens caldrà, assumint totalment el fet inevitable de l'existència d'una Europa també política, obrir-nos més cap a la resta del món per trobar-hi l'altre referent capaç d'equilibrar l'element nou del nostre entorn: la Unió Europea.

Antoni Pol i Solé
Representant de la SAC al Patronat de la UCE

Normes i disposicions exteriors que configuren el comerç andorrà (1864-1991)

Maria Jesús Lluelles i Larrosa

Espanya

Introducció

L'especial conjuntura geopolítica i la pròpia experiència històrica han fet d'Andorra un important centre de distribució al detall. El comerç ha esdevingut un dels factors tradicionals de l'oferta turística contemporània amb un poder d'atracció d'àmbit regional i una important repercussió social i econòmica amb relació a les dimensions del país. El seu protagonisme es tradueix en el finançament del sector públic andorrà, que ha estat marcat per la forta dependència de la imposició que recau sobre l'entrada de mercaderies procedents de l'exterior, des de ben entrat el segle xx, i en el fet que gairebé una quarta part dels assalariats treballen en el sector comercial.

El nostre interès abraça els darrers 140 anys (1850-1991), període en què es creen els fonaments del comerç contemporani. L'intercanvi tradicional s'havia realitzat amb Espanya i França determinat per la mateixa situació geogràfica, i encara avui en dia aquests dos països continuen com a principals proveïdors. També han estat els responsables de la majoria d'actuacions en matèria comercial que han modelat el comerç andorrà, amb disposicions que no sempre han tingut en compte l'opinió andorrana. Les relacions comercials exteriors andorranes han ensopegat amb dificultats en el decurs de la història i superar els esculls ha suposat un gran esforç de dedicació per part de les administracions implicades. En els processos de negociació s'ha posat en evidència la fragilitat dels intercanvis, més i més quan en el nostre cas la relació de forces no és paritària i, en ocasions, els vincles gairebé vassallàtics han deixat sentir el seu pes.

La ideologia política de cada país, la seva dimensió, la posició relativa, la dotació en recursos naturals i humans, la dependència política, entre d'altres, es

constitueixen en factors clau que han de tenir-se presents per avaluar els comportaments en matèria d'intercanvis comercials. Així, la signatura de l'acord amb la CEE l'any 1990 és precedida d'altres acords i disposicions, circumscrits als països veïns, que regulen els intercanvis i marquen les relacions d'Andorra amb Espanya i França durant més d'un segle. Uns acords internacionals, signats l'any 1867 sota forma d'intercanvi de cartes, i un seguit de disposicions tant espanyoles com franceses configuren el marc jurídic que ha modelat el sector comercial andorrà a les portes del mil·lenni.

L'intercanvi dels excedents pecuaris per productes necessaris, que no es produeixen al país, constitueix la base dels fluxos comercials fins ben entrat el segle XX. La composició i el volum dels intercanvis es modifica a mesura que varia el caràcter de l'economia andorrana. D'un comerç de productes bàsics es passa a un comerç en què la demanda turística marca els articles a vendre. Aquest relleu s'efectua durant les dècades dels anys cinquanta i seixanta.

Fins a la Segona Guerra Mundial, les formes de comerç no varien substancialment de les existents al segle XIX. A partir de la segona meitat del segle XX, en línies generals, comença la revolució comercial que respon a un seguit de necessitats com el simple creixement de les ciutats. El comerç ha de respondre a la demanda d'una economia de masses en procés d'expansió, pròpia del segle que ens precedeix. Per tant, les estructures comercials canvien en relació amb èpoques anteriors i aquest canvi comercial es deixarà sentir a Andorra amb un ritme i unes característiques pròpies, ja que respon bàsicament a la demanda que s'exerceix des de l'exterior a través del turisme. Les antigues formes de comerç com les fires, íntimament lligades a la comercialització dels excedents pecuaris, perden significació i es desenvolupen els punts fixos de venda que actualment representen més de 3.500 activitats considerades comerç al detall. Els venedors ambulants i les botigues amb característiques de magatzem a on es ven de tot completaven el panorama comercial del segle XIX i d'una bona part del segle XX.

Els protocols comercials són un reflex de la composició i dels volums que s'intercanvien. Poc tenen a veure els productes intercanviats al segle XIX amb els actuals; a tall d'exemple, el segle XIX el bestiar mular tenia un gran pes en les exportacions andorranes que s'adrecen a Espanya, mentre que el vi, el blat, l'oli d'oliva, el bestiar vaquí i porcí, la xocolata, els teixits i els mistos eren els productes per excel·lència que es compraven a Espanya. De la mateixa consulta de les balances comercials del període es desprèn aquest elevat grau d'especialització comercial, de manera especial pel que fa a les exportacions andorranes, ja que uns quants productes acaparen el valor intercanviat.

Abordarem en primer lloc les disposicions emanades de l'administració espanyola en forma, bàsicament, de disposicions unilaterals. Són un reflex de les diferents ideologies econòmiques imperants a l'època, en què l'element polític interfereix i no és aliè a les decisions que s'adopten. El punt de partida el situarem en el segle XIX per la seva especial riquesa en producció legislativa en matè-

ria comercial i perquè, en repetides ocasions, els esdeveniments del segle XX semblen un reflex o una continuació natural d'uns mecanismes que van trobar el seu fonament fa més de 150 anys.

Segle XIX

Un acord frustrat, signat entre el governador civil de Lleida i el síndic general d'Andorra, el 15 de novembre de 1850, respecta les tradicionals franquícies atorgades a les exportacions andorranes, alhora que introdueix els contingents o límits a les quantitats exportables per Andorra. El contingent es considera una eina eficaç per frenar el possible contraban de bestiar, tabac i articles estrangers, segons el text del document que insta els andorrans a posar impostos sobre l'activitat comercial, "*tiendas o depósitos de quincalla, telas y otros artefactos*", per disminuir els diferencials de preus amb Espanya. Aquest acord no es va dur a terme perquè el govern de la reina Isabel II no el va voler ratificar per raons òbvies de representació internacional. Cal esperar setanta-dos anys perquè aquest intent de combinar els contingents i les franquícies fructifiqui, per mitjà d'un reial decret de l'Estat espanyol l'any 1922.

Una de les gran riqueses nacionals, el bestiar, i en especial el transhumant, és sotmès, l'any 1853, a controls administratius més rigorosos. Andorra reclama contra aquesta disposició perquè entorpeix els necessaris desplaçaments de la ramaderia, principal recurs del país. Posteriorment, una reial ordre del mateix any reconeix de nou els privilegis atorgats al bestiar transhumant andorrà, però l'administració espanyola exigeix com a contrapartida conèixer la riquesa pecuària i l'entrada de bestiar francès en territori andorrà. Malgrat el caràcter intervencionista d'aquesta reial ordre, el Consell General la reivindicarà més endavant, en un moment en què les relacions comercials entre ambdós països empitjoren encara més.

El 1864, de nou, el bestiar andorrà queda sotmès a pagament de drets de duana en entrar a Espanya. El Consell s'adreça al coprínceр francès i acusa Espanya de posar en dubte la independència d'Andorra. El 7 de desembre de 1864 el ministeri d'Hisenda suspèn temporalment els efectes de l'ordre del 17 de maig de 1864, però es demana a Andorra que lliuri al governador civil de Lleida els censos de bestiar on s'han de fer constar les quantitats procedents de França, les destinades al consum d'Andorra i les introduïdes a Espanya. També es vol conèixer la superfície destinada a pasturatges.

El 1865, a través d'una resolució del 5 d'abril, la Direcció General de Duanes espanyola fa saber al governador civil de Lleida que les manufactures andorranes han de pagar drets de duana, ja que l'ordre del 17 de maig de 1864 només es refereix al bestiar. Posteriorment, una reial ordre del 12 d'agost de 1866 restableix l'ordre del 17 de maig de 1864. El bestiar i les manufactures andorranes queden sotmeses a drets de duana. Espanya argumenta que la Llei del 17 de juliol de 1849, base dels aranzels vigents, no preveu el cas andorrà.

El síndic adreça una súplica al govern espanyol i intenta demostrar que el con-

traban gairebé no té importància. Diu que potser el contraban de mules o cavalls pugui tenir significat, però argumenta que arriscar una mula que costa entre 2.000 i 3.000 rals, per 25 o 40 rals de drets de duana, no té gaire sentit. Afegeix que el cultiu de tabac andorrà es destina als 2.000 fumadors dels país.
L'únic tractat comercial aprovat que van portar a terme totes dues administracions durant el segle XIX, el 13 de juliol de 1867, és d'una gran importància ja que impregna les relacions comercials durant tota la segona meitat del segle XIX i el primer quart del segle XX. El firmen el ministre d'Estat, en representació del govern espanyol d'Isabel II, i el síndic, en nom i per delegació expressa del bisbe d'Urgell. Per acord mutu es restableixen les franquícies aranzelàries entre Andorra i Espanya.
Aquest ambient de bona entesa comercial creat per l'acord del 1867 troba els primers obstacles en dues reials ordres del ministeri d'Hisenda espanyol dels anys 1879 i 1880, que determinen la submissió de les manufactures andorranes a pagament aranzelari. El panorama comercial de final del segle XIX es complica i de manera especial el 18 d'octubre de 1887, amb la supressió definitiva de les franquícies aranzelàries acordades en el Canvi de Cartes del 1867. El Consell es reuneix en virtut d'una carta rebuda pel síndic en què es comunica la decisió del govern espanyol de sotmetre a pagament aranzelari el bestiar i els productes d'Andorra en ser introduïts a Espanya.
Les preocupacions que desencadena el fet porten el Consell a atorgar credencials a José Carvajal y Hué, diputat republicà i exministre espanyol del govern de la Primera República, per buscar solucions als problemes comercials provocats per Espanya amb la supressió de les franquícies. Carvajal protagonitza l'any 1892 una intervenció parlamentària a les Corts espanyoles a favor dels interessos comercials d'Andorra, sense obtenir resultats positius.
Les dificultats imposades al comerç andorrà afecten la venda definitiva, i pel que fa als beneficis obtinguts de la transhumància, el 1894 és assenyalat per l'administració espanyola com l'any en què el bestiar andorrà, en els desplaçaments temporals, troba dificultats duaneres en entrar en territori espanyol.
El segle es tanca amb unes relacions comercials tenses que coincideixen amb una crisi política i econòmica a l'interior del país. L'emigració de bona part de la població andorrana es constitueix en una alternativa a la crítica situació social de final del segle XIX. Cal esperar fins al segle XX per assolir una normalització en les relacions, que han estat molt marcades per aspectes polítics. Les tensions entre els andorrans i els dos darrers coprínceps episcopals han enterbolit el panorama dels intercanvis comercials, atesa la gran influència que els bisbes d'Urgell posseïen prop del govern espanyol.

Segle XX

El segle XX s'inicia amb un desig de bona entesa comercial entre Espanya i Andorra. Les disposicions espanyoles posen de manifest el valor que encara té la ramaderia com a activitat. El començament de segle es caracteritza per un intent

d'aproximació i normalització de les relacions comercials amb Espanya, després d'un període conflictiu que havia marcat els darrers vint anys del segle XIX. Un procés de recessió marca l'economia i afecta la població de manera sensible. L'emigració caracteritza aquestes primeres dècades del segle XX i en trenta anys es perden 1.250 persones, xifra significativa en relació amb els volums demogràfics de l'època.

Després de les tenses relacions del final del segle XIX, el coprínceр episcopal Joan Benlloch demana la normalització comercial a l'administració espanyola. Es basa en la reciprocitat de tracte, en els intercanvis comercials existents entre Espanya i Andorra i compara el sistema comercial que França té establert amb Andorra. Considera que Andorra és un bon mercat dels productes espanyols, ja que es consumeix el doble de mercaderies espanyoles que andorranes es venen a Espanya. A tall d'exemple l'any 1907 Andorra ven a Espanya per valor de 451.985 pessetes i compra en aquest país per valor d'1.222.973 pessetes, segons es desprèn de la consulta dels anuaris de comerç espanyol, que confirmen les valoracions del coprínceр episcopal. Les exportacions andorranes d'aquests primers anys del segle XX giren al voltant de la ramaderia i els seus derivats; les mules i els cavalls hi tenen especial incidència.

L'any 1903, l'administrador de duanes restableix els antics instruments comercials reguladors de la transhumància. Uns anys després, el 1908, el govern espanyol, si bé no restitueix les franquícies com a tals, concedeix a Andorra el *tracte de nació més afavorida*. Els productes andorrans passen a beneficiar-se d'una reducció en l'aplicació dels drets de duana aplicables en entrar a Espanya. Amb motiu de la Primera Guerra Mundial, Espanya introdueix els contingents en les seves relacions amb Andorra. Una de les grans preocupacions de l'Estat veí és la sortida a l'exterior de productes alimentaris, atès que genera greus problemes de carestia. Andorra en aquesta època queda eximida de les lleis prohibitives espanyoles, però se la sotmet a límits quantitatius, que es concedeixen amb periodicitat anual, prèvia sol·licitud de les autoritats andorranes.

La Primera Guerra Mundial va originar, al nostre país, les primeres fortunes del segle XX. La dimensió de les operacions comercials efectuades per Andorra, coincidint amb la conjuntura bèl·lica, són difícils de determinar perquè no es disposa d'informació estadística de les balances comercials intercanviades entre Andorra i França que permeti fer una comparació. La publicació estadística relativa als intercanvis amb Espanya neix el 1864, i amb França és posterior, del 1960.

La duana hispanoandorrana de la Farga de Moles adquireix en aquestes primeres dècades del segle XX atribucions especials que la capaciten per dur a terme certes operacions comercials. Una reial ordre del 16 de maig de 1919 confereix facultats especials a la duana de la Farga de Moles per garantir la reimportació del bestiar a Espanya. Les guies han d'anar avalades pel síndic, el Consell General i el bisbe, i, tanmateix, han de tenir garantia parcial de cada exportador temporal; la reimportació a Espanya s'ha de verificar segons el judici de la duana i sota la seva responsabilitat.

Un decret del 18 de maig de 1919 del govern espanyol prohibeix exportar substàncies alimentàries per totes les duanes espanyoles, a conseqüència dels efectes de la Primera Guerra Mundial. Malgrat que suscita dubtes que vinculi o no Andorra, la conseqüència immediata del decret és paralitzar la sortida d'Espanya dels productes acordats en règim de contingent per a aquest any; cal matisar que una part de la quota fixada havia entrat i la resta queda pendent de resolució.
Els constants esforços de l'administració andorrana i del copríncep episcopal donen resultats positius, de manera gradual, per arribar l'any 1922 a la recuperació de les desitjades franquícies aranzelàries. Havien transcorregut trenta-cinc anys des de la supressió total de les franquícies. El bisbe qualifica de trista la situació andorrana en el domini econòmic i planteja la necessitat de recuperar els avantatges comercials de sempre. El reial decret de restabliment de les franquícies addueix les raons que van portar a la supressió d'aquest privilegi tan antic. D'una banda s'argumenten les lleis comercials d'aquell moment, i de l'altra els fets polítics de final de segle. L'administració espanyola considera que les circumstàncies han canviat i que és el moment d'adoptar noves disposicions que determinin el normal desenvolupament d'Andorra. El reial decret del 18 de maig de 1922 concedeix de nou les antigues franquícies interrompudes des del 1887. El restabliment es fa sobre la base d'un contingent, en règim de franquícia, que limita les quantitats exportables per Andorra amb destinació a Espanya. També es determina que els articles espanyols d'exportació prohibida o condicionada podran ser importats lliurement a Andorra, però en règim de contingent. S'exigeix, per determinar l'exempció dels drets aranzelaris, que els productes andorrans s'acompanyin d'un certificat d'origen expedit pel síndic general i legalitzat pel bisbe. El bestiar equí, mulatí, asiní, vacum, de llana i cabrum, així com la llana i fusta, han de portar un certificat d'origen i les quantitats s'han d'ajustar als contingents que per anys naturals fixa el ministeri d'Hisenda. L'esperit d'aquesta llei ha regulat el règim d'intercanvis amb Espanya, fins a l'entrada en vigor del conveni amb la Comunitat Econòmica l'any 1991.
En aquestes primeres dècades del segle XX els mitjans per controlar el comerç exterior van més enllà dels aranzels i els contingents. D'altres mecanismes més subtils, que fins i tot poden passar desapercebuts, però que poden ser tan o més eficaços que les clàssiques tècniques comercials i que obeeixen sovint a la salut pública i a les condicions sanitàries, es posen en funcionament. Les dificultats trobades pel bestiar andorrà per raons sanitàries, en el període comprès entre els anys 1927 i 1930, creen seriosos problemes a la seva comercialització en territori espanyol. A la pràctica, equivalia a suprimir les disposicions del reial decret del 18 d'octubre de 1922 amb el pretext de controls sanitaris.
El contingent que autoritza el ministeri d'Hisenda, segons el reial decret del 1922, se supedita de fet a l'obtenció d'una llicència d'importació del ministeri d'Economia Nacional, que cal sol·licitar per a cada expedició. Les llicències es concentren a les mans d'uns quants ramaders espanyols que aconsegueixen els permisos per entrar el bestiar andorrà a Espanya, situació que provoca una cai-

guda dels preus del mercat interior i nombroses queixes de l'administració andorrana, que nega rotundament l'existència de malalties pecuàries en el seu territori. La situació culmina amb un fort enfrontament entre el consorci d'importadors espanyols i els productors andorrans amb l'expulsió d'un dels membres més destacats del consorci, al qual s'acusa d'actuacions econòmiques perniciose s. Finalment, se soluciona al problema amb la reial ordre del 17 de gener de 1930 que permet l'entrada a Espanya del bestiar andorrà autoritzat en contingent, sense la necessitat d'obtenir un permís per a cada expedició. L'únic requisit consisteix en un reconeixement sanitari a càrrec de l'inspector de la duana de la Farga de Moles.

La Segona República adopta mesures per controlar el moviment de capitals i nomena un representant –Tarongi– prop del copríncep episcopal, amb residència a la Seu d'Urgell, a causa del clima de desconfiança política que suscita la figura del copríncep episcopal. Tarongi, en un dels seus informes, fa esment dels productes comprats per Andorra a Espanya com són els alimentaris, les begudes i els articles d'ús personal. També destaca que la producció lletera andorrana, 10.000 litres diaris, és venuda a les fàbriques de formatge i mantega de la Seu d'Urgell.

El govern espanyol crea una comissió interministerial, el 30 de juny de 1931, integrada per representants del ministeri d'Hisenda i del ministeri d'Economia. Les seves funcions consisteixen a revisar les conclusions relatives a tractats i regulacions comercials amb l'estranger, així com el control de les exportacions espanyoles. Pel que fa a Andorra, aquesta comissió passa a concedir les degudes autoritzacions dels productes que estan prohibits o condicionats, si la seva exportació ha estat sol·licitada dins del contingent corresponent. A la pràctica, aquesta comissió és l'organisme que assumeix la regulació dels contingents d'importació i exportació en els intercanvis hispanoandorrans.

Durant la Guerra Civil Espanyola, que actua d'impulsora dels nostres intercanvis comercials, Andorra adopta un seguit de disposicions que tenen l'objectiu de regular i controlar els fluxos comercials del període. L'esperit que impregna tota la legislació produïda arran de la guerra espanyola, marcada per la prudència i l'escassesa de productes, arriba fins i tot a marcar els seus comportaments posteriors. A grans trets, el govern de la República espanyola intenta abastir Andorra, però el gir de la guerra i les diferents disponibilitats dels uns i dels altres determina els andorrans, l'any 1937, a optar per un mercat amb més possibilitats com el que ofereix el govern de Burgos amb Franco.

La política comercial de la postguerra es tradueix en una manera de fer que ha marcat el panorama comercial andorrà durant una bona part del segle XX i fins a una data recent. Són nombrosos els testimonis orals que donen compte d'aquest període que ha condicionat tant la mentalitat andorrana en matèria comercial.

La postguerra espanyola enceta, en matèria comercial, una nova manera de fer, en què les quotes dominen el panorama dels intercanvis. La distribució i la dis-

ponibilitat de les mercaderies, condicionades freqüentment per la insuficiència de les quantitats, marquen la política comercial d'una bona part de la segona meitat del segle XX i donen protagonisme a un organisme nomenat Comisión Interministerial Permanente de los Valles de Andorra. El 25 d'octubre de 1939 es crea l'esmentada comissió, que neix del ministeri d'Afers Estrangers com a òrgan de coordinació dels temes relatius a Andorra, amb preferència en l'àmbit comercial. La comissió, que tracta exclusivament els temes d'Andorra, no tenia res a veure amb l'antiga comissió interministerial creada el 1931 que, entre d'altres, tractava també els temes andorrans.

Els primers anys de postguerra es caracteritzen pel grau de complicació que presenten els tràmits comercials a seguir, una part dels quals s'eliminarà a mesura que evolucionin els intercanvis, com a resposta de negociacions polítiques fetes pel que fa al cas o per una major disponibilitat en el lliurament de les mercaderies i per alguns incidents com el de l'any 1944, en què un atac del maquis prop d'Andorra porta el govern espanyol a tancar la frontera per impedir la circulació de persones i mercaderies. El tancament, d'accentuat caràcter repressiu per a Andorra, es manté entre dos i tres mesos.

Els anys immediats a la postguerra, preval la liberalització dels trànsits –permís de circulació de mercaderies estrangeres que atorga Espanya a través del seu territori–, perquè es considera que no ocasionen perjudicis per a Espanya i que representen un gran benefici per a Andorra. La idea de liberalització dels trànsits es fonamenta en el desig de recuperar la influència comercial espanyola, tal com existia en èpoques anteriors a la Guerra Civil. Durant l'època de la República, la filosofia espanyola sobre el trànsit havia estat de caràcter restrictiu; es concedien només els trànsits de mercaderies necessàries per al consum interior del país.

Es faculta la duana espanyola, mitjançant un decret del ministeri d'Hisenda espanyol de l'any 1947, per admetre tabac andorrà amb destinació a Tabacalera Española i per autoritzar la importació temporal a Espanya de xassís d'automòbils perquè siguin carrossats. Igualment, l'administrador de la duana de la Farga de Moles passa a gaudir de la capacitat d'ampliar els contingents acordats de mercaderies produïdes a Espanya.

La comissió interministerial, que es limita a la intervenció directa i personal d'alguns dels seus membres, com el cas del governador civil de Lleida, és objecte de dues reestructuracions durant la dècada dels anys cinquanta, una el 1953 i l'altra el 1957. Després d'aquestes reorganitzacions quedarà establerta de manera definitiva per regular el comerç hispanoandorrà, sense canvis substancials durant els anys posteriors. La reorganització de l'any 1953 deixa la comissió permanent presidida pel director general de Política Exterior del ministeri d'Afers Estrangers; els vocals són el governador civil de Lleida, que actua de delegat especial del govern per a Andorra, el director d'Afers Polítics d'Europa, un representant de les direccions generals de Política Econòmica, de Relacions Culturals del ministeri d'Afers Estrangers, de Seguretat, de Carreteres i Camins

Veïnals, de Duanes, de Correus i Telecomunicacions, un representant de l'Institut Espanyol de Moneda Estrangera, un altre de la Guàrdia Civil i un altre de Comerç i Política Aranzelària.
El 1957 la comissió s'amplia amb un nou vocal, un representant del ministeri d'Informació i Turisme, amb la intenció de donar més eficàcia i rapidesa als afers pendents entre Espanya i Andorra. La comissió es reunia un cop a l'any, generalment el mes de desembre, per fixar els contingents de comerç. Actua en funció de les necessitats reals del moment i dels condicionaments polítics i econòmics. En matèria comercial executava les disposicions adoptades per l'administració espanyola i establia, anualment, els volums d'intercanvi comercial: els contingents d'exportació de productes espanyols amb franquícia de drets i exempts de llicència prèvia, els d'importació de productes andorrans amb franquícia de drets i exempts de llicència prèvia i els de mercaderies que travessen Espanya, en règim de trànsit amb destinació a Andorra.
La concessió dels contingents de mercaderies espanyoles s'efectua sobre la base de les indicacions de la desapareguda Vegueria Episcopal, òrgan de representació del coprínceр bisbe; la resolució acordada per la comissió interministerial era comunicada a la duana espanyola i a la vegueria. La proposta de contingent de mercaderies en trànsit era elaborada per la Vegueria Episcopal, a petició dels comerciants andorrans, i confirmada per la comissió interministerial. La vegueria en decidia el repartiment i ho feia saber a la comissió. El sistema de repartiment resultava arbitrari per no basar-se en cap criteri d'equanimitat i va afavorir l'aparició d'algunes fortunes, que van sortir beneficiades de les bones relacions amb les vegueries.
Els contingents s'entenien com a indicatius i l'administrador de la duana de la Farga de Moles tenia facultat per ampliar-los, des de la dècada dels anys quaranta. A condició que les partides es mostressin insuficients i es tractés de productes espanyols, la duana podia considerar el seu augment i donar-ne compte al servei d'Administracions i Operacions Especials, que depenia de la Direcció General de Duanes i Comerç Exterior. Però la comissió interministerial es reservava la facultat de considerar de nou aquesta capacitat.
Pel que fa als productes andorrans, Espanya els admet sempre que l'origen sigui andorrà, en règim de contingent i amb franquícia de drets. Es tracta, per tant, de productes estrictament lligats al concepte de producció nacional. També s'admeten, en el mateix règim, mercaderies que haguessin sofert un procés de transformació important al Principat. Durant la dècada dels anys setanta, els contingents de productes andorrans s'incloïen en dues llistes diferents. La llista A, que feia referència a mercaderies d'origen andorrà amb importació lliure de drets i exemptes de llicència prèvia, i la llista B, relativa a mercaderies produïdes a Andorra, d'importació autoritzada amb pagament de drets i exemptes de llicència prèvia.
L'any 1986 és un any de canvis en el règim comercial. S'eliminen les maneres de fer heretades d'èpoques anteriors per adaptar-se, progressivament, a la nova situació que es crea amb l'adhesió d'Espanya al Mercat Comú, l'1 de gener de

l'any 1986. Les exportacions espanyoles deixen de beneficiar-se de la desgravació fiscal i s'acaben els contingents. La desgravació fiscal havia estat objecte de dures crítiques i arriba a rebre la consideració de subvenció a l'exportació.
En el decurs de l'any 1986 moltes mercaderies es beneficien d'un contingent il·limitat. Aquesta modificació allibera el comerç de productes espanyols amb Andorra i l'adapta progressivament a la nova situació que respon a l'adhesió d'Espanya al Mercat Comú. En el decurs d'aquest mateix any la comissió presenta una memòria sobre el *Futur règim comercial amb Andorra* en què planteja la necessitat de modificar les relacions comercials.
Les relacions comercials amb Espanya han evolucionat des de la postguerra fins a l'actualitat; la política comercial, inspirada en el reial decret de 1922, es va adaptar a les necessitats de cada moment, sense deixar de banda les grans directrius marcades durant la dècada dels anys vint. En termes generals, es pot dir que el sistema de contingents, que institucionalitza el reial decret de 1922, presideix les relacions entre Andorra i Espanya durant una gran part del segle XX, si tenim en compte que els contingents havien estat introduïts amb motiu de la Primera Guerra Mundial.
La posada en funcionament del conveni d'Andorra amb l'actual Unió Europea ha introduït una nova dinàmica de relacions i un cop més és una mostra de com els intercanvis comercials hispanoandorrans s'han anat adaptant a les diferents circumstàncies viscudes. Andorra ha passat a negociar amb una àrea econòmica supranacional i els acords comercials directes amb Espanya ja formen part de la història econòmica del país. Actualment, Espanya és el primer proveïdor d'Andorra de mercaderies i el primer destinatari de les produccions andorranes, malgrat que aquestes darreres presentin un escàs grau de cobertura en la balança comercial.
L'acord d'Andorra amb la CEE se signa el 28 de juny de 1990 en forma d'intercanvi de cartes i es publica al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra (BOPA) el 14 de juny de 1991.

França

Introducció

Les relacions comercials francoandorranes del segle XIX han estat marcades per dos fets importants: la signatura de l'intercanvi de cartes del 1867 i la campanya de premsa muntada des de França que va marcar les normes comercials a final del segle XIX i d'una bona part del segle XX. Igual que Espanya, França també tenia atorgades a Andorra, des de temps immemorials, les franquícies aranzelàries.
Des d'una perspectiva estrictament geogràfica, les comunicacions han estat un factor d'importància que han influït, fins ben entrat el segle XX, en les relacions comercials francoandorranes, a banda de les relatives a política comercial. Les

condicions climatològiques de l'hivern i el fet que l'única carretera existent que comunica amb França no ha estat oberta fins al 1933, i asfaltada el 1959 –a través del port d'Envalira (2.407 metres)–, han suposat un grau de dificultats que no ha tingut el mateix paral·lelisme amb la carretera que comunica amb Espanya, inaugurada el 1913 i que segueix l'eix del riu de la Valira. Aquest grau de dificultats no és obstacle perquè, a partir de la dècada dels anys cinquanta, el corrent comercial, que tradicionalment s'havia establert de manera preponderant amb Espanya, s'inverteixi i França n'agafi el relleu durant una bona part de la segona meitat del segle XX. Les mercaderies procedents d'aquesta última nació, o que hi circulen, van adquirir, amb el decurs del temps, un pes específic cada cop més important.
Actualment, la situació ve marcada per un repartiment entre les procedències de les dues nacions veïnes, amb predomini, els darrers anys, de les mercaderies procedents d'Espanya. En el mercat andorrà la presència de productes francesos i espanyols assoleix una participació important. En ocasions, alguns factors de caràcter conjuntural, com havien estat al seu moment les cotitzacions monetàries als països veïns, havien marcat el comportament comercial. En aquest procés, que ha donat com a resultat una equiparació pel que fa a les vies d'aprovisionament, no és aliè el fet que ambdues nacions siguin part integrant de la Unió Europea, a més de veïnes d'Andorra.

Segle XIX
El 22 de novembre de 1867 el govern francès acorda un règim de franquícia per a l'exportació a França dels productes andorrans. Prèviament, el secretari del ministeri d'Estat espanyol s'havia dirigit a l'ambaixador de França a Madrid per fer saber que el govern d'Isabel II havia posat novament en vigor el privilegi de franquícia, que permetia l'exportació dels productes andorrans a Espanya amb l'única excepció del tabac. El secretari d'Estat proposa al govern francès que concedeixi a Andorra els mateixos avantatges comercials. La Direcció General de Duanes i Contribucions Indirectes del govern francès es mostra d'acord amb el plantejament general, però qualifica d'excessives les garanties exigides pel govern espanyol per evitar el frau; en la seva opinió, resulta suficient un certificat d'origen dels productes andorrans expedit pel síndic i, en cas de dubte, enviar a Andorra un responsable del Servei de Duanes francès per verificar l'origen del producte.
Finalment, s'adopten les decisions del govern espanyol, però l'administració francesa es reserva la facultat de poder suprimir allò que resulti innecessari. S'insisteix que els productes andorrans són assimilables als francesos, excepte en aquells casos en què s'estableixi un règim especial; arribat el cas, els productes andorrans, en entrar a França, han de ser gravats amb drets aranzelaris. El ministre d'Afers Exteriors de França comunica al síndic general l'adopció de l'acord, el 22 de novembre de 1867, si bé no entra en vigor fins al mes de gener de 1868. Els principis bàsics de l'acord són:

El bestiar i altres produccions d'Andorra, quan entrin a França, han d'anar acompanyats d'un certificat d'origen firmat pel síndic. El certificat esmentat s'ha de presentar a la duana francesa per donar-hi el vistiplau. Els ferros i altres manufactures han d'anar acompanyats del certificat i la marca del propietari. La duana francesa pot instruir enquestes per mitjà de testimonis, en cas de dubte, sobre l'autenticitat dels certificats i atenir-se al resultat. També s'especifica que les autoritats andorranes han de prestar l'ajuda pertinent al delegat francès que el seu govern enviï a Andorra, quan ho consideri convenient, per verificar les existències del país. El president d'Andorra no podrà lliurar cap certificat de tabac, ja que està estancat a França, ni de cotó, perquè no es produeix al país. Encara que l'entrada de productes francesos no és objecte de cap article específic, la introducció del document remarca que Andorra admet en reciprocitat de tracte les produccions franceses. També s'exigeix vetllar pel bon compliment del lliure tràfic entre Andorra i França, amb les garanties necessàries per prevenir el contraban.

A diferència dels termes acordats amb Espanya, l'intercanvi de cartes del 1867 que s'estableix amb França no es refereix en absolut a les mercaderies en trànsit. A l'acord establert amb Espanya es tenen en compte els trànsits, però sotmetent-los a pagament aranzelari.

Els canvis de lletres del 1867 estableixen una zona d'intercanvi lliure, amb els avantatges que se'n deriven, i les exportacions de mercaderies andorranes en direcció a França són previstes jurídicament per primera vegada. Hi ha constància d'exportacions de productes andorrans a França abans d'aquesta data però la seva importància devia ser escassa i, davant la inexistència d'un privilegi com a tal, es regulaven per la pràctica. El jurista francès Jean Cougul, a la seva tesi doctoral publicada el 1943, considera que la inexistència d'un acord comercial entre França i Andorra, anterior al 1867, demostra que els productes andorrans es dirigien íntegrament a Espanya. L'autor veu en l'acord del 1867 l'inici d'un corrent comercial cap a França en detriment d'Espanya. Dos fets, segons Cougul, originen aquest corrent: les dificultats en el terreny de les relacions comercials entre els governs espanyol i andorrà durant la segona meitat del segle XIX, i els moviments monetaris de l'època que porten els andorrans a fer les vendes de bestiar a França.

Des d'un punt de vista quantitatiu, no es poden fer comparacions entre els intercanvis andorrans amb França i Espanya del segle XIX i d'una gran part del segle XX, atesa la inexistència de dades franceses anteriors al 1960. En tot cas, si s'accepta l'argumentació de Cougul i es fa una valoració dels intercanvis amb Espanya, s'aprecien disminucions conjunturals dels fluxos hispanoandorrans durant el segle XIX. Aquestes inflexions de la balança comercial s'haurien de compensar, òbviament, amb increments de la balança francoandorrana, que actuarien de manera complementària. El sistema comercial andorrà del segle XIX es pot comparar amb un moviment pendular que es decanta alternativament cap a França o cap a Espanya, d'acord amb les necessitats, les conveniències i les possibilitats de cada moment.

La normativa comercial, basada en l'intercanvi de cartes del 1867, s'observa de manera ininterrompuda fins a l'any 1881. El 15 de març de 1881 es disposa la interrupció de les relacions comercials francoandorranes. El contingut del decret és precís i contundent: la importació, el trànsit i l'exportació de productes i mercaderies de tot tipus queda prohibida a través de la frontera d'Andorra i els ministres d'Agricultura i Comerç, Afers Exteriors, Interior i Finances queden encarregats de l'execució del decret. Els dos coprínceps acorden el tancament de les fronteres andorranes, en represàlia pels problemes que tenen plantejats amb els andorrans.

Crida l'atenció que es faci esment de les mercaderies en trànsit, tot i que aquest instrument no ha estat esmentat als protocols oficials reguladors del sistema comercial amb França. El juny de 1881 les autoritats andorranes sol·liciten l'aixecament del blocatge fronterer, que també afecta la frontera hispanoandorrana. La situació es normalitza al juliol. Malgrat aquest tancament temporal, el bestiar francès en transhumància és introduït en territori andorrà i la qüestió duanera, en aquest cas concret, es converteix en arma de pressió per resoldre tensions institucionals.

Un cop superat aquest primer escull, una campanya de premsa muntada des de França determinarà el contingut dels futurs acords, en especial pel que fa al bestiar que quedarà sotmès a contingent. Cal recordar que la ramaderia constituïa un producte d'intercanvi essencial per a unes economies tradicionals de muntanya, com ho era l'andorrana fins ben entrat el segle XX. Per tant, en limitar el comerç de bestiar es limitava el seu desenvolupament econòmic i es dificultava la possibilitat d'adquirir altres productes necessaris.

La causa que desencadena l'adopció de quotes limitatives de les quantitats exportables per Andorra té l'origen en una campanya de premsa endegada des de França. El contraban que es fa des d'Andorra és el gran protagonista de la campanya, que ataca de manera ferotge aquestes pràctiques comercials andorranes, i els debats polítics es polaritzen al voltant de dos productes: el tabac i el bestiar. El tabac preocupa l'administració francesa i el bestiar, els productors del sud de França. Uns anys abans, concretament el 1890, el llibre d'actes del Consell General constata l'existència d'un corrent fraudulent de bestiar que, sense ser andorrà, s'introdueix a França com a tal amb els beneficis de franquícia atorgats a l'acord de l'any 1867.

El Consell tem les conseqüències que es puguin derivar de l'existència de corrents fraudulents de comerç, en aquest cas amb França, i nomena encarregats especials la missió dels quals consisteix a controlar les existències andorranes i contrastar les dades amb les dels registres ramaders.

La problemàtica del tabac va quedar resolta l'any 1896, quan França, de manera unilateral, passa a limitar les quantitats que es poden importar des d'Andorra. El tema del bestiar va originar més controvèrsia que el del tabac. Dos anys després de les al·lusions que fa el Consell General al frau que es comet a través de la frontera francesa i l'intent de control d'aquest, el 1892, s'inicia a la premsa fran-

cesa una campanya virulenta en contra d'Andorra. La majoria dels articles que integren aquesta campanya són publicats en el decurs del 1892, malgrat que alguns apareixen posteriorment, fins a l'any 1896. Els atacs van dirigits al tràfic fraudulent de bestiar espanyol que, a través d'Andorra, entra a França a l'empara del benefici de l'intercanvi de cartes del 1867. La resposta del Consell és negar les acusacions i qualificar de calumniosa aquesta campanya de premsa.
A la campanya també s'hi afegeixen les protestes de diverses regions franceses que tenen interessos ramaders, com és el cas de la Cerdanya francesa i l'Arièja, que al·leguen que en algunes fires no han pogut competir amb els preus del bestiar andorrà, molt més competitiu. La Cambra de Comerç de Perpinyà es fa ressò d'aquesta problemàtica i intervé prop del seu govern en defensa dels ramaders francesos. L'atac dels ramaders s'estén a les seves pròpies duanes, a les quals acusen de manca de control sobre els moviments de bestiar. La discussió arriba al Senat francès amb una interpel·lació d'un senador, en representació del departament de l'Arièja, que denuncia el fet que França té atorgada la franquícia a Andorra quan Espanya grava les entrades de productes andorrans. Simultàniament, el parlament andorrà, davant la gravetat dels fets, canvia la seva posició; adopta mesures de control i condemna amb multes les infraccions de contraban.
El govern francès es veu obligat a prendre mesures per satisfer les demandes internes, però procura no ofegar l'economia andorrana per considerar que França sempre ha exercit una labor de protecció envers Andorra. Tot plegat determina que, durant l'any 1897, s'adoptin mesures especials. Es cursa un ofici al síndic –el text figura en el llibre d'actes del Consell– en el qual es fa saber que el govern francès vol limitar la franquícia anual d'exportació andorrana estrictament a un terç de les existències ramaderes censades al país.
Amb aquesta disposició s'arriba a una solució intermèdia que pretén evitar el contraban i conservar la franquícia concedida a Andorra. La primera quota s'estableix el 1897 i s'admet la base numèrica presentada pel Consell l'any anterior. Els recomptes són verificats pel veguer, representant del copríncep francès a Andorra, i els agents de duanes francesos. Després del primer recompte del 1897, verificat pel representant del copríncep francès, el veguer i els agents de duanes francesos, se'n van efectuar tres més de consecutius, els anys 1898, 1899 i 1900.
L'interès pel control del possible contraban ramader decau gradualment, i a conseqüència dels elevats costos per dur a terme els recomptes l'administració francesa acorda executar-los cada cinc anys o en casos d'epidèmia que pogués provocar canvis importants en els censos. Fins al mes d'agost de 1951 no es va tornar a verificar un nou recompte dels efectius ramaders andorrans per establir el terç en franquícia.
La introducció dels contingents en les relacions comercials amb França es va produir a final del segle XIX, però amb el decurs del temps la utilització d'aquest instrument de política comercial amb l'objectiu d'evitar el contraban s'aplicarà,

per part de l'administració francesa, amb caràcter orientatiu, sense massa exigències. Els contingents de bestiar en franquícia no sempre van ser observats regularment per part de França. Així, amb motiu de les disposicions sanitàries franceses, el comerç andorrà d'exportació de bestiar podia conèixer períodes d'interrupció. L'any 1890, abans de la introducció de les quotes restrictives, es tanquen temporalment al bestiar de llana i cabrum transhumant els punts fronterers de l'Ospitalet i l'Auzat a causa d'una epidèmia declarada a la Vall d'Aran. Aquests punts es tanquen temporalment, de nou, des del mes de setembre fins al febrer de 1899, per acord del ministeri d'Agricultura francès, tant al bestiar menut com al gros procedent d'Andorra.

Mesures sanitàries

Un acord ministerial del 7 d'agost de 1920 prohibeix l'entrada a França de gairebé tot el bestiar andorrà. El 1936 s'aixeca la prohibició que afecta l'espècie bovina. Les disposicions prohibitives per a l'exportació de bestiar andorrà continuen amb tot un seguit de mesures que s'inicien el 1949 i es completen el 1961, i que donen com a resultat la interrupció del comerç d'espècie bovina. El 1968 es reprèn la venda de boví a França, però a canvi de respectar les mesures sanitàries exigides per aquest país. Un avís als importadors francesos comunica que l'entrada de cavallí andorrà queda prohibida a partir de l'1 de juliol de 1966. La pesta equina que s'ha declarat a Espanya és la causa determinant en aquesta ocasió. El 1968 s'aixeca parcialment la prohibició i s'admeten cavalls destinats a carnisseria.

El règim establert, anterior a l'entrada en vigor de l'actual acord amb la Unió Europea, disposava el benefici de la franquícia per un nombre determinat de caps andorrans i, des de l'any 1964, passa a acollir-se el 15% del bestiar de llana que en transhumància naixia a França.

Conseqüències comercials de la Segona Guerra Mundial

Arran del conflicte bèl·lic espanyol, el comerç es decanta cap a França i altres països. És en aquest moment que prenen vigència els trànsits de mercaderies per territori francès i, atesa la seva importància, França els sotmet a reglamentació.

Tradicionalment, França havia permès als importadors andorrans la circulació a través del seu territori de mercaderies en trànsit, però des de l'1 de juny de 1937 passarà a exigir més requisits, com la presentació al servei de duanes francès d'una autorització d'importació firmada pel síndic i visada pel veguer, representant del copríncep francès en territori andorrà. Aquest doble control perseguia limitar el consum a les necessitats internes del país i, per tant, evitar el contraban. La reglamentació dels trànsits amb França no va ser modificada durant la Segona Guerra Mundial, però les restriccions pròpies del període bèl·lic van fer que resultessin abolits.

Els decrets de l'1 i del 9 de setembre de 1939 estableixen els nous criteris

comercials que afecten Andorra i d'altres països. El règim general exigeix una llicència i un certificat de canvi als productes que des d'Andorra volen entrar a França. Per als productes francesos, excepte les mercaderies necessàries per al proveïment bàsic, queda autoritzada la sortida amb el permís previ de l'oficina de canvis i dels ministeris competents. La mesura vol evitar que Andorra es converteixi en una plataforma de distribució de mercaderies i capitals, en resposta a les condicions creades per la guerra. Els articles destinats a Andorra són dividits en tres categories:

• Productes necessaris per al proveïment andorrà. El veguer, representant del copríncep francès, estableix la llista i la presenta al ministeri d'Avituallament; un cop efectuada la concessió, la mateixa vegueria francesa procedeix a l'emmagatzematge i venda posterior al Consell General. El pagament s'efectua en pessetes, que es dipositen a la caixa de la vegueria.

• Mercaderies d'exportació autoritzada. Poden entrar a Andorra sense altres requisits que una simple declaració d'exportació.

• Mercaderies que tenen la sortida prohibida. En règim de contingent són exportables; les quotes són fixades pel veguer francès i la Direcció Regional de Duanes, després de l'acord previ dels ministeris implicats.

El comerç francoandorrà, que s'havia triplicat entre els anys 1934 i 1937, tant en valor com en pes, experimenta un retrocés brusc durant l'any 1939 a conseqüència de la instauració d'aquestes mesures restrictives. Reprèn en acabar la guerra per l'auge econòmic francès, l'estabilització dels preus i la normalització de les condicions de vida que en són els desencadenants.

Tot i que el règim que es descriu regeix fins a l'any 1955, s'introdueixen algunes modificacions a mesura que l'intercanvi comercial s'incrementa. Així, les llicències de trànsit les atorga la Direcció Regional de Duanes, entre els anys 1945 i 1947; a partir del 1947 i fins al 1950 és la Vegueria Francesa la que assumeix de nou el paper controlador de les llicències, després de la consulta prèvia a una comissió especialitzada sobre aquest tema amb seu a París.

Aquest paper interventor de la Vegueria Francesa provoca les primeres queixes del Consell l'any 1948, segons consta al llibre d'actes. El Consell, que actua d'interventor comercial durant el període de guerres, comença a enfrontar-se amb la vegueria el 1939, moment en què la vegueria inicia les activitats com a importador i com a oficina bancària mitjancera per a totes les transaccions amb França.

Modificacions de l'any 1950 i regulació dels trànsits

Amb la recuperació de l'estabilitat política arriben les modificacions en el sistema comercial. Finalment, el 21 de juliol de 1950, un avís als exportadors de mercaderies amb destinació a Andorra és publicat al *Journal Officiel*, el qual, en essència, estableix el següent:

• Els productes francesos d'exportació lliure s'han de proveir d'una simple declaració d'exportació per sortir amb destinació a Andorra.

• L'exportació de mercaderies franceses, la sortida de les quals estigui prohibi-

da, queda subordinada a l'obtenció d'una llicència prèvia. Les llicències han de ser sol·licitades al ministeri competent.

• Tota mercaderia en trànsit per França, en direcció a Andorra, s'ha de proveir d'un permís especial o llicència atorgada per la prefectura dels Pirineus Orientals.

• La llicència atorgada per l'Estat francès ha de ser lliurada a l'exportador.

Per tal d'atenuar les conseqüències de l'avís del 21 de juliol de 1950, ja que es temia una pujada de preus, la Vegueria Francesa continua intervenint la compra d'una sèrie d'articles, com la llet condensada, els cereals, l'oli, el sucre, els llegums, les patates, el cafè, el te, la vainilla i el rom.

Amb aquesta disposició es liberalitzen les exportacions franceses cap a Andorra i s'estableix un sistema comercial que resulta més transparent que el que Espanya disposava per a Andorra en els mateixes dates. Així ho reconeix el Consell, que el desembre de 1950 agraeix les modificacions comercials introduïdes per França i considera que és causa de futura prosperitat i desenvolupament, i també agraeix al copríncep francès l'interès pel comerç i el turisme d'Andorra.

Trànsits

Una de les primeres normes que regulen els trànsits francoandorrans és el decret de l'1 de novembre de 1900 que autoritza la duana de l'Ospitalet a despatxar mercaderies d'altres països en trànsit cap a Andorra, limitades a 250 quinters de bacallà sec o salat i 250 hectolitres de petroli.

Posteriorment, una resolució de l'administració francesa, del 3 de novembre de 1928, autoritza el trànsit cap a Andorra dels productes considerats no prohibits, en quantitats que no excedeixin les necessitats del consum interior. De fet, abans de la Segona Guerra Mundial, Andorra gaudeix de gran llibertat quant a l'entrada d'articles en aquest règim; aquesta llibertat comercial, però, quedarà limitada posteriorment a conseqüència de la subordinació dels trànsits a l'obtenció de llicències. La importància dels productes procedents de països tercers que entren en trànsit a través de França augmenta la dècada dels anys trenta, en detriment dels mateixos productes francesos. Es tracta d'essències de petroli, pebre, olis minerals, cereals i farines, cafè, aparells de fotografia, sucre, teixits de seda i llana i fruites en conserva. Durant la Segona Guerra Mundial els trànsits s'interrompen i, des de l'any 1945 i fins al 1947, la Direcció Regional de Duanes els controla mitjançant el lliurament de llicències específiques; posteriorment, la Vegueria Francesa, entre els anys 1947 i 1950, fixa els contingents d'articles autoritzats, que gestiona una comissió amb seu a París.

França vol evitar la competència que pot exercir Andorra per mitjà de la revenda de productes, prèviament importats. Fins i tot les revendes a Espanya es consideren una competència directa a la capacitat exportadora francesa. Amb l'avís del 1950, les peticions andorranes queden substancialment reduïdes. Els productes com les cigarretes, els articles de niló i el pebre passen a ser objecte d'un control estricte.

El ministre de Finances francès, amb motiu de l'avís de 1950, considera que no és normal confiar la qüestió dels trànsits a un organisme amb seu a París, possiblement mal informat, o a la Direcció Regional de Duanes –òrgan executiu–, i trasllada a la prefectura dels Pirineus Orientals, per la seva proximitat amb Andorra, la conveniència d'atorgar o no els permisos esmentats. L'adopció d'aquesta mesura, juntament amb la supressió del racionament a França, la liberalització dels canvis i l'equiparació dels preus a escala mundial, fa pensar al govern francès que el tràfic il·lícit derivat dels trànsits ha de ser escàs, però l'existència de mercaderies de molt valor i poc pes obliga a adoptar disposicions preventives. Una sèrie de productes anomenats *sensibles*, com el tabac, els rellotges, els encenedors, els bolígrafs, les plomes estilogràfiques i els articles de niló, entre d'altres, queden contingentats i, evidentment, sotmesos a l'obtenció de llicència prèvia de trànsit.

Les persones que volien aspirar a la importació de productes en trànsit s'inscrivien en un registre controlat per la Vegueria Francesa; el veguer portava a terme una enquesta per conèixer les necessitats dels demandants andorrans i posteriorment les peticions s'enviaven a la Delegació Permanent, a Perpinyà. Després de la indicació prèvia de la Direcció Regional de Duanes i d'acord amb les disposicions del 1950, es feia arribar la relació dels contingents en trànsit als serveis del copríncep francès a l'Elisi i, posteriorment, al ministeri de Finances, concretament a la Direcció de Relacions Econòmiques Exteriors. Aquesta direcció fixava la llista de productes sotmesos a contingent i llicència, coneguts pel nom de *productes sensibles*, i enviava el text final a la Delegació Permanent.

El repartiment dels contingents atorgats era a càrrec d'una comissió amb seu a la Delegació Permanent, integrada pel delegat permanent francès –president–, un representant del servei de Renseignements Généraux i el director de Comerç Interior i Preus. El secretariat de la comissió l'assumia la Direcció Regional de Duanes.

La comissió procedia al repartiment dels productes sensibles entre els diferents peticionaris; les persones interessades eren informades de les decisions pel veguer francès, que tramitava les llicències. Inicialment, segons l'autor B. Belinguier, no hi havia correspondència entre els articles sol·licitats i els venuts, però amb el pas del temps el sistema es va adequar més a la realitat del mercat. L'autor Patrick Klaousen, en la seva tesi doctoral presentada l'any 1989, destaca que el 13 d'abril de 1960 el Consell sol·licita al delegat permanent francès l'autorització per poder importar de l'estranger tabac en fulla per millorar la qualitat de la producció nacional, tot i destacar la importància laboral de la indústria manufacturera del tabac. Les autoritats franceses accepten que el Consell s'encarregui de repartir la quota de tabac brut exòtic entre els fabricants andorrans, en proporció a la seva capacitat de compra de tabac nacional. A partir del 1964 s'admet que el tabac en fulla quedi fora de contingent.

Durant la dècada dels anys cinquanta, el creixement del comerç andorrà és un fet que es materialitza en l'increment dels fluxos turístics, l'aparició de nous

locals comercials i l'augment del volum de les importacions de mercaderies.
En aquesta dècada, és preferentment el turisme espanyol el que predomina i exerceix una forta demanda d'articles de consum d'origen francès. És l'època de les màquines d'afaitar elèctriques, el niló i el Duralex, articles que causen una profunda commoció a les economies domèstiques de l'Espanya de l'autarquia.
Aquest fenomen turístic i comercial té les seves repercussions al mercat andorrà, sempre fidel a la demanda dels seus clients ocasionals, i condiciona l'increment de les importacions de productes francesos, molt superior als espanyols. No hi ha cap dubte del net decantament que el mercat andorrà té per aprovisionar-se a França, a l'inici dels anys seixanta.
El pes del turisme espanyol, que per raons de compra s'adreça al sector comercial andorrà, i el règim d'intercanvis amb França menys coercitiu i més àgil que amb Espanya, influeix en aquesta orientació. França adopta una sèrie de mesures que, de manera gradual i progressiva, liberalitzen encara més el seu comerç amb Andorra, la qual cosa potencia els intercanvis andorrans amb els països tercers i el Mercat Comú.
El 27 d'abril de 1967, en el Butlletí Oficial de Duanes francès, es posa en coneixement del públic interessat la vigència del règim de favor atorgat a les procedències andorranes en l'intercanvi de cartes del 1867. S'especifica que la franquícia és d'aplicació als productes andorrans i als béns que es transformin en el país amb matèries primeres nacionals. El text de la circular té en compte que l'evolució econòmica d'Andorra exigeix la participació de mà d'obra per elaborar un producte amb matèries que no són exclusivament nacionals i que, per tant, no han de quedar sotmeses a drets de duana en el moment de la seva importació a França. Les matèries estrangeres que formin part del producte final s'han de sotmetre a drets d'acord amb l'origen de la matèria utilitzada. És atribució del veguer francès atorgar els certificats relatius a la composició del producte –origen i valor–. La franquícia, per contra, no és extensible a les mercaderies obtingudes a partir de matèries originàries de l'estranger que han pogut rebre un complement de mà d'obra i una transformació industrial completa; aquestes mercaderies no es consideren producte andorrà.
Tot i que la llei diferenciava els conceptes de mercaderia andorrana i estrangera, el tema de l'origen del producte no queda definit i, a la pràctica, tot article elaborat a Andorra amb una participació de matèries estrangeres inferiors al 50% va rebre el qualificatiu d'andorrà. Els productes elaborats a Andorra amb matèries d'origen francès o nacionalitzades a França s'acollien al benefici de la franquícia.

Protestes del Consell per les llicències de trànsit
Les llicències de trànsit, concedides per França a l'inici de la dècada dels anys cinquanta, es classifiquen en categories segons el tipus de destinatari, i cada categoria es subdivideix segons la natura de la mercaderia (sensibles, ordinàries i fora de contingent). Aquest sistema és criticat per l'administració andorra-

na i per la mateixa vegueria, que veu incrementada la seva feina i les queixes són cada vegada més freqüents.
En un memoràndum que el Consell presenta l'any 1971 al copríncep francès s'insisteix en el "caràcter anticomercial, corruptor i deplorable des de tots els punts de vista del sistema de llicències" i se'n demana l'abolició. L'abril de 1972 el parlament andorrà presenta un nou memoràndum en què s'exposen les raons per les quals s'ha d'abolir el sistema de llicències d'importació de mercaderies en trànsit i es proposa la introducció d'una política comercial basada en la llibertat d'importació i de circulació de mercaderies. El mateix Consell considera que aquesta mesura no ha de significar necessàriament un perjudici per als països veïns i es compromet a vetllar perquè així sigui.
En els seus memoràndums, el Consell destaca la impossibilitat de procedir a un repartiment equitatiu dels contingents de mercaderies en trànsit, fet que provoca un descrèdit del règim de llicències. La distribució dels contingents origina, davant la falta d'equitat, un mercat de revenda que resulta deplorable. S'argumenta que les restriccions comercials tenen sentit en èpoques de guerra o de crisi econòmica; en èpoques normals el comerç s'ha de desenvolupar segons el lliure joc de l'oferta i la demanda amb la llibertat de circulació de mercaderies com a característica fonamental. Andorra es troba en ple apogeu comercial, turístic i industrial. El país es basa en la iniciativa privada i la intervenció oficial en els afers econòmics és molt limitada; la lliure competència preval i resulta, des d'un punt de vista comercial, l'actuació més eficaç.
L'agost de 1975, amb motiu del lliurament de la qüestia al copríncep francès, se sol·licita que, si no s'aboleixen les llicències, el seu producte econòmic reverteixi en les finances andorranes. Aquesta petició no obté resposta satisfactòria de les autoritats franceses. Novament, el juliol de 1979, amb motiu de la qüestia s'insisteix en el tema. La resposta de l'administració francesa és doble i inequívoca. La persistència del sistema de llicències és una necessitat, ja que Espanya, per la seva part, està interessada a mantenir-les. La gestió és susceptible de millores i reformes. S'han donat instruccions al delegat permanent perquè elabori propostes concretes, per tal de moralitzar i millorar el sistema de repartiment de les llicències. D'altra banda, els únics articles que són objecte de llicències són el tabac i alguns productes farmacèutics (estupefaents). Pel que fa a la resta de productes, tenen la possibilitat d'afrancesar-se sense ser sotmesos al sistema de quota.
Per darrera vegada, el 1981, amb motiu del lliurament de la qüestia, la delegació del Consell demana no només la supressió de la figura de les llicències de trànsit sinó també la lliure circulació per territori francès de les mercaderies destinades a Andorra.
Un seguit d'avisos als exportadors allibera la circulació de mercaderies procedents de la Comunitat Europea cap a Andorra; l'aparició d'aquests avisos determina una nova orientació dels mètodes comercials emprats fins aleshores.
Aquest procés de liberalització de les mercaderies procedents de l'espai comu-

nitari s'inicia el 1974 i tendeix a fer d'Andorra un apèndix de la Unió Europea.
El 26 de juny de 1974 un avís als exportadors, publicat al Butlletí Oficial de Duanes francès recorda que aleshores els intercanvis comercials amb Andorra han estat fixats per l'avís del 21 de juliol de 1950. Es deroga aquesta disposició que exigeix permisos especials –llicències– a les mercaderies estrangeres que en trànsit per França es dirigeixen a Andorra. No cal el permís que havia atorgat la prefectura dels Pirineus Orientals per a aquells articles que es troben en lliure pràctica dins de la Comunitat en el sentit exposat als articles 9 i 10 del Tractat de Roma.
Tot i això, la lliure pràctica no es fa extensible a una sèrie de mercaderies que continuen sotmeses a l'obtenció de llicències lliurades per la prefectura dels Pirineus Orientals. Els articles sotmesos són: els alcohols i begudes alcohòliques, els tabacs elaborats, els aparells de radiodifusió i televisió i els aparells per enregistrar i reproduir el so i la imatge.
Dues lleis complementàries i successives, una del 1978 i l'altra del 1983, posen fi al sistema de llicències de trànsit utilitzades per França respecte d'Andorra. Malgrat que l'any 1974 representa un pas endavant en el procés de liberalització del comerç, els articles considerats sensibles encara queden sotmesos al sistema de llicències. L'avís del 1974 queda derogat per un de nou del 5 de març de 1978 pel qual l'administració francesa acorda reduir la llista de les mercaderies estrangeres –no franceses– condicionades a l'obtenció de llicència lliurada per la prefectura dels Pirineus Orientals. Amb excepció del tabac, tots els productes procedents de la Comunitat es beneficien de la lliure pràctica en entrar a Andorra.
Posteriorment, el 28 de juliol de 1983, es publica en el *Journal Officiel* un nou avís que es refereix exclusivament al tabac. La seva exportació cap a Andorra, a partir de l'1 d'octubre de 1983, ha de proveir-se dels permisos lliurats als exportadors de la Comunitat pel Servei d'Autoritzacions Financeres i Comercials (Safico). Aquest avís deroga el del 1978, quant al tema del tabac. Amb aquesta darrera mesura es posava punt final a les llicències de trànsit, tot i que el tabac quedava sotmès a l'obtenció d'un permís especial. Les mercaderies comunitàries entraven lliurement a Andorra i les mercaderies procedents dels països tercers es limiten al pagament de la TEC.
Finalment l'intercanvi de cartes entre Andorra i la CEE, signat el 28 de juny de 1990 i publicat al BOPA el 14 de juny de 1991, harmonitza el sistema comercial que Andorra té actualment tant amb França com amb Espanya i els països integrants de l'espai comunitari, sense diferències en el tracte comercial.

Maria Jesús Lluelles i Larrosa
Vocal de la SAC, doctora en geografia i investigadora

Repercussió directa sobre el comportament duaner

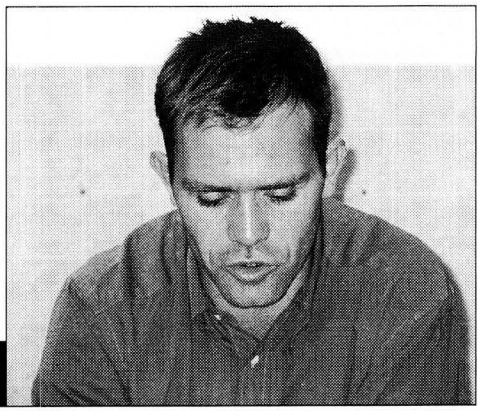

Josep Marticella i Garcia

Per la seva idiosincràsia, el cos de Duana ha estat i és la institució encarregada d'aplicar l'acord d'unió duanera CE-Andorra de l'any 1990. A través de l'experiència recollida durant aquests anys i de la participació en els comitès que integren l'acord, analitzarem les repercussions que ha tingut en l'àmbit politicoeconòmic andorrà. Primerament farem una dissecació de l'estructura de l'acord i de la seva evolució emmarcada dins les decisions preses en el comitè mixt, i seguidament analitzarem la influència de l'acord en l'evolució dels intercanvis comercials entre Andorra i la resta del món. Finalment un recull de les diferents alternatives que es presenten a Andorra de cara a les negociacions amb la Unió Europea, exclusivament dins del marc de la circulació de mercaderies, aportarà elements que permetran encetar el debat del futur de la política exterior.

I. L'acord comercial CE-Andorra

L'acord signat el 28 de juny de 1990 entre la Comunitat Europea (CE) i el Principat d'Andorra reemplaça els règims d'intercanvis vigents entre els dos països limítrofs. Fins a aquella data les relacions comercials francoandorranes i hispanoandorranes s'articulaven a través de règims bilaterals establerts formalment des del 1867. De fet, aquests règims establien per part dels governs francès i espanyol, de manera unilateral, els privilegis acordats amb anterioritat als andorrans.

Les disposicions del 1867, tant les francoandorranes com les hispanoandorranes, van anar evolucionant fins a l'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea, el gener de 1986. França, com a membre fundador de la Comunitat Europea, i Espanya, com a nou soci, no podien mantenir règims d'intercanvi comercial diferents amb un país tercer.

De conformitat amb els articles 113 i 234 del Tractat de Roma, França i Espanya van haver de suprimir els règims nacionals d'intercanvis amb el Principat d'Andorra per reemplaçar-los per un sistema comunitari uniforme que respectés la política comercial comuna de la Comunitat Europea.
Així doncs, una modificació de les regles que regulaven els intercanvis comercials entre Andorra i la Comunitat Europea era inevitable i els principis bàsics es van extreure de la reglamentació duanera comunitària.

1.1. Contingut de l'acord
Les negociacions van iniciar-se el 1989 i van concloure's mitjançant un bescanvi de cartes. Finalment se signà un acord estrictament comercial el 28 de juny de 1990 a Luxemburg que entrà en aplicació l'1de juliol de 1991.
La ratificació per part del Consell General del Principat d'Andorra es produí el 15 de març de 1990 i per part del Consell de les Comunitats Europees el 26 de novembre de 1990.
L'acord es va publicar al *Journal Officiel des Communautés Européenes L374* del 31/12/90 i al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra del 14/6/91.
En l'article primer l'acord estipula que els intercanvis entre la CE i Andorra es regulen per les disposicions que hi figuren. S'articula en quatre títols, que inclouen 26 articles.

• Títol I: Unió duanera (articles 2 a 10)
Estableix entre les parts signatàries de l'acord una unió duanera per als productes industrials dels capítols 25 a 97 del sistema harmonitzat de codificació de mercaderies.
Les disposicions específiques a la unió duanera s'inspiren de les relatives a la lliure circulació de mercaderies establertes al Tractat de Roma (articles 9 a 37):
– Eliminació dels drets de duana i taxes d'efecte equivalent així com les restriccions quantitatives dels intercanvis entre les dues parts.
– Adopció per part del Principat d'Andorra de les disposicions comunitàries previstes en les importacions de països tercers a la unió duanera, així com les mesures derivades de la política comercial aplicada per la Comunitat Europea envers aquests països (article 7).

• Títol II: Règim dels productes no coberts per la unió duanera (articles 11 i 12)
Defineix un règim específic per als productes agrícoles, dels capítols 1 a 24 del sistema harmonitzat (SH) de codificació de mercaderies, que no estan coberts per la unió duanera.
La Comunitat Europea admet en exempció de drets a la importació els productes agrícoles dels capítols 1 a 24 de l'SH originaris del Principat d'Andorra (article 11.1) sobre la base de les condicions definides en l'apèndix de

l'origen que forma part de l'acord. Aquest apèndix precisa les condicions particulars i les modalitats específiques així com les justificacions necessàries a l'atorgament de l'origen preferencial (article 11.2).
Les disposicions de l'article 12 es transcriuen en dos paràgrafs:
– La prohibició realitzada al Principat d'Andorra de poder acordar un règim a la importació més favorable a mercaderies procedents de països tercers que l'acordat a les mercaderies comunitàries (clàusula de no-discriminació o de tractament idèntic).
– Una clàusula de protecció en la qual s'estipula que els tabacs manufacturats i fabricats a la comunitat a partir de fulles d'origen comunitari o procedents de països tercers havent realitzat la lliure pràctica, es beneficien en el moment de la seva importació al Principat d'Andorra d'un percentatge preferencial corresponent al 60% del percentatge aplicat pel que fa a aquests mateixos productes respecte a països tercers.

• Títol III: Disposicions comunes (articles 13 a 19)
Es tracta de disposicions comunes als títols I i II.
Les franquícies dels drets a la importació, de les taxes sobre la suma d'operacions i dels impostos percebuts a la importació aplicades a les mercaderies contingudes en els equipatges personals dels viatgers procedents d'una de les parts contractants amb la condició que la importació d'aquestes mercaderies no tingui caràcter comercial.
Clàusula de no-discriminació en matèria fiscal interna, en què s'especifica la igualtat de tractament dels productes d'una de les parts contractants i els productes similars procedents de l'altra part contractant.
Amb la finalitat d'assegurar el respecte de les disposicions de l'acord s'estableix el principi d'assistència mútua.
La no-obstaculització de les interdiccions o restriccions d'importació, exportació i trànsit degudament justificades sempre que no constitueixin un mitjà de discriminació arbitrària, ni una discriminació disfressada en el comerç entre les dues parts.
Institució del comitè mixt CE-Andorra encarregat de la gestió i del control de la correcta aplicació de l'acord.

• Títol IV: Disposicions generals i finals (articles 20 a 26). Precisen:
– Que l'acord s'ha conclòs per una durada il·limitada.
– Que cadascuna de les parts contractants té la facultat de denunciar l'acord mitjançant una notificació escrita a l'altra part contractant.
– Que les disposicions que integren l'acord se substitueixen a les aplicades per França i Espanya envers el Principat d'Andorra en virtut dels intercanvis de cartes del 1867.

Quatre declaracions *in fine* específiques a l'aplicació de l'acord en què es precisa:
– Que l'acord no afecta el règim de restitucions acordat per la Comunitat pel que fa a les exportacions de productes agrícoles comunitaris (declaració de la Comunitat).
– Que el Principat d'Andorra es compromet a no efectuar discriminacions pel que fa als drets i a les taxes sobre la importació recaptats del *whisky*, de les absentes, i dels aperitius anisats, i de l'altra, de la resta d'alcohols i aperitius (declaració del Principat d'Andorra).
– En la mesura en què les disposicions del present acord són anàlogues a disposicions del Tractat que institueix la Comunitat Econòmica Europea, els representants de les parts contractants en el si del comitè mixt es comprometen a interpretar les primeres, en el camp del present acord, de manera anàloga a la interpretació de les segones dins el comerç intern de la Comunitat Econòmica Europea (declaració comuna).
– Que els problemes que poden aparèixer en els intercanvis comercials entre les parts contractants, pel que fa al control i a la certificació de les normes tècniques, seran examinats pel comitè mixt per tal d'aportar-hi una solució (declaració comuna).

I.II. Les incidències de la unió duanera dins de l'ordenament jurídic nacional

La signatura de l'acord CE-Andorra i les obligacions que se'n deriven per al Principat d'Andorra han tingut conseqüències tant en la legislació nacional com en les disposicions reglamentàries i procediments d'acompanyament a desenvolupar. Aquestes evolucions s'han realitzat en dues fases:
En el moment de l'aplicació de l'acord (1/7/91):
– La posada en lliure pràctica de les mercaderies procedents de països tercers a la Comunitat es realitza per als despatxos habilitats.
– Supressió de l'aplicació de la taxa sobre el consum per als productes 25 a 97 de l'SH (disposició derogatòria de la Llei de l'IMI del 26/6/91).
– Aprovació el 26/6/91 de la Llei de l'impost de mercaderies indirectes, que estableix una fiscalitat de tipus indirecte.
– Adopció i aplicació del document administratiu únic (DUA) que ja estava en vigor a la Comunitat Europea i adoptat pel conjunt dels estats membres.
– Decret sobre l'exportació de productes tèxtils originaris de països tercers, publicat al BOPA del 19/4/92.
– Reglament regulador en matèria d'exportació de productes tèxtils originaris de països tercers, publicat al BOPA del 19/6/92.
– Llei de lluita contra el frau en matèria duanera, publicada al BOPA del 8/5/96 i que deroga les disposicions en matèria de contenciós estipulades en la Llei de taxa sobre el consum i la Llei de l'IMI.

– Adopció i la conseqüent aplicació del reglament relatiu a les disposicions de la inspecció sanitària a la importació, exportació i circulació.

Estructura general i geogràfica del comerç exterior nacional

Any	Importacions anuals en pta	Variació	Exportacions anuals en pta	Variació
1988	94.009.281.000	—	2.808.595.000	---
1989	105.206.727.000	11,91%	2.743.230.000	-2,33%
1990	120.023.274.000	14,08%	2.743.376.000	0,01%
1991	119.674.941.000	-0,29%	3.458.030.000	26,05%
1992	116.384.843.000	-2,75%	4.208.068.000	21,69%
1993	118.829.117.000	2,10%	5.552.385.000	31,95%
1994	124.655.267.000	4,90%	6.779.004.000	22,09%
1995	131.605.355.000	5,58%	6.094.700.000	-10,09%
1996	135.459.828.000	2,93%	5.882.907.000	-3,48%
1997	157.051.927.000	15,94%	7.039.531.000	19,66%
1998	161.429.309.000	2,79%	8.652.185.000	22,91%
1999	171.262.242.000	6,09%	6.690.597.000	-22,67%
2000	183.869.846.000	7,36%	8.239.354.000	23,15%

Font : Duana Andorrana

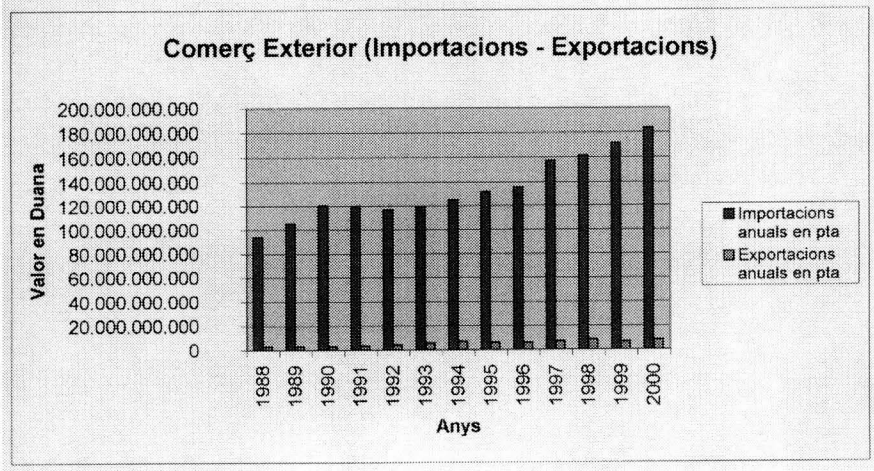

En el moment que el Principat d'Andorra assumeix la posada en lliure pràctica (1/7/96):

– Adopció de la Llei del codi de duana, publicat al BOPA del 10/7/96.
– Reglaments d'aplicació del Codi de Duana, publicats al BOPA del 15/7/96.
– Llei de lluita contra el frau en matèria duanera, publicada al BOPA del 4/3/99.
– Llei de control de mercaderies sensibles, publicada al BOPA del 25/3/99.
– Reglament d'aplicació del codi de cuana (perfeccionaments actius–sistema de reembossament), publicat al BOPA del 4/1/01.

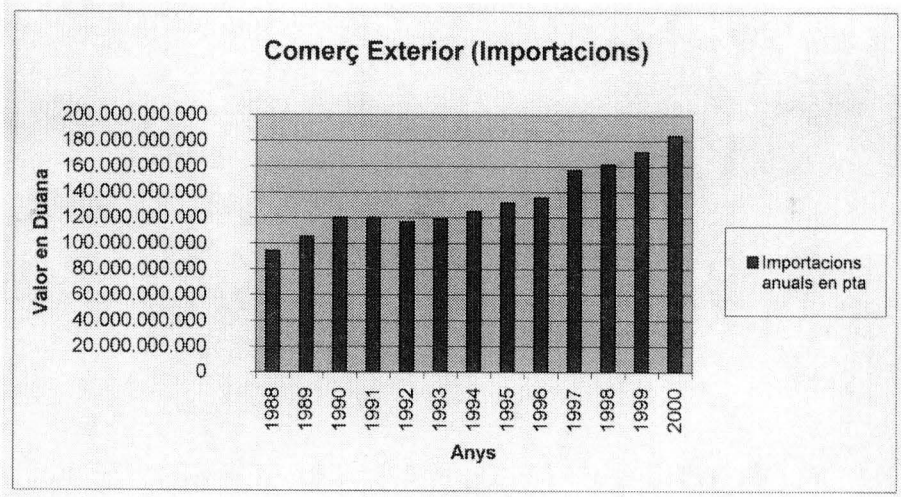

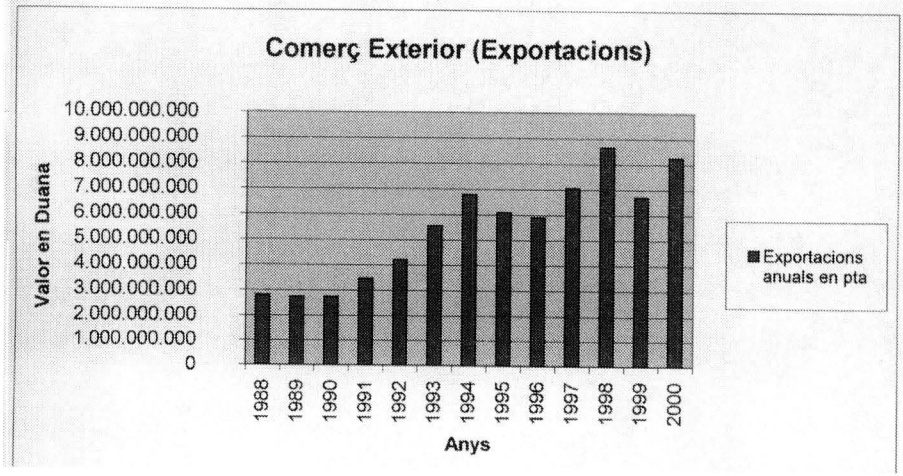

Disposicions complementàries:

– Reglament intern del Servei de Duana, publicat al BOPA del 7/8/91.

– Reglament que regula l'activitat d'agents en duana, publicat al BOPA del 15/07/96.

II. El comerç exterior

La Duana andorrana és l'entitat encarregada de realitzar anualment les estadístiques del comerç exterior al Principat d'Andorra. Les dades (incloses en els annexos) que analitzarem a continuació s'expressen en valor constant per intentar identificar les característiques del comerç exterior andorrà.
L'estructura general del comerç exterior fa palès el saldo negatiu estructural de la balança comercial. És molt característic i representatiu de la importància que té el sector comercial i de la debilitat del sector industrial de producció en l'àmbit de la economia nacional. De manera general podem dir, fent abstracció del consum a l'interior del territori nacional, que el desequilibri de la balança comercial correspon a:

Estructura general i geogràfica del comerç exterior nacional

Any	Espanya	França	Resta C.E.	Resta món
1988	30%	38%	17%	15%
1989	32%	36%	17%	15%
1990	32%	37%	17%	14%
1991	34%	37%	15%	14%
1992	35%	35%	15%	15%
1993	37%	35%	15%	13%
1994	39%	32%	15%	14%
1995	39%	31%	16%	14%
1996	41%	30%	16%	13%
1997	40%	29%	18%	13%
1998	42%	30%	16%	12%
1999	45%	29%	14%	12%
2000	49%	27%	13%	11%

Font : Duana Andorrana

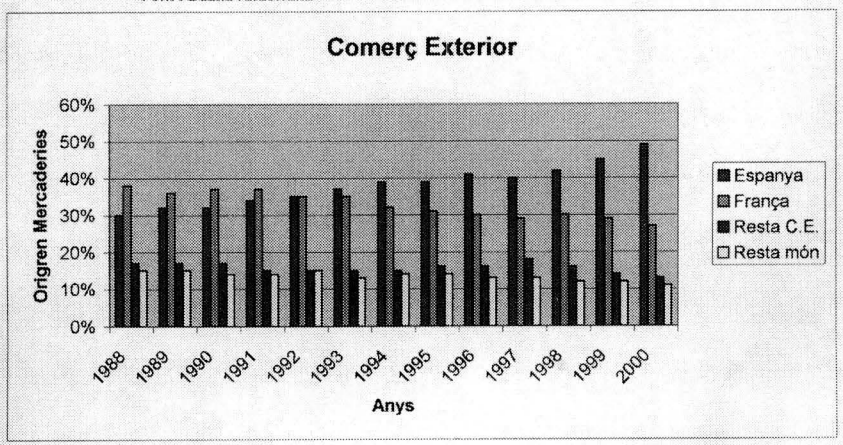

Comparatiu del comerç de mercaderies realitzat successivament per la Unió Europea, França, Espanya i el Principat d'Andorra

	Importacions realitzades (miliards de $)	Exportacions realitzades (miliards de $)
Unió europea	851,20	798,60
França	286,10	299,00
Espanya	145,00	109,40
Andorra	0,88	0,03

Font : Duana Andorrana

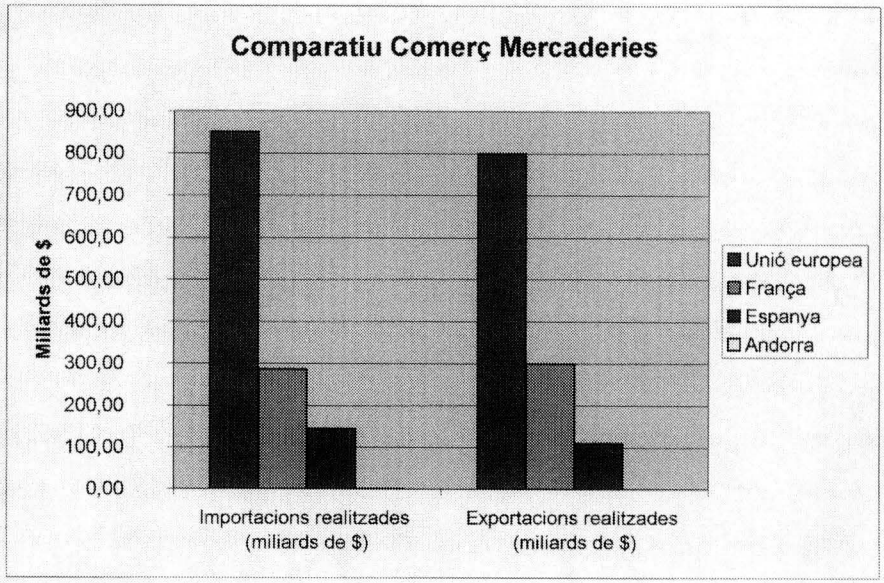

Importació → Reexportació mitjançant la venda al detall.

Pel que fa als productes agrícoles dels capítols 1 a 24 de l'SH, observem que l'augment del volum d'importacions és més feble respecte al del volum d'importacions dels productes industrials. La part (en valor) corresponent als productes agrícoles té tendència a disminuir respecte al total d'importacions. La part del sector agrícola representava el 25% de les importacions l'any 1988 i l'any 2000 el sector havia perdut 5 punts; es va situar al 20% del total de les importacions.

El capítol 2 de l'SH (carn) obté un creixement constant però se situa per sota de la mitjana del total d'importacions. L'evolució del volum d'importacions corresponents al capítol 4 de l'SH (productes làctics) pateix una regressió constant i en correlació amb la disminució de les restitucions comunitàries acordades en el marc de la política agrícola comuna. Les importacions de mercaderies corresponents als capítols 22 i 24 (begudes i tabac) obtenen un creixement constant atès el diferencial de preus de venda al públic encara existent que fa atractiva la seva adquisició.

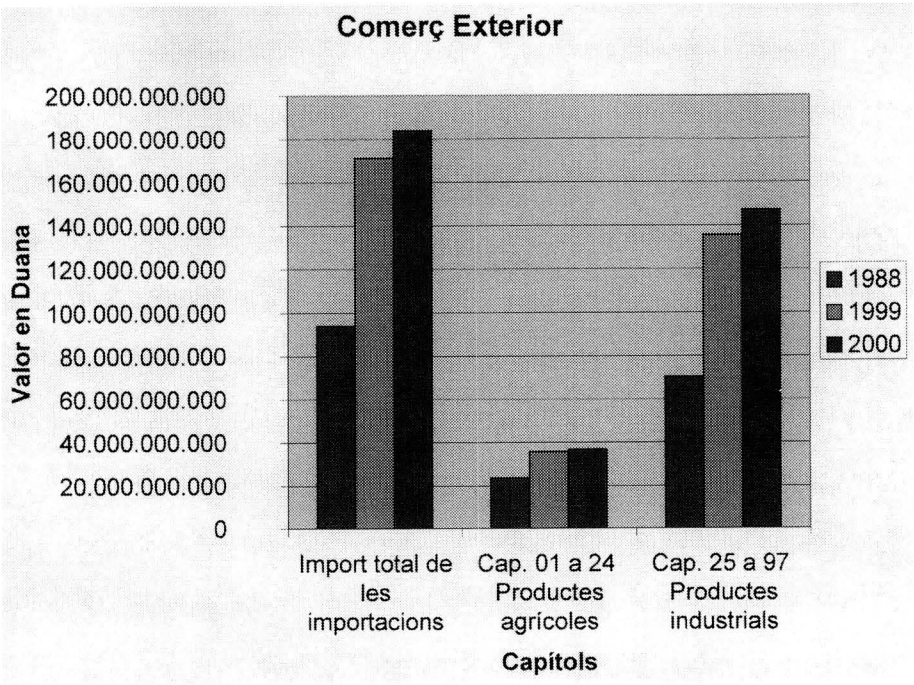

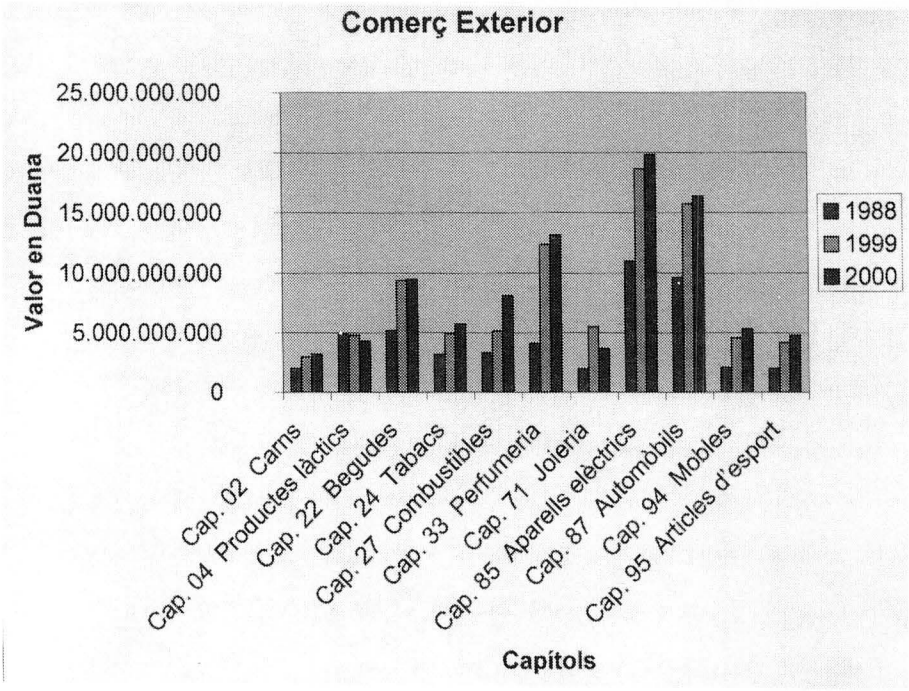

L'evolució de l'estructura sectorial dels intercanvis indica un creixement constant dels productes industrials dins d'un context de duplicació del volum d'importacions els darrers deu anys. En l'actualitat (any 2000) els productes industrials representen el 80% del volum total d'importacions.

El capítol 27 (hidrocarburs) mostra un creixement constant atès el diferencial fiscal existent amb els països limítrofs, l'augment del nombre de visitants i del creixement del parc automobilístic nacional. El capítol 33 (perfumeria) ha obtingut un creixement espectacular del 220% els últims deu anys i se situa en tercera posició en volum d'importació, per darrere dels capítols 85 i 87 (aparells elèctrics i automòbils), amb una part del 7%. Els mobles (capítol 94) tenen un creixement per sobre de la mitjana, de més del 100% els darrers deu anys. Ben segur que aquesta dada manté una forta correlació amb el desenvolupament del sector de la construcció al Principat. Cal destacar l'evolució experimentada pel capítol 95 (articles d'esport), que demostra la importància de l'especificitat del comerç andorrà i de la infraestructura ludicoesportiva existent en l'actualitat.

En l'àmbit geogràfic els intercanvis comercials del període 1988-2000 es caracteritzen per l'estabilitat dels països que operen amb el Principat. La

participació dels estats membres de la Unió Europea manté una situació preferent en el comerç exterior andorrà; assoleix el 85% del valor total de les importacions amb una millora de quatre punts els darrers deu anys. Evidentment, els operadors privilegiats són els països veïns al Principat, però amb una evolució clarament diferenciada i fins i tot podríem dir que complementària. El 1988, França obtenia una part del mercat nacional del 38%, és a dir, vuit punts per sobre d'Espanya, però l'evolució abans esmentada ha posicionat Espanya com a primer país en volum d'intercanvi amb el Principat, amb prop de la meitat de la balança al seu favor, i França, que mostra una pèrdua de nou punts en deu anys, se situa amb una part del 27%. De fet, el creixement de la part que representa Espanya dins del comerç exterior andorrà ha anat augmentant en detriment de la part francesa, que ha tingut la tendència inversa. Altres països com Alemanya, Itàlia i el Regne Unit tenen, respectivament, el 4,5, el 4 i el 2,5% del mercat nacional i gaudeixen d'una certa estabilitat en els seus intercanvis. Els països que també participen en els intercanvis comercials i que no són membres de la Unió Europea són el Japó (3,1%), Suïssa (2%), els EUA (1,75%) i la Xina (1,1%). Els darrers deu anys, aquests països han tingut una pèrdua de dos punts en la balança del comerç exterior; han passat del 10% el 1988 al 7,95% el 2000. El Japó és el país no membre de la Unió Europea que ha perdut més part de mercat; ha passat del 6% el 1988 al 3,1% del 2000.

III. Perspectives d'evolució de les disposicions actuals

L'evolució econòmica que ha tingut el Principat d'Andorra els darrers cinquanta anys ha provocat una constant reestructuració de l'activitat nacional i ha necessitat un important procés de reforma institucional indispensable per al

Estructura sectorial del comerç exterior andorrà

Importacions en pta	1988	1999	Variació 1988	2000	Variació 1988	Variació 1999
Import total de les importacions	94.009.282.000	171.262.242.000	82,18%	183.869.846.000	95,59%	7,36%
Cap. 01 a 24 Productes agrícoles	23.668.521.000	35.798.472.000	51,25%	36.813.262.000	55,54%	2,83%
Cap. 25 a 97 Productes industrials	70.340.761.000	135.463.770.000	92,58%	147.056.584.000	109,06%	8,56%
Cap. 02 Carns	1.988.567.000	2.975.567.000	49,63%	3.164.127.000	59,12%	6,34%
Cap. 04 Productes làctics	4.860.779.000	4.752.540.000	-2,23%	4.313.253.000	-11,26%	-9,24%
Cap. 22 Begudes	5.162.715.000	9.382.018.000	81,73%	9.481.136.000	83,65%	1,06%
Cap. 24 Tabacs	3.169.143.000	4.887.879.000	54,23%	5.717.132.000	80,40%	16,97%
Cap. 27 Combustibles	3.305.429.000	5.112.936.000	54,68%	8.097.539.000	144,98%	58,37%
Cap. 33 Perfumeria	4.101.106.000	12.380.989.000	201,89%	13.174.699.000	221,25%	6,41%
Cap. 71 Joieria	1.941.229.000	5.481.188.000	182,36%	3.675.261.000	89,33%	-32,95%
Cap. 85 Aparells elèctrics	10.989.739.000	18.868.248.000	69,87%	19.830.470.000	80,45%	5,23%
Cap. 87 Automòbils	9.622.011.000	15.729.363.000	63,47%	16.389.105.000	70,33%	4,19%
Cap. 94 Mobles	2.083.412.000	4.553.480.000	118,56%	5.316.890.000	155,20%	16,77%
Cap. 95 Articles d'esport	1.991.633.000	4.171.480.000	109,45%	4.762.536.000	139,13%	14,17%

Font : Duana Andorrana

desenvolupament de les relacions jurídiques amb l'exterior i per al reconeixement de l'Estat andorrà.
L'acord comercial signat amb la Comunitat Europea al principi de la dècada dels noranta és un dels elements que ha accelerat el procés de reforma institucional, a més de desenvolupar la legislació duanera. La Llei del codi de duana del 1996, així com altres lleis i reglaments, són disposicions de dret derivat que conserven l'empremta del dret comunitari tot i conservar l'especificitat nacional.
La voluntat d'integració per part del Principat d'Andorra en el concert internacional ha quedat demostrada els darrers anys a través la seva adhesió a diferents organismes internacionals. En l'àmbit duaner hem de destacar l'adhesió del Principat d'Andorra a l'Organització Mundial de Duanes el 3/9/98.
Les perspectives de les evolucions comercials del Principat d'Andorra només semblen poder-se preveure sobre els fonaments d'una cooperació privilegiada amb la Unió Europea. Si examinem els diferents acords establerts per la Unió Europea, es poden diferenciar jurídicament en funció de la seva importància i de l'amplitud de les seves disposicions, accions i procediments previstos; així doncs, podem establir dos tipus de classificacions:
– Acords d'associació: que estableixen drets i obligacions recíprocs, accions comunes i procediments particulars; també preveuen que el desenvolupament de l'intercanvi de mercaderies sigui un element entre altres, com poden ser els preconitzats pel Tractat de Roma: persones, serveis, capitals...
– Acords comercials: sobre la base del principi de reciprocitat s'acorden avantatges comercials i es caracteritzen essencialment per unes disposicions establertes per facilitar i desenvolupar l'intercanvi de mercaderies.
Tanmateix, les disposicions que regulen l'intercanvi de mercaderies entre les parts contractants són independents del tipus d'acord establert i no podem establir cap diferència substancial entre els acords d'associació i els acords comercials ja que els dos poden establir o bé una zona de lliure intercanvi o bé una unió duanera. El fet de replantejar i fer evolucionar el sistema d'intercanvis actual cap a una unió duanera total o bé una zona de lliure intercanvi tindria uns efectes immediats, sobretot, per als productes que integren el Títol II de l'acord.
En aquest sentit, un examen més concret ens porta a definir dos conceptes:
– Zona de lliure intercanvi: permetria conservar les restitucions comunitàries, establertes en la política agrícola comuna, sense oblidar la seva actual tendència a la baixa i que estan destinades a desaparèixer. El Principat d'Andorra podria decidir unilateralment la seva política comercial amb els països estrangers però probablement aniria en una direcció contrària a la dinàmica globalitzadora actual. A més, el Principat hauria de crear els propis aranzels duaners per tal de garantir els seus recursos però l'evolució d'aquests en el comerç internacional està clarament a la baixa. Cal afegir que alguns punts de l'acord comercial del 1990 podrien ser qüestionats per la Unió Europea.

– Unió duanera total: amb una possible excepció *Tabac* limitada en el temps, el manteniment de les franquícies acordades i possiblement renegociades seria un dels principals avantatges d'una unió duanera total, malgrat la possibilitat de sol·licitar el cobrament d'una part (proporcional/modular) dels drets a la importació obtinguts per la Unió Europea.

Després d'haver afirmat la seva sobirania i la seva identitat durant els deu darrers anys, el Principat d'Andorra ha de preveure el llarg termini per garantir el futur de la seva economia, sense oblidar la seva dependència natural amb l'entorn proper i que les condicions del seu desenvolupament estan estretament lligades a la Unió Europea.

Josep Marticella i Garcia
Director adjunt del departament de Duana
i llicenciat en econòmiques

La transformació del marc legal

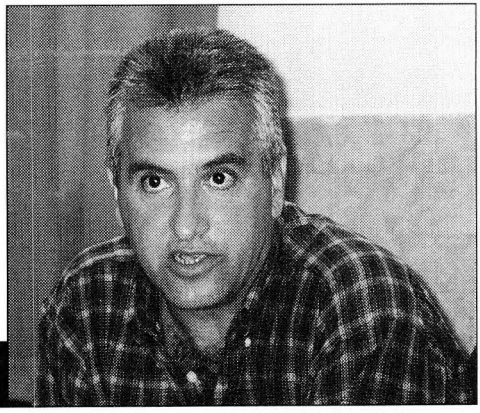

Salvador Capdevila i Pallarés

Abans d'iniciar l'anàlisi sobre les possibles modificacions del marc legal d'Andorra en la hipòtesi que s'integrés a la UE (Unió Europea), convé, encara que sigui d'una manera succinta, conèixer quines són les normes que integren l'ordenament jurídic de la UE i quines són les matèries o camps que hi ha en el seu dret, per saber què és el que Andorra hauria d'assumir en una possible integració. Començarem, doncs, com no pot ser d'altra manera, pel principi, per les fonts del dret de la UE.

Classes de normes de la UE

Les normes de la UE es divideixen en dret primari, en dret derivat i en dret complementari. Hi ha un seguit de llibertats bàsiques que són l'objecte d'aquestes normes.

– Dret primari: com a dret primari podem assenyalar els tractats internacionals que van permetre crear les comunitats europees. Així, per exemple, hi ha els tractats de París, de Roma i posteriors de modificació, fins a l'atorgament i assumpció de l'Acta única europea amb què, superposant-se a les comunitats europees, es comença a parlar de la UE. El dret primari incorpora obligacions de caràcter general per a tots els estats membres, o recíproques entre alguns.

– Dret derivat: Com a dret derivat cal considerar el conjunt de normes emanades dels òrgans comunitaris als quals el dret primari atorga poder normatiu. Dins del dret derivat hem de diferenciar els actes típics dels atípics.

Els actes típics tenen força obligatòria o vinculant, i són els reglaments, les directives, les decisions, les recomanacions i els dictàmens.

- Els reglaments (igual que succeeix a Andorra amb el Reglament de societats mercantils del 1983, es tracta pròpiament de lleis, amb la qual cosa la seva nomenclatura és equívoca) són normes d'abast general, obligatòries en tots els seus elements i directament aplicables per cada Estat membre.

• Les directives obliguen els estats quant al resultat que cal aconseguir, però deixen a les autoritats de cada país l'elecció de la manera i els mitjans per aconseguir-ho. Per tant, i això és important, el seu efecte directe es redueix a obligar tots els estats a realitzar una actuació normativa concreta per obtenir i/o corregir el resultat volgut. Dit d'altra manera, suposen per als estats una obligació de fer o de no fer, clara i precisa.
• Les decisions són obligatòries en tots els seus elements per als seus destinataris. Val a dir, però, que normalment no van dirigides a tots els estats membres, sinó tan sols a alguns en particular.
• Les recomanacions constitueixen una invitació als estats membres, o tan sols a alguns, a actuar d'una determinada manera.
• Els dictàmens són el mitjà d'expressió d'alguns òrgans de la UE.

Els actes atípics es poden definir com aquells que no tenen en general força obligatòria o vinculant. Reben els següents noms: resolucions, conclusions, declaracions, acords recollits en acta...

– Dret complementari: conjunt de normes que, sense pertànyer a cap dels grups anteriors, els completen i/o complementen. Entre altres, podem esmentar els següents:
• Acords adoptats per alguns estats membres entre si.
• Acords dels representants dels estats membres reunits al si del Consell.
• Acords amb organismes internacionals.
• Acords amb països tercers (respecte al país en concret amb la UE, tenen un efecte semblant al dret primari, tal com és el cas actual d'Andorra).

Com a conclusió d'aquest primer apartat, recordarem que la doctrina assenyala com a caràcters del dret de la UE, respecte als dels diferents ordenaments nacionals dels seus estats membres, els següents:
• Autonomia: el dret de la UE de cap manera no pot quedar afectat per les normes internes de qualsevol Estat membre.
• Supremacia: el dret de la UE s'imposa als estats membres de manera uniforme, amb la qual cosa no pot ser modificat ni derogat per normes internes, qualsevol que sigui el seu rang.
• Complementarietat: el dret de la UE no és un sistema complet, sinó que s'estén solament a una part de la realitat social i econòmica.

Llibertats bàsiques

Les llibertats bàsiques a partir de les quals neix i s'assenta la normativa de la UE són la lliure circulació de mercaderies, la lliure circulació de treballadors, el lliure establiment i prestació de serveis, i la lliure circulació de capitals. Apuntarem tan sols algunes de les matèries que les integren.

1. Lliure circulació de mercaderies.
• Normes duaneres (franquícies, règim de devolucions, trànsit internacional de mercaderies, lliure pràctica...).

• Fiscalitat (harmonització de l'IVA i supressió dels obstacles fiscals a la lliure circulació de mercaderies).

• Supressió de restriccions quantitatives i mesures d'efecte equivalent (normes de control sanitari, de control de qualitat, de presentació de les mercaderies i d'adaptació dels monopolis comercials).

2. Lliure circulació de treballadors.

• Supressió de restriccions (discriminació en l'accés al lloc de treball, en les condicions de treball, en la mobilitat...).

• Política social (condicions d'higiene i seguretat, de perfeccionament professional, de no-discriminació per raó de sexe...).

• Harmonització de la seguretat social (no-discriminació per raó de nacionalitat, totalització dels períodes d'afiliació als diferents estats i prorrateig per les prestacions de jubilació).

3. Lliure establiment i prestació de serveis.

• Hi ha un seguit de directives que versen sobre els mercats borsaris, els valors mobiliaris subjectes a cotització, sobre el capital social, els òrgans i funcionament de les societats mercantils, sobre la fusió de societats anònimes, sobre la comptabilitat de les societats mercantils, sobre el règim i requisits dels auditors de comptes, sobre la contractació pública, sobre la professió d'advocat...

4. Lliure circulació de capitals.

• En funció de la balança de pagaments de cada país pot haver-hi capitals subjectes a restriccions. Cal tenir en compte, també, les directives sobre el blanqueig de diner, i les funcions del Banc Central Euopeu. En tot cas, la lliure circulació de capitals es predica del capital privat, ja que el públic mai no ha sofert cap restricció.

Polítiques comunes

En aquest estadi cal fer esment, per la seva rellevant importància, de les diferents polítiques que es regulen a través del dret derivat:

1. Política agrària comuna (ordenació dels mercats intervenint els preus, fixació i atorgament de subvencions i ajudes...).

2. Política pesquera comuna.

3. Política comuna de transports (harmonització de normes tècniques, reconeixement de documents d'accés als mercats, supressió de discriminacions sobre l'origen o la destinació dels productes, règim de lliure i lleial competència...).

4. Política comercial comuna (incorpora les actuacions que la UE realitza amb tercers països i amb organitzacions internacionals per a la gestió i ordenació de l'espai comercial comú; per tant, inclou l'acord subscrit amb el Principat d'Andorra. Afecta també productes concrets com el cafè, l'oli d'oliva, el cacau, la fusta tropical...).

5. Política de lliure competència (s'intenta que els acords o pràctiques prohibides no afectin el comerç dins la UE). En aquest epígraf es poden incloure els

acords i pràctiques col·lusòries, l'abús de la posició dominant, la concentració d'empreses, les ajudes de l'Estat, el règim de preus i la normativa sobre *dumping*, els monopolis i les empreses públiques.

Altres matèries

Hi ha altres matèries que no estan incloses en el tractament de les llibertats bàsiques ni en les polítiques comunes. Entre aquestes hem de tenir present les següents:

- El sistema monetari europeu i l'euro.
- La cohesió econòmica i social.
- La creació i el funcionament del fons social europeu.
- La política de protecció del medi ambient.
- La protecció dels drets dels consumidors.
- Les polítiques energètica, d'investigació científica i el desenvolupament tecnològic.
- L'estadística.
- L'aeronàutica.
- L'assoliment de la societat de la informació.
- L'harmonització de les normes sobre la indemnització a les víctimes de lesions, ja siguin causades per accidents de circulació, actes terroristes o d'altres.

Efectuada aquesta succinta visió de les normes de la UE i el seu contingut, ja podem iniciar la reflexió a l'entorn de la transformació legal.

La transformació legal

Abans de res, cal dir que el dret es crea, es modifica, es deroga o s'abroga, però no es transforma. El que es transforma són les institucions, les figures i els òrgans creats pel dret. L'inici de qualsevol integració a la UE implica necessàriament el compromís de l'Estat que vol integrar-s'hi de respectar íntegrament, no tan sols els tractats, sinó també les normes emanades de les institucions de la UE des de la seva creació (també quan es parlava de les comunitats europees), així com la jurisprudència del seu tribunal de justícia.

Es tracta, per dir-ho planerament, de dues parts ben diferenciades: la UE d'una banda i l'Estat candidat de l'altra, i és evident que la posició dominant la té la UE, amb la qual cosa les possibles controvèrsies que sorgissin de la negociació només podrien ser resoltes mitjançant ajustaments i mesures transitòries limitades en el temps i que asseguressin un cert equilibri entre ambdues parts. És impensable, però, que es pogués produir mai una modificació de les normes de la UE a causa de la integració d'un nou Estat. (La doctrina, quan es refereix a la integració d'un nou Estat a la UE, ho assimila a una persona que entra en un club privat, i que ho ha de fer amb la plena i total acceptació de les seves regles i sense reserves.)

Des del punt de vista del dret intern, però, la integració a la UE pot tenir molta

transcendència a causa de l'aplicació directa de les normes de la UE des del moment de la integració, atesa la seva primacia sobre el dret intern, i ja siguin o no compatibles o fins i tot contradictòries, i sigui quin sigui el seu rang, amb l'única excepció d'aquelles normes respecte a les quals s'hagi previst un període transitori, i només fins a l'esgotament d'aquest període.

Cal, doncs, un esforç per part de l'Estat que vulgui integrar-se a la UE perquè des del mateix inici de les converses confronti el seu dret intern amb el de la UE per tal de detectar qualsevol aspecte que sigui susceptible de modificació o derogació.

La importància és cabdal sobretot de cara a la seguretat jurídica. Amb un exemple ho comprendrem millor. Imaginem un batlle davant d'un cas que toca aspectes de dret de la UE. És evident que el conflicte de lleis (aplicació de la norma de la UE o aplicació de la norma interna) quedarà superat per la primacia del dret de la UE. Però per aplicar la normativa de la UE (en el cas que no s'hagi efectuat la confrontació prèvia entre el dret de la UE i el dret intern) el batlle haurà d'oblidar que hi ha una llei interna quan tots els principis del dret intern l'obliguen a estar i passar pel que disposen les lleis internes. Però la primera i essencial pregunta que ens hem de formular és si la moderna Constitució andorrana, de tall liberal, està o no adaptada per permetre una possible integració a la UE. I aquesta pregunta s'ha de respondre amb un *sí*. En efecte, l'article 3.4 de la Constitució ja ens diu que els tractats i els acords internacionals s'integren en l'ordenament jurídic a partir de la seva publicació al BOPA, i que no poden ser modificats o derogats per les lleis.

Ensems, els articles 64, 65, 66 i 67 de la Constitució ja preveuen les normes d'aprovació dels tractats internacionals i quines institucions del país han de participar en la seva negociació. I notem que, contràriament al cas d'altres països del nostre entorn, la nostra Constitució no exigeix la consulta popular prèvia per la via del referèndum.

Quant a les restants matèries i camps que regulen les normes de la UE, la nostra Constitució en el seu Títol II reconeix i garanteix un seguit de drets i llibertats públiques que concorden perfectament amb les llibertats bàsiques de la UE.

Finalment, i per tal d'obtenir una visió encara més àmplia del tema que ens ocupa, posarem en relleu que, en alguns aspectes i matèries, sense que ens n'adonem, Andorra ja segueix el dret de la UE. En efecte, i sense que sigui un examen exhaustiu, esmentarem els següents:

– Quant a directives:

• La Llei de protecció dels drets dels consumidors s'inspira parcialment en la directiva de 25 de juliol de 1985 sobre la responsabilitat per a productes defectuosos.

• La Llei de creació i funcionament del FAGA (Fons Andorrà de Garantia Automòbil) del 1991 s'inspira directament en la directiva del 30 de desembre de 1983.

• El Reglament de societats del 1983 segueix el contingut d'algunes de les direc-

tives que versen sobre el capital social (1976) i sobre les garanties per protegir els drets dels socis i de tercers (1968).

• La Llei de protecció del blanqueig de diners i valors provinents del narcotràfic del 30 de desembre de 2000, que s'inspira directament en una directiva del 1993 (que ja va propiciar una modificació dels articles 141 i 143 del Codi Penal sobre el blanqueig de diners del narcotràfic, terrorisme, tràfic d'armes i tràfic de blanques), i en els projectes de directiva i resolucions de l'Ecofin (consell de ministres d'Economia i Finances) de l'any 2000.

• Sense que hagi requerit cap actuació normativa d'Andorra, pel fet que la majoria de companyies d'assegurances del país són estrangeres o depenen de companyies estrangeres, la responsabilitat civil de les pòlisses d'assegurances està regulada per la directiva del 30 de desembre de 1983.

• La Llei de classificació d'activitats econòmiques del 15 de novembre de 1989, que segueix les disposicions del reglament de la Unió Europea de 3037/90 del 9 d'octubre de 1990.

• I així en moltes altres matèries i aspectes, com ara tot el que afecta normes veterinàries (recentment la febre aftosa, la pesta porcina, la *malaltia de les vaques boges*...), la inspecció tècnica de vehicles, la recollida selectiva d'escombraries (esperem que en un futur pròxim)...

– Respecte a resolucions (que, recordem-ho, no són de compliment obligatori):

• En el pla de la indemnització a les víctimes de lesions, fa més de deu anys que els òrgans jurisdiccionals penals andorrans i, en especial, el Tribunal de Corts assenten les seves sentències en consideració a les normes harmonitzadores que recull la resolució 75/7 de 14 de març de 1975 sobre la indemnització dels perjudicis i lesions i llur metodologia i avaluació.

Finalment, doncs, fruit del fet que en moltes matèries a Andorra ja s'estigui aplicant el dret de la UE o almenys se segueixin els seus principis, juntament amb l'escassa legislació andorrana pel que fa a les matèries sobre les quals regula la UE, res no fa pensar que en el cas que Andorra s'integrés a la UE es produís cap situació *traumàtica*, salvada la creació i aplicació de normes impositives i les complementàries de control del seu compliment i sanció per incompliment.

Salvador Capdevila i Pallarés
Degà del Col·legi d'Advocats i advocat

La lliure circulació dels professionals liberals

Vicenç Martínez i Vecina

La lliure circulació de persones dins de la Unió Europea afectarà d'alguna manera Andorra i serà necessari establir convenis de col·laboració. Les professions liberals seran especialment sensibles a aquesta situació, per la tendència a l'homogeneïtzació de les formacions de pregrau a tot Europa i la saturació de professionals en alguns sectors.
En el cas andorrà s'evidencia cada dia més la necessitat d'individualitzar de manera específica les diferents professions liberals ja que comporten problemàtiques i actuacions diferents. En aquesta exposició em centraré en la situació actual de la professió mèdica i les diferents projeccions futures sobre la base de les possibles decisions que s'hagin de prendre.

1. Antecedents històrics

Històricament, en l'àmbit sanitari Andorra es va nodrir de professionals sanitaris per dues vies: els andorrans que finalitzaven els estudis de medicina (habitualment a França o Espanya), o els estrangers que, mitjançant un contracte generalment dels comuns, exercien la medicina al país a canvi de garantir la continuïtat assistencial en una parròquia.
El decret de professions liberals del Consell General de l'11 de juliol de 1977 va modificar aquesta situació, no només en l'àmbit sanitari sinó en el de totes les professions liberals, amb la introducció dels següents canvis:
– Accés a exercir una professió liberal als andorrans i residents de més de vint anys.
– Reconeixement de les titulacions universitàries oficials de França i Espanya com les úniques vàlides al Principat.
– Possibilitat d'autorització extraordinària a un no-andorrà ni resident de més de vint anys en funció de les necessitats del país.

Aquesta norma es va mostrar eficaç durant alguns anys, fins que els països veïns van limitar l'accés als estudis de medicina i els van modular en funció de les seves necessitats, la qual cosa ha repercutit de manera negativa en el nostre país.

2. Situació actual

Efectivament, a principi dels anys vuitanta Espanya va iniciar el sistema MIR (metge intern resident) de formació de metges especialistes pel qual el país veí únicament formava els especialistes que necessitava i l'accés a aquesta via era per a metges de nacionalitat espanyola. A Espanya també es formaven metges especialistes per altres vies (escoles professionals d'especialitat), però la seva titulació no era reconeguda per l'Estat espanyol.

El desenvolupament d'aquesta situació ha generat que l'única titulació d'especialista que pot admetre Andorra a partir del decret esmentat de professions liberals del 1977 és el d'especialista amb formació MIR, i que aquest només el pot obtenir una persona de nacionalitat espanyola, la qual per exercir de manera liberal a Andorra haurà de demostrar més de vint anys de residència. Actualment un andorrà no pot accedir a la formació de metge especialista MIR espanyola.

Per part de França, els metges andorrans han estat considerats amb caràcter general com els francesos, tant a efectes acadèmics com laborals, sempre que la formació hagi estat realitzada a França, gràcies als tractats de col·laboració existents.

A més s'ha de dir que a França l'accés als estudis de medicina és molt més restrictiu que a Espanya. De fet, els darrers anys són molt pocs els andorrans que han accedit a aquests estudis.

En el moment de l'entrada d'Espanya a la Unió Europea s'inicien els problemes: els andorrans passen a ser estrangers no comunitaris, amb tots els inconvenients, i es dóna prioritat als professionals i estudiants de la resta de la Unió. Els títols espanyols dels andorrans es consideren no vàlids a Espanya i a la resta de la Unió Europea per un problema únicament i exclusivament polític, no de formació, ja que és idèntica a la de qualsevol altre professional europeu.

Els professionals andorrans queden, doncs, dintre d'Andorra. La formació continuada no és reconeguda ni quantificable.

Els darrers anys, la política de contractació indiscriminada (fora de cap mena de control, més que justificat en la mancança, i a més, incomplint el decret de professions liberals) de metges especialistes espanyols, fonamentalment per part de l'hospital, fa que la lliure circulació dels professionals liberals pugui ser considerada com a pura anècdota.

3. Evolució futura

Evidentment l'evolució futura dependrà de les accions que el Govern andorrà realitzi en el futur, però bàsicament podem suposar diferents escenaris:

a) Cap canvi amb relació a la situació actual: si no es modifica el decret de professions liberals de l'any 1977 i no se signen acords de col·laboració amb

França, Espanya o la Unió Europea, Andorra no podrà oferir als seus nacionals la possibilitat de realitzar formació mèdica especialitzada i en poc temps tindrem una saturació de metges andorrans generalistes i una manca absoluta de metges andorrans especialistes. Això obligarà a autoritzar de manera extraordinària l'exercici liberal de metges especialistes no andorrans o a la seva contractació per part de l'hospital.
b) Establiment d'acords amb els països de la Unió Europea per a la formació de metges especialistes andorrans: requeriria també la modificació del decret de professions liberals i garantiria la qualitat de la formació per als nostres nacionals, però probablement en restringiria l'exercici professional a Andorra.
c) Modificació del decret de professions liberals del 1977: implicaria segregar les professions sanitàries de la resta de professions liberals i crear un decret o reglament que les regulés dins del marc de la Llei general de sanitat, que permetés l'acceptació d'altres formacions d'especialitats a més de les oficials, espanyola i francesa.
d) Establiment d'acords amb la Unió Europea que permetin la lliure circulació de professionals sanitaris entre les dues parts: implicaria establir mútuament algunes limitacions que estarien en funció de les polítiques de planificació sanitària de cada país membre de la Unió i d'Andorra.

4. Valoració del Col·legi de Metges d'Andorra

Pensem que la situació descrita a l'apartat a) del punt anterior, l'actual, no és desitjable per al país, ja que impossibilita als nostres nacionals l'accés a la formació mèdica especialitzada, que és una necessitat bàsica per a la nostra població. A més, ens fa absolutament dependents de professionals de fora d'Andorra.
Creiem que la solució és probablement múltiple i requereix l'adopció, d'una manera imaginativa i intel·ligent, dels apartats b), c) i d) del punt anterior: modificar en el sentit esmentat el decret de professions liberals i establir acords amb la Unió Europea de formació d'especialistes i d'exercici professional.
També considerem que les actuacions ja han de ser a curt termini perquè des de fa uns anys està bloquejada la formació d'especialistes andorrans a Espanya i França, i les necessitats d'atenció especialitzada a Andorra comencen a cobrir-se de manera sistemàtica per la via contractual, de l'autorització extraordinària o, en alguns casos, al marge de la legalitat vigent.
Cal tenir present que aquesta situació, a més, limita la carrera professional dels metges andorrans en tots els seus àmbits: d'atenció, de docència i d'investigació. El reconeixement per part de la Unió Europea de la formació continuada dels metges andorrans i la seva quantificació és indispensable per a una correcta praxi mèdica, dins dels estàndards de qualitat reconeguts.

Vicenç Martínez i Vecina
President del Col·legi de Metges i otorinolaringòleg

La reconversió de l'economia andorrana

Ramon Cierco i Noguer

Evolució històrica de l'economia andorrana

Aquest primer apartat de la meva intervenció té la intenció de mostrar a grans trets quina ha estat la recent trajectòria econòmica d'Andorra. En cap cas vol donar una visió exhaustiva d'aquesta evolució ni aturar-se a comentar tots els sectors.
L'economia moderna d'Andorra, i per moderna entenc la que va des dels anys cinquanta fins als nostres dies, ha estat basada en el turisme. A l'inici la principal atracció va ésser el comerç i més tard s'hi va afegir la pràctica de l'esquí. Queda en un tercer lloc l'interès per l'entorn i la natura.
El *boom* turístic va estar basat en la baixa fiscalitat d'Andorra, que es traduïa en preus més favorables que als països veïns i també en la facilitat de trobar-hi productes de difícil accés en altres mercats. El turisme s'ha erigit com a motor de l'expansió de les altres activitats econòmiques, hoteleria i construcció principalment.
Tot i la dificultat que hi ha per aconseguir dades estadístiques d'abans dels anys vuitanta, s'estima que el 1960 van visitar Andorra un milió de persones, mentre que s'ha arribat a onze milions en el darrer any. Pel que fa als seus orígens, a principi dels anys seixanta el 55% dels turistes provenia de França i el 45%, d'Espanya. Aquesta composició ha anat variant al llarg dels anys i en el darrer any el 60% dels vehicles que han entrat han estat espanyols, el 37%, francesos i el 3%, d'altres nacionalitats. El creixement del nombre de turistes espanyols ha estat doncs molt més alt que el d'origen francès.
El sector comercial –la principal activitat econòmica d'Andorra– ha fet gala d'un gran dinamisme i ha mostrat sempre una important capacitat d'adaptació a nous productes i exigències dels consumidors. El nombre de locals comercials ha passat de 373, l'any 1950, fins a més de 6.000 en l'actualitat. El volum d'importacions ha experimentat un creixement paral·lel al del nombre de visitants i ha passat de 94.000 milions de pessetes l'any 1988 fins als 184.024 del 2000.

PROCEDÈNCIA DELS VEHICLES 2000

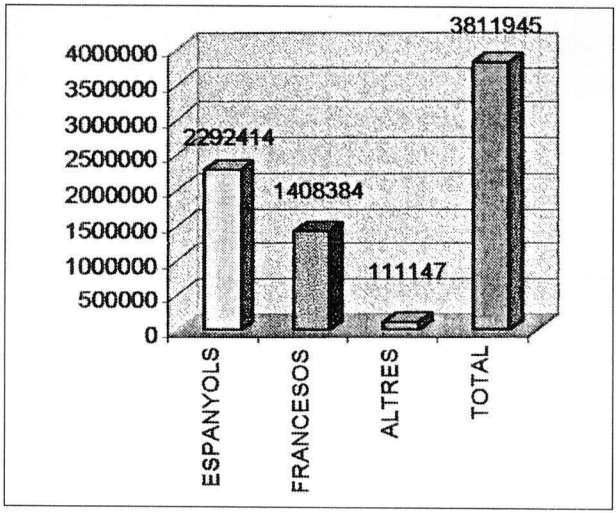

La indústria de la neu ha anat guanyant importància en la nostra economia; el nombre de dies d'esquí ha anat dels 1.502.094 en la temporada 1992-93 als 2.255.650 en la 2000-01, i ha estat la primera motivació per viatjar a Andorra durant la temporada d'hivern per a gairebé la meitat dels visitants.

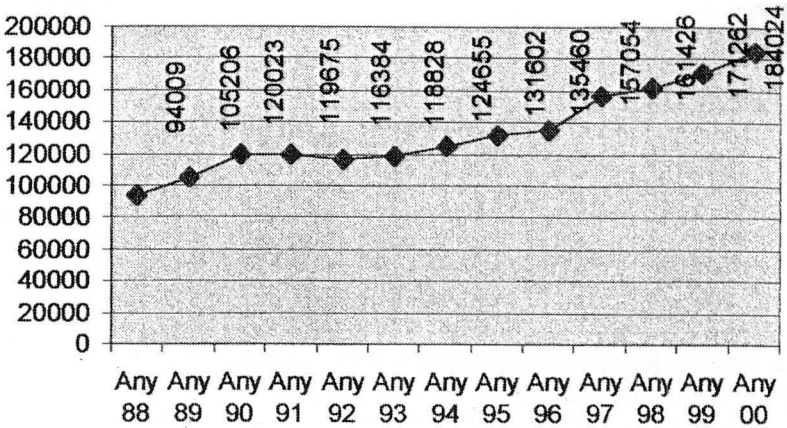

L'hoteleria, un dels elements més importants dins del teixit empresarial andorrà, va tenir una evolució favorable durant les dècades dels seixanta i setanta, i va experimentar un alentiment posteriorment. S'ha observat en els darrers anys una millora qualitativa dels hotels i una clara tendència a augmentar el nombre d'habitacions per establiment.
El sector primari s'ha anat mostrant cada vegada més dependent del cultiu del tabac, estretament lligat a la indústria tabaquera. Darrerament s'observa un esforç per al desenvolupament d'altres activitats d'aquest sector, la més notable de les quals ha estat la creació del segell Carn de Qualitat.
Cal esmentar finalment el sistema financer, que disposa en l'actualitat de vuit bancs i ha basat la seva expansió en la baixa fiscalitat, en el secret bancari i en una sòlida reputació internacional.

L'empresa andorrana l'any 2000

Analitzarem l'empresa andorrana sota dos conceptes diferents: per nombre d'assalariats, que ens donarà una idea de la dimensió, i per grans sectors, que ens indicarà quines són les principals activitats en l'economia andorrana.
De les prop de 7.000 empreses registrades, 5.599 (81%) tenen menys de cinc empleats i solament 39 en tenen més de cent (0,5%). Aquestes dades són prou eloqüents i mostren clarament que l'empresa tipus andorrana és petita.

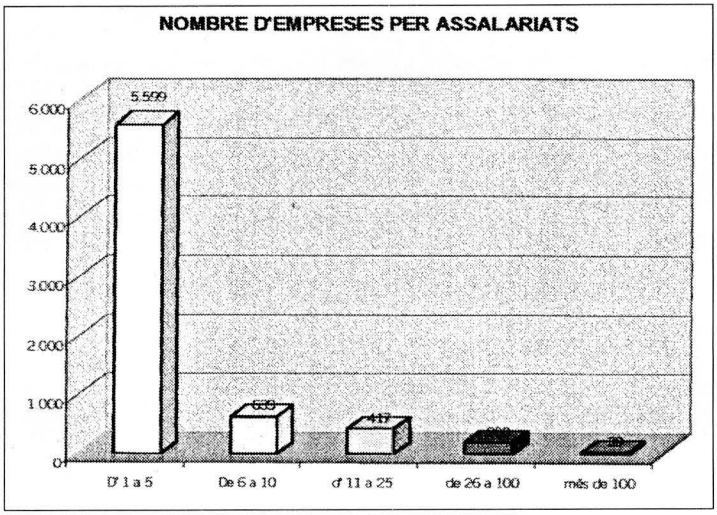

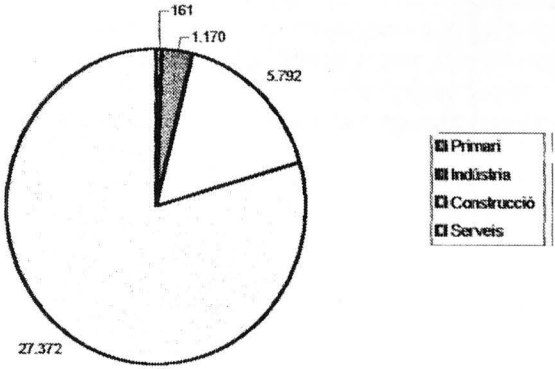

Pel que fa al nombre d'assalariats per grans sectors, d'un total de 34.395, el 79% (27.372) pertany al segment de serveis, dins del qual el comerç (23%) i l'hoteleria (18%) són els que més empleats ocupen. Aquestes dades confirmen la importància d'aquests dos darrers segments en l'economia del país.
Pel que fa a la composició de les importacions, la maquinària i el material elèctric (29.712 milions), els productes alimentaris, les begudes i el tabac (23.910), el tèxtil (16.711), i la perfumeria i la cosmètica (13.056) són les mercaderies amb més forta demanda dins del mercat andorrà. Quant als orígens geogràfics de les importacions, la Unió Europea, amb 164.000 milions de pessetes (90%), és de lluny el principal proveïdor d'Andorra, i són Espanya –amb quasi 90.000 milions (50%)– i França –amb 49.000 (27%)– les nacions més destacades en aquest apartat.
Com a aspectes negatius i d'acord amb les respostes que rep la Cambra de Comerç Indústria i Serveis en les enquestes de conjuntura que realitza semestralment, els factors que més dificulten la bona marxa de les empreses són la manca de mà d'obra, l'augment de la competència, la pèrdua d'atractiu comercial, els problemes de circulació i aparcament, i la manca de complements turístics.

Alternatives de futur

De l'anàlisi feta anteriorment, en podem concloure que l'economia andorrana està fortament basada en el turisme, principalment en el comerç i la neu. És un producte que fins ara ha funcionat i és previsible que funcioni en el futur, però corre el risc d'ésser excessivament monocultiu.
L'empresa tipus és petita, moltes vegades de tipus familiar, encara que s'observa una tendència a l'augment de la seva dimensió. Històricament ha demostrat el seu dinamisme i la seva capacitat d'adaptació.

El nombre de turistes i visitants ha estat més o menys estable en els darrers anys i conseqüentment el volum total de les importacions. Els problemes d'accessos, d'aparcaments, de mà d'obra, de manca d'atractiu i de complements turístics són els principals impediments per a un bon desenvolupament econòmic.
D'altra banda Andorra ha de fer front a nous reptes de futur: mantenir o, si fos possible, millorar les relacions amb la comunitat internacional, la transformació del marc legal i tot el que té a veure amb la llei de societats, etc., però aquests són temes que han estat molt ben explicats per altres ponents anteriorment, i no formen part de la meva comesa en el dia d'avui.
Crec que l'Andorra del futur ha d'estar basada en el turisme. Sense que això vulgui dir que hàgim de negar qualsevol altra opció.

• L'Andorra industrial
La creació d'indústries no pol·luents, basades en les noves tecnologies, ha estat sempre una ambició per part d'Andorra, i crec que val la pena fer-ne una anàlisi. L'interès per captar aquest tipus d'empreses no prové exclusivament d'Andorra, tots els estats mostren el mateix interès a aconseguir que s'instal·lin en els seus territoris. Hauríem de determinar si Andorra pot competir per assolir les exigències d'aquest tipus d'empreses i les ofertes que reben d'altres indrets. Per no estendre'm, n'esmentaré solament algunes: facilitat per contractar mà d'obra, terrenys subvencionats totalment o parcial en polígons industrials de primer ordre, accessos internacionals i nacionals ràpids i propers (aeroports, autopistes, trens, vaixells), facilitat i qualitat d'allotjament, centres universitaris pròxims per captar mà d'obra altament especialitzada, implantació de l'anglès en la societat, etc. És cert que Andorra pot oferir alguns punts positius, com la baixa o nul·la fiscalitat, l'atractiu del seu entorn i la seguretat ciutadana. Però, i sense pretendre que hi hàgim de renunciar, no crec que aquesta alternativa pugui tenir un pes important en un futur a curt o mitjà termini.

• L'Andorra centre de natura i cultura
Tot i que aquesta opció crec que complementa la que exposaré en el següent apartat –*l'Andorra turística*–, és interessant fer alguns comentaris.
Crec, en primer lloc, que la protecció racional de la natura, per sobre d'una necessitat econòmica, ha de ser una necessitat social i humana. Tenir cura de l'entorn i millorar l'aspecte dels nostres centres urbans és una obligació per millorar la nostra qualitat de vida i la nostra higiene social.
Andorra, amb una densitat de població de 145 persones per km^2 –el doble que a Espanya i infinitament més gran que al Canadà, Finlàndia o fins i tot el Pallars, per esmentar només uns exemples–, no pot oferir una natura verge i extensa com la de molts altres països.
Per a determinats establiments i localitats, la natura pot tenir una importància decisiva; per a l'oferta general d'Andorra no és la solució, és una necessitat.

• L'Andorra turística

Hem vist anteriorment que el turisme és el motor de l'economia andorrana. Amb prop d'onze milions d'entrades anuals, la situació andorrana és envejable. Tanmateix podem fer certes objeccions a aquesta aparença turística brillant.

Si bé el nombre total d'entrades és elevadíssim, el nombre real del que anomenem *turistes* és molt més petit. Solament tres milions dels que ens visiten sojornen una nit o més al Principat, i la mitjana de pernoctacions és baixa, xifra que ha anat minvant en els darrers anys. D'altra banda, el seu origen geogràfic és espanyol i francès, amb una diferència desbordant respecte de les altres nacionalitats. Tret del mercat anglès d'hivern, no tenim accés al turisme d'altres nacionalitats. Entre les principals motivacions per visitar Andorra que apareixen en les enquestes, hi figuren en primer lloc les botigues, seguides de la natura i els preus, i les mancances més habituals són el trànsit, els aparcaments i la massificació.

• "Tourism 2020 Vision"

Segons l'estudi promogut per l'OMT *Tourism 2020 Vision*, el nombre total de turistes al món passarà de 636,6 a 1.560 milions l'any 2020, dels quals 1.180 es desplaçaran entre països més o menys propers (intraregionals) i 380 milions ho faran a destins molt més allunyats (llargs trajectes).

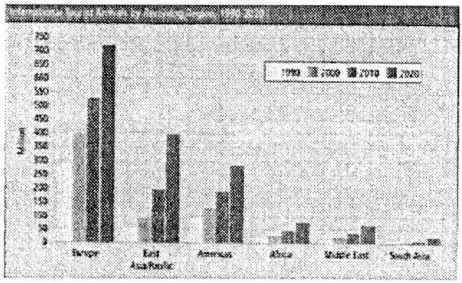

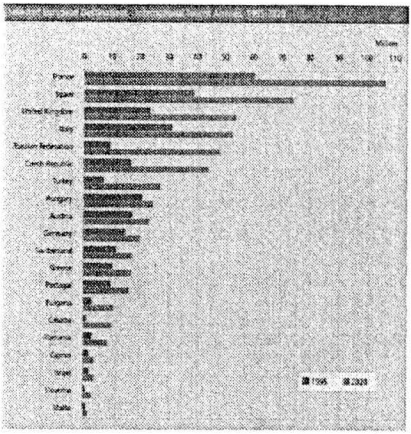

Europa romandrà la primera preferència del turisme mundial i passarà dels 393,4 en l'actualitat a 717 milions de visitants anuals l'any 2020. 608 seran intra-regionals i 108, llargs trajectes. França, amb 105 milions (60 en l'actualitat), i Espanya, amb 75 (45 en l'actualitat), seran els primers generadors de turisme a Europa; França serà tan sols superada a escala mundial per la Xina.
Com a conclusió de l'estudi de l'OMT, se'ns posa en evidència que:
1.- El mercat mundial de turisme augmenta molt i que Europa és manté amb diferència com a primer receptor mundial, amb Espanya i França com els seus principals destins. Andorra pot captar una part d'aquest turisme, atesa la seva proximitat geogràfica.
2.- El trànsit per llargs trajectes és el que més augmentarà en els anys venidors, cosa que obre nous mercats a Andorra, a condició que ens hàgim sabut preparar.
3.- El mercat turístic global obre moltes més possibilitats, però en contrapartida ens crea més competidors, alguns que ja existeixen i d'altres que s'aniran generant en el futur. Un exemple són els Alps francesos, que s'atansaran molt més a Catalunya quan el TGV estigui acabat; un altre és Reus i Port Aventura, que volen captar una part del mercat anglès d'hivern oferint paquets neu més el parc d'atraccions.

La reconversió turística. Els reptes del futur

Tot i que el producte *Andorra*, basat en el binomi comerç-neu, ha estat molt bo fins ara, és imprescindible que el complementem per poder assumir els reptes que ens planteja el futur. Malgrat els bons resultats econòmics obtinguts fins ara, és indubtable que l'Andorra tal com la tenim plantejada no ha aconseguit captar el turisme d'alt poder adquisitiu i encara menys, el turisme internacional. Depenem massa dels nostres visitants de proximitat i del comerç i la neu.
La Cambra va promoure un estudi de complements turístics, que detallaré breument tot seguit. Voldria dir per refermar la importància i la viabilitat d'aquests projectes que Caldea, que va inspirar un cert escepticisme a l'inici, s'ha convertit en un important referent i ha arribat a quedar petit en determinades èpoques de l'any.
Les propostes d'actuació que figuren en l'esmentat estudi són les següents:
- La creació d'un parc temàtic dedicat a la neu i als esports d'aventura, de dimensions adequades a les característiques del país i amb un format mixt de peces audiovisuals i atraccions convencionals.
- La millora de les infraestructures viàries per pal·liar la manca d'aparcaments, de vials i de transport públic.
- Un punt de trobada d'oci basat en el cinema i la restauració, i d'àmbit familiar. Val a dir que ja hi ha una empresa privada que està treballant en un projecte d'aquest tipus.
- L'oci de nit destinat al públic jove de 16 a 30 anys, que ha proliferat amb èxit en zones urbanes d'arreu.
- La implantació d'un casino apareix com una prioritat entre les propostes com un projecte molt sòlid i de gran força turística. S'adreça a un turisme de qualitat, té

un abast geogràfic superior a les ofertes existents i seria ràpidament executable. És imprescindible la correcta aplicació de la llei contra el blanqueig de capitals per garantir el bon funcionament del casino. Cal assenyalar que tots els països de la Unió Europea –a excepció d'Irlanda– tenen casinos als seus territoris.
- La construcció d'un palau de congressos innovador i que incorpori serveis d'última generació. El comú d'Andorra la Vella té un projecte en curs.
- Ampliació del model de Caldea, amb la dotació d'un centre de salut i d'una proposta lúdica adreçada als més petits.
- Accentuar la imatge d'Andorra com un país per gaudir de la natura, accentuant-ne el romànic, l'escalada, l'excursionisme, etc.
- Potenciar l'oferta d'ensenyament dirigida a estudiants de fora d'Andorra amb el llançament d'un producte del tipus de l'Institut d'Estudis Econòmics, amb homologació acadèmica i prestigi internacional.
- Continuar millorant el mercat de la neu agilitant la venda de forfets i establint un *forfet Andorra*.
- La construcció d'un camp de golf o la instal·lació de *pitch & putts*. En l'actualitat n'hi ha un en funcionament i un parell en projecte.

Conclusions

Malgrat que estem encara vivint una etapa econòmica expansiva, no hem assolit els reptes qualitatius que la societat andorrana es va marcar fa diverses dècades. El nou mercat turístic global, en una progressió exorbitant per als propers anys, ens ofereix un marc immillorable per produir un salt qualitatiu del nostre turisme i alhora consolidar el nostre benestar i la nostra prosperitat per a les properes dècades, a condició que ens preparem, que complementem el que ja tenim i que siguem capaços de crear una oferta general d'Andorra. El sistema econòmic actual és massa dependent del comerç i de la neu, i tenim l'obligació de diversificar-lo.

Ramon Cierco i Noguer
President de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, i empresari

L'Europa fora de la Unió Europea

Francesc Bonet i Casas

La caiguda del mur de Berlín ha ocasionat que molts ciutadans de l'abans anomenada Europa occidental s'adonessin que també hi havia una altra Europa que avui reclama el seu lloc a la Unió Europea (UE).
Juntament amb aquesta altra Europa, coneguda abreujadament com a PECO'S, hi ha altres països que, tot i que geopolíticament estan situats en l'Europa occidental, no formen part avui en dia de la UE.
Aquests fets i realitats obliguen a reflexionar, dins del marc de les relacions internacionals, en l'aspecte de negociació bilateral o multilateral, sobre quines són les posicions de les parts que s'asseuen a la taula de negociacions.
No es tracta, en aquesta exposició, de considerar quin ha de ser el tipus d'acord que ha d'assolir Andorra, sinó d'analitzar aquells paràmetres bàsics que una de les parts negociadores, en concret la UE, demana a l'altra Europa i, tant com sigui possible, observar si aquestes peticions poden extrapolar-se a altres països.

I. Les relacions de la UE amb els PECO'S

Actualment el debat sobre l'adhesió de deu països de l'Europa de l'Est i del Bàltic se centra principalment en les àrees institucionals i financeres.
Pel que fa a aquestes darreres, cal dir únicament que els dotze ministres d'Economia i Finances del *grup euro* han rebutjat afeblir les condicions d'entrada dels candidats a la moneda única, cosa que provoca un seguit de presses per part dels candidats pel que fa a la liberalització dels moviments de capitals, ajustaments en els tipus de canvi i interès, i la independència dels seus bancs centrals.
Dins del rànquing d'adhesió, es considera que Xipre i Hongria són els que tenen les negociacions més avançades, seguits de prop per Eslovènia, la República Txeca, Eslovàquia i Estònia.

Ara bé, aquest és el resultat d'un llarg procés negociador que es va desenvolupar en diverses fases, de les quals es poden identificar les següents:
a) Del 1990 al 1993 hi havia una certa expectació envers el comportament de la societat civil i de la classe política dels països que havien estat en l'espai de quasi 45 anys sota un règim de manca de llibertats públiques i drets fonamentals.
b) En el consell europeu de Copenhaguen de l'any 1993, es van marcar els criteris polítics que constituïen les condicions prèvies imprescindibles per a qualsevol inici de negociacions d'adhesió; bàsicament es referien a:

- Ratificació i aplicació de convenis sobre drets humans.
- Responsabilitat jurídica de la policia i l'exèrcit.
- Drets de les minories.
- Llibertat d'expressió i de premsa.
- Abolició de la pena de mort.
- Abolició de la tortura i els maltractaments.
- Reconeixement del principi de l'objecció de consciència.

En aquest aspecte, el Consell d'Europa va servir de referent per avaluar el grau de compliment dels països candidats a l'adhesió, i per tant no hi ha res d'estrany en observar el gran nombre de signatures i ratificacions que s'han produït en aquesta dècada de convenis del Consell d'Europa per part dels PECO'S.
c) A final de l'any 1997, dins del marc del consell europeu de Luxemburg, es va considerar que gran part dels criteris polítics marcats l'any 1993 estaven assolits, i el consell europeu decideix convocar a partir de la primavera del 1998 l'obertura de negociacions bilaterals amb els països candidats mitjançant conferències intergovernamentals, que és la fase que s'està acabant.
d) Únicament caldria tenir un record pel que ha representat l'anomenada Agenda 2000 dins de tot aquest procés, el programa Phare i el Tractat d'Amsterdam de l'any 1997 en la modificació d'aspectes institucionals, sobretot quant al rol del Parlament Europeu i les distintes formes de relació amb la UE.

Dins de la fase bilateral que es va iniciar l'any 1998, i que s'espera que acabi l'any 2003, el calendari va ser sotmès a un ordre de prioritats en tres blocs separats.
La primera prioritat es va donar a les qüestions referents a política fiscal, propietat dels mitjans audiovisuals i llibertat de circulació de persones, mercaderies i capitals.
La segona estava formada per temes de medi ambient, privatitzacions, política de competència empresarial i política social.
Finalment, la tercera estava composta per la política agrària i qüestions de política social no resoltes en la segona prioritat.

Cal esmentar que el criteri de negociació en aquesta fase va ser molt peculiar, i per posar-ne un exemple es podria identificar amb el que en termes jurídics s'anomena *invertir la càrrega de la prova*, ja que la UE no exigia el compliment d'objectius comunitaris en el temps, sinó que demanava als països candidats quina era la seva posició política i jurídica envers una convergència amb el sistema legal i econòmic europeu.
Potser el paràgraf anterior quedaria més ben explicat si ens imaginem una taula negociadora UE-país candidat en què la UE no s'expressa dient "han de fer", sinó "què pensen fer pel que fa a..." D'aquesta manera es fa entendre que el país candidat és sobirà pel que fa a la forma i el termini per assolir la convergència que representa, en definitiva, donar opció a la possibilitat que cada país consideri la política més adient per assolir l'objectiu de convergència.
Aquesta posició de la UE reflecteix el canvi observat des del 1997 quant a les negociacions amb tercers països candidats a l'adhesió, en què tot i no permetre derogacions singulars, ofereix en canvi l'adaptació als anomenats *estàndards mínims* de convivència europea.

II. Les relacions de la UE amb altres països de l'Europa occidental

Sense voler caure en una generalització que podria induir a errors d'apreciació particulars, es podria resumir que les relacions entre la UE i els països PECO'S tenien un criteri inicial homogeni definit per la situació política històrica prèvia a l'any 1990.
Aquest no és el cas d'altres països que es troben situats en l'Europa occidental, amb particular referència a Noruega, Islàndia, Suïssa i els microestats, ja que tots compleixen els requisits polítics, democràtics i de respecte als drets humans demanats en el consell europeu de Copenhaguen celebrat l'any 1993.
Conseqüentment, les relacions de la UE amb aquests països es regeixen i es regiran per altres paràmetres. Tot i considerar els trets diferenciadors sobre la salvaguarda de l'interès nacional, s'hi observen uns elements comuns.
Cal tenir en compte, a més, la conclusió de l'acord entre la UE i part dels països de l'antiga EFTA (AELE), que va donar lloc a l'Espai Econòmic Europeu (EEE).
Observant els acords bilaterals o el multilateral (EEE), es poden posar en relleu els trets característics següents:
a) Es tracta bàsicament d'acords comercials del tipus zona duanera (ZD) o de zona de lliure comerç (ZLC), amb remissió a les normes de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), i en concret a l'article 24 del GATT i al 5 del GATS.
b) Cada vegada més, la UE inclou en les negociacions aspectes no comercials; s'observa una repetició en les diverses tandes negociadores pel que fa als temes següents:

- Lliure circulació de persones.
- Lliure circulació de capitals.

- Medi ambient.
- Coordinació entre els diferents sistemes de seguretat social.

Hom pot adonar-se que aspectes que van ser clau en el procés d'integració europea queden diluïts dins del model general exposat en els quatre punts anteriors, com per exemple la política fiscal, la llibertat d'establiment (bé sigui de societats o de professions liberals, i la política de competència empresarial (en aquest cas únicament va ser pactada en la negociació per a l'establiment d'una ZLC UE-Mèxic l'any 2000, tractat que no ha arribat a prosperar).

I per concloure, cal anotar que les negociacions amb aquests països han revestit un caire global en el seu aspecte comercial sobretot amb els microestats, i únicament Suïssa ha endegat les negociacions de manera sectorial, una conseqüència lògica del major grau de diversificació de l'economia suïssa.

III. La negociació futura

En aquest programa de la 14 Diada d'Andorra a la UCE es comentarà sens dubte el model de relació futura Andorra-UE.

No pretenc en aquest apartat donar una opinió sobre el model, però sí que, a títol de recapitulació dels fulls anteriors, resumiré el que previsiblement ens podem trobar en la negociació.

Abans de tot serà una negociació comercial molt diferent de la realitzada per assolir el conveni de l'any 1990. Públicament he manifestat diverses vegades que era i és un excel·lent acord.

Serà diferent perquè la UE pertany a l'OMC, i per conseqüent, la mateixa UE hi està vinculada pels articles abans esmentats del GATT i GATS, i no es podrà continuar mantenint fora del futur conveni els productes 1 a 24 del sistema harmonitzat, ja que suposa excloure la totalitat del sector primari que afecta una part substancial del comerç internacional. Per conseqüent, per sobre o al costat de l'acord bilateral Andorra-UE plana el text del conveni de l'OMC.

La conclusió lògica davant de possibles dificultats en l'obtenció d'aquest tracte tal com va ser establert l'any 1990, seria que possiblement serà més fàcil obtenir excepcions sectorials puntuals, *schedule* que podria ser aprofitada per negociar els *waivers* corresponents amb l'OMC.

Adés he comentat gràficament el canvi de posició negociadora de la UE exposant que s'ha passat del posicionament "han de fer" a "què pensen fer pel que fa a...", i possiblement es pot pensar que el resultat serà el mateix; però en tot cas els mitjans per assolir el resultat són diferents, ja que la primera frase pressuposa una obligació i la segona, una autonomia en el moment d'emprar els mitjans sense arribar a una uniformitat amb els països de la UE.

Crec que en el nostre cas ens trobem més sota l'apartat "què pensen fer pel que fa a..." que no sota l'imperatiu "han de fer", i previsiblement podem esperar que:

– Quant al medi ambient, se'ns demani la nostra posició referent al tractament de residus i les mesures per evitar contaminació transfronterera.
– En el cas de la lliure circulació de persones, s'estableixi un model dual de tractament diferenciat respecte a Espanya i França (ja considerat en el trilateral), la resta de la UE i països tercers, sobretot per evitar l'emigració a la UE de persones que, procedents de tercers països, assoleixin la residència a Andorra i posteriorment passin a residir a països de la UE.

De la lliure circulació de persones es derivaran els aspectes de protecció social, sanitària i d'educació.
La llibertat d'establiment estarà íntimament lligada a la llibertat de moviment de capitals i parcialment, a la fiscalitat; també es podrà esperar un sistema dual pel qual la persona procedent de la UE que sigui legalment resident a Andorra tendirà a tenir els mateixos drets econòmics que el nacional, i es discriminarà enfront del no-resident que, aprofitant la llibertat de moviment de capitals, creï societats mercantils a Andorra.
Pel que fa a la fiscalitat, per congruència amb l'exposició anterior, és possible que es comentin els casos d'establiments estrangers a Andorra, però no per la imposició d'una estructura tributària que sigui uniformement harmònica amb l'actual existent a la UE, llevat possiblement del rendiment del capital, ja que un tribut d'aquesta mena està vinculat amb la llibertat de moviment de capitals.
Possiblement caldrà modificar l'impost de mercaderies indirecte, ja que pot ser considerat com una mesura d'efecte equivalent que pot entrar en conflicte amb els principis de l'OMC, i passar a un impost sobre el valor afegit (IVA), que és el tribut comunitari per excel·lència.
En definitiva, en l'ordre fiscal, en cas que hi hagi converses sobre això, seran previsiblement més accentuades quant a la inversió i al control de l'*output* econòmic final (raó per la qual l'IVA serveix també de mesura de control), que en l'exigència de tenir un model fiscal uniforme i harmonitzat.
S'haurà de respondre preguntes referents a les societats de titularitat pública com FEDA i l'STA, no tant sobre una eventual situació de monopoli que pot ser excepcional seguint els articles del Tractat Constitutiu i el criteri de la jurisprudència del TJCE, sinó quant a la possibilitat d'entrada d'empreses competidores sobretot en el sector de les telecomunicacions. Ensems caldrà observar el sector de l'audiovisual.
La llista podria ser més extensa, però en tot cas, observant com han estat les negociacions de la UE amb *l'altra Europa* o amb *l'Europa fora de la Unió Europea*, aquests han estat temes comuns tractats en tots els processos negociadors.
Pot ser possible que alguns dels punts anteriors siguin més durs o difícils de negociar o que no apareguin en la taula negociadora, però aquest és un

aspecte impossible de tractar en aquestes pàgines ja que la realitat dependrà de la voluntat de les parts que al seu dia s'asseguin a la taula.

Francesc Bonet i Casas
Ambaixador a les organitzacions europees,
economista i advocat

L'emmarcament polític d'Andorra a Europa

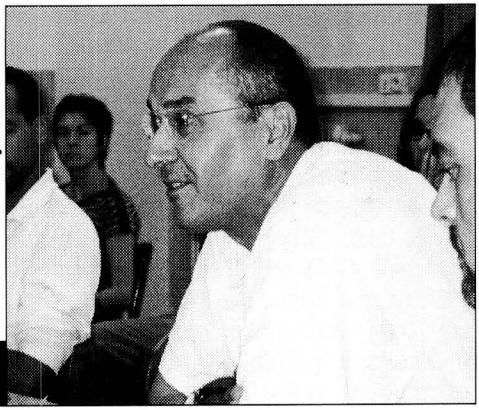

Jordi Farràs i Forné

Quan l'Antoni Pol va contactar amb mi per oferir-me una ponència, titulada *L'emmarcament polític d'Andorra a Europa*, la meva resposta va ser ràpidament positiva per dos motius concrets: un de nostàlgia i l'altre de servei a Andorra.

El primer era retrobar, després de trenta anys, Prada de Conflent i el que va ser el meu enyorat Lycée, com per a tants d'altres andorrans.

El segon, òbviament, és poder aportar la meva modesta col·laboració en un debat crucial per a Andorra com és la reobertura de negociacions amb la UE.

Aquesta universitat de Prada, que reuneix persones de diferents àmbits professionals, polítics i també generacionals en una època de descans i reflexió, és certament el lloc més idoni per debatre serenament un tema d'aquestes característiques.

La ponència que m'ha tocat és certament massa extensa i s'escapa, en gran part, dels meus coneixements i competències. Em limitaré, doncs, a fer-ne una aproximació genèrica amb una breu ressenya històrica així com assentar els principis, elements de base i condicionants per a la futura negociació (fruit de la meva experiència com un dels negociadors del procés d'elaboració i negociació de la Constitució andorrana).

Com deia un dels *pares* d'Europa (resumint la seva visió de la construcció europea), Robert Schuman: "*Je suis européen, je tiens cependant à rester Français, et en France c'est la Lorraine, ma petite patrie.*"

En el meu cas, parafrasejant-lo, em defineixo com a europeu que vol conservar doblement la seva condició d'andorrà, perquè és alhora la meva arrel i la meva pàtria.

Breu ressenya històrica Andorra-Europa

Un breu repàs de la història d'Andorra il·lustra a bastament que Andorra és un Estat emmarcat a Europa; geogràficament és indiscutible i històricament, també inqüestionable.

Andorra és un dels pocs estats europeus d'avui amb vuit segles d'existència (com a entitat territorial i alhora políticament diferenciada), i això pràcticament des de l'època del primer gran federador europeu, Carlemany, fins ara.

L'adaptació d'Andorra al seu entorn europeu ha estat constant, tant políticament com econòmicament. N'esmentaré tres exemples:

- En l'àmbit polític: la demanda realitzada pel Consell de la Terra i acceptada per Napoleó I de represa del títol de copríncep francès després de la seva abolició per part de la Revolució Francesa.
- En l'àmbit econòmic: l'adaptació als canvis econòmics el segle XIX també va motivar els acords del síndic Areny-Plandolit amb França i Espanya per revitalitzar i consolidar l'economia del nostre país.
- Més a prop nostre, l'acord comercial amb la UE, negociat pel cap de Govern Josep Pintat i ultimada per Òscar Ribas, que també és la plasmació ben concreta de la capacitat del nostre país per adaptar-se al nostre món i entorn, cada vegada més canviants i en contínua evolució.

Principis de la negociació

La negociació del procés constituent no és per essència equiparable amb una negociació amb la UE: el procés constituent era una negociació institucional interna andorrana amb unes connotacions externes de supervisió, sense intromissió directa, per part dels estats veïns i amb recomanacions per part d'organismes europeus com el Consell d'Europa, que pretenia dotar les antigues institucions polítiques andorranes d'una nova configuració i adaptar-les als paràmetres constitucionals de la sobirania popular i de la separació de poders, d'acord amb les realitats institucionals de l'Europa del segle XX.

Això no obstant, en tota negociació cabdal, tant de caire intern com extern, algunes premisses són indispensables per assolir un bon acord. En destacaria l'adopció d'unes bases de negociació, consensuades i avalades per les diferents forces polítiques, econòmiques i socials del nostre país. Aquesta unitat nacional davant d'un repte de futur com la negociació amb la UE ha de ser el primer pas indispensable i necessari, com ho fou en la darrera fase del procés constituent. Repassant els compromisos programàtics de les diferents formacions polítiques en les últimes eleccions, sembla que aquest punt es podria aconseguir amb bona voluntat i visió d'Estat, sobre la base d'un acord d'associació que ampliés l'actual acord comercial de l'any 1990.

És important fixar les bases de la negociació de manera consensuada entre el Govern i el Consell General, i també establir el seguiment legislatiu per part del

Consell General de la negociació duta a terme òbviament pel Govern, per evitar posteriors entrebancs interns.

Abast de la negociació

Actualment, doncs, es perfila un consens polític sobre una base de negociació de tipus *tractat d'associació* a mig camí entre l'actual estatus d'Andorra i l'adhesió a la UE.

L'*informe Solbes*, encomanat pel Govern, indica que després del tractat de Maastricht ampliat a Amsterdam la possibilitat d'acord entre la UE i països tercers és molt àmplia, quasi m'atreviria a dir que es pot fer un vestit a mida del client adaptat a les seves necessitats i particularitats (Andorra en aquest cas), però, òbviament, a gust del sastre (UE). Pel que fa a les opcions referents a un tractat d'associació, en el quadre sinòptic de relacions UE-països tercers el grau i els nivells d'acord també són nombrosos, amb més de deu possibilitats.

Això evidencia el grau de complexitat tècnica d'aquesta negociació, en la qual òbviament no entraré. Únicament em limitaré a fer una valoració política, tant del posicionament d'Europa amb relació als petits estats, com de l'interès d'Andorra en aquestes negociacions.

Quant als condicionants polítics d'aquesta negociació, són els més importants, i el factor primordial, com ja he dit anteriorment, és anar conjuntats: una bona base de negociació ha de ser clara i ha de marcar la voluntat política de la part andorrana d'arribar a un acord equilibrat però no forçosament en tot ni a qualsevol preu. S'haurà de recuperar també l'antiga confiança –avui perduda, de les institucions europees– dirigida a conscienciar l'interlocutor i negociador europeu que Andorra defuig plantejaments dilatoris i oportunistes i desitja un encaix amb Europa solidari, integrador i col·laborador.

Consideracions generals referents a Europa i els seus microestats

El primer punt és desdramatitzar l'impacte d'aquesta negociació sobre el futur socioeconòmic d'Andorra. Vist el posicionament inicial de totes les forces polítiques favorables a un tractat d'associació, l'acord d'Andorra amb la UE hauria de situar-se entre l'actual acord amb Liechtenstein, que és el petit país europeu més equiparable amb Andorra i que té un acord d'associació vigent des de l'any 95, i el regne de Luxemburg, el més petit dels grans estats d'Europa i n'és membre fundador.

En ambdós casos, de diferent estatus de relació amb la UE, es tracta de dos petits països amb un alt nivell de vida dels seus ciutadans, comparable a Andorra o superior, i amb una economia certament més diversificada i per conseqüent menys vulnerable que la nostra, però també com l'andorrana basada sobretot en el sector serveis. Cal, per tant, aprofitar la nova negociació que s'apropa per diversificar i enfortir la nostra economia.

Europa es beneficia des de temps immemorials d'una constel·lació d'estats, la major part dels quals són microestats amb llarga història i tradició (recordem que en temps especialment difícils varen ser un refugi segur per a les persones). Si bé aquests petits estats no són un motor en si, representen un cristal·litzador que en millora el funcionament. Podem esmentar, entre altres i a part d'Andorra, Luxemburg, Liechtenstein o bé Suïssa, alguns dels quals com Andorra.
Malgrat les vicissituds polítiques i les turbulències conjunturals, la UE ha arribat a un grau d'integració i d'ampliació geogràfica que també l'ha de portar a reflexionar sobre el futur dels microestats en l'espai econòmic i polític europeu.

Consideracions de la UE envers Andorra

Podem preveure que el que Europa no admetrà són, òbviament, pràctiques d'intercanvi comercial d'un altre temps, com la història recent ens ha demostrat; per tant, els diferencials fiscals entre Andorra i Europa no poden ser agressius ja que comporten mesures de retorsió per al nostre país i ens resten òbviament credibilitat.
El segon punt que cal destacar és que Europa no admetrà tampoc ambigüitats en el blanqueig de diners. Els paradisos fiscals, i especialment els microestats, estan en el punt de mira no solament de la UE sinó d'organismes internacionals com l'OCDE i el GAFI; en aquest context també és cada vegada més qüestionable l'obertura d'un casino a Andorra.
El tercer punt és que Europa també exigirà un tracte no discriminatori entre residents europeus i nacionals andorrans tant en l'àmbit econòmic com social; aquest aspecte serà certament un escull important que caldrà franquejar, com veurem més endavant.

Consideracions d'Andorra envers la UE

Andorra ha de tenir, doncs, una acció política transparent i no agressiva per retrobar una credibilitat malmesa, com abans ha estat dit.
Andorra ha de tenir en compte i fer prevaler la seva posició en alguns punts de la negociació que fan referència a la lliure circulació de persones i de capital ja que la asimetria entre la UE i Andorra és tal que necessita, com en el cas de Liechtenstein, ja siguin períodes transitoris eventualment prorrogables, ja sigui un tracte de reciprocitat, proporcionalitat i equilibri que permeti salvaguardar la seva identitat i el seu teixit socioeconòmic.
Un dels reptes que tot microestat té plantejat, i òbviament Andorra també, és com fer front a l'important desplegament legislatiu i reglamentari que una societat moderna i una economia no agressiva amb el seu entorn econòmic més immediat exigeix; amb un tractat d'associació, Andorra podria incorporar part de la normativa europea i donar més seguretat jurídica al ciutadà i més credibilitat política internacional al nostre país. Quant al procés de negociació pròpiament

dit, em limitaré a fer una valoració de l'ampliació de l'actual acord comercial, especialment centrada en l'actual trípode de l'economia andorrana: comerç, turisme i sector financer; i en una segona part, una breu valoració sobre els temes de llibertat de circulació de persones, serveis i capitals.

Ampliació de l'acord comercial

L'ampliació de l'acord comercial ha de tendir a la lliure circulació de mercaderies però respectant uns diferencials fiscals que no malmetin el potencial comercial d'Andorra i que alhora no siguin agressius i lesius per a l'economia dels estats veïns.

En l'actual acord comercial vigent s'albiraven esperances en la diversificació econòmica amb la implantació de petites indústries (no pol·luents), que no s'han dut a terme. Això il·lustra que les característiques pròpies d'Andorra poden dificultar la seva diversificació futura. D'això se'n desprèn una lliçó i una reflexió:

• La lliçó és: no s'ha de malmetre en la negociació l'estructura econòmica que sustenta Andorra per hipotètics nous recursos difícils d'implantar a causa de les deficiències estructurals i de les lògiques limitacions humanes del nostre país.

• La reflexió és: tota diversificació econòmica ha d'anar precedida i acompanyada d'una acció política de l'administració per implementar-la.

El segon sector important, que és el de serveis turístics, en principi no queda directament afectat per aquesta negociació i els seus problemes de futur estan més lligats, en el model de creixement desmesurat actual, amb el perill de massificació que comporta i que pot hipotecar definitivament el potencial turístic tant pel que fa a l'entorn ambiental com a la seguretat ciutadana.

Posicions de mínims sobre la lliure circulació de persones, la llibertat d'establiment, la prestació de servei i la lliure circulació de capitals

En aquest punt l'acord serà més difícil d'assolir ja que la quadratura del cercle per a Andorra és manifesta. Com acceptar el lliure intercanvi en aquests punts tot preservant la identitat i fins i tot la sobirania vista la desproporció de mitjans i recursos entre un microestat i la UE?

En aquests capítols es fa indispensable d'aconseguir, com en el cas de Liechtenstein, un període transitori llarg, d'aplicació eventualment prorrogable, per tal d'evitar un trasbals en el teixit socioeconòmic del nostre país.

Una altra solució, vista la desproporció de mitjans humans i econòmics, seria efectuar un acord sobre la base de la reciprocitat i proporcionalitat de recursos UE-Andorra, en l'establiment de serveis o de lliure circulació de persones i capitals.

Ho il·lustraré amb dos exemples: en la instal·lació de professionals liberals, cal mantenir un sistema equiparable amb l'acordat en el tractat trilateral per mantenir una sortida professional als nostres estudiants en el seu país, i en el sector

financer em centraré en el sistema bancari, vista la seva importància en l'economia del país; una obertura total i indiscriminada no és, probablement, una bona solució tant per a la UE com per a Andorra.
En aquest tema polític, més que en qualsevol altre, és on Andorra es juga molt; la recerca de la unitat política i la visió d'Estat han de ser el referent constant dels nostres governants en la negociació.
Per tant, el lema del nostre escut, *virtus unita fortior*, ha de ser més present que la nostra divisa *toca'm si goses* en el perfil negociador, per tal d'aconseguir, amb la màxima harmonia, una major integració d'Andorra a Europa tot respectant la nostra especificitat.
Dit d'una altra manera, aquesta negociació s'ha d'abordar amb pragmatisme (el famós seny andorrà), sense demandes injustificades, sense voler mantenir privilegis del passat i conscienciant la UE que un petit país com Andorra necessita un tracte específic que garanteixi el seu futur.
Retrobar i guanyar la confiança perduda prop de les institucions europees és la clau de l'èxit d'Andorra en aquesta negociació.

Jordi Farràs i Forné
Exsíndic general, membre del
Partit Demòcrata i radiòleg

Andorra al Tribunal dels Drets de l'Home[1]

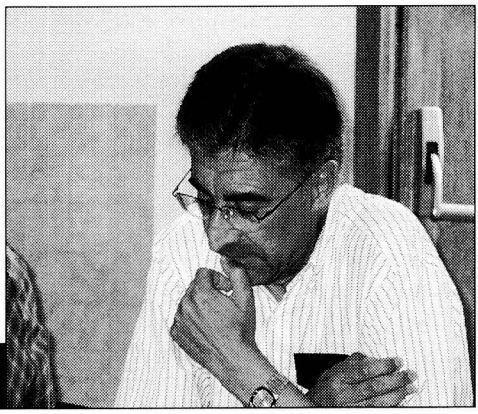

Josep Casadevall i Medrano

No vaig parar prou atenció quan vam parlar del títol de la meva intervenció en la diada d'avui: *Andorra al Tribunal dels Drets de l'Home*. Cal precisar que els estats, per ells mateixos, no hi són, al Tribunal Europeu dels Drets de l'Home (TEDH). El nostre país és membre del Consell d'Europa[2] i d'aquest fet i presència us en parlarà després el ponent parlamentari que en té la competència.

Andorra, en qualitat de membre del Consell d'Europa i de signatària de la Convenció europea per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals,[3] com els altres 42 estats restants i en igualtat de condicions, té un jutge al Tribunal Europeu. Ara bé, els jutges, elegits per l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa a partir d'unes ternes proposades pel govern de cada país membre, no representen els estats sinó que actuen a títol personal i amb total llibertat i independència, cosa absolutament primordial i bàsica en tot òrgan jurisdiccional.

En definitiva i a la pràctica, quan els estats compareixen davant el Tribunal d'Estrasburg és, gairebé sempre, en qualitat de part demandada, és a dir imputats de violació d'algun dels drets protegits per la Convenció. Sí que és important fer ressaltar que els jutges són tots iguals i que tant val el vot del jutge andorrà com el del jutge alemany o el del rus. Els jutges es troben repartits en quatre sales a partir de criteris geogràfics, lingüístics i de cultura jurídica, de manera que cada una de les quatre sales que conformen el tribunal sigui representativa d'aquesta gran Europa.[4]

No és, però, del Tribunal d'Estrasburg específicament del que he de tractar, ja que no és el tema d'avui.

Provaré de donar-vos uns elements de reflexió en matèria de protecció dels drets fonamentals dels individus a Europa.

Ara bé, de quina Europa estic parlant? Certament no pas de l'Europa dels Quin-

ze, la de la Unió Europea, sinó d'una Europa que va des de Reykjavik fins a Vladivostok. La primera, la de la Unió, nascuda del Tractat de Roma, primer amb objectius netament econòmics, posteriorment monetaris i polítics, i avui ja encaminada cap a una futura federació d'estats; la segona, molt més utòpica, és fruit del Consell d'Europa, constituït el 5 maig del 1949, només cinc mesos després de la proclamació de la Declaració universal dels drets de l'home,[5] l'objectiu fonamental de la qual, després de les tràgiques experiències de la Segona Guerra Mundial, fou i és salvaguardar aquell patrimoni comú dels pobles que té com a origen la llibertat individual, la llibertat política i la preeminència del dret, principis sobre els quals s'assenta la vertadera democràcia.[6]

Aquest ha estat el gran repte: instaurar un mecanisme europeu de garantia col·lectiva dels drets i llibertats de la persona humana, tal com figuren establerts en la Convenció europea, i aquesta ha estat i és la tasca del Tribunal d'Estrasburg. Es tracta d'un sistema, fins avui únic al mon, en què l'individu –des de la seva petitesa– pot demandar un Estat davant d'un tribunal internacional,[7] obtenir-ne una declaració de violació dels seus drets fonamentals i, si s'escau, una reparació.

Però davant d'aquesta gran Europa de fins a 43 estats i que representa més de 800 milions de persones, avui el Tribunal d'Estrasburg topa amb grans dificultats per poder fer front a les demandes que arriben cada dia, majorment ara des dels estats de l'antiga Europa de l'Est.[8] Això ha provocat que el mes de novembre, a Roma, en ocasió de la conferència ministerial per celebrar el cinquantè aniversari de la Convenció, es plantegés la necessitat d'obrir un procés d'estudi amb vista a una nova reforma del sistema.[9]

El gran perill és que el mecanisme europeu de protecció, víctima del seu propi èxit, no se'n vagi en orris i es pugui minvar o perdre el dret, ja adquirit, a la demanda individual del ciutadà que s'estima víctima d'una vulneració dels seus drets, contra qualsevol dels estats que han ratificat el Conveni.[10]

Aquesta complicada situació ens porta a una altra reflexió paral·lela. Sense que hi hagi cap relació directa de causa i efecte amb la problemàtica plantejada, la Unió Europea, la dels Quinze, dins del seu gran projecte polític (projecte encara en un estadi embrionari) va sentir la necessitat d'adoptar textos propis pel que fa a la protecció dels drets i les llibertats de l'home en el marc de la Unió; va anar un xic més enllà que la Convenció Europea i va incloure-hi altres drets de tipus econòmic i social, dits de tercera generació.[11] Veus autoritzades en la matèria van considerar que, en tant que els quinze de la Unió Europea es troben tots dins dels quaranta-tres del Consell d'Europa, la solució més fàcil i operativa era que la Unió Europea, com a tal i com un membre més, signés i ratifiqués la Convenció.

Sigui com sigui i sense que aquesta possibilitat hagi quedat totalment descartada, el fet és que la Unió Europea, en la cimera de caps d'Estat celebrada a Niça el mes de desembre, va aprovar la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea.[12]

Aquesta, com ja he anticipat, és més completa que la Convenció perquè incorpora nous drets. Ara bé, la Carta, ara per ara, només té un valor polític i moral ja que no ha estat revestida de caràcter vinculant o força d'obligar directa. Alguns polítics han deixat entendre que aquesta Carta podria constituir el preàmbul d'una futura Constitució de la Unió Europea.

La qüestió que es planteja amb relació a aquesta Carta és què farà el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees, amb seu a Luxemburg. Com sabeu, aquest tribunal actua en els conflictes plantejats en matèries eminentment econòmiques, de producció i circulació de béns i de lliure competència de mercats i quan ha hagut de tractar afers que tenien vinculació amb els drets humans, gairebé sempre, els ha resolt fent referència a la Convenció europea i a la jurisprudència del Tribunal d'Estrasburg.

Per bé que la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea no té caràcter vinculant i que els ciutadans comunitaris no la poden invocar directament,[13] tot permet presumir que el Tribunal de Luxemburg no la podrà ignorar, que la citarà en les seves sentències i que encara que només sigui a manera d'*obiter dictum* la tindrà en compte i l'anirà incorporant a la seva jurisprudència.

La darrera reflexió, més enllà del fet que aquesta Carta pugui ser un dia el preàmbul d'una futura Constitució de la Unió Europea, és en relació amb les conseqüències que poden derivar d'aquesta dualitat jurisdiccional en la mateixa matèria (drets humans) entre el Tribunal Europeu dels Drets de l'Home d'Estrasburg i el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees de Luxemburg. No es tracta aquí d'una qüestió de competència o de supremacia de l'un envers l'altre, ja que fins ara cada tribunal ha actuat netament dins del seu camp. Ara bé, segons com vagin les coses, sí que podrien aparèixer problemes d'interpretació i d'aplicació entre la Convenció i la Carta i, per al cas, decisions judicials que, sense ser forçosament contradictòries, tinguin un abast diferent.

Però potser allò més preocupant és l'eventualitat que poguéssim veure a Europa, en una matèria tan sensible com els drets fonamentals, la instauració d'una justícia a dues velocitats: una a l'abast dels ciutadans dels estats membres de la Unió Europea (*a priori* els més rics) i una altra per als ciutadans dels estats de l'antiga Europa de l'Est (*a priori* els més pobres) juntament amb els altres restants estats occidentals no membres de la Unió.

Això constituiria sens dubte un gran pas enrere en la construcció d'aquell proclamat ideal comú europeu: la protecció dels drets i de les llibertats fonamentals de l'individu i l'Estat de dret.

Josep Casadevall i Medrano
Jutge al Tribunal dels Drets de l'Home per Andorra
i llicenciat en dret

Els "ombudsmen" europeus i la seva funció social

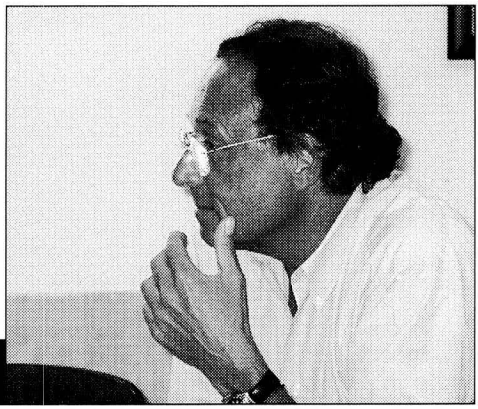

Ricard Fiter i Vilajoana

El Raonador del Ciutadà actua en compliment de la Llei de creació i funcionament de la institució. La norma va ser aprovada pel Consell General en la sessió del dia 4 de juny de 1998.

La denominació que s'hi ha donat a Andorra no ha seguit les denominacions utilitzades en altres països, com ara *defensor*, *comissionat*, *comissari*, *protector*, *mediador* o *valedor*. Per això s'ha volgut trobar una denominació autòctona i s'ha acudit a l'antiga i pròpia de les persones que defensaven d'ofici, en nom del poble, els acusats en l'àmbit de la justícia penal: els *raonadors*, denominació que, a més, entronca amb les seves funcions, que no són decisòries, sinó purament mediadores, informatives de l'administració. El Raonador del Ciutadà va ser la denominació que es va considerar oportuna i adequada per a la institució.

Les funcions de la institució són essencialment i fonamentalment diferents de les pròpies del poder judicial. No es tracta de controlar la legalitat de l'actuació administrativa, ja que tots els actes i les normes de l'administració estan sotmesos al control jurisdiccional, segons el que disposa l'incís final de l'article 72.3 de la Constitució andorrana, sinó de vetllar per l'eficàcia d'aquesta mateixa actuació administrativa.

Amb aquest caràcter d'institució complementària del tradicional control judicial de l'activitat administrativa, la institució de defensa dels drets i les llibertats fonamentals ha tingut, en temps contemporanis, una formidable difusió que parteix de la Constitució sueca del 1809. En aquest text es crea la figura de l'*ombudsman* com una nova manera de controlar l'activitat de l'administració i de defensar els drets dels ciutadans.

L'interès per figures com l'esmentada s'ha estès a tots els països d'Europa i fins i tot al Consell d'Europa, que en la seva recomanació del 23 de setembre de 1985 insta els seus estats membres a crear aquesta institució o a reforçar els seus poders.

Els defensors del poble o *ombudsmen* queden acollits en diverses organitzacions internacionals, de les quals el Raonador forma part: Institut Internacional de l'Ombudsman (IIO); Association des Ombudsmen et Médiateurs de la Francophonie (AOMF); Federación Iberoamericana de Ombudsmen (FIO); Organització d'Ombudsmen dels Estats membres, que depèn del Consell d'Europa; i l'Organització d'Ombudsmen, integrada a l'Alt Comissariat dels Drets de l'Home de les Nacions Unides, amb seu a Ginebra.

La principal funció del Raonador del Ciutadà està permanentment lligada a la missió de vetllar pel compliment, l'aplicació i la defensa dels drets i les llibertats recollits a la Constitució d'Andorra, i actua com a delegat o comissionat del Parlament. En aquest sentit, té les funcions principals de vetllar perquè l'actuació de l'administració pública s'adeqüi als principis fonamentals de defensa i protecció d'aquests drets i llibertats, serveixi amb objectivitat l'interès general i se subjecti a l'ordenament jurídic vigent.

Per al compliment de les funcions esmentades, i en els termes de la present llei, el Raonador del Ciutadà recull i tramita les queixes i les reclamacions concernents a les relacions dels ciutadans amb totes les administracions i els organismes públics del Principat d'Andorra, els quals, preceptivament, tenen el deure de col·laborar-hi. Aquestes circumstàncies fan que, com els altres *ombudsmen*, pugui emetre informes especials que continguin propostes o projectes de reforma de llei o reglaments.

Majoritàriament, els casos objecte d'expedient representen problemes puntuals de persones que es consideren lesionades en els seus drets o amb indefensió davant els estaments públics. Tot i això, cal remarcar la presentació davant la institució de demandes col·lectives que reflecteixen llur preocupació per mancances legislatives o per processos administratius iniciats que els afectats consideren injustos.

La funció del defensor del poble és d'una simplicitat particular: el seu poder queda inclòs en la *magistratura de la persuasió*, ja que no pot anul·lar ni modificar actes administratius, ni intervenir en assumptes en els quals s'hagi instat un procediment davant d'un òrgan jurisdiccional, ni aplicar sancions. Però sí que està legitimat, en procedir, a fer ús de les seves funcions d'instrucció, que permeten contribuir a la construcció d'una societat més justa, assenyalant les il·legitimitats i els casos de gestió administrativa insuficient o simplement dolenta, i prestant especial atenció a aquells aspectes que no compleixen els principis d'eficàcia i de transparència i de plena submissió a la Constitució.

Una de les preocupacions constants i reptes essencials per a totes les defensories és la màxima agilitat possible dels processos d'enquesta. Aquesta rapidesa ens ha permès procedir a la resolució dels expedients oberts dins dels terminis previstos i desitjats per oferir solucions coherents a les qüestions que els ciutadans plantegen al Raonador. En un altre ordre de coses, cal fer esment de la fonamentació d'alguns escrits, a causa essencialment dels silencis administratius o de la lentitud en alguns dels processos judicials. Aquests últims són

assumptes que remetem al Consell Superior de la Justícia, perquè hi doni el tràmit que consideri convenient, vist que la nostra institució no hi pot intervenir per tractar-se de queixes contra el funcionament de la justícia o per ja haver-se instat un procediment davant un òrgan jurisdiccional, d'acord amb els articles 3 i 4 de la llei per la qual ens regim.

En aquest sentit, voldria remarcar la sensibilitat que inculca la institució del Raonador en tot allò que pertoca a la Constitució d'Andorra. S'hi declara que la sobirania pertany al poble i que l'exercici dels poders que se'n deriven s'ha de desenvolupar en els límits fixats per la Constitució. La funció administrativa, destinada a establir les relacions directes entre el ciutadà i l'aparell públic, constitueix una fita màxima dins dels objectius del Raonador, que no oblida la importància especial que en la nostra època té el fet que el ciutadà no acabi de trobar-se en condicions de paritat efectiva respecte a l'administració pública, si considerem els poders que aquesta deté en tots els països. Per aquest motiu, entre d'altres, les institucions similars a la nostra es troben en plena expansió: l'home modern aspira a una major protecció jurídica i hauria de gaudir de més pluralitat de procediments, destinats a fer valer els seus drets.

Cal assenyalar igualment que, encara que la nostra sigui una institució de caràcter jove dins l'ordenament andorrà, els procediments d'actuació desenvolupats han permès d'anar vers una millor participació del ciutadà, i s'ha aconseguit, creiem, que la figura del Raonador hagi estat accessible a tothom d'una manera directa i sense intermediaris, entre el seu titular i la ciutadania.

L'especial cura en les relacions amb persones pertanyents als sectors més febles de la societat i amb els col·lectius que n'assumeixen la representació ha estat una activitat garantida pel mateix Raonador en la seva declaració en el moment de la presa de jurament del càrrec, el novembre del 1998. La susdita atenció ha permès que molts ciutadans, ONG o associacions diverses de caràcter social hagin conegut de prop la Llei de creació i funcionament del Raonador del Ciutadà i hagin sol·licitat la intervenció del seu titular no solament per resoldre qüestions de caràcter social, sinó per reclamar resultats concrets de millora legislativa o administrativa. La institució s'ha fet ressò de tota temàtica que afecti la col·lectivitat, actuant normalment d'ofici, però també a instància de part quan així li ha estat requerit.

Una clara mostra del que manifestem són, per exemple, els expedients tramitats següents: qüestió dels quarts, en què s'ha recomanat al Consell General de procedir a l'aclariment competencial entre els òrgans territorials de l'Estat i els desplegaments previstos en l'article 84 de la Constitució en relació amb els quarts i veïnats; recomanació al Govern i als comuns a fi d'iniciar una legislació d'ordenament territorial; recomanació per a la supressió del tribut de l'estrany, encara vigent en una parròquia; suggeriments al servei de correus per a l'agilitació en la distribució de la correspondència; recomanació al Govern per a l'elaboració d'una llei d'investigació de la paternitat; la creació d'una llar refugi per a dones maltractades; creació d'una direcció o departament de la dona; creació del bat-

lle de família; establiment de centres de dia per a gent gran que no es pot valer per si mateixa; exempció del pagament de les taxes del permís de conducció a les persones jubilades i del transport públic; demanda d'exempció de les taxes per a la renovació dels permisos de residència o nacionalitat per als jubilats; ubicació de bancs de descans a les avingudes d'Europa i Esteve Albert; qüestions derivades dels acomiadaments de dones embarassades i disconformitat amb el període de baixa per maternitat; regularització de les guarderies no reglamentades, adequació del nombre de places i ajustament dels horaris de les guarderies amb els de les mares treballadores; recomanació a l'STA per a l'atorgament de telèfons mòbils i reducció de tarifes per a persones discapacitades; accessibilitat per a minusvàlids; visualització nocturna a tots els passos de vianants d'Andorra; exempció del pagament per a l'adquisició de reglaments de la CASS; suggeriments per donar solucions als cotitzants, més ajustades o adaptades al progrés social, com ara la revisió de l'actual sistema de pensions de vellesa, viduïtat i orfes, suggeriments que han rebut el suport de l'administrador representant dels pensionistes al consell d'administració de la CASS, Sr. Joan Solé Vert; informe sobre la presència de sectes de caràcter perillós a Andorra, com a resultat de la trobada amb el conjunt de sacerdots de les Valls; sondeig sobre valors i tendències dels joves d'Andorra escolaritzats entre els 15 i 18 anys; enquesta sobre les necessitats de la gent gran; seguretat en edificis escolars; qüestió de la compravenda de béns immobles per part d'estrangers amb menys de vint anys de residència; documents privats de compravenda sobre béns immobles amb aparença legal fins a l'any 1999; accions de suport al voluntariat; recomanacions sobre contaminació acústica i pol·lució; recomanació per a l'establiment d'una competència ministerial única quant a la reglamentació de radioaficionats; propostes de reforma dels centres penitenciaris i de tancament de la presó de la Casa de la Vall; informe extraordinari al Consell General sobre la modificació de la Llei qualificada de residències passives; cobertura sanitària als residents espanyols (Consell de Residents Espanyols); suport als residents espanyols en llur demanda per la qüestió de l'IRPF o doble imposició; precarietat de la situació dels residents francesos que no troben un lloc de treball al Principat i problemàtica a la renúncia de la nacionalitat francesa per part dels súbdits d'aquesta nacionalitat casats amb nacionals andorrans (Consell Superior dels Francesos a l'Estranger), etcètera.

Ricard Fiter i Vilajoana
Raonador del Ciutadà i llicenciat en dret

Els governs, els parlaments nacionals i els municipis hi estan representats separadament de la següent manera:
– El Comitè de Ministres és l'òrgan de decisió del Consell d'Europa. El formen els ministres d'Afers Exteriors de tots els estats membres o els seus representants permanents.
– L'Assemblea Parlamentària és l'òrgan de deliberació. Els seus membres són integrants dels parlaments nacionals i elegits per ells.
– El Congrés de Poders Locals i Regionals d'Europa és un òrgan consultiu que representa les col·lectivitats locals i regionals.

Per tal de reforçar l'estabilitat del continent europeu, després de la desaparició dels règims comunistes, s'ha donat una nova empenta, al més alt nivell, als òrgans del Consell d'Europa, amb cimeres dels caps d'Estat i de govern dels estats membres:
– A Viena, el 1993, els màxims dirigents dels llavors 32 estats membres de l'organització van acordar l'ampliació a l'Europa de l'Est.
– A Estrasburg, el 1997, els caps d'Estat i de govern dels llavors 40 estats membres van adoptar un pla d'acció que comporta quatre principis fonamentals:

- La democràcia i els drets de l'home.
- La cohesió social.
- La seguretat dels ciutadans.
- L'educació per a la democràcia i la diversitat cultural

Aquests quatre principis, conjuntament amb el programa de treball del Consell d'Europa, determinen les prioritats de l'organització per al nou mil·lenni.
Els treballs del Consell d'Europa condueixen a l'elaboració de convencions i acords europeus que han de constituir la base de l'harmonització i de les modificacions legislatives a cada Estat membre.
El Principat d'Andorra va demanar l'adhesió al Consell d'Europa a final dels anys vuitanta. Una comissió de quatre membres, presidida pels Srs. Pontillon (França) i De Puig (Espanya), va efectuar una visita d'informació al nostre país l'abril de 1989. Aquesta visita va donar lloc a la resolució 946 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa de data 11 de maig de 1990, en la qual s'invitava els coprínceps i el Consell General a:
– Dotar-se d'una Constitució escrita que fixaria els drets i llibertats dels ciutadans definits en els tractats internacionals sobre la protecció dels drets de l'home. La Constitució seria aprovada per referèndum pel poble andorrà.
– Continuar les reformes per transferir progressivament les competències envers el Consell General i envers el Consell Executiu per fer-ne el veritable Parlament i Govern del Principat.
– Reformar la Llei electoral per assegurar la representació de les minories.

– Modificar la Llei de nacionalitat per a una integració progressiva dels residents estrangers.
– Autoritzar el dret d'associació.
– Adaptar el dret del treball i la legislació social a les normes europees.

El poble andorrà va aprovar per referèndum, celebrat el dia 14 de març de 1993, la seva Constitució. El Consell General va procedir al llarg d'aquell mateix any a un desplegament legislatiu considerable. Entre d'altres:
– Llei del referèndum de la Constitució.
– Llei del Tribunal Constitucional.
– Llei de la justícia.
– Llei del règim electoral i del referèndum.
– Llei de la nacionalitat.
– Llei de delimitació de competències dels comuns.
– Llei de transferències als comuns.

L'aprovació de la Constitució i el desplegament legislatiu del mateix any 1993 feien que Andorra complís la gran majoria de les exigències de la resolució de l'11 de maig de 1990 del Consell d'Europa.
En un avís del 3 d'octubre de 1994, l'APCE (Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa) va recomanar al Comitè de Ministres que en la seva pròxima reunió invités el Principat d'Andorra a esdevenir membre del Consell d'Europa i que se li atribuís dos escons a l'Assemblea Parlamentària.
En aquest avís, però, es fa una sèrie de recomanacions:
– Signar, al mateix temps que l'adhesió, la Convenció europea dels drets de l'home i ratificar-la abans d'un any.
– Acceptar la jurisdicció obligatòria de la Cort Europea dels Drets de l'Home.
– Signar i ratificar el protocol núm. 11 de la Convenció europea dels drets de l'home.
– Signar i ratificar ràpidament la Carta social europea.
– Signar i ratificar la Convenció europea per a la prevenció de la tortura i de les penes o tractaments inhumans.
– Signar i ratificar la Convenció europea d'extradició.
– Signar i ratificar la Convenció sobre el transferiment de persones condemnades.
– Signar i ratificar l'Acord general sobre privilegis i immunitats així com el seu protocol addicional.

El Consell General va acceptar per unanimitat la proposta d'adhesió del Principat d'Andorra al Consell d'Europa el 25 d'octubre de 1994. Quinze dies després, el 10 de novembre de 1994, Andorra esdevenia el trenta-tresè Estat del Consell d'Europa.

El Consell d'Europa compta avui amb 43 estats membres.
Ara per ara, Andorra ha satisfet tots els seus compromisos contrets a excepció de la ratificació de la Carta social europea, que hauria de produir-se al principi d'aquesta legislatura.
La participació humana d'Andorra al Consell d'Europa ja és important:
–El ministre d'Afers Exteriors (o el representant permanent) al Comitè de Ministres.
– Dos titulars i dos suplents a l'Assemblea Parlamentària.
– Dos titulars i dos suplents al Congrés de Poders Locals i Regionals d'Europa.
– Un jutge a la Cort Europea dels Drets de l'Home.
– Un membre al Comitè europeu per a la prevenció de tortures i de penes o tractaments inhumans o degradants.

La recent etapa de constitucionalització de la vida política i social d'Andorra s'ha produït sense fractura amb el passat i en un país que s'ha mantingut set segles al marge de tota guerra. Andorra ha evolucionat lentament, segons el ritme que convenia a una petita comunitat amb una economia de subsistència. Però Andorra ha sabut accelerar els ritmes de la seva història i procedir a la reforma de les seves institucions, una reforma propiciada pels enormes canvis econòmics i demogràfics dels últims anys.
Els principis fonamentals de la nostra Constitució no s'han d'interpretar en oposició amb els usos i costums de l'Andorra preconstitucional, sinó com una evolució natural en què es referma una identitat ancestral basada sobre principis de democràcia i de tolerància tan preats pel Consell d'Europa.
Les nostres arrels, la nostra història, els nostres interessos bàsics se situen clarament en el marc del continent europeu, amb especials relacions amb els nostres veïns: la República Francesa i el Regne d'Espanya, països amb els quals hem signat dos tractats trilaterals.
La incorporació d'Andorra al Consell d'Europa simbolitza la pertinença a un conjunt de democràcies europees riques en diversitat i en història, en què la dimensió *qualitat de vida* és prevalent. Per això, és bo recordar que al Consell d'Europa, potser més encara que en altres fòrums internacionals, la dimensió humana ressalta per sobre de tot.
El Consell d'Europa és un "laboratori d'idees", diuen alguns parlamentaris i ministres andorrans. Comparteixo aquesta visió, però m'agradaria personalment avançar més ràpidament en l'adopció, per part del nostre país, dels quasi doscents tractats o convencions que té avui aprovats aquesta organització intergovernamental. Avui Andorra en té signats o ratificats poc més del 10%.
El Principat no s'ha de sentir obligat a signar aquests instruments internacionals, ni tampoc no ho ha de fer com "un gest a favor de la solidaritat europea" (com diu la declaració del ministre de Relacions Exteriors andorrà, a Roma, en signar

la Carta social europea el 2 de novembre del 2000). Ho ha de fer en defensa dels interessos dels ciutadans andorrans i sobretot en defensa dels interessos dels més desfavorits.
El Consell d'Europa ha entrat al tercer mil·lenni amb l'experiència que li donen més de cinquanta anys d'activitat al servei dels valors que han assegurat la seva existència. Considerant que el temps desfà el que es fa sense ell, la política del Consell d'Europa, que té com a objectius la cooperació i l'amistat entre els pobles, és un afer de llarg termini. Amb tot i això, algunes persones consideren amb menyspreu el Consell d'Europa comparant-lo amb l'acció més vistosa i més de dia a dia de la Unió Europea.
Andorra dins d'aquest concert internacional ha d'aprendre i també donar. Ha de fer-ho com un país petit que som. L'excap de Govern Sr. Òscar Ribas i Reig explicava molt bé en un fòrum internacional el paper que pertoca jugar als petits estats:
- Proposar en lloc d'imposar.
- Negociar en lloc de forçar.
- Dialogar en lloc de dictar.
- Conciliar en lloc de radicalitzar.
- Respectar en lloc d'humiliar.
- Cooperar en lloc d'explotar.
- Contenir-se en lloc d'abusar.

Vet aquí unes pautes de conducta, pròpies dels petits estats, que avui resulten més necessàries que mai en moltes regions del planeta. Alguns estats més grans haurien també de considerar-les.

Miquel Alís i Font
Conseller general del Partit Socialdemòcrata i ensenyant

Vers un nou marc de les relacions Andorra-Unió Europea

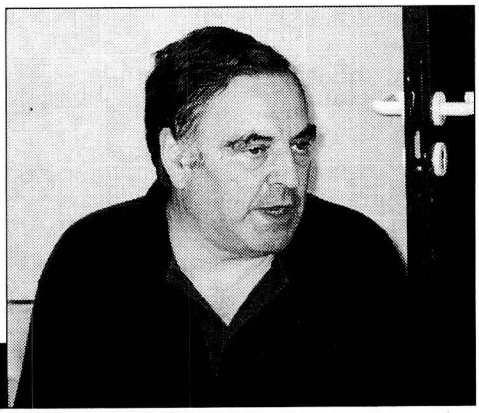

Eugeni Giral i Quintana

Els notables resultats dels esforços d'Andorra per inserir-se plenament en les estructures dels sistemes econòmics i socials moderns, predominants en l'Europa del nostre temps, lluny de constituir objectius finals inamovibles, són tan sols fites d'un camí que cal dibuixar i reconsiderar contínuament. Andorra va assolir fa molts pocs anys l'estructura d'un Estat modern, tot guardant molts trets tradicionals que li donen un caràcter ben identificador, i en ús de les seves lliures decisions ha proclamat la seva voluntat d'aproximar-se cada cop més als pobles veïns i en general a les estructures econòmiques i socials que es van construint en el llarg procés d'una unitat d'Europa. Sens menystenir la gran importància de la participació d'Andorra en organismes de caràcter general com el Consell d'Europa, i en els molts organismes especialitzats, les relacions més complexes són les que es deriven de l'aproximació a la Unió Europea i als països membres. Si bé en els seus inicis les diverses comunitats van semblar deixar pas tan sols a un mercat comú, ja fa molt temps que la Comunitat Econòmica Europea (CEE) primer i avui la Unió Europea (UE) són la prefiguració o els embrions d'una nova organització política, social i econòmica europea. El seu procés és lluny de ser definit amb claredat, i encara més d'haver aconseguit els seus objectius; però la seva marxa obliga a considerar, a un país tercer com fins ara ho és Andorra, quines són ara les seves relacions amb la nova realitat i quines podrien ésser en el futur, tot obligant alhora a sospesar els seus interessos i els de la Unió davant les diverses alternatives possibles. Aquesta modesta contribució pretén ajudar a aquesta reflexió.

Les actuals relacions Andorra-Unió Europea

El marc de les actuals relacions entre Andorra i la Unió Europea és l'acord de 26 de novembre de 1990. Els governs presidits per Josep Pintat i molt especialment els que presidí Òscar Ribas havien desenvolupat unes complexes

negociacions amb els responsables europeus per establir un acord comercial. El 14 de març de 1989 va ser signat a Brussel·les el projecte d'acord entre Andorra i la CEE, que fou ratificat el 15 de març de 1990 pel Consell General andorrà i adoptat el 28 de juny pel Consell de Ministres de la CEE. Aquest acord va ser aprovat pel Consell de la CEE i Andorra mitjançant un intercanvi de cartes el 26 de novembre de 1990. L'acord va entrar en vigor l'1 de juliol de 1991. En síntesi, l'acord establia una unió duanera per als productes industrials i donava el reconeixement de país tercer a Andorra per als productes agrícoles. També preveia regulacions específiques per al tabac i els seus manipulats.

L'acord tingué, però, implicacions més complexes sobre l'organització de l'economia andorrana, ja que a conseqüència de la desaparició dels drets duaners d'entrada a Andorra, desaparegué la principal font d'ingressos fiscals de l'administració general andorrana, que fou substituïda per l'IMI (impost de mercaderies indirecte) i d'altres impostos indirectes, entre els quals ocupa una plaça residual el retorn per l'aplicació de la TEC (tarifa exterior comuna).

Les transformacions produïdes per l'adopció, el 14 de març de 1993, de la Constitució andorrana varen comportar una redefinició de les funcions del govern, que va passar a tenir un paper primordial en la definició de la política exterior, i l'establiment del marc en què es desenvolupen les activitats econòmiques i socials del país. El perfeccionament de l'acord del 1990, l'anàlisi de les seves conseqüències i l'estudi de les alternartives o complements a aquest text han merescut molta atenció dels governs presidits per Marc Forné des del 1997. Vegem algun dels resultats de l'aplicació de l'acord del 1990:

Comerç exterior d'Andorra (any 2000, en MPTA)

	IMPORTACIONS		EXPORTACIONS	
TOTAL	184.024	100	8.235	100
Alemanya	7.127	3,9	128	1,6
Àustria	1.008	0,6	15	0,2
Bèlgica	1.098	0,6	0	0
Dinamarca	177	0	1	0
Espanya	70.676	41,5	5.016	60,8
Finlàndia	54	0	6	0
França	48.949	26,6	2.152	26,1
Grècia	41	0	138	1,7
Holanda	1.911	1,0	0	0
Irlanda	278	0,2	0	0
Itàlia	7.514	4,1	39	0,5
Luxemburg	124	0,1	0	0
Portugal	675	0,4	19	0,2
Regne Unit	4.569	2,5	39	0,5
Suècia	191	0,1	8	0,1
TOTAL UE	130.192	81,7	7.555	91,7

La balança comercial andorrana, un dels elements de la balança de pagaments del país, presenta una taxa de cobertura (relació entre les exportacions i les importacions) que no arriba al 5%, xifra que posa en relleu, tant la tradicional dependència d'Andorra de l'exterior, com l'elevat volum que han de tenir altres partides, com les aportacions del turisme o les entrades de capitals, per anivellar la balança de pagaments. Com pot veure's, la dependència de l'exterior és un tret bàsic, i de molt difícil variació, atesa la seva magnitud, del país. Aquesta dependència és sobretot respecte de la Unió Europea, de la qual arriba gairebé el 82% de les importacions i on va el 92% de les exportacions andorranes. Això és el que fa tan important l'acord comercial del 1990. Tot i que l'acord ha sigut objecte de molts perfeccionaments de detall, que han estat explicats per destacats responsables andorrans en aquesta mateixa sessió, ha crescut la impressió que ara ja és un marc massa estret per regular les relacions entre Andorra i la UE.

Convindria estudiar a fons quins han estat els efectes de l'acord. Caldria aclarir per exemple si sense acord també s'hagués produït aquesta forta dependència de l'exterior i de la UE. L'acord ja va preveure, en l'article 20, que tot i el seu caràcter il·limitat, "dins un termini màxim de cinc anys a partir de la seva entrada en vigor, ambdues parts decideixen que s'examinaran els resultats de l'aplicació de l'acord i, si és necessari, obriran negociacions amb vista a modificar-lo segons els resultats d'aquest examen". No sembla que aquestes anàlisis s'hagin fet, i menys encara que s'hagin fet públiques. Convé aclarir aquesta qüestió.

Una observació de la taula posa en relleu que són Espanya i França els països líders en les relacions comercials. Els segueixen Itàlia, Alemanya i el Regne Unit, i a molta distància, els altres països. Si es produeix una renegociació de l'actual acord, les posicions de la UE vindran molt condicionades pels interessos d'Espanya i França, no sempre coincidents, i cal suposar que els altres països deixaran en les seves mans la direcció de la negociació. Encara reforça més aquesta impressió el coneixement que, cal suposar, tenen de les realitats andorranes, a causa de les llargues i múltiples relacions tradicionals. La recent i complexa negociació del tractat trilateral pot orientar sobre les posicions que mantindran, i per tant, fer entreveure les complexitats que pot presentar la negociació multilateral amb la Unió Europea, sense que es puguin descartar dificultats similars si s'utilitza com a alternativa el recurs a acords bilaterals amb els principals països de la UE.

Les opinions més difoses a Andorra accepten que qualsevol reforma de l'actual acord no pot limitar-se a retocar-lo o perfeccionar-lo, sinó que hauria d'aprofitar-se per regular noves qüestions amb la Unió Europea.

Els canvis econòmics, socials i polítics en les relacions entre Andorra i la Unió Europea

Hi ha moltes raons per aprofitar una negociació entre Andorra i la Unió Europea per abordar nous problemes. Vegem-ne uns exemples:

- Andorra no té una moneda pròpia i acceptava l'ús majoritari de les pessetes i els francs. Quan pròximament aquestes monedes nacionals seran substuïdes per l'euro, aquesta moneda serà la que circularà majoritàriament a Andorra. En alguns aspectes, especialment els estrictament financers i monetaris, les autoritats d'Espanya i França continuaran podent actuar com ho han fet fins ara. Però com és ben sabut, l'euro exigeix el compliment d'un pacte d'estabilitat que condiciona tant la política pressupostària dels estats membres com les polítiques de deute de les administracions públiques. ¿És lògic que Andorra hagi d'aplicar unes polítiques sense haver tingut cap veu en la seva discussió? La resposta és òbviament que no, tot i que la solució no és fàcil.
- Com a resultat de l'aplicació de l'acord comercial, Andorra va haver de modificar substancialment el seu sistema d'impostos. Ara, amb l'experiència dels anys d'aplicació del nou sistema, tothom coincideix a dir que calen noves reformes, tant perquè s'acosta perillosament el sostre de la recaptació amb el sistema actual, com perquè el salt tan sols és possible abordant de manera definitiva l'establiment d'impostos directes. Hi ha raons molt poderoses per estudiar amb urgència solucions, i destaquen entre elles que el sostre de la imposició indirecta limitaria, no tan sols la capacitat d'actuació del Govern, sinó també la dels comuns, atès que aquests ja tenen amb les transferències una de les principals fonts de recursos. Pel que fa a la necessitat d'establir algun tipus d'imposició directa, és suficient considerar els problemes en què es troben els residents, ara espanyols però potser més endavant d'altres països de la UE, per raó de no poder acollir-se a acords tradicionals reguladors de la doble imposició.
- Els acords amb la UE busquen la llibertat de moviments de les mercaderies, però des de l'inici el procés de constitució d'un mercat comú avui transformat i completat amb la Unió Europea comporta també la llibertat de moviment dels capitals i de les persones. ¿És imaginable el manteniment d'una política d'immigració andorrana que no estigui coordinada amb la UE? En primer lloc, perquè, ara com ara, el major nombre d'immigrants a Andorra són nacionals de països membres de la UE. I en segon lloc, perquè la UE està summament interessada que Andorra no pugui ésser utilitzada per ciutadans de països tercers com una plataforma per fer el salt cap als seus països membres.
- El nivell d'articulació de l'Estat del benestar en els països membres de la Unió Europea obliga Andorra a fer un gran esforç per universalitzar i igualar en prestacions els seus ciutadans i els residents. La complexitat de les prestacions, i en especial la complementarietat, obliga a un seriós esforç de coordinació i regulació entre Andorra i la Unió Europea en matèria d'educació, sanitat, règim de pensions...

Podríem allargar amb molts més exemples aquestes consideracions sobre aspectes d'obligada coordinació entre el que cal fer a Andorra i com s'actua a la Unió Europea. Ningú no nega que cal, avui i demà, una creixent homologació entre Andorra i la Unió Europea. El marc actual és massa específic i limitat per aconseguir-ho.

Cap a nous marcs de relació entre Andorra i la Unió Europea

Són molts els andorrans que creuen que cal establir nous marcs de relació entre Andorra i la Unió Europea per les raons adduïdes o per d'altres. El nou marc sortirà de les necessitats i prioritats amb què abordin les qüestions les dues parts. Considerem breument les posicions com es presenten avui, tot subratllant que ambdues parts accepten la necessitat de revisar i ampliar l'acord del 1990.

La Unió Europea té com a objectius prioritaris la definició i articulació de polítiques homogènies entre els estats membres, i avançar més lentament cap a la constitució d'estructures polítiques pròpies. L'altra prioritat és avançar en el procés d'ampliació, amb l'adhesió de nous països membres. Avui la UE té en fase molt avançada els tractats d'associació de Suïssa, Noruega i Islàndia. I en procés d'aplicació els acords d'ampliació que abasten en un primer grup la República Txeca, Hongria, Polònia, Eslovènia, Estònia i Xipre. I en un segon temps els de Lituània, Letònia, Bulgària, Romania i Eslovàquia. I encara més lluny, Turquia.

La complexitat de les tasques que té plantejades la UE obliga a un calendari molt dilatat per abordar-les. No sembla que pugui concedir una atenció preferent i prioritària a resoldre les seves relacions amb Andorra, que d'altra banda, ni per les seves dimensions, població, volum del PIB o d'altres mesures, no li pot aportar gaire. De tota manera, a Brussel·les sempre assenyalen que les mateixes reduïdes dimensions d'Andorra faciliten el plantejament de les solucions. Per contra, la UE sí que té un gran interès que Andorra, per la seva ubicació física, no constitueixi una base que puguin utilitzar els tercers països i, encara menys, que pugui mantenir en cap terreny una política *hostil*. I ha manifestat moltes vegades que la inexistència d'un sistema fiscal i de prestacions socials homogènies amb els seus suposa la base d'una competència econòmica il·legítima.

Per part andorrana són poquíssims els que creuen que basta amb un reacomodament de l'acord comercial i duaner actual. Tot fa pensar que encara són menys els partidaris de reciclar la llarga experiència en les formes irregulars de comerç, o del tradicional *contraban*, als quals ja estaria bé el manteniment d'un acord comercial com a marc referencial. Els problemes provocats els darrers anys pels controls establerts pels països veïns en defensa dels interessos d'altres membres de la UE, per exemple en el comerç de tabac, han evidenciat la dificultat i el risc de basar les relacions sobre aquests supòsits. Però tota una altra cosa és que no hi hagi qui pensi que aquest tipus de comportament és possible i rendible encara avui.

Cap força política, i molt menys encara el Govern, abona les anteriors opinions receloses amb la UE. Són moltíssimes les preses de posició públiques i privades dels polítics, partits, grups parlamentaris i autoritats en favor d'establir unes noves i més àmplies relacions amb *Europa*. A partir d'aquí neix l'ambigüitat, ja que no sempre *Europa* vol dir la *Unió Europea* i les seves estructures. Moltes qüestions ho han demostrat en els darrers anys. La confusió, i la indefinició, pot observar-se, per exemple, analitzant els programes electorals que el tres partits,

Liberal, Demòcrata i Socialdemòcrata, van presentar en les eleccions de febrer d'enguany. Les propostes dels liberals, que devien recollir la seva experiència des del Govern, eren les més clares, mentre que demòcrates i socialdemocràtes mantenien moltes més indecisions.

Una negociació amb la UE aconsella centrar bé les qüestions que cal negociar per part andorrana. I presentar un front andorrà unit, Govern, partit majoritari al Consell General i oposició, a Brussel·les. Els andorrans han de presentar-se units a la taula de negociació. Hi ha múltiples exemples que demostren que, en totes les negociacions entre països i la UE, aquells han obtingut pocs fruits quan se sabia que al país existien posicions discrepants.

Els andorrans han dedicat molts esforços a aixecar i consolidar les estructures polítiques, socials i econòmiques que deriven de la Constitució del 1993. I la tasca és lluny d'estar conclosa i plenament establerta i rodada. Per això alguns diuen que encara no ha arribat el moment de cedir en favor de la UE poders tot just aconseguits. D'altres, sense negar el principi de l'adhesió, posen en relleu la complexitat de l'adaptació a l'*acquis* comunitari. Tots ells tenen força raó, però cal no oblidar que ara ja es plantegen prou desajustaments i noves situacions que obliguen a trobar-hi solucions. Potser tot plegat abona les posicions dels que demanen iniciar ara unes negociacions que prevegin llargs períodes de realització i en especial llargs terminis d'adaptació de les propostes que s'acordin i que remetin a moments molt més llunyans encara la possible associació o adhesió d'Andorra a la UE. No es pot descartar que aquest ritme lent convingui també a la UE i acabi imposant-se.

Les feines immediates han de ser començar a aclarir el panorama buscant des del primer dia coincidències entre tots els andorrans, en especial sobre quins aspectes de la realitat ja es veuen ara afectats, i començar els contactes primer bilaterals amb els països membres de la UE per conèixer els seus interessos, tot iniciant les demandes d'obertura de negociacions multilaterals amb la UE.

La consideració de les actuals relacions d'Andorra amb la Unió Europea, i el plantejament de quins han de ser els marcs de relacions futures i els problemes que es tracta d'abordar seran una de les prioritats de la política andorrana en els propers anys.

Eugeni Giral i Quintana
Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona
i doctor en ciències econòmiques

La banca davant els nous reptes financers

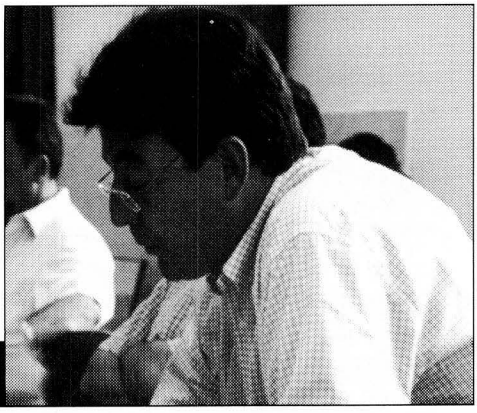

Jaume Sabater i Rovira

Molt bona tarda, senyores i senyors. En primer lloc voldria agrair a la Societat Andorrana de Ciències l'oportunitat que m'ofereix per parlar d'un tema que m'apassiona, la banca, i fer-ho en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent i dins de la Diada d'Andorra, que al llarg dels anys ha esdevingut clau en el debat i en la reflexió política, cultural i social del nostre país.

A més a més avui es planteja un tema molt interessant, amb un panell de ponents extraordinari que a ben segur tractarà amb profunditat i rigor la integració d'Andorra a Europa.

Quan els organitzadors em van proposar parlar de la banca dins d'aquest context, el primer que vaig pensar és que poca cosa podria aportar al debat que es volia tenir. Llavors, vaig meditar-hi més aprofundidament i vaig veure que sí que era possible plantejar un tema de reflexió al voltant no tant de la banca davant la integració a la Unió Europea, sinó en general, de la banca i la seva integració al món. O millor, més que parlar del que podia fer la banca davant d'aquest repte, el que s'hauria de veure és el que la banca no podria fer; millor dit, el que la banca no es podria permetre. I a més a més dir-ho d'una manera clara i entenedora.

Si ens endinsem en aquesta línia de reflexió, no els descobriré res si els dic que al llarg dels segles i des de la seva inicial configuració al segle XIII, Andorra ha esdevingut un bressol de seny i tradicions, i ha preservat durant tots aquests anys una inestimable i envejable estabilitat política i social.

El seu naixement com a Estat, que inicialment va ser escenari d'algun desacord, posteriorment va cristal·litzar com un exemple intel·ligent, de pactes i negociacions, lentes però al mateix temps fructíferes, entre múltiples parts i en diferents escenaris.

La transició política fins a arribar a l'actual democràcia parlamentària també és un exemple del pas lent, quan convé, però ferm a la recerca de l'objectiu desitjat.
Sovint es parla de seny a Andorra; jo els voldria parlar de seny i de rauxa. Del seny que ha permès al país avançar quan li convenia i de la rauxa que un cop decidit el camí a seguir l'ha portat a assolir fites que fins i tot han superat les previsions inicials. I de cara al futur, sense oblidar el seny, ens caldran bones dosis de rauxa.
Per altra banda la situació demogràfica, orogràfica i les condicions climàtiques han condicionat de manera important el desenvolupament econòmic del país.
Una cosa diferent ha estat l'última meitat del segle XX, període en què la transformació de l'economia rural i ramadera, així com la bonança dels diferents cicles macroeconòmics europeus, units a l'encert d'escollir les singulars oportunitats econòmiques del país (comerç i turisme), poc vinculades, al principi, als seus recursos naturals (neu, termes, etcètera), però molt enfocades cap a aquests recursos posteriorment, han fet possible una extraordinària evolució, en la qual s'ha basat el gran creixement i desenvolupament econòmic del Principat.
Per tant, molts cops hem demostrat que les coses poden canviar.
Aprofundint en els diferents sectors econòmics, el turisme i l'oci són els principals motors, i contribueixen fins al 80% en el producte interior brut. Una xifra estimada d'onze milions de turistes ens visiten cada any atrets principalment pel nostre estatus comercial i per les ofertes d'oci, ja siguin de neu a l'hivern o bé de la mateixa natura a l'estiu.
Tanmateix no hem d'oblidar la substancial contribució del sector financer a l'economia andorrana, en què la banca representa més del 95% de l'activitat de tot el sector.
Però, ¿es troba la banca adequadament desenvolupada i preparada per competir en el món financer actual, en què les fronteres no són més que una anècdota, i els serveis de tots els bancs arriben amb certa facilitat arreu? La resposta a aquesta pregunta pretén ser l'eix fonamental de la meva ponència: la banca davant els nous reptes financers. O dit potser d'una altra manera, la banca ha d'estar desenvolupada i preparada si, independentment de la integració o no a Europa, vol subsistir en un mercat cada cop més competitiu; sense oblidar, això sí, que el sector té unes característiques que obligaran, en cas que s'opti per una integració, a dotar-se dels terminis d'adequació necessaris per evitar conseqüències que podrien arribar a ser irreparables.
He volgut, conscientment, fer una introducció general sobre l'evolució d'Andorra, perquè considero que la banca i el sector financer han tingut una evolució molt similar a la de la resta del país, tant pel que fa al creixement com pel que fa a l'estil amb què el dit creixement s'ha produït: amb seny i amb rauxa.
El Principat d'Andorra disposa de signes d'identitat política i social des de fa més de mil anys. El desenvolupament econòmic del país, almenys amb la potència i

presència amb què avui el coneixem, pot comptar-se en quaranta, màxim cinquanta anys. La història de la banca a Andorra supera els setanta anys i per tant ja presenta un aval sòlid d'experiència irrefutable.
El nostre sistema bancari, que igual que la resta del país s'ha desenvolupat especialment durant la segona meitat del segle passat, és un sistema de gran solidesa, basat en els principis d'eficiència, competència, professionalitat i confiança.
L'estabilitat política i social que històricament ha caracteritzat Andorra, així com l'estricta autoregulació primer i la regulació legal posteriorment dels criteris de solvència, liquiditat i comportament, a bastament acomplerts per les entitats presents al mercat, donen al Principat d'Andorra un elevat prestigi com a plaça financera internacional, capaç de proporcionar serveis de banca d'alt nivell i valor afegit.
L'excel·lent *rating* de qualificació que Moody's Investors Services atorga al Principat d'Andorra, al mateix nivell que Espanya i la resta dels països de la Unió Europea, unit als bons *ratings* individuals atorgats per l'Agència Internacional Fitch-IBCA a alguns dels bancs que operen en el sistema, ratifiquen sense cap mena de dubte la solidesa i el prestigi com a plaça financera.
Si inicialment la finalitat del nostre sistema bancari no va ser un altre que sostenir i facilitar les transaccions comercials dels pagesos i ramaders instal·lats a les Valls, així com la gestió dels ingressos i estalvis dels primers immigrants arribats a Andorra, els últims anys –i en consonància amb l'evolució dels mercats financers mundials– el nombre de productes que integren el conjunt de serveis que s'ofereix al Principat, com també l'especialització i la sofisticació del sector cap a la banca privada, sense oblidar un clar compromís per sostenir l'economia nacional, han esdevingut un factor comú en tot el sistema bancari.
Hi ha molts exemples per esmentar en aquesta línia. S'ha passat, per exemple, de 25 fons d'inversió l'any 1994 a més de 80 l'any 1999; els bancs andorrans gestionen capitals públics i privats, utilitzant les tecnologies de gestió, anàlisi i mesurament de risc més avançades. Hi ha fórmules de banca electrònica per a particulars i empreses molt sofisticades, modernes línies de finançament empresarial com el *confirming* o el *renting* o una gamma de mitjans de pagament amb un nivell de desenvolupament similar al dels països més avançats.
Aquests fets, que consoliden la gran qualitat i prosperitat dels serveis financers del Principat d'Andorra, s'han vist a més a més amb el suport, en l'àmbit jurídic, de lleis fonamentals de gran rellevància, com la Llei de creació de l'Institut Andorrà de Finances, l'INAF, el juny del 1989, amb la qual, a la pràctica, s'iniciava la regulació del sistema; la Llei d'ordenació del sistema financer, que veia la llum el mes de novembre del 1993; i la Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer, del desembre del 1996, que dibuixaven una arquitectura del sistema financer avui encara incompleta; i

finalment, tot i que no siguin les úniques lleis reguladores, la de protecció del secret bancari i de prevenció del blanqueig de diner (1995), emparada per la Constitució andorrana, i també la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de capitals o valors producte de la delinqüència internacional, que va derogar l'anterior i va entrar en vigor el proppassat 24 de juliol, després de la seva aprovació al Parlament del Principat, el 29 de desembre del 2000, i que en el seu conjunt mostren un apreciable esforç en la línia de regulació del sistema.

Amb l'aprovació d'aquesta darrera llei, Andorra es posiciona en llocs capdavanters en matèria de cooperació judicial, i és un exemple, respectat a escala internacional, de com és possible mantenir la garantia de confidencialitat dels seus clients i el secret professional sense permetre que el diner il·lícit circuli pel nostre sistema financer; també introdueix elements de l'última directiva europea sobre prevenció de blanqueig, que encara avui molt països comunitaris no han adaptat a les seves legislacions.

Andorra ha demostrat al llarg del temps que és perfectament compatible el deure de discreció i protecció de les dades del banquer amb la lluita i cooperació contra el crim organitzat.

Aquesta aposta decidida per la cooperació judicial ha permès que un òrgan tan important com el GAFI (Grup d'Acció Financera contra el Blanqueig de Capitals), depenent de l'OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) i creat el 1989 pel G-7, ens qualifiqui com a jurisdicció col·laboradora pel que fa a la lluita contra el blanqueig de capitals.

Tanmateix l'entorn comercial i mercantil del sistema bancari andorrà que s'ha caracteritzat per un *target* de clientela i un marc competitiu molt similar durant molts anys, probablement haurà de canviar.

Les poques llums que orienten el futur a mitjà termini fan preveure una adaptació a diferents nivells, cada cop més propera, del nostre país als òrgans decisoris internacionals. Això significa una progressiva adaptació del país als models econòmics, socials i fiscals vigents en els països de la Unió Europea.

Un bon exemple d'això són les iniciatives i gestions que ja s'estan portant a terme des del Govern d'Andorra. El nostre Estat, tot i no ser membre actiu de l'FMI (Fons Monetari Internacional), comparteix l'interès expressat per aquest òrgan supranacional de protegir l'estabilitat financera global i dotar de transparència els seus intercanvis financers transfronterers. És per això que, amb esperit de cooperació i amb determinació, el Govern d'Andorra no ha dubtat a participar en diferents iniciatives de l'FMI per demostrar la transparència del seu sistema financer. Així doncs, s'ha realitzat el model d'autoavaluació centrat en el sistema bancari, amb el principal objectiu de proporcionar l'oportunitat d'avaluar l'acompliment del sistema de supervisió financer andorrà, d'acord amb els estàndards internacionals.

És en aquest sentit que crec que el que no es pot fer és creure que res no canviarà i mantenir-nos aferrats a vells models en crisi. L'orientació cap a nous mercats del sector és, a part d'inevitable, legítima i necessària.
El sistema bancari andorrà disposa de les suficients garanties pel que fa a estabilitat i transparència perquè ineludiblement acabi obrint-se a l'exterior. L'actitud i el pensament general del país no semblen gaire diferents d'aquesta opinió i ja són molt freqüents les incursions de prestigioses empreses andorranes en diferents països (en alguns ocupen posicions de referència competitiva).
Tal com diuen els nostres col·legues anglosaxons, "vivim en un món dur i competitiu" i si no afrontem amb decisió els reptes d'aquesta competència i no adoptem els mitjans, acompanyats evidentment de la normativa legal necessària que ens permeti competir en els mercats que considerem atractius, patirem.
Una altra cosa és decidir a quina velocitat volem afrontar els uns i els altres aquest repte. I com sempre, seran les circumstàncies particulars les que condicionaran aquesta acció, però sembla evident que a mitjà i llarg termini aquesta pot ser una qüestió de simple supervivència.
És molt freqüent que, en un afany desmesurat de proteccionisme, les societats adoptin mesures que poden girar-se en contra dels seus interessos. És molt paradigmàtic l'exemple de moltes poblacions que s'oposen a les millores de les vies de comunicació perquè creuen que la gent passarà de llarg sense aturar-s'hi. En canvi no pensen que en millorar aquestes vies de comunicació, en el futur les utilitzarà molta més gent, i que el que cal que facin, en lloc de lamentar-se, és desenvolupar una oferta més atractiva perquè aquesta gent els visiti.
El gran filòsof Kant deia que els homes, respecte a la competència i als reptes del desenvolupament, som com alguns coloms que es queixen perquè a l'hora de volar l'aire els dificulta moure les ales. El que aquests coloms no saben és que sense l'aire no podrien volar.
És, doncs, en aquest nou entorn global internacionalitzat on la banca andorrana ha de jugar un paper preeminent, i les noves tecnologies hi tindran un paper decisiu.
Aquells que fa anys vàrem fer un gran esforç en la creació de xarxes d'oficines eficaces i properes als clients, amb els millors mitjans tècnics i telemàtics, caixers automàtics d'última generació, mitjans de pagament innovadors, etcètera, avui ens hem d'esforçar a prestar més serveis de banca electrònica i millors, i fer complementàries les xarxes virtuals d'Internet amb les tradicionals de *teules i totxanes*.
És un debat inútil plantejar-se si hem d'anar o no a nous mercats. Avui, gràcies a la tecnologia podem abastar-los i tenir clients en llocs on potser físicament no serem mai. I, atenció, també viceversa, perquè des de tot el món es pot abastar, per aquesta via, el mercat andorrà.
Personalment penso que parlar de banca del futur, quan ens estem referint a

nous projectes, nous mercats, nova tecnologia o nous serveis, és una expressió poc afortunada. Realment hem de parlar de banca del present, perquè, per a qui vulgui ser competitiu, el futur va començar ahir.
El tret essencial d'aquest model de competitivitat és senzill: tenir clients satisfets i empleats orientats al mercat, és a dir, als clients i als resultats.
Quant als recursos humans, es pot afirmar que avui a Andorra els empleats del sector bancari són els que reben un nivell de formació i especialització més alt del mercat. Això ha fet que el sector disposi d'uns recursos de gran nivell que col·laboren decididament a la projecció dels bancs.
Pel que fa als clients, en temps encara recents no era estrany que els bancs consideréssim com a fet absolutament normal que els potencials clients vinguessin a nosaltres. Fins i tot algun vell mestre dels meus primers anys a la banca em deia que anar darrere el client podia ser fàcilment mal interpretat pel mateix client i que deia molt poc de la professionalitat de qui tenia aquesta manera d'actuar.
Però aquesta situació ha canviat radicalment. Ara el client està cada dia més informat, vol conèixer més i millor el que se li ofereix, i com deia aquell vell anunci d'un detergent a Espanya, sap buscar, li agrada comparar i no té cap mania a rebutjar el que no li interessa i comprar el millor.
Aquesta manera global d'actuar ja no és un fet aïllat i altres entitats, alienes a les nostres contrades, probablement ja avui, i sens dubte en un futur proper, contactaran directament amb els nostres clients, perquè les oficines bancàries han deixat de ser l'únic punt de venda del que disposen els bancs, i ara hem d'enfrontar-nos a la banca electrònica, la banca telefònica, els mòbils de tercera generació o les *web assisted*.
I a què ens obliga això? Doncs a ser molt més competitius i altament qualificats per donar servei als clients de casa, sense perdre quota de mercat.
Però permetin-me una reflexió: si he de ser molt competitiu per no perdre mercat a casa i he de poder competir amb els millors bancs del món en aquest mercat, per què no aprofito aquestes qualitats per competir també amb aquests mateixos bancs en altres mercats?
Els asseguro que la banca andorrana ha assolit els últims anys un nivell de professionalitat extraordinari, som capaços de competir eficientment en qualsevol mercat i oferim els millors productes i el millor servei.
Perdonin-me si personalitzo una experiència professional que sempre que puc no m'estic de comentar-la. Quan, recentment arribat a Andorra, a final dels vuitanta, vaig participar en unes sessions de formació, com a alumne, en una escola de negocis espanyola, vaig observar amb sorpresa un quadre desenal de l'evolució de la banca a Espanya referit a les dècades dels seixanta, setanta i vuitanta. Era curiós observar com els trets característics de cada dècada coincidien amb els de la banca andorrana, però amb un decalatge a favor de la

banca a Espanya de deu anys. És a dir, les característiques espanyoles del 1970 coincidien bastant amb les del 1980 a Andorra.
A final de l'any passat vaig tenir l'honor de fer una xerrada de característiques similars, amb una descripció de l'evolució de la banca a Andorra dels noranta; em vaig referir bàsicament a serveis d'atenció al client i productes de valor afegit en banca privada, tals com gestió de fons tradicionals, *hedge funds*, productes estructurats, *reverse convertibles*, fons alternatius, etcètera. Un dels oients, amb sorpresa, però amb continguda satisfacció per la meva part, va manifestar la curiositat que li produïa observar com en aquests aspectes de banca privada hi havia un clar decalatge, de cinc o deu anys, però en aquell cas a favor de la banca a Andorra.
Crec, senyores i senyors, que el sector financer, que ha demostrat a bastament al llarg de la seva història una gran prudència i autoregulació, també ha sabut evolucionar fins a situar-se en una posició competitiva dins el mercat internacional. I això no ens ha de fer por. Això ens ha d'animar a contemplar solucions empresarials de futur, no excloents, basades en criteris de rendibilitat i oportunitat i, amb seny, sense abandonar la prudència que ens ha caracteritzat sempre –que no és només patrimoni del sector bancari andorrà, sinó que ho és també dels bons bancs del sistema financer internacional–, ser presents en els mercats que puguin ser interessants.
I aquest repte l'hem d'afrontar amb decisió, amb rauxa, d'acord amb la normativa financera andorrana i respectant la normativa del país d'acollida.
Qui no vulgui afrontar-ho, ha de tenir molt present que les sol·licituds d'informació dels clients ens arriben, cada dia més, per via electrònica. I la tecnologia no coneix fronteres. Les *webs* del Grup Agrícol-Reig reben milers de visites diàries de tot el món i en moltes d'aquestes demanen informació i fins i tot contracten operacions. La banca s'ha d'obrir al món i, en aquest sentit, els asseguro que el Grup Agrícol-Reig no pot ni vol ser una excepció.
De la mateixa manera que a principi dels anys trenta s'iniciava una nova època en l'economia andorrana amb la creació de Banc Agrícol. De la mateixa manera que a mitjan anys seixanta es consolidava el teixit bancari del país, pràcticament invariable fins als nostres dies, i es posaven les bases de l'espectacular creixement econòmic d'Andorra. De la mateixa manera que fa tan sols uns dies s'oficialitzava la primera integració dins del sistema financer amb la creació del Grup Banc Agrícol-Banca Reig, que tinc l'honor de dirigir i que ha marcat una fita històrica en l'economia nacional.
Avui el nostre futur està directament relacionat amb la capacitat que tinguem d'anticipar-nos a l'evolució de les tendències de l'economia internacional, de superar els efectes que aquesta evolució tingui sobre Andorra i de respondre a les necessitats reals dels clients, donant-los sempre les millors solucions.
Al Grup Banc Agrícol-Banca Reig hem apostat decididament per no perdre el

pas en aquest llarg i complex camí cap a la superació empresarial, a Europa, o a on calgui del món.
Moltes gràcies per la seva atenció i molt bona tarda.

Jaume Sabater i Rovira
Director general del Grup Banc Agrícol-Banca Reig
i llicenciat en ciències químiques

Obertura a l'exterior, oportunitat o amenaça?

Clara Pintat i Rossell

O*bertura* no és una paraula nova. Andorra ha estat sempre un país obert i les seves relacions exteriors s'han caracteritzat per la flexibilitat i l'adaptació.

Tant l'estructura de la població com la composició de la balança comercial en són dues il·lustracions.

Els anys trenta la població andorrana era de 4.500 habitants, dels quals 200 eren estrangers. L'any 1965 el conjunt de la població estrangera resident a les Valls representava el 63% de la població total i l'any 1995, d'una població total de 64.000 habitants, els estrangers sumaven el 70%. Pocs països al món presenten una estructura oberta com l'andorrana, en què la població nacional és minoritària, en què les diverses nacionalitats han conviscut al llarg dels anys amb harmonia i han contribuït a fer d'Andorra un país prosperós. Andorra és un exemple de tolerància i integració. Quan els països de l'entorn coneixien la repressió i el proteccionisme, el Principat destacava per la seva obertura i voluntat desinteressada d'acollida.

Pel que fa a l'estructura de la balança comercial, aquesta està totalment encarada cap a l'exterior. L'evolució de les importacions i en menor importància de les exportacions, per la via de les franquícies concedides per la CE als viatgers comunitaris, mostra una considerable obertura a l'exterior. El 80% del comerç exterior és fa amb la Comunitat i més particularment amb els dos països veïns, França i Espanya.

Qui diu *obertura* diu *dependència* i qui diu *dependència* diu *vulnerabilitat*. Vulnerabilitat de cara a un entorn canviant marcat pel procés ja consolidat de la globalització. La globalització afecta tothom; és un procés imparable, que es materialitza en l'àmbit econòmic amb la interdependència dels mercats. Aquest procés és facilitat per les tecnologies de la informació i comunicació i afavorit pel procés de desregularització i liberalització aplicat pels estats de manera dinàmi-

ca i amb ambicions de creixement sostingut. Aquest fenomen es tradueix en una pèrdua relativa de sobirania ja que molts paràmetres ja estan donats i el marge de maniobra dels estats queda reduït.
De cara a aquest entorn les petites economies com la d'Andorra han de reaccionar per trobar cabuda en aquest nou ordre. Les economies de dimensions reduïdes tenen característiques estructurals i institucionals que afecten el seu procés de creixement econòmic, dificulten la seva capacitat de competir i augmenten la seva vulnerabilitat amb vista als xocs exògens. La seva fragilitat és major ja que els elements de resposta són limitats i asimètrics. Les febles dimensions del mercat intern fan que quedi reduït l'abast de les economies d'escala, la limitada diversificació de la seva estructura exportadora les fa més vulnerables als canvis d'hàbits de consum extern i la repercussió dels xocs externs es troba conseqüentment amplificada.
Les petites dimensions de l'economia andorrana, el seu potencial de mercat reduït, la intensa especialització en el sector turístic i la forta vinculació als mercats francesos i espanyols fan que sigui una economia molt dependent. Hi ha una estreta correlació entre l'índex de creixement de les importacions i la situació conjuntural dels països veïns, i alhora l'estructura clarament importadora fa que el nivell dels preus domèstics estigui dominat pels costos de les importacions. També, l'especialització clarament turística de l'economia andorrana fa que certs sectors com l'hoteleria, la restauració o certs comerços depenguin directament dels fluxos de turistes.
L'entorn canvia i el model tradicional generador de riquesa es fa fràgil. El creixement centrat en l'oferta turística i els serveis financers perdura però ja ningú no s'atreveix a afirmar que representa un valor segur per als propers anys. El model tradicional motor de la prosperitat d'Andorra es fonamenta en dos principals pilars:
– El diferencial fiscal a causa principalment de la diferència entre l'IMI i l'IVA.
– El diferencial bancari amb una imposició sobre l'estalvi nul·la i el secret bancari.

Els canvis de l'entorn repercuteixen en aquests puntals i els desestabilitzen. Només cal veure el procés d'harmonització fiscal a Europa o bé les pressions per sotmetre tots els estats europeus a adoptar una fiscalitat sobre l'estalvi, i sobretot facilitar l'intercanvi d'informació (cimera de Feira).
És convenient buscar un nou model que complementi i enforteixi aquests elements diferencials per tal de mantenir Andorra tan pròspera com fins ara i evitar que les necessàries reestructuracions ens vinguin imposades des de l'entorn. Aquest model implica una doble exigència, trobar el correcte grau d'obertura tant amb l'exterior com en l'àmbit intern, i alhora mantenir les especificitats que han permès la prosperitat d'Andorra.
L'obertura hauria d'estructurar-se, doncs, en dos eixos convergents, un eix intern que instauraria una obertura sectorial i selectiva del mercat nacional i un

eix extern que buscaria la justa vinculació amb l'exterior, el marc de referència que millor s'ajusti a les necessitats d'Andorra.
L'eix intern hauria de permetre treure partit dels avenços tecnològics i focalitzar el progrés en les àrees en què es percep avantatges competitius. Així es reduirien les vulnerabilitats i es donaria l'oportunitat de desenvolupar un innovador teixit empresarial, motor de desenvolupament i creixement. L'obertura, preservant sempre el país d'activitats il·lícites, permetria atreure projectes en els sectors de més interès. L'estructura econòmica es veuria així ampliada i diversificada i el PIB andorrà es basaria no únicament en el turisme de neu, el comerç, la banca i el sector immobiliari.
Aquesta obertura interna hauria de ser sectorial, controlada i gradual. És indiscutible que les fonts de riquesa futures es troben en l'entorn de les noves tecnologies, el comerç electrònic, el comerç de la propietat intel·lectual, el multimèdia... I és, doncs, legítim pensar que es requereix un marc jurídic adequat per poder beneficiar-se dels efectes positius del desenvolupament d'aquests sectors.
Caldria canviar el fet que accedir a l'estatut d'empresari estigui supeditat a condicions de nacionalitat o de residència i no a d'altres paràmetres molt més importants a l'hora de crear un teixit empresarial de qualitat. L'activitat empresarial és un joc de suma positiva i el creixement global es beneficia sempre dels guanys obtinguts per l'empresa individual.
L'economia andorrana podrà així encarar-se amb seguretat als reptes del futur i crear una estructura econòmica diversificada i basada en un marc legislatiu complet i homologable. La prosperitat d'Andorra dependrà de l'eficàcia de la seva economia, i la competència n'és la millor garantia tant per al consumidor com per a la qualitat del creixement econòmic i social.
L'obertura sectorial representarà sens dubte costos d'ajustament i caldrà donar al Govern la potestat necessària per posar en pràctica polítiques econòmiques que permetin preparar i acompanyar els canvis estructurals necessaris.[1]
La necessitat de definir l'eix extern neix del fenomen mateix de la globalització. L'entorn canvia permanentment i Andorra ha de situar-se en l'àmbit extern per continuar sobrevivint i prosperant. Avui França i Espanya ja no són dos països completament distints sinó que ambdós formen part de la UE, fet que suposa delegar certes competències a la Comissió i al Parlament europeus. La història d'Andorra està marcada pel manteniment de l'equilibri permanent amb els dos països veïns, i això queda avui desvirtuat. Cal defugir l'immobilisme i buscar estratègies que permetin mantenir aquest equilibri, així com buscar-ne de nous.
Cal també recordar el canvi intern dut per l'aprovació de la Constitució. La via escollida pel poble andorrà de dotar-se d'un estat constitucional dóna el marc jurídic necessari per al desplegament de drets i obligacions internacionals. Dóna potestat a Andorra per desenvolupar el seu paper en l'esfera internacional amb responsabilitat; i cal, doncs, plantejar-se quin ha de ser el marc d'obertura més adequat per defensar a mitjà i llarg termini els seus interessos.

L'obertura a l'exterior no és un risc sinó un repte; un model d'obertura exitós serà aquell que defensi els elements diferencials sense negligir la projecció internacional.

La presa de consciència del canvi ha portat a plantejar quines en seran les conseqüències i quines adaptacions seran necessàries per preservar els interessos d'Andorra. És en aquest sentit que s'ha plantejat l'adhesió eventual d'Andorra a l'Organització Mundial del Comerç (OMC),[2] amb la qual es va iniciar un primer contacte l'any 1997 després de l'aprovació per part del Consell General.

S'han iniciat converses amb l'organisme, s'ha constituït un grup de treball i s'ha presentat un memoràndum que sintetitza el règim comercial exterior del Principat d'Andorra. La propera etapa és negociar l'accés al mercat. La negociació serà llarga i comportarà fixar i pactar períodes transitoris.

L'adhesió a l'OMC comporta, a més d'un desplegament legislatiu important, sotmetre's a una sèrie de compromisos comercials adquirits al llarg de la negociació d'adhesió que s'afegiran al conjunt de lleis ja vigents al Principat. L'OMC garanteix l'adequació internacional i permet una obertura prudent i gradual de sectors definits i pactats amb els països membres.

La decisió d'adherir-se a l'OMC no es fomenta solament en una anàlisi cost-benefici sinó també com un element d'estratègia política en les relacions exteriors d'Andorra. L'OMC presenta un marc poc restrictiu en el qual Andorra pot trobar coincidències amb la seva línia d'acció; és a dir, la necessitat de tenir una economia més eficient sense renunciar als seus avantatges competitius. La candidatura d'Andorra a l'OMC s'ha d'interpretar com l'ocasió per emmarcar-se comercialment dins d'unes regles del joc establertes, sotmetre's a una disciplina en el món del comerç internacional i guanyar així credibilitat, diversificant l'economia i reduint la vulnerabilitat, pròpia de les economies de dimensions reduïdes. Els interessos econòmics d'Andorra seran més ben defensats estant dins que no pas fora del sistema.

Tal com es posa de manifest en el recent informe del professor J. M. Bricall, *L'economia andorrana al canvi de segle*, "la dinàmica actual de les relacions econòmiques internacionals i la multiplicació dels fluxos d'intercanvi de béns i de serveis entre països porta a una intervenció reguladora dels organismes internacionals competents [...] mantenir-se fora d'aquest marc a llarg termini sembla poc viable, fins i tot per a països poc oberts a l'exterior, cas que certament no és el d'Andorra".

Per concloure la meva exposició, cal recordar que des de la Constitució Andorra és un estat amb plena i efectiva personalitat jurídica internacional, és un país més en el món internacional, no una particularitat o accident de la història. Amb igualtat de condicions, i a causa de la seva idiosincràsia, sempre serà perdedor en situació de confrontació o de conflicte amb els seus veïns. Andorra ha de saber fer valer el que és, enfortir-se, i no ho ha de fer des de fora sinó des de la condició de membre de les institucions internacionals.

Aquesta necessària obertura externa no hauria de descurar els elements dife-

rencials que avui fan d'Andorra un país pròsper. Andorra necessita un tracte especial i diferenciat com el que va obtenir amb l'Acord comercial del 1990 o amb el recent conveni relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment. En tota negociació Andorra no hauria de renunciar als seus drets històrics ni a les evidents asimetries.

El model d'obertura exposat aquí és una opció de modernitat econòmica. Es indiscutible, al meu parer, que el futur de l'economia andorrana està directament vinculat a la seva adequació a les exigències internacionals; i cal, doncs, trobar el correcte grau d'obertura, el que millor serveixi els interessos generals d'Andorra i el que respecti el seu llegat acumulat durant els seus 723 anys d'història. Andorra no se'n pot mantenir al marge, ha de buscar el seu lloc en l'economia globalitzada mitjançant la justa obertura a l'exterior, i alhora desenvolupar un teixit econòmic intern diversificat amb un marc jurídic clar i homologable.

L'obertura a l'exterior és, doncs, una gran oportunitat per a Andorra, i una amenaça molt seriosa seria si es girés l'esquena a aquestes exigències que resulten d'un món internacional cada dia més interdependent, acceptant amb passivitat reestructuracions imposades per l'exterior.

La prosperitat dels habitants d'Andorra comporta la necessitat que els seus representants polítics tinguin una percepció clara d'aquesta nova realitat.

Clara Pintat i Rossell
Parlamentària pel Partit Liberal, membre de la comissió de política exterior i economista

Notes:

1. Polítiques de formació, supervisió i control de les inversions...
2. Organització internacional que vetlla pel bon funcionament del comerç mundial mitjançant unes regles consensuades per tots els estats membres.

Bibliografia

BRICALL, J. M. (2000). *L'economia andorrana en el canvi de segle.*

DEMBINSKI, P. (2000). *Andorra al llindar de l'Organització Mundial del Comerç. Estudi estructural de l'economia andorrana.*

TORRENT, R. (2000). *El sistema de relacions econòmiques internacionals d'Andorra: les relacions amb l'OMC, amb la Comunitat Europea i amb França i Espanya.*

Influència en l'economia de les empreses

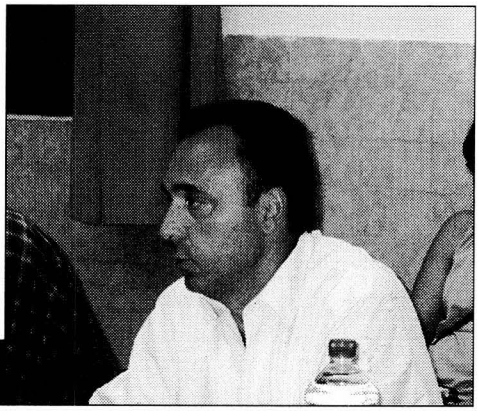

Jordi Mas i Torres

Introducció

Andorra ha estat un país amb dues etapes ben diferenciades en la història de la seva economia. De ser un país eminentment agrícola i ramader fins a mitjan segle XX, va passar a ser un país que va basar l'economia en el sector terciari durant la segona part del segle passat i fins avui dia.

A causa de les seves característiques com a país independent, va saber aprofitar la seva posició geogràfica (que el situa entre dos països on la seva situació econòmica i el seu creixement era molt diferent) per oferir un diferencial de preus en productes diversos prou atractius per a un segment important de consumidors que assegurava un volum de negoci significatiu. Això era possible per diverses raons, algunes de les quals es trobaven en la manca dels productes en el mateix mercat nacional, com era el cas d'Espanya, o bé per raons de diferencial de preus en els productes de l'altre costat de la frontera, com era el cas de França.

Amb aquesta situació Andorra es va anar consolidant com una plaça comercial cada vegada més intensa, en què els ciutadans d'un costat i de l'altre venien a comprar els productes que interessaven. Aquesta expansió comercial va anar acompanyada d'un important desenvolupament turístic, que va incrementar el nostre atractiu i alhora la nostra quota de popularitat arreu del món.

Avui dia, a principi del segle XXI, Andorra continua sent un centre de comerç i una destinació turística de primer ordre, tot i que el hàbits comercials han sofert alguns canvis en la seva concepció original.

Com veiem, l'economia de la majoria de les empreses andorranes es basa sens dubte en el sector de serveis, i dins d'aquest tenen un protagonisme destacat les empreses dedicades al comerç i al turisme. Tot i això, Andorra també disposa de moltes empreses dedicades a altres sectors.

Basaré la meva intervenció en la influència que Europa pot tenir en les empreses dedicades al comerç, considerant el turisme com una font en què també s'alimenta tot el sector comercial.

La història recent

És important remarcar que en la història comercial andorrana hi ha, al meu entendre, dues dates significatives que cal tenir en compte. La primera és el mes de gener de 1986, quan Espanya entra a formar part de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) com a país membre, i la segona el 28 de juny de 1990, data en què Andorra signa l'acord comercial amb la CEE.

Us demanareu quina implicació té per a nosaltres l'entrada d'Espanya a la CEE. Per conèixer aquesta implicació ens cal fer una anàlisi de la situació comercial d'Andorra els anys anteriors a aquesta data.

En aquell temps, i encara avui, Andorra disposava de dues places comercials significatives dins del seu territori, en què cada una, per la seva situació geogràfica, està orientada cap al mercat que representen els visitants provinents de França i Espanya. En efecte, el consumidor espanyol acostuma a anar als centres comercials de Sant Julià, Andorra la Vella i Escaldes-Engordany, mentre que el consumidor francès acostuma a anar al Pas de la Casa.

Durant molts anys i fins al gener de 1986, el mercat andorrà era freqüentat per clients de dos països ben diferents: Espanya, que no formava part de la Comunitat Econòmica Europea, i França, que n'era membre fundador. Malgrat això, tots dos retrobaven un atractiu comercial en els productes que es venien a Andorra.

L'entrada d'Espanya a la CEE, el 1986, va ser una data significativa per al comerç andorrà, perquè tant el sector que comerciava amb Espanya com el que ho feia amb França veien perillar el seu atractiu comercial més important, que era el diferencial de preus.

I efectivament, això va comportar una reducció del diferencial en molts productes i també un canvi en la política comercial dels establiments espanyols, que van adoptar un model de comerç més agressiu, model que ja era utilitzat en els altres països europeus.

Andorra, per garantir el seu atractiu comercial, va signar l'any 1990 un acord amb la CEE en què s'assegurava almenys un diferencial de preus en productes com l'alcohol, el tabac i els perfums, entre altres, per mantenir viu el comerç.

Gràcies a l'acord amb la CEE, el comerç ha pogut subsistir, i Andorra continua tenint en aquest sector un dels puntals de l'economia. A més, representa un valor afegit molt important al potencial turístic que té el nostre país.

Ara tenim un repte important: l'adopció d'un nou acord o conveni amb la Unió Europea que, entre altres, pugui garantir el futur d'un sector clau com és el comerç.

Repercussions a les nostres empreses

És evident que l'economia mundial, i per tant l'europea, està avançant a una velocitat vertiginosa, de manera que els governs es troben mancats de l'agilitat necessària per adoptar les mesures que exigeix el nou context econòmic.

El fenomen de la globalització, que provoca tant enrenou aquests darrers temps, no fa més que accelerar els canvis permanents que experimenta l'economia, a causa del nou context en què fluctuen els mercats.

El Govern d'Andorra va demanar obrir negociacions amb l'Organització Mundial del Comerç (OMC) a fi de poder integrar-s'hi com a país membre.

Aquesta organització va néixer l'any 1994 com l'organisme regulador dels acords del comerç internacional.

El plantejament de quins avantatges o inconvenients pot comportar el fet d'integrar-se a l'OMC no és clar des de l'òptica comercial del nostre país, ja que no som exportadors de productes sinó tot al contrari.

La Unió Europea en forma part, i per tant sabem que els acords a què s'arribi no poden anar en contra dels acords de l'OMC.

Tot i això, considero que el futur immediat de l'economia de les nostres empreses depèn totalment de l'acord que se signi amb la UE, sense considerar l'oportunitat de si Andorra ha d'ingressar o no a l'Organització Mundial del Comerç.

La Unió Europea, en la seva progressió vers la creació d'una veritable unió de països europeus, troba un camí ple de dificultats que fan que hagi d'anar modificant el pla establert, per donar temps als països membres de poder adoptar les mesures necessàries per assolir els objectius definits.

Davant les perspectives provocades per la mundialització de l'economia, ens cal reflexionar sobre el nostre futur i esbrinar totes les possibilitats que un país com Andorra, situat de ple dins l'espai europeu, pot aprofitar.

Després d'una breu anàlisi, podem veure que Andorra basa el seu atractiu comercial en el diferencial de preus, sobretot en productes com l'alcohol, el tabac, els perfums, etcètera. I veiem també que aquest diferencial és vital per a la supervivència del comerç tradicional.

El perill que representa la competència comercial dels nostres dos països veïns es fa evident no solament per les seves dimensions com a països, sinó per la política comercial aplicada pels grans grups de distribució.

Aquestes concentracions de negoci fan que els preus de compra aconseguits per volum siguin força atractius per als clients. Davant d'aquest potencial Andorra no pot combatre'l, ja que les seves dimensions no li ho permeten.

Els elevats costos que representen per als empresaris andorrans tant els lloguers, com el transport de mercaderies, com els transitaris de duanes, com la taxa de consum són un altre inconvenient que ha de suportar el comerç andorrà enfront del dels altres països. Tot això incrementa el preu del producte i el fa menys competitiu. Dic això per significar que molts d'aquests costos no figuren

en els comptes d'explotació de les empreses d'Espanya o França. A més, les administracions d'aquests països fomenten polítiques d'ajudes econòmiques a les empreses que creen riquesa i llocs de treball.
La dificultat que planteja a la Unió Europea l'aplicació de l'harmonització fiscal prevista en el Tractat de Maastricht provoca també un efecte en el nostre mercat. Mentre hi hagi un diferencial fiscal tan significatiu en productes com el tabac i l'alcohol, entre països membres de la Unió com França i Anglaterra o Espanya i França, i les franquícies de productes per viatgers siguin prou elevades, es crea un mercat de competència amb Andorra, sobretot de regions pròximes al nostre país i en llocs fronterers com la Jonquera o la Vall d'Aran.
La nova política agrària adoptada per la Unió Europea tendeix cap a un equilibri entre els preus interns i els internacionals; això té un efecte directe sobre el cost dels productes agrícoles que Andorra compra a la UE, ja que la conseqüència d'aquesta nova PAC ha estat la desaparició de les restitucions a l'exportació, en productes com la mantega, la llet, el formatge, etcètera, i així s'ha perdut competitivitat.
Un altre element a tenir en compte és l'entrada en vigor de la nova moneda europea a partir del 2002. Andorra, per la seva situació, haurà d'utilitzar l'euro en detriment de la pesseta i el franc. Això comportarà per a algunes empreses la pèrdua d'un benefici afegit, originat per les operacions de canvi entre les monedes, que afectarà directament la seva economia.

Perspectives de futur

Andorra, com a país europeu que és, ha de plantejar la seva relació amb Europa no des de la perspectiva d'una adhesió pura i simple a la Unió Europea, sinó a través de la signatura d'acords bilaterals.
Les perspectives que planteja una nova negociació amb la Unió Europea, segons els models adoptats per països que han signat acords similars, són diversos i per tant cal que Andorra determini quin és el model que més li convé. Si es mantén l'acord comercial signat el 1990 entre Andorra i la Unió Europea, l'aplicació del qual ha afavorit molt la nostra economia, hi ha el perill de canviar el règim establert per a tots els productes dels capítols 1 al 25 del sistema harmonitzat i originaris del Principat d'Andorra, per passar-los al règim d'unió duanera. Això representaria en tot cas una pèrdua de competitivitat en tots els productes agrícoles, i segurament convindria negociar, en contrapartida, una ampliació de les franquícies de passatgers.
Si s'amplia l'actual acord cap a serveis, molt bé, però caldrà preveure quin és el marge d'obertura i quin perill pot representar per a les nostres empreses, per exemple, la lliure circulació i l'establiment de persones i de capitals. Andorra ha de ser molt vigilant per acceptar una modalitat d'aquestes característiques, tenint en compte que obriria la possibilitat que empreses de països de la Unió

es poguessin establir lliurement al nostre país, ja que significaria la pèrdua del nostre teixit empresarial.
És obvi, per tant, que en les negociacions es tingui molt en compte les peculiaritats del nostre país, sobretot pel que fa a la protecció de les empreses nacionals, que serien una presa fàcil per als grans grups presents en els països de la Unió.
Les empreses andorranes, com totes les altres, pateixen les incidències que es produeixen en els mercats, i tots sabem que a causa de la mundialització de l'economia –o dit d'una altra manera, la globalització– els mercats experimenten canvis contínuament.
Andorra va ser el primer microestat que va signar un acord amb la CEE, l'any 1990. Avui s'ha d'inspirar en les experiències recollides per l'aplicació de l'esmentat acord, i també en l'evolució que han experimentat les economies mundials.
També és important conèixer l'abast dels acords signats per altres països, com poden ser Suïssa o Liechtenstein, i la seva aplicació, o bé les condicions particulars que han aconseguit algunes regions de països membres, com és el cas de les illes Canàries.

Conclusions

Com a conclusió, esmentaré tres aspectes que em semblen importants, per tenir molt en compte per al futur de les empreses dedicades al comerç: un d'ordre geogràfic, un altre institucional i l'últim empresarial.

Primer

Andorra, ja ho he dit, es troba envoltada de països membres de la Unió Europea i la seva economia depèn en gran mesura d'aquests. Tot el que esdevingui a la Unió Europea, i més concretament a França i Espanya, afecta directament el nostre país; per tant, és indispensable que Andorra estigui vigilant de tot el que succeeix a Europa.

Segon

Andorra, de la mateixa manera que ha sabut encarar amb decisió la seva reforma institucional, culminada per l'aprovació de la Constitució, ha d'afrontar amb el mateix entusiasme la definició del seu nou model econòmic, o el que s'ha anomenat també la seva Constitució econòmica.
Des d'una visió purament comercial, Andorra ha d'intentar aconseguir dos paràmetres essencials:
– El manteniment del diferencial fiscal en productes atractius.
– L'increment de les franquícies duaneres a nivells de països de la Unió.

Tercer

El sector comercial andorrà ha de procurar mantenir-se com un dels pilars fonamentals de la nostra economia, tal com ha estat sempre. Per això cal fer un

esforç important per adaptar-se al nou concepte de comerç que la societat demana, modificant el sistema de treball i adoptant figures innovadores que aportin un aire nou, seguint l'esperit marcat en el Pla estratègic i el Pla de revitalització del comerç d'Andorra.
Només d'aquesta manera es podrà mantenir un alt nivell de creixement en un dels sectors clau de l'economia del nostre país, el comerç.

Jordi Mas i Torres
President del grup parlamentari del Partit Demòcrata,
vicepresident de la comissió de política exterior i empresari

Reflexions sobre les possibilitats de relació d'Andorra amb la UE

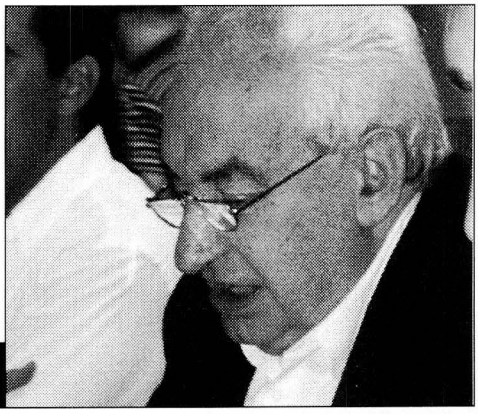

Josep Pintat i Solans

L'acord que vàrem concloure amb els delegats de la Unió Europea el mes de desembre del 1989, i que va ser ratificat i signat l'any 1990, és considerat encara avui per molts sectors com un acord vàlid per a Andorra.
Les voluntats actuals del nostre país és evident que caminen cap a la necessitat d'establir un nou marc de relacions amb la Unió Europea que ampliï els condicionants de l'acord del 1990, tot respectant les especificitats andorranes.
Tal com diu l'enunciat del meu tema, *Reflexions sobre les possibilitats de relació d'Andorra amb la UE*, i després de conèixer les propostes elaborades per persones coneixedores del nostre país, i també dels criteris comunitaris, la meva reflexió és que considero que l'acord amb la Unió Europea pot ser factible tot respectant la nostra especificitat.
Haver de buscar els arranjaments escaients amb els nostres veïns espanyols i francesos ho considero més delicat, tot i admetre que és lògic, ja que les relacions pràctiques de cada dia són molt més nombroses amb aquests països que amb els llunyans.
La meva reflexió principal envers el que considero la problemàtica d'aquest tema és que ignoro si el que en podríem dir la *balança de fets i pagaments* envers aquests estats veïns ha estat definida pel nostre Govern (o les autoritats escaients) i contrastada amb les autoritats veïnes, tant en el que comporten les activitats comercials, com les financeres, turístiques, laborals... Si aquest treball es pogués dur a terme amb tota l'eficàcia i seguretat necessàries, s'arribaria a fer aparèixer les possibles diferències existents, cosa que permetria buscar-hi solucions amb esperit de justícia i respecte.
La fragilitat d'un Estat com el nostre ens obliga a ser tan previsors com sigui possible a fi d'evitar situacions irreparables.
Quan parlem d'especificitat, seria important definir el que entenem els ciutadans d'Andorra sota aquest concepte. Personalment confessaré que no he consultat

el diccionari per saber què cobreix aquesta paraula, però tinc la convicció que la considerem com un *paraigües de pastor* capaç de cobrir molta gent.
Vull pensar que la meva reflexió sobre les *possibilitats* de relació Andorra-Unió Europea és solament la preocupació com a ciutadà de pensar què passarà si fem un nou acord o si no es pogués fer.
Crec que tots sabem que Andorra és un país fràgil en tots els sentits, i seria molt llastimós que un raconet de món de 460 quilòmetres quadrats que ha generat refugi a moltes persones, i benestar a moltes altres, tant de dins com de fora, pogués perdre aquest benestar pel alguns malentesos.
La responsabilitat que genera aquesta situació ha de motivar una dedicació de tot ciutadà que estigui vinculat a aquest país. Seria molt important generar reflexió i debat en l'àmbit del país, entre tots els ciutadans, autoritats, grups polítics, econòmics, laborals, etcètera, a fi de promoure criteris d'interès nacional envers aquest problema.
No voldria crear sensació de pessimisme però sí d'atenció. Si es va resoldre el 1989, no ha de ser pas impossible que es pugui assolir un resultat òptim en aquest moment.
Visca Andorra!

Josep Pintat i Solans
Excap de Govern (1984-1989)
i empresari

Les negociacions amb la UE

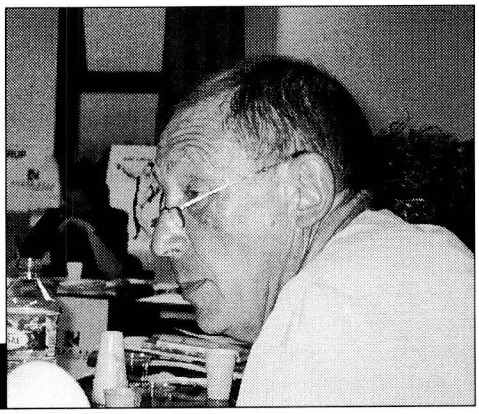

Òscar Ribas i Reig

Qualsevol debat o reflexió sobre negociacions de futur d'un tractat amb la UE cal emmarcar-lo en el context de la idea de *sobirania*. I això abans de tenir en compte qualsevol altra consideració de tipus ideològic, social o simplement mercantil. Dit en altres paraules, tota anàlisi prèvia per cercar el tipus d'acord que ens convé requereix, abans de res, concretar, tant com sigui possible, el grau de *sobirania* que ens convé mantenir, i a què estaríem disposats a renunciar. Crec que aquest hauria de ser el primer plantejament. Avui el món té tendència a prioritzar i a ponderar més les *lleis del mercat* que no pas els valors històrics de sobirania nacional, llibertat i democràcia, qualificats de tradicionals, i tractats pejorativament de valors desmodats. L'encaix no es pot debatre només des d'un punt de vista econòmic.

La globalització i/o *mundialització*, d'actualitat darrerament, busca crear nous espais econòmics, i té com a conseqüència minar la *sobirania* dels estats més febles en població, territori i economia, per concentrar el poder de decisió en els més grans i poderosos o, si més no, modificar radicalment les condicions amb què fins ara s'ha exercit la *sobirania*.

Desdibuixat aquest vell concepte, inventat al segle XVIII i esgotat al XX, juntament amb les mutacions en els marcs social, demogràfic i ecològic, no ha d'estranyarnos, *a priori*, que col·lectivament o individualment les persones cerquin noves formes d'identitat, noves formes de cohesió i progrés social, noves maneres de pal·liar la misèria. L'avantatge d'una identitat propiciada per l'Estat nació tradicional, que a la vegada propiciava la solidaritat necessària capaç d'establir pautes de justícia distributiva, és a dir, un benestar compartit, desapareix en favor d'un concepte abstracte com és la competitivitat dels mercats i la rendibilitat econòmica, els nous valors absoluts que imposa la doctrina neoliberal. Això explicaria Seattle, Praga, Göteborg, Barcelona i, últimament, Gènova.

És en aquest marc que es mou la dinàmica de la construcció de la UE. El pro-

jecte no és nou. Ja en el discurs d'Ariste Briand a Ginebra, el 5 de setembre de 1929, davant l'Assemblea de la Societat de Nacions, s'esmenta com una de les motivacions bàsiques de la futura associació europea la millora del sector econòmic. La mateixa tesi es recull en el memoràndum francès sobre l'organització d'un règim d'unió federal europeu del 17 de maig de 1930, i en la declaració de les associacions de resistents europeus signada a Ginebra el 7 de juliol de 1944, que va més lluny i preconitza "un Govern responsable no davant els governs dels estats membres sinó directament davant els diferents pobles, amb un exèrcit únic al seu comandament, i un Tribunal Constitucional *ad hoc*". La idea d'unió federal sura en gairebé tots els discursos polítics des de l'acabament de la Segona Guerra Mundial, possiblement amb una única excepció, la del general De Gaulle.

El ministre de Relacions Exteriors espanyol, Josep Piqué, afirmava en una conferència al Club Siglo XXI de Madrid: "*España ha estado siempre a favor del objetivo de una mayor integración europea y ello permite aspirar a un horizonte federal a largo plazo para la UE. Éste es un proyecto ambicioso que exigirá culminar con éxito etapas previas y, en primer lugar, la reforma institucional.*" Una declaració que sembla desmentir el president Aznar en la seva intervenció del dia 21 de juliol passat davant el Grup Popular Europeu a Santiago: "*Nada bueno sucederá si triunfan algunos que pretenden superar los estados, que son el ámbito en el que defender la libertad y la prosperidad.*"

El possible marge que suposen les etapes prèvies a la completa institucionalització europea s'està acabant. Un cop aconseguida la unió duanera, la desaparició de fronteres físiques i la moneda única, resta poc temps per a la seva constitucionalització. En realitat ja no en queda. A conseqüència de la cimera de Niça, els Quinze ja endegaren el procés institucional que, segons la programació establerta, hauria de finalitzar l'any 2004. El mes de desembre que ve, se n'haurien de precisar les modalitats (calendari i mètode) a la cimera de Laeken.

La sensibilitat de la població civil, malgrat allò que afirmen alguns polítics, va en la mateixa direcció federalista. El sondeig 53.0, d'abril-maig del 2000, fet per l'Eurobaròmetre, ho confirma. El 70% dels consultats opina que la UE hauria de tenir una Constitució i només el 6% opina el contrari. El 24% no ho sap o no s'hi pronuncia. El sondatge publicat a França per l'IFOP, aparegut en el *Journal du Dimanche* el 29-30 juny del 2000, confirmava que el 68% dels francesos estava a favor d'una Constitució que permeti a la UE de dotar-se dels instruments necessaris per ser realment eficaç.

Per tant, es pot afirmar que, tret d'imponderables, la constitucionalització de la UE serà una realitat ben aviat. És coneguda la cèlebre *boutade* de Henry Kissinguer: "Europa?, quin número de telèfon?" El gran problema és el *model*: serà federalista, confederada o una altra cosa?

Com he dit, el federalisme sembla la idea dominant, amb matisos, naturalment. Però amb matisos o sense, el cert és que el debat és present en tots els projectes elaborats. Tots es retroben a l'entorn d'aquesta idea, si bé en alguns

casos amb expressions que semblen consensuades per no esverar gaire la societat civil, com per exemple el concepte de *federació d'estats nació*, defensada, entre d'altres, pel ministre d'Exteriors alemany Jocksha Fischer, que en el discurs de 12 de maig del 2000 assegurava: "La concepció que ha prevalgut fins ara d'un Estat federal europeu, que reemplaçaria com a nou sobirà els antics estats nació i les seves democràcies, apareix com una elucubració artificial que se situa fora de les realitats europees tradicionals", o la mateixa esmentada del president del Govern d'Espanya.

Malgrat la defensa de la federació d'estats nació diferent d'un Estat federal que fan últimament el ministre alemany i el president espanyol, i anteriorment Briand i l'associació de resistents, entre d'altres, es fa difícil entendre què és allò que diferenciaria el concepte de *federació d'estats nació* de l'Estat federal clàssic que coneixem. Per definició, aquella hipotètica federació d'estats nació hauria de pronunciar-se amb una sola veu en el major nombre possible de qüestions, i de qüestions bàsiques. Situar-se sota el control d'un Parlament fort, d'un únic president, que possiblement acabi sent elegit per sufragi universal. On se situaria la diferència? Per això el ministre francès Vedrine, amb tot el realisme i transparència, ha fet remarcar darrerament el següent: "En el supòsit que els estats nació conservessin una plaça essencial, tal com sembla voler afirmar el ministre alemany, d'aquesta configuració en resultaria una superposició de nivells polítics que faria la Unió encara més complexa en lloc de simplificar-la."

Com veieu, res no està decidit, però sí que es pot intuir el camí que projecten els polítics europeus, que de passada direm que no semblen tenir encara posicions definides; o potser sí que les tenen, però per motius d'estratègia política creuen convenient reservar-se-les a fi de no esverar els ciutadans dels respectius estats, més sensibilitzats per la cessió de parcel·les de sobirania en favor de la superestructura de la Unió Europea.

Amb tota lògica vostès es preguntaran quina relació hi ha entre la política institucional d'Europa i el tema d'avui, els futurs acords d'Andorra amb aquesta Europa federada o confederada.

He volgut emfasitzar que tot sembla preparat perquè la forma institucional de la futura Europa sigui federal o confederada. Difícilment podrà ser una altra cosa. Tots dos models comportaran forçosament, com ja ha succeït, una certa transferència dinàmica de sobirania dels estats nació a l'Estat federal o confederat. I dic *dinàmica* perquè el més segur és que sigui progressiva: inicialment de poca intensitat en continguts, per anar accentuant-se amb el temps. Aquesta és una qüestió que haurà de plantejar-se Andorra en el supòsit que ambicioni una adhesió pura i simple, possibilitat que, personalment, no imagino. I no la imagino perquè aquesta possibilitat només podria ser eventualment assumida per Andorra amb la condició de poder participar en els òrgans de decisió en règim d'igualtat amb els altres estats membres de la Unió, i dubto que aquest règim d'igualtat pugui ser pres en consideració per la UE, que des d'ara, amb previsió de la incorporació de nous estats, demogràficament, econòmicament i culturalment

diferents, es qüestiona la igualtat i preconitza el sistema de vots ponderat.
Opino que integrar-s'hi per limitar-se només a una presència testimonial als òrgans de decisió significaria la desaparició conceptual del nostre Estat, desaparició que no pal·liaria un possible i sempre hipotètic ús del dret sobirà de retirar-se. Quan es decideix una incorporació d'aquesta naturalesa, la pràctica ens diu que no hi pot haver marxa enrere. Set-cents anys d'història i més de doscents per aconseguir l'estatus d'Estat sobirà hauran forçosament de pesar en el moment de prendre una decisió.
En un món globalitzador, on les *condicions de mercat*, hi insisteixo, s'erigeixen en valor suprem davant la democràcia, la llibertat i la solidaritat, i que afavoreix el retorn als grans imperis històrics (aquesta vegada econòmics), que com els històrics del passat concentren els poders de decisió; en un món globalizador, deia, hauria de prevaler, en els petits estats com el nostre, el més agosarat dels principis de prudència política a l'hora de contraure obligacions internacionals. I més concretament amb el més proper, que es dibuixa com el segon imperi del món.
Però al mateix temps que hem de ser prudents hem de ser pragmàtics. Europa és una realitat. Europa ens envolta. Estem geogràficament al bell mig, i tant ètnicament com culturalment som europeus. Les decisions que es prenen a la Unió Europea, ens agradin o no, ens atenyen directament o indirectament, sobretot en l'àmbit econòmic, però també en el social i en el polític. I no només aquesta és una particularitat pròpia del nostre Coprincipat, sinó que els altres tres microestats d'Europa també es troben en conjuntures similars.
La qüestió té la seva importància. Si no es troben fórmules específiques de caràcter general que atorguin la possibilitat d'una integració dels quatre microestats en un espai dins d'Europa que respecti les seves característiques polítiques i institucionals, en definitiva la seva sobirania, que evidentment són diferents dels grans estats, la seva sobirania, per tant, llur independència serà fortament qüestionada en el futur. La solució ideal seria un estatus *ad hoc* dins la UE per als quatre microestats. Aquesta tesi ja la vaig avançar en un article d'opinió publicat al *Diari d'Andorra* el 23 de setembre del 1999. Però hem de saber que aquest objectiu òptim depèn únicament de la voluntat política de la Unió, que, ocupada en altres problemàtiques, no sembla, de moment, ni a curt ni a mitjà termini, ser-hi sensible. Probablement la iniciativa correspongui plantejar-la als microestats.
Mentrestant, la nostra vida continua i la Unió Europea es desenvolupa i es consolida institucionalment. I com he dit, les seves decisions ens afecten, i en certa manera algunes d'internes nostres afecten la UE. Per tant, ho vulguem o no, ens agradi o no, estem condemnats a pactar-hi.
La primera gran qüestió que cal posar sobre la taula és la següent: quina és la nostra situació per negociar? Partim d'una posició d'igualtat d'acord amb el dret internacional, o d'inferioritat en consonància amb l'evident i incommensurable diferència de les respectives xifres econòmiques, de població i de territori? Potser

la resposta no és tan evident com semblaria en un principi. La limitació del temps m'obliga a deixar tan sols plantejada aquesta primera qüestió.
El segon gran interrogant és: admesa la hipòtesi que hem de pactar, què hem de negociar? En aquest punt no sembla pas que tinguem tots les idees clares. I si algú les té clares, no servirà de res si no tenen el suport d'una opinió pública que, a les acaballes del procés negociador, n'haurà de patir les conseqüències, siguin positives o negatives. Una opinió pública a la qual, o bé s'imposa el resultat final, la qual cosa em semblaria contradictòria des de qualsevol punt de vista, o bé es consulta abans d'extreure conclusions, amb el risc polític i d'imatge internacional que implicaria una decisió popular no esperada pels polítics.
Se sent dir, i fins i tot s'ha escrit en els mitjans de comunicació, que allò que intentarem negociar és l'*encaix* a Europa. Què vol dir això? En quines condicions estem disposats a *encaixar-nos-hi*? Sabem el model que ens interessa i volem, o estem disposats a *encaixar-nos-hi* segons allò que ens diguin? Quins seran els sectors econòmics més directament afectats i quins ho seran menys? Quins seran els nous sectors (no presents avui al Coprincipat) que per a llur implementació requereixen acords internacionals i més concretament amb la Unió Europea? Quina classe de model econòmic volem desenvolupar en el futur per mitjà dels acords? Quina és la posició de les forces parlamentàries? Encertadament es busca el consens entre totes. Serà absolutament imprescindible, però no suficient. A les vigílies d'encetar les negociacions: se sap allò que es vol consensuar i allò que es vol intentar pactar amb la UE? Aquestes, i moltes altres, són preguntes que es fan els ciutadans, als quals cal donar una resposta seriosa abans de començar qualsevol procés, que, una vegada iniciat, corre el risc d'esdevenir irreversible.
La meva opinió és que, des del principi, és imprescindible arribar a un consens sobre els objectius que s'han d'aconseguir en les anunciades negociacions: adhesió, associació o tractat bilateral. Definit i consensuat l'objectiu, es podria assajar d'ampliar el consens a les modalitats d'associació pura o condicionada. Si s'escull l'associació, s'haurien d'establir els continguts i els terminis d'adaptació. Si es prefereix el camí dels tractats bilaterals, caldria definir les àrees per tractar, amb la consegüent escala de prioritats: emigració, transport, treball, comerç, etcètera.
En el sentit més ampli, es pot dir que hi ha dos models d'associació. El primer està regulat en els articles 131 al 136 del tractat de la CEE, però no en parlaré perquè es relaciona amb els territoris *d'autre mer* o territoris amb què Bèlgica, Dinamarca, França, Itàlia, Holanda i el Regne Unit mantenen relacions particulars. L'altre model és el regulat per l'article 238 del mateix tractat: en general s'utilitza aquesta forma perquè és la més adient per a aquells estats d'Europa que són candidats potencials a l'adhesió però que per raons polítiques o econòmiques no estan encara en situació d'adherir-s'hi. L'Estat que s'associa, a diferència del que s'adhereix, no té l'obligació de respectar el dret comunitari, ja que no representa per a aquest Estat res més que un dret intern de l'altra part contractant.

Pescatore (*Relations extérieures des Communautés européennes*, RC,1961-II, tom 103, p.1-244) fa una classificació de les característiques essencials; per exemple, la participació en l'acompliment dels objectius comunitaris, el seu caràcter de bilateral, i la forma institucional de l'associació.
Sense aprofundir en el tema, és molt possible que un tractat d'associació fos el més convenient per a Andorra a mitjà o a llarg termini. Jo mateix l'he estat defensant com a model base. Però he de confessar que sóc escèptic en el curt termini en què es planteja la negociació. Els acords comercials poden fruir de les mateixes característiques que els d'associació (per exemple, l'acord comercial també pot contribuir a l'acompliment dels objectius de la Unió). En general, es conclou sobre bases paritàries entre les parts contractants i pot crear les seves pròpies institucions (com per exemple la comissió de seguiment), i no reflecteixen un lligam més enllà d'una aliança comercial, aspecte aquest darrer cabdal. D'altra banda, en els acords d'associació es crea sovint un procediment especial de seguiment, en tant que, tret d'un acord contrari, els comercials s'executen d'acord amb el dret internacional, i l'avantatge, no negligible, que per a l'aprovació per part de la UE requereix solament la majoria qualificada i no la unanimitat.
L'associació exigeix un treball de preparació i d'anàlisi, una certa orientació per a un model econòmic determinat i un principi de voluntat política d'integració futura. I naturalment un consens no només entre les forces polítiques sinó fins i tot amb els operadors econòmics i la societat civil. El pla estratègic del 1993 pretenia donar resposta a aquests interrogants. Possiblement avui ja estigui desfasat i probablement no s'ajusti a les concepcions polítiques actuals. Però, conceptualment, aquest o un altre pla estratègic no deixen de ser una eina imprescindible per no caure en la improvisació.
En aquest context és significativa la posició de Suïssa. És un Estat europeu, i per tant reuneix totes les característiques pròpies per aspirar a un tractat d'associació, però ha escollit la fórmula de tractats bilaterals. Els darrers han estat signats l'any 2000: lliure circulació de persones, transports terrestres, transport aeri, obstacles tècnics al comerç, dels mercats públics, de la recerca i de l'agricultura. Set en total.
Val la pena destacar la posició del Consell Federal i del Parlament suïssos, manifestada en la publicació enviada als seus ciutadans com a *explicacions* per al referèndum popular que es va celebrar el 21 de maig de l'any 2000, i que, per cert, va ser-li favorable amb el vot del 67,2%. Cito: "Aquests acords [els set que se sotmeten a referèndum] són una ocasió que Suïssa no pot deixar passar. Reforçaran el seu potencial industrial i científic i li obriran el mercat i el sector de la recerca de la UE. Així mateix, contribuiran al manteniment de la seva prosperitat i del seu creixement a causa de les respostes que aporten a les necessitats vitals del país. En cap cas no constitueixen cap forma d'adhesió i ens deixen un ampli marc per bastir les nostres futures relacions amb ella." Emfasitzo la darrera part de la citació: "En cap cas no constitueixen cap forma d'adhesió."

La posició suïssa em sembla altament prudent. I la pregunta que personalment em formulo és si davant l'alternativa associació o tractats bilaterals: no seria millor, tal com estan les coses, adoptar posicionaments de prudència com el suís, acudint a tractats bilaterals sectorials? Podríem deixar per a més endavant, quan les idees siguin més clares, el pas cap a l'associació?
En tot cas, no dic que hauríem de copiar actituds d'altres estats com Suïssa, però sí que ens serveixin de referència, tant pel que fa al model del tractat com a les actuacions preparatòries a les negociacions i les posteriors als acords, concretament el referèndum.
Per exemple, en l'elaboració d'estudis *ad hoc*, com el publicat el setembre de l'any 2000 a la revista de política econòmica *La Vie Economique* que resumeix els elaborats per Lea i Ecoplan. Els autors André Müller i Renger van Nieuwkoop arriben a xifrar d'una manera extremament detallada els avantatges i els inconvenients que comportaria per a divuit dels principals sectors de l'economia suïssa una hipotètica adhesió a la UE. I no només això, sinó que, fins i tot, xifren els avantatges i els inconvenients per a tots els cantons de la confederació.
És particularment interessant, i per això la cito traduint-la del francès, la justificació de l'estudi que s'ofereix als ciutadans: "Un dia o altre, el poble suís votarà sobre l'adhesió a la UE. I és molt probable que el debat sigui dominat pels arguments polítics: participació en les decisions de la UE, neutralitat i independència, democràcia directa. Àdhuc els ciutadans i les ciutadanes suïsses no deixaran d'interrogar-se una vegada més sobre la *rendibilitat* de l'operació: Si Suïssa considera els avantatges econòmics ja obtinguts gràcies als tractats bilaterals, de la mateixa manera la xifra de participació considerable al pressupost de la UE i la pèrdua de diferencial d'interès, serà encara interessant per a ella adherir-se a la Unió Europea?"
Aquests arguments polítics que esmenten els autors com a subjecte de debat, és a dir, participació a les decisions de la UE, neutralitat i independència més sobirania: no haurien de ser els mateixos que ens preocupessin a nosaltres, els andorrans? És que als ciutadans andorrans no ens han de preocupar els avantatges i/o inconvenients que suposa qualsevulla forma de tractat amb la Unió?
Tampoc no cal oblidar que, en el procés negociador, les posicions de la UE, per imperatius legals, es limiten als temes coberts per la competència de la Comunitat. Això significa que aquests hauran de tractar-se i negociar-se amb els quinze estats membres, la qual cosa hi afegeix complexitat. En alguns temes els estats membres, entre els quals hi ha Espanya i França, segueixen sent competents. Entenc, doncs, que per la seva relativa simplificació, i en la mesura en què sigui possible, hauria de donar-se prioritat a les negociacions bilaterals o trilaterals amb els dos estats en aquella temàtica la competència de la qual, encara, no ha estat transferida.
Tampoc no podem oblidar que, a més, hi ha un acord formal d'unió duanera des del 1990, i uns plantejaments seriosos, la iniciativa del qual ens ve de la mateixa Unió. Em refereixo a l'harmonització fiscal.

Al·ludiré breument a l'acord d'unió duanera. El tractat negociat signat l'any 1990, i negociat els dos anys anteriors, és un compromís altament favorable per a Andorra, i no està de cap manera desfasat. S'ha dit i s'ha escrit que un dels objectius per al nostre *encaix* a Europa seria completar-lo. I podem estar-hi d'acord, sempre que el complement no suposi una revisió i/o modificació. Assenyalo que en l'informe de la Cour des Comptes de la Comunitat del 1991 o el 1992 aquesta instància europea evidencia que el tractat és desfavorable als interessos comunitaris i recomana a la Comissió que faci el que sigui necessari per obtenir-ne una modificació. Una proposta a iniciativa andorrana de modificació o ampliació sens dubte facilitarà a la Comissió la tasca per renegociar el seu contingut. No s'entendria que, amb la recomanació esmentada de la Cour des Comptes, la Comissió ampliés els continguts favorables al Coprincipat.
Pel que fa als acords d'harmonització fiscal que planteja la Unió, cal referir-se a dos: un amb un caràcter directe peremptori i relativament urgent i amb les conseqüències implícites i explícites per a països tercers, entre aquests Andorra. És el referent a la imposició extraterritorial de l'estalvi i el seu control, per part dels estats membres, sobre l'estalvi. L'altre, que pot ser igual d'urgent i peremptori, és el relacionat amb la impossibilitat d'atorgar tractats de doble imposició, i el que suposa l'aplicació per part d'Espanya de l'IRPF a residents a Andorra i que crea un greu precedent d'extraterritorialitat d'una llei fiscal que, seguint la lògica de la globalització i/o mundialització, cal pensar més en la seva ampliació a altres supòsits que no pas en la seva restricció. Si es consolida la mesura espanyola, res no impedeix que s'estengui a residents de més anys i, fins i tot, a tots els residents espanyols al Coprincipat, amb la conseqüent pèrdua de poder recaptador el dia que Andorra opti per una reestructuració fiscal pròpia. I subratllo això de pròpia.
Els ministres d'Economia i Finances (Ecofin) el 27 de novembre del 2000 arribaren a un acord històric en completar la cimera de Feira. L'acord fixa la via per obtenir la fiscalitat de l'estalvi a la UE gravant els rendiments del capital i acordant l'intercanvi d'informació fiscal entre els països comunitaris. Luxemburg, membre de la Unió, va acceptar l'acord amb la condició que Suïssa, els EUA, San Marino, Liechtenstein, Andorra, Mònaco i les illes del Canal acceptin el mateix sistema d'informació-retenció fiscal, abans del 31 de desembre del 2002.
La primera constatació que cal fer és que l'harmonització fiscal dins la Unió difícilment es pot aconseguir sense un acord amb tots els estats de les llistes en l'acord de l'Ecofin sense excepció. Si un en queda fora, aquesta harmonització no es podrà aconseguir, almenys no en la seva totalitat.
I això ens porta a unes altres reflexions, la primera de les quals afecta el secret bancari. Suïssa ja ha manifestat públicament que està disposada a establir una retenció sobre la renda del capital, però en cap cas a eliminar el secret bancari. Del posicionament suís en dependrà, en gran mesura, el futur de la resta de places financeres europees, Andorra inclosa.
D'altra banda sembla que els EUA, on es blanqueja el 50% del diner negre mun-

dial, també hi tindran quelcom a dir.
Això ens porta a una segona reflexió de conclusió: la de prudència definida pel *wait and see*, esperar i veure què faran els més grans estats que es troben en condicions iguals o similars. Un acord solament amb Andorra no resoldria, ni de lluny, el problema. En aquest cas concret en què es troben implicats altres estats no seria convenient avançar-se a ells, ja que disposen de més força i capacitat negociadora.
Cal assenyalar també que, més enllà de l'objectiu anunciat d'eliminar el blanqueig de diner fiscal, n'hi ha un altre, poc explicitat fins ara, en no haver-se anunciat mesures de pressió: és l'harmonització fiscal entre estats membres i estats europeus no membres.
I aquí ens queda una assignatura pendent: la nostra estructura fiscal interna, que un dia o un altre caldrà tractar. Els tocs d'advertiment són múltiples i reiteratius. El darrer, cronològicament però no l'únic, el del ministre d'Afers Estrangers de la República Francesa en la seva visita oficial a Andorra. D'altres, la retenció del 25% de la facturació de serveis executats des d'Andorra i la qüestió de l'IRPF esmentada.
Deixant de banda les consideracions de política interior i pressupostària que no vénen a tomb en el marc d'aquesta intervenció, pel que fa al context internacional és evident que hem d'assolir, ens agradi o no, una estructura fiscal seriosa que inspiri confiança a la UE i que ens permeti eludir la qualificació de paradís fiscal. Una tributació quasi zero com l'actual serà difícilment acceptada per la comunitat internacional. La millor alternativa seria plantejar-se la fiscalitat amb una imposició de baixa intensitat, aprofitant les característiques del país, defensable davant les exigències d'harmonització provinents de la mateixa Unió Europea. En aquest cas, avançar-se seria una mesura de prudència. Eludir el problema, o voler retardar-lo, seria una irresponsabilitat política greu. La mesura de l'IRPF i la impossibilitat de no poder concloure tractats de doble imposició són aspectes que cal destacar com a greus obstacles per a la diversificació econòmica del Coprincipat, i, per tant, de la seva estabilitat econòmica, política i social. Són *figues d'un altre paner*, un tema *electoralment incorrecte*, però que amb sentit de responsabilitat no deixa de ser *políticament correcte*.
Com a resum de la meva opinió personal expressada, diré:
1r. Sense descartar l'aspiració a mitjà o llarg termini de l'associació, caldria que es fessin primeres experiències per mitjà de tractats bilaterals. Mentre no s'hagi consolidat institucionalment la UE, i/o no hagi atorgat un estatus *ad hoc* als microestats, no seria bo per a Andorra contreure obligacions internacionals de caràcter irreversible.
2n. Simultàniament caldria examinar detalladament les conseqüències que se'n podrien derivar per a la sobirania, els drets populars, l'organització del nostre govern, el règim financer i fiscal, la política d'emigració i, el que és més important, l'espai que se'ns pugui reservar en els òrgans de decisió en el supòsit d'una hipotètica adhesió.

3r. És absolutament imprescindible que qualsevol política encaminada a l'adhesió o associació descansi sobre un ampli suport polític a l'interior.

Per deixar tancat el tema recordaré algunes de les paraules, entre d'altres d'interessants, del Dr. Ramon Torrent, catedràtic d'economia política per la Universitat de Barcelona, en la presentació el dia 28 de novembre de l'any passat del seu informe encarregat per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis. Cito: "No es pot continuar optant per l'argument del no fer res i intentar passar desapercebuts." "Si es tenen les idees clares sobre què s'ha de negociar i amb qui, és possible que Andorra pugui construir un sistema de relacions econòmiques exteriors."
I només em queda agrair a la Universitat de Prada i a la Societat Andorrana de Ciències l'oportunitat d'exposar en el marc de prestigi de la universitat unes idees que són personals i que estan naturalment subjectes a la controvèrsia, que espero que es produeixi en el debat que seguirà a continuació, tot desitjant que pugui ajudar a l'aclariment.

Òscar Ribas i Reig
Excap de Govern (1982-1984 i 1990-1994)
i empresari

El futur internacional d'Andorra deu anys després

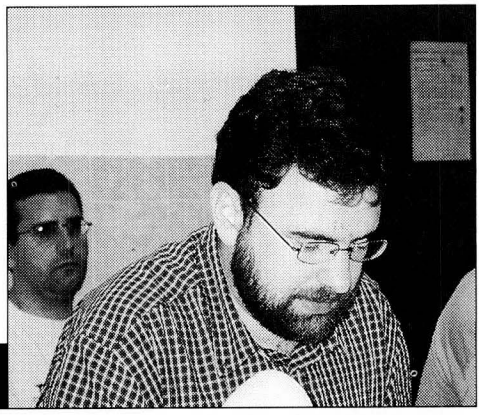

Juli Minoves i Triquell

Avui fa exactament deu anys de la meva primera participació a la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, el 18 d'agost de 1991. En aquella ocasió, el tema general era *El futur d'Andorra*. La meva ponència tractava *El futur internacional d'Andorra: aspectes polítics i econòmics*, dos anys abans de l'aprovació de la Constitució andorrana pel poble andorrà i de l'entrada a l'Organització de les Nacions Unides. En aquell discurs voluntarista afirmava, i cito, "la necessitat moral i històrica que té Andorra avui de presentar-se davant la comunitat internacional i de fer-se reconèixer com a membre totalment integrant d'aquesta, de manera oberta i amb ànim de diàleg però a l'altura de les circumstàncies com els seus set-cents anys d'història, de pau i de llibertat li permeten. El poble andorrà és un poble responsable que s'ha d'assumir davant la comunitat internacional d'una vegada per totes, ara o mai! És el moment històric que tots esperàvem. La Constitució –això sí, si es fa digna de les aspiracions del poble andorrà– és una eina que ens permetrà d'eliminar les ambigüitats que encara subsisteixen quant a la nostra personalitat internacional. Amb aquesta senyera a la mà dreta i el seny tradicional a la mà esquerra, el futur internacional d'Andorra és indefugible". En referència a les nostres relacions econòmiques internacionals indicava, i cito: "Parlar de l'economia andorrana a escala internacional vol dir, en primer lloc, parlar amb els nostres veïns immediats, França i Espanya, i amb l'entitat que els engloba tots dos: la Comunitat Econòmica Europea. No és cap secret que l'economia andorrana actual és una economia dependent, i qui diu dependència exagerada diu fragilitat."

Senyores i Senyors,

Mai no hauria cregut que una dècada després d'aquella ponència del 1991, quan tot just era un doctorand en ciències polítiques, amb esperances d'una vida acadèmica, tornaria a trobar-me entre vostès, avui cinquè ministre d'Afers

Exteriors del nostre país, Andorra, un Estat de dret, plenament reconegut, amb relacions diplomàtiques als cinc continents i membre de les més importants organitzacions internacionals. El poble andorrà ha reeixit en aquests deu anys, sense falsa modèstia, en una transició política modèlica, d'un sistema multisecular que s'esgotava a una democràcia constitucional vigorosa, estable i moderna, i present en el món. En l'aspecte econòmic, els anys noranta s'han caracteritzat per una bonança material al conjunt del món occidental que també ha beneficiat Andorra. L'acord amb la Comunitat Europea que entrà en vigor el juliol del 1991, negociat per l'excap de Govern Josep Pintat i conclòs per l'excap de Govern Òscar Ribas, aquí presents tots dos, i que creà una unió duanera per als productes industrials ha estat una bona eina en la definició de les nostres relacions econòmiques amb l'exterior. Al mateix temps, l'Estat, l'erari públic, ha pogut mantenir durant uns anys alts nivells d'inversió sense endeutament. Malgrat aquests bons temps, però, l'economia andorrana roman depenent de pocs sectors, com el turisme, el moderat sector financer i el comerç al detall. I per tant, l'economia andorrana té elements de fragilitat.

És cert que a Andorra hem cridat el llop moltes vegades, que sempre hem repetit que "això no pot durar", i tanmateix sempre hem reeixit a anar endavant. La intervenció dels estaments públics en l'economia ha de tenir, entre altres, tres objectius principals: (1) ajudar a mantenir la prosperitat dels sectors econòmics que funcionen; (2) ajudar al desenvolupament de noves àrees econòmiques complementàries, i (3) cercar de preveure les dificultats que poden acostar-se per prevenir-ne els efectes i afavorir així els canvis necessaris per a l'adaptació natural i sense traumes de l'economia a la conjuntura externa. Sense relació concreta amb el cas andorrà actual, un Estat que va saber actuar sobre aquests punts de manera sàvia és Luxemburg, en els anys setanta, país que va reeixir en la reconversió de la seva indústria pesada amb l'obertura de noves vies per a l'economia en els àmbits, per exemple, de la retransmissió audiovisual.

La conjuntura externa ens mostra una sèrie de signes interessants. Andorra està catalogada pels seus veïns com a paradís fiscal, per la qual cosa els serveis prestats des d'Andorra a l'exterior reben un recàrrec important que els fa poc rendibles. Fa tres anys, Andorra i el seu veí del sud, Espanya, van mantenir diàlegs forts amb relació al comerç del tabac. Des de fa uns anys, un nombre important d'esforços internacionals, i particularment europeus, visen una major harmonització fiscal entre estats que mantenen relacions econòmiques. Aprofito aquí per mencionar que comparteixo la reflexió de molta prudència en aquest àmbit que hem sentit darrerament. Els immigrants espanyols a Andorra arribats recentment han de pagar l'IRPF a l'Estat espanyol durant cinc anys malgrat que resideixin a Andorra per motius professionals. La Unió Europea segueix un procés d'engrandiment que l'apropa als països candidats a ser-ne membres però que sembla delegar el tracte amb els petits no-membres en el seu si a acomo-

daments bilaterals amb els veïns. La pressió interna i externa en matèria social, i de drets dels ciutadans forans residents a Andorra, tot i essent respectuosa de la sobirania andorrana, i de les peculiaritats andorranes, troba vies d'expressió. Esmento aquí, davant de vostès, un nombre no excloent de preocupacions que poblen el subconscient andorrà en les seves relacions amb l'exterior i que demostren que la conjuntura externa, en major o menor mesura, poc a poc mou peces amb relació al nostre joc d'escacs intern.

Com reaccionar de cara als reptes que condicionen el nostre avenir econòmic? Una opció és sempre la de la tortuga que s'amaga dins la seva closca i espera el pas dels perills pensant que, al cap i a la fi, qui dia passa any empeny. De vegades, aquesta ha estat una bona estratègia, i a Andorra la filosofia política digestiana, de la qual sóc admirador, l'aconsella ben sovint. ¿Però és prudent avui aquesta aproximació a les nostres relacions amb l'exterior? Possiblement el que cal és trobar un terme mitjà entre la reacció i la proacció. Andorra ha de poder protegir la seva prosperitat mantenint el diferencial que en fa una plaça competitiva, tot i cercant d'assegurar unes bases sòlides de relació amb l'espai europeu que l'envolta. Si només actuem per reacció ens podem trobar en una situació no gaire llunyana de solitud a Europa i d'incomprensió per part dels nostres veïns. Si, en canvi, volem anar massa de pressa, podem cremar inconscientment el vaixell que durant set-cents anys ens ha dut a bon port. La prosperitat andorrana prové del diferencial polític i econòmic que mantenim amb la resta d'Europa. Hem de poder explicar que aquest petit diferencial no és una amenaça per ningú, que les aportacions de l'economia andorrana amb relació als residents comunitaris que poblen les nostres valls, a les regions veïnes del Pirineu, als estats veïns en general també són considerables. Aquí reuneixo la reflexió que s'ha fet abans sobre la balança de pagaments i fets que ha dit l'excap de Govern Pintat. Hem d'assegurar el nostre model econòmic futur amb l'estabilitat que comportarà l'ajuda i l'acceptació d'aquest model per part dels nostres veïns immediats, després d'una reflexió econòmica conjunta i global.

Senyores i senyors, durant el mes de juliol vaig realitzar una sèrie de visites exploratòries a alts responsables polítics dels països veïns (en el cas de França, el ministre Védrine va venir fins a Andorra), de la Comissió Europea i del Consell de la UE. La finalitat d'aquest alt nombre de trobades era plantar les bases d'una anàlisi conjunta de la relació entre la UE i Andorra, a partir de l'acord del 1990, i trobar els punts de desenvolupament. He fet arribar informació substancial sobre aquestes trobades, com havia anunciat amb anterioritat, als meus col·legues del Govern i a la comissió de Política Exterior del Consell General, i m'he posat a disposició absoluta dels companys polítics que ho vulguin per contrastar aquesta informació en les vies apropiades. Vist el procés d'apropament polític que tots volem que reixi en política exterior, em limitaré en aquest fòrum a explicar de manera global quins són els paràmetres que determinen l'apropa-

ment a Europa, i a partir dels estudis ja fets públics del comissari Pedro Solbes i del Dr. Ramon Torrent, els donaré una visió personal de la línia directriu que anima l'acció exterior en aquests moments.

La UE treballa de manera conjunta sobre quatre llibertats: la llibertat de circulació de persones, la llibertat de circulació de béns, la llibertat de circulació de serveis i la llibertat de circulació de capitals. La llibertat de circulació de béns ja es va resoldre amb Andorra amb la unió duanera parcial obtinguda amb l'acord del 1990. Queda saber si en una negociació, la UE voldria que aquesta unió duanera fos total, com ho indiquen els preceptes de l'OMC, cosa que podria afectar les restitucions percebudes per Andorra, tot i que sempre hi ha la possibilitat de negociar a partir de períodes de transició i/o clàusules de salvaguarda. L'apropament que Andorra ha pogut fer amb els seus estats veïns en la darrera negociació dels tractats trilaterals de circulació de persones ens fa pensar que podríem cercar d'obtenir l'apropament en la circulació de les persones amb Europa i aconseguir una *comunitarització* dels trilaterals. Quan hom parla d'alguns aspectes de circulació de persones, especialment en aquells lligats a la prestació de serveis, com per exemple en les professions liberals, hom entra a analitzar l'apropament que es podria aconseguir en aquesta àrea, particularment en els serveis andorrans a l'exportació. Amb una negociació centrada en aquestes àrees, complementades per la participació d'Andorra a diferents programes europeus, com per exemple en educació, podríem cercar d'acostar Andorra al fet de ser europea però sense el sacrifici suprem d'un diferencial petit i específic, que és a la base de la seva prosperitat. El repte, amb la comunitarització dels trilaterals, és aconseguir que en els propers anys un andorrà o una andorrana pugui establir-se i treballar sense problemes als estats de la UE, vist que Andorra ha acollit fins avui més de quaranta mil ciutadans comunitaris. El repte al cap i a la fi és integrar Andorra sense ofegar-la a la comunitat de persones a la qual sociològicament ja pertany. En acabar una negociació amb Europa, que podria avançar durant la propera presidència espanyola de la UE, podríem haver resolt el nostre apropament en tres de les quatre llibertats, a més d'una sèrie d'apropaments en altres temes per determinar, com els transports, l'educació, l'euro, el medi ambient, i haver posicionat Andorra com a *partner* privilegiat de la UE en un règim estable per a les dues o tres properes dècades.

De manera paral·lela, també prosseguim el nostre acostament a l'Organització Mundial del Comerç. Des de la meva arribada al ministeri d'Afers Exteriors, he volgut defugir el debat *OMC, sí; OMC, no*. Esdevenir membre de l'OMC pot aportar a Andorra pertànyer a una organització internacional de caràcter quasi universal que fixa les regles del comerç de béns i serveis. És cert que Andorra no té una economia exportadora i que, per tant, per nosaltres ésser membres de l'OMC no pot fer-se a qualsevol preu. En el procés d'accés, no hi hauria d'haver grans dificultats en l'oferta de béns, ja que per als productes industrials

Andorra aplica la TEC i per als productes agrícoles les nostres taxes són molt minses. En relació amb els temes de propietat intel·lectual, tot és qüestió de calendari: es tracta per Andorra d'adaptar i d'incorporar a la nostra legislació una sèrie de proteccions de propietat intel·lectual que endemés són beneficioses per a la credibilitat internacional del nostre Estat en aquesta àrea. De fet, on caldrà vetllar molt atentament a les demandes dels estats és en la qüestió dels serveis: tot i amb això, a l'OMC, així com per als béns podem parlar d'un menú, per als serveis es fa a la carta, i haurem de determinar les nostres tries d'acord amb una negociació que, si no és positiva per a la nostra economia, rebutjarem. Andorra no entrarà a l'OMC a qualsevol preu, però tampoc no ens convé descartar la negociació amb l'OMC d'antuvi. Amb un bon tracte, en podem sortir beneficiats. En els propers mesos començaré els contactes bilaterals amb els principals estats i organitzacions interessats per principi, és a dir els Estats Units, el Canadà, el Japó, Austràlia, Brasil i la UE, i així podré avaluar amb més cura el cost i els avantatges que pot representar per a Andorra l'entrada a l'OMC. La meva actitud en aquest dossier és doncs de prudenta progressió.
A escala econòmica tinc també la intenció d'impulsar la nostra entrada al Fons Monetari Internacional, fòrum seriós i universal que garanteix l'acompliment d'estratègies de desenvolupament a curt termini i un diàleg constant i tècnic sobre el camí que segueixen les economies nacionals.
De vegades se'm demana per què hauríem d'anar a cercar, com ho va preveure el cap de Govern en el seu discurs d'investidura, un acord específic amb la Unió, i no, com ho han triat Malta o Xipre, una altra solució d'acostament. Esdevenir membre no seria assumible per Andorra en aquest moment, per la desaparició dels diferencials. Esdevenir membre de l'Espai Econòmic Europeu, com Liechtenstein, Noruega i Islàndia, portaria problemes conceptuals importants. Efectivament l'EEE es va formar a partir dels estats membres de l'AELE (EFTA), exceptuant-ne Suïssa, que no van entrar a la Unió Europea. La filosofia subjacent al tractat EEE en la qüestió de la lliure circulació de béns és la zona de lliure comerç, mentre que en l'acord del 1990 amb Andorra la UE va anar més enllà i va establir una unió duanera. Per formar part de l'EEE, sempre que ens hi volguessin, caldria fer passos enrere en la circulació de béns. Queda la possibilitat, per la qual sabem optar, de fer un o més acords alhora lligats o no a l'acord del 1990, semblant en la forma no en el fons, a l'acord suís, de caràcter mixt, és a dir, comissió i estats membres de la Unió, ja que perquè aquest acord pugui dotar-se de contingut cal tocar algunes competències dels estats membres.
La presidència belga de la UE entén la problemàtica andorrana: acostar-se a la UE, sense esdevenir-ne membre, i obtenir un acord que integri Andorra dins l'Europa comunitària per a les properes dècades sense que la seva especificitat i identitat en sofreixi. L'acostament a Europa és la primera prioritat de política exterior per Andorra. És la meva voluntat que esdevingui una qüestió de consens.

En tot cas, la política exterior d'un Estat no és mai unitemàtica. No ho és, en primer lloc, per interés, pel *do ut des* (*jo dono perquè tu donis*), regla bàsica de la diplomàcia. I tampoc ho és per principis, de drets humans, de protecció del planeta, com preveu, per exemple, la nostra Constitució en el seu preàmbul. Malgrat l'interès que posaré en els propers anys en la nostra presència a Europa, voldria que el meu mandat fos caracteritzat per un compromís important d'Andorra en la participació a la promoció dels drets humans i al desenvolupament. La primera acció que vaig realitzar com a ministre va ser el lliurament de l'instrument de ratificació de la Cort Penal Internacional per part d'Andorra. Ho vaig fer convençut de posicionar el nostre Estat, que va redactar part del preàmbul de l'estatut de Roma, al capdavant dels estats ratificants. Aquesta acció va tenir, però, conseqüències positives en altres àmbits. La UE, per exemple, va emetre un comunicat en què felicitava unànimement Andorra per aquesta ratificació, la primera vegada que ens esmenta en un document d'aquest tipus. Andorra, senyores i senyors, és un Estat amb una llarga tradició d'acollida de refugiats i de defensa dels valors individuals de l'ésser humà. Hem de saber traslladar aquesta característica tan nostra a la palestra internacional, amb la convicció que ningú no té el monopoli de la virtut, i que un petit Estat, en temes de drets humans, pot arribar a fer que la seva contribució sigui inversament proporcional a la seva talla geopolítica. En aquest sentit, tinc la intenció de presentar al Govern per a signatura, molt aviat, el pacte de drets civils i polítics de les Nacions Unides, i també fer sentir la nostra veu a la propera conferència internacional contra el racisme, la xenofòbia i la intolerància, així com a la sessió especial de les Nacions Unides sobre la infància el proper mes de setembre. Senyores i Senyors, en quinze minuts només he pogut fer un pobre esbós dels eixos principals de la política exterior andorrana, en relació amb Europa, i de manera més general en la promoció dels drets humans i del dret al desenvolupament. El que és clar és que fa deu anys, quan davant de vostès explicava els meus anhels per a un futur internacional d'Andorra poc imaginava que, en tan poc temps, Andorra tindria la possibilitat de desenvolupar amb tanta riquesa una política exterior de qualitat, centrada en la defensa dels interessos vitals de l'Estat i en la promoció dels nostres valors socials fora de les nostres fronteres. Per reeixir durant aquest mandat a consolidar aquesta política, amb l'adequació del servei exterior a les necessitats del país, necessitaré tota la seva ajuda i bona disposició. Des d'ara els garanteixo la meva.
Moltes gràcies.

Juli Minoves i Triquell
Ministre d'Afers Exteriors,
economista i politòleg

Cloenda

Àngels Mach i Buch

Les reflexions que els participants en aquesta 14a Diada Andorrana d'enguany, al voltant del tema *Andorra i la integració a la Unió Europea*, han presentat des dels diversos punts de vista que els proporcionen la seva activitat professional o institucional, han fet que el conjunt hagi enriquit els coneixements que fins ara es tenien sobre la conveniència o no i en quins termes aquesta relació pot interessar al país.

Per tant, abans de cloure aquesta jornada volem agrair en primer lloc als ponents que hi han intervingut el seu esforç en la preparació de la ponència i així mateix el seu desplaçament a Prada de Conflent, amb tots els inconvenients que som conscients que els pot suposar. Hem de recordar que, com sempre, la invitació a participar-hi és a títol personal. També voldríem explicitar que els organitzadors d'aquesta diada, en confeccionar el programa, som els primers interessats que sigui complet, variat i equitatiu en els diversos àmbits, tant com sigui possible.

En set vegades anteriors, Banc Agrícol i Comercial d'Andorra ens havia renovat la seva confiança, i enguany ens regraciem ben sincerament que el Grup Banc Agrícol-Banca Reig hagi continuat donant suport a aquesta diada ja tradicional. Valorem també i molt l'ajut del ministeri de Turisme i Cultura, que ens permetrà publicar les ponències presentades a la UCE de Prada de Conflent abans de final d'any i conservar-ne així la frescor i el caliu. Així mateix, i en nom de l'equip rector de la UCE, expressem el nostre reconeixement a l'aportació del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, directament per al funcionament general de la universitat, que també permet beneficiar-se d'un ajut a estudiants d'Andorra del 90% de la inscripció a la totalitat dels cursos de la UCE i que enguany s'ha concedit a dos alumnes de la universitat Carolina de Praga (Txèquia), lectorat de català subvencionat per Andorra, en Vladimir i na Mirka, per poder seguir els cursos de la UCE durant els deu dies inclosa aquesta jornada.

També hem d'agrair la difusió que l'amic Jordi Robert i Ribes des de Sidney proporciona del programa de la diada al portal *www.andorraweb.com*, en català i en anglès.
També la nostra reconeixença als apreciats efectius dels mitjans de comunicació, que expliquen puntualment a la resta del país que no s'ha pogut desplaçar a Prada el que s'hi ha dit.
Des de fa catorze anys que se'ns pregunta quin sentit té venir a la UCE de Prada de Conflent. D'un costat, és un fòrum universitari idoni per a la reflexió i el diàleg, on els temes que es tracten, encara que siguin molt propis d'Andorra, ens permeten donar-nos a conèixer millor als nostres veïns, i en particular, el tema escollit enguany ha despertat interès més enllà de les nostres fronteres molt especialment.
A més de l'aportació de la 14a Diada Andorrana, s'ha iniciat una nova experiència en col·laboració amb el Centre de Gravat del comú d'Encamp que és un taller de cinc dies de durada, el taller experimental i d'investigació *Recordant l'obra i la creativitat de Manuel Viusà*, impartit per Gemma Rufach i Imma Gibert, i complementat amb una xerrada sobre l'obra i l'humanisme del mestre, a càrrec de Carles Sastre. I també s'hi ha participat presentant Andorra dins el curs de divulgació dels Països Catalans, on es dóna a conèixer amb més profunditat cadascun dels territoris de parla catalana.
Només em resta assenyalar que amb aquesta jornada s'ha obert el debat públic sobre com ha de ser la relació amb la Unió Europea en l'àmbit de la societat andorrana; s'ha facilitat la manifestació d'opinions qualificades que, amb la seva publicació, permetran a qui ho vulgui prendre-les com a referència per discutir-les, donar-hi suport i ampliar-les, o simplement fer-se-les seves.
Amb un darrer agraïment a tots els assistents que, amb el seu suport i interès fan que les diades andorranes puguin tenir la continuïtat desitjada, us emplacem per a la propera, l'agost de l'any 2002, que ja serà la quinzena. Fins l'any vinent!

Àngels Mach i Buch
Secretària general de la SAC

Participants

Llista de participants a la 14a Diada Andorrana a la UCE de Prada de Conflent, 18 d'agost del 2001

Miquel Alís i Font	Ensenyant	Encamp
Olga Aleix i Font	Professora d'EGB	Andorra
Gemma Amorós i Biarnés	Periodista	Encamp
Roger Ara i del Rey	Enginyer industrial	Barcelona
Josep Manuel Barea i Gimeno	Farmacèutic	Burjassot (País Valencià)
Mònica Batet i Boada	Filòloga catalana	El Pont d'Armentera
Joan Becat	ICRECS	Perpinyà
Univers Bertrana	Periodista (ATV)	Escaldes-Engordany
Bethlem Boronat	Periodista (*El Periòdic d'And.*)	
Elkin Cantillo	Estudiant	Praga (Rep. Txeca)
Salvador Capdevila i Pallarés	Advocat	
Meritxell Carbó	Periodista (Ona Andorra)	
Josep Casadevall i Medrano	Advocat	Andorra
Ramon Cierco i Noguer	President Cambra de Comerç	Andorra
David Cortes-Russell i Miquel	Enginyer químic	Barcelona
Miroslava Eliàsovà	Estudiant	Praga (Rep. Txeca)
Montserrat Estalella i Caus	Advocada	Vilafranca del Penedès
Jordi Farràs i Forné	Radiòleg	Andorra
Diana Figueras	Docent	Escaldes-Engordany
Ricard Fiter i Vilajoana	Raonador del ciutadà	Andorra
Alícia Font		
Ivonne Font	Estudiant	Montpeller
Marcel Fourquet	Jubilat de l'ensenyament	
Eva Garcia Lluelles	Estudiant	Escaldes-Engordany
Lluís Garcia i Santa-Maria	Traumatòleg	Escaldes-Engordany
Neus Gassol i Duch		Escaldes-Engordany
Eugeni Giral i Quintana	Professor	U. A. de Barcelona
Vladimir Janecek	Estudiant	Praga (Rep. Txeca)
Tony Lara	Fotògraf (*El Periòdic d'Andorra*)	
Josep Maria López i Llaví	Periodista (*Diari d'Andorra*)	Encamp / Barcelona
Esteve López i Montanya	Conseller general (PS)	Sant Julià de Lòria
Maria Jesús Lluelles i Larrosa	Geògrafa	Escaldes-Engordany
Àngels Mach i Buch	Farmacèutica	Canillo
Lydia Magallón i Font	Cònsol major	Escaldes-Engordany
Josep Marticella i Garcia	Duana andorrana	
Vicenç Martínez i Vecina	Otorinolaringòleg	Andorra
Jordi Mas i Torres	Empresari	Encamp
Juli Minoves i Triquell	Ministre d'Afers Exteriors	Andorra la Vella
Carme Nin i Sans	Gestió i Administració Púb.-UPF	Andorra
Josep Montañés i Also	Consultor	Escaldes-Engordany

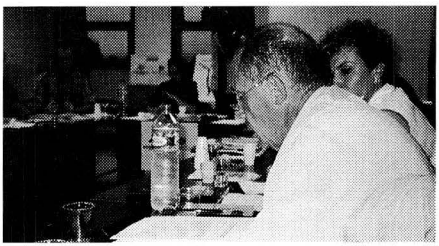

GRUP

GRUP

GRUP

Maria Cinta i Pallé		Andorra
Josep Pintat i Forné	Economista	Sant Julià de Lòria
Marc Pintat i Forné	Empresari	Sant Julià de Lòria
Clara Pintat i Rossell	Consellera general	Certés
Josep Pintat i Solans	Empresari	Sant Julià de Lòria
Antoni Pol i Solé	Arquitecte	Canillo
Josep David Pol i Pedrós	Estudiant	Andorra la Vella
Julià Pol i Pedrós	Estudiant	Andorra la Vella
David Ramos	Fotògraf (*Diari d'Andorra*)	
Ramon Reguant i Aleix	Funcionari	Andorra
Òscar Ribas i Reig	Advocat	Sant Julià de Lòria
Mònica Riu i Canillo	Mestra	Andorra
Ramon Roca i Casanovas	Empresari	Sant Julià de Lòria
Julià Rodríguez	Periodista	Andorra la Vella
J.-C. Rodríguez i Miñana	Notari	Sispony
Jaume Sabater i Rovira	Director gral. Grup Agrícol-Reig	Andorra la Vella
M. Clara Sanmartí i Augé		Andorra
Anna M. Sans		Andorra
Joan Jordi Segura i Grifoll	Funcionari	Ordino
Tetyana Semenchenko	Estudiant / Filòloga eslava	Praga (Rep. Txeca)
Agnès Toda i Bonet	Estudiant	Mont-roig del Camp
Jordi Vintró i Bacardit	Llicenciat en dret	Escaldes-Engordany
Rafel Zaragoza i Pallissó	Administratiu	Canillo

GRUP
fem Andorra

GRUP
USEIDCO

GRUP
fem Andorra

Programa

Patrocina

BANC AGRÍCOL i COMERCIAL D'ANDORRA

14a DIADA ANDORRANA A LA UCE

XXXIII edició de la Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent – Catalunya Nord

Tema: ***Andorra i la integració a la Unió Europea***
Dissabte 18 d'agost del 2001,
al Liceu Renouvier (carretera de Catllà)

Matí, de 9.30 a 13 h

• Presentació

• Acords comercials que regulen el comerç exterior (1867-1991)
M. Jesús Lluelles i Larrosa, vocal de la SAC, doctora en geografia i investigadora

• Repercussió directa sobre el comportament duaner
Josep Marticella i Garcia, director adjunt del departament de duana i llicenciat en econòmiques

• La transformació del marc legal
Salvador Capdevila i Pallarès, degà del Col·legi d'Advocats i advocat

• La lliure circulació dels professionals liberals
Vicenç Martínez i Vecina, president del Col·legi de Metges i otorinolaringòleg

• La reconversió de l'economia
Ramon Cierco i Noguer, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis i empresari

• L'Europa fora de la Unió Europea
Francesc Bonet i Casas, ambaixador a les organitzacions europeus, economista i advocat

• L'emmarcament polític d'Andorra a Europa
Jordi Farràs i Forné, exsindic general, membre del Partit Demòcrata i radiòleg

• Andorra al Tribunal dels Drets de l'Home
Josep Casadevall i Medrano, jutge al Tribunal dels Drets de l'Home per Andorra i llicenciat en dret

• Els *ombusmen* europeus i la seva funció social
Ricard Fiter i Vilapana, raonador del ciutadà i llicenciat en dret

• Andorra i el Consell d'Europa
Miquel Alís i Font, parlamentari del Partit Socialdemòcrata i ensenyant

• Salutació de Miquel Porter i Moix, president de la UCE, i presentació del llibre de la 13a Diada

Tarda, de 15 a 18 h

• La visió europea d'Andorra
Eugeni Giral i Quintana, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i economista

• La banca davant els nous reptes financers
Jaume Sabater i Rovira, director general de Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA i llicenciat en ciències químiques

• Les parròquies en el marc d'Europa
Jaume Ramond i Pouquet, cònsol d'Encamp, president de la delegació andorrana als poders locals de la CE i tècnic en electrònica

• El paper dels poders locals i regionals dins el context europeu
Conxita Mora i Jordana, cònsol d'Andorra la Vella, presidenta de la delegació andorrana als poders regionals de la CE i empresària

• Obertura a l'exterior, oportunitat o amenaça?
Clara Pintat i Rossell, parlamentària del Partit Liberal, membre de la comissió de política exterior i economista

• Influència en l'economia de les empreses
Jordi Mas i Torres, president del grup parlamentari del Partit Demòcrata, vicepresident de la comissió de política exterior i empresari

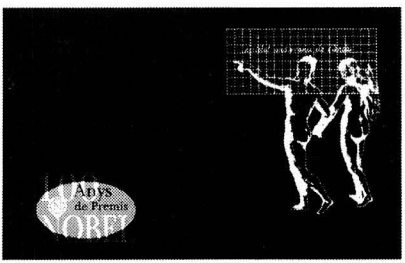

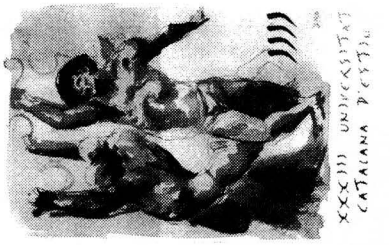

• Polítiques internes per acostar-se a la UE
Antoni Martí i Petit, president del grup parlamentari del Partit Liberal, president de la comissió de política exterior i arquitecte

• Reflexions sobre les possibilitats de relació d'Andorra amb la UE
Josep Pintat i Solans, excap de Govern (1984-1989) i empresari

• La negociació del tractat d'Andorra amb la UE
Oscar Ribas i Reig, excap de Govern (1982-1984 i 1990-1994) i empresari

• El futur internacional d'Andorra 10 anys després
Juli Minoves i Triquell, ministre d'Afers Exteriors i llicenciat en ciències econòmiques i socials

• Cloenda

Societat Andorrana de Ciències
Av. Princep Benlloch, 30, 3r pis
Telèfon 829 729 · Fax 852 383 · e-mail: sac@andorra.nd · ANDORRA LA VELLA

Recull de premsa

Diari d'Andorra

10 de juliol del 2001

Les relacions amb la UE centraran la Diada d'Andorra a Prada

La catorzena Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent, se centrarà en l'encaix amb la Unió Europea (UE) i en el futur acord que s'ha de negociar amb els Quinze. La Societat andorrana de ciències ha reunit un important grup de personalitats dels àmbits polític i social, que oferiran 23 ponències sobre "un tema cabdal", segons el coordinador de la jornada, Antoni Pol. Entre els assistents destaquen els dos excaps de Govern, membres dels partits polítics i responsables d'associacions socials i professionals. PÀGINA 7

10 de juliol del 2001

Editorial

El debat sobre l'encaix a Europa

La catorzena diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu estarà dedicada a l'encaix amb la Unió Europea (UE) i a analitzar les possibilitats del nou acord, per al qual s'iniciaran les negociacions l'any vinent. La importància del futur tractat és de tal magnitud que fixarà les possibilitats de creixement i de desenvolupament econòmic i social a mitjà termini. Per contribuir al necessari debat previ per definir el posicionament del Principat davant de Brussel·les, la Societat andorrana de ciències ha aconseguit aplegar en la jornada de Prada de Conflent una àmplia representació de les forces vives socials i polítiques, perquè exposin diferents punts de vista sobre el que Andorra hauria d'aconseguir dels Quinze. Per parlar de l'encaix, es disposarà de la presència dels dos excaps de Govern, membres dels tres partits amb representació al Consell, cònsols i responsables de diferents entitats socials, econòmiques i professionals. Una iniciativa d'aquest tipus només mereix elogis, perquè serà, teòricament, l'última jornada sobre el país en aquest fòrum abans del començament de les negociacions. L'avantatge de convocar un nombre tan diversificat de participants rau en la possibilitat de prendre part en ponències en què s'analitzen des de perspectives absolutament diferents els pros i els contres d'un nou marc de relacions amb Europa i en què es mostren els interessos, no sempre convergents, dels diferents sectors. Ningú no dubta de la bondat de l'acord comercial del 1990, que ha permès més d'una dècada d'expansió econòmica en unes condicions de privilegi respecte d'altres països tercers. La relació amb la UE, però, ja no es pot circumscriure simplement a temes duaners, sinó que s'ha d'eixamplar per evitar el perill d'esdevenir una illa dins d'un oceà amb tendències hostils. L'equilibri entre les concessions que caldrà fer i els beneficis que se n'aconseguiran, més enllà dels que ja es gaudeixen actualment, no és gens fàcil. Per això esperem que de Prada surti una visió global que serveixi d'ajuda per dibuixar el marc de relació amb Brussel·les que més convingui, políticament, econòmicament i socialment.

10 de juliol del 2001

POLÍTICA

La Diada d'Andorra a la universitat de Prada tractarà l'encaix a Europa

Hi assistiran destacats representants polítics i institucionals

Beneta Simats
Escaldes-Engordany

La catorzena edició de la Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu (UCE) tractarà l'encaix del Principat a Europa. La jornada, organitzada per la Societat andorrana de ciències (SAC), tindrà lloc el 18 d'agost vinent i inclourà 23 ponències, a càrrec de destacats representants institucional i membres de les diferents formacions i tendències polítiques del país.

L'objectiu de la proposta d'enguany, segons el coordinador, Antoni Pol, és "facilitar i divulgar el coneixement de la societat andorrana i posar en comú temes cabdals per al país, amb la intenció d'avançar-nos una mica al temps per no interferir en el debat polític".

La primera sessió començarà a dos quarts de deu del matí i inclourà, entre altres, les intervencions de l'ambaixador a les organitzacions europees, Francesc Bonet; l'exsíndic i membre del Partit Demòcrata, Jordi Farràs; el magistrat del Tribunal dels drets de l'home, Josep Casadevall; el raonador del ciutadà, Ricard Fiter, i el conseller del Partit Socialdemòcrata Miquel Alís. Les ponències de la tarda seran de cinc a sis, a càrrec dels dos excaps de Govern, Josep Pintat i Òscar Ribas; el ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves; els parlamentaris del Partit Liberal Clara Pintat i Antoni Martí; el president del grup parlamentari del Partit Demòcrata, Jordi Mas, i els cònsols de la capital i d'Encamp, Conxita Mora i Jaume Ramond, respectivament, entre altres. Després de cada sessió s'iniciarà un debat sobre les propostes dels ponents en què intervindrà el públic assistent.

El coordinador de la trobada es mostra satisfet de la "consolidació i continuïtat del projecte", i assenyala que durant la llarga trajectòria, la SAC "ha escollit els temes tenint presents dos principis: que siguin qüestions lligades a l'actualitat del país i que alhora interessin la societat nacional".

Des de la primera edició de la Diada d'Andorra, patrocinada per Banc Agrícol i el ministeri d'Educació, es presenta un recull de totes les intervencions, "l'única publicació de la programació de la UCE que s'ha editat de manera ininterrompuda al llarg dels 32 anys de la universitat de Prada de Conflent", va explicar Antoni Pol.

La clausura de la Universitat catalana d'estiu, que es desenvoluparà sota el lema *2001 una odissea en el ciberespai*, anirà a càrrec de Marc Forné.

Participants en la presentació de la diada. FERNANDO GALINDO

Les dades

Les ponències
Les 23 ponències programades aniran a càrrec de personalitats representatives dels àmbits polític i institucional del país, que analitzaran l'encaix del país amb la Unió Europea.

Debats
La catorzena Diada d'Andorra a la UCE és una trobada oberta a tothom, i els assistents podran intervenir en els debats que tindran lloc després de les ponències.

Participants
Entre els ponents destaquen els dos excaps de Govern, Josep Pintat i Òscar Ribas, el ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves, i diversos consellers.

Objectius
La Societat andorrana de ciències organitza la trobada amb l'objectiu de facilitar i divulgar el coneixement de la societat nacional i posar en comú temes d'actualitat i cabdals per al Principat.

16 de juliol del 2001

La 14a Diada andorrana a la UCE debatrà la integració del país a la UE

La Societat andorrana de ciències organitzarà el 18 d'agost vinent, al Liceu Renouvier de Prada de Conflent, la catorzena Diada andorrana a la Universitat catalana d'Estiu (UCE), amb el patrocini de Banc Agrícol. Diferents personalitats polítiques, econòmiques, jurídiques i educatives del país, com ara el ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves, i els excaps de Govern Josep Pintat i Òscar Ribas, hi portaran a terme un seguit de conferències sobre el Principat i la integració a la Unió Europea (UE).

17 de juliol del 2001

pirineus

La diada d'Andorra a Prada de Conflent tractarà l'encaix a Europa

C. PONT

Andorra serà protagonista en la Universitat Catalana d'Estiu de Prada.

La catorzena edició de la Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu (UCE) tractarà l'encaix del Principat a Europa. La jornada, organitzada per la Societat andorrana de ciències (SAC), tindrà lloc el 18 d'agost vinent i inclourà 23 ponències, a càrrec de destacats representants institucional i membres de les diferents formacions i tendències polítiques del país.

L'objectiu de la proposta d'enguany, segons el coordinador, Antoni Pol, és "facilitar i divulgar el coneixement de la societat andorrana i posar en comú temes cabdals per al país, amb la intenció d'avançar-nos una mica al temps per no interferir en el debat polític".

La primera sessió començarà a dos quarts de deu del matí i inclourà, entre altres, les intervencions de l'ambaixador a les organitzacions europees, Francesc Bonet; l'exsíndic i membre del Partit Demòcrata, Jordi Farràs; el magistrat del Tribunal dels drets de l'home, Josep Casadevall; el raonador del ciutadà, Ricard Fiter, i el conseller del Partit Socialdemòcrata Miquel Alís. Les ponències de la tarda seran de cinc a sis, a càrrec dels dos excaps de Govern, Josep Pintat i Òscar Ribas; el ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves; els parlamentaris del Partit Liberal Clara Pintat i Antoni Martí; el president del grup parlamentari del Partit Demòcrata, Jordi Mas, i els cònsols de la capital i d'Encamp, Conxita Mora i Jaume Ramond, respectivament, entre altres. Després de cada sessió s'iniciarà un debat sobre les propostes dels ponents en què intervindrà el públic assistent.

El coordinador de la trobada es mostra satisfet de la "consolidació i continuïtat del projecte", i assenyala que durant la llarga trajectòria, la SAC "ha escollit els temes tenint presents dos principis: que siguin qüestions lligades a l'actualitat del país i que alhora interessin la societat nacional".

31 de juliol del 2001

Gran pantalla

Josep Maria López Llaví

La Universitat catalana presentarà una nova mostra de cinema català

L'obrirà, el 16 d'agost, "No ploris Germaine" i la clourà, el 24, "Pau i el seu germà"

Rosa Renom, columna vertebral de *No ploris Germaine*, el film que obrirà la Mostra de cinema català a la UCE.

Un cop més, la Universitat catalana d'estiu, que tindrà lloc per trenta-tresè any a Prada del Conflent del 16 al 24 d'agost, acabarà la seva activitat diària amb les tradicionals sessions de cinema de nit, que des de ja fa una vintena d'edicions ofereixen, en alguns casos presentats pels seus mateixos directors, una selecció dels títols produïts als Països Catalans, bàsicament a Catalunya, en el curs de la temporada anterior. Els films que s'hi projectaran enguany són, per aquest ordre, *No ploris Germaine*, una coproducció amb Bèlgica a cura d'Alain de Halleux; *Adela*, dirigida per l'argentí Eduardo Mignona; *Tomándote*, d'Isabel Gardela; *Dones*, de Judith Colell; *Lola vende ca*, de Llorenç Soler; *Aminoginia*, (estrena) de José Ma. Nunes; *Anita no perd el tren*, de Ventura Pons; *El mar*, d'Agustí Villaronga, i *Pau i el seu germà*, de Marc Recha, sempre que la durada ho permeti, precedits de curtmetratges de producció recent.

És el que hi ha. Un cop més les possibilitats de selecció han estat poques i, si tota selecció és inevitablement subjectiva, es pot dir que de fet només n'han estat excloses les cintes amplament reconegudes com a més fluixes. Ja fem prou aplegant aquests nou títols... El cinema català ha sobreviscut un *any* més i en algun cas (sobretot el de *Pau i el seu germà*, seleccionat a concurs a la secció oficial del festival de Cannes, i els de *El mar* i *Anita no perd el tren*, projectats a la secció Panorama del de Berlín) ha obtingut fins i tot reconeixements internacionals, però segueix com aquell que diu a la UVI, sense disposar d'una producció suficient i diversificada, acusant la manca de títols que aspirin guanyar-se el gran públic i mirat amb recança fins i tot pels cinèfils.

L'audiència *massiva* que solen presentar *les nits de cinema català* de la UCE, a Prada, és paradoxalment il·lustrativa d'aquesta malfiança, quan no defecció. Si és cert que hi ha entusiastes, que en repeteixen el visionat, encara ho és més que la majoria dels assistents a les sessions de la mostra de Prada no han anat a veure gairebé cap de les pel·lícules que s'hi projecten quan han estat estrenades comercialment a les seves poblacions d'origen, inclosa Barcelona, l'única ciutat dels PPCC en què han estat estrenades en la seva pràctica totalitat i en llengua catalana –un déficit més–. Un any i un altre he advertit sense reserves d'aquest fenomen, que no penso pas que sigui *mal del país*, sinó que arrenca dels nombrosos esdeveniments que els espectadors i espectadores van haver de patir al llarg de la década dels vuitanta, quan un grapat de voluntaristes es va llançar a la producció i a la realització sense prou mitjans ni preparació ni experiència professional mentre es fiaven dels ajuts institucionals, que –tot sigui dit– no van ser ni de lluny prou generosos, ni van respondre a cap criteri objectivable, ni van gosar dir gaires no, quan calia, per tal de no indisposar-se amb l'un o amb l'altre. Conseqüències: ningú content i ple de pel·lícules que no feien els mínims, deserció d'aquell públic que a la fi del franquisme s'havia il·lusionat amb la possibilitat d'un cinema català i manca de motivació per a les noves generacions, que des de fa anys constitueixen el gruix del públic que omple les sales.

Si encara hi ha gent, professionals, comentaristes i crítics, que seguim trencant llances per la normalització cinematogràfica de Catalunya i dels Països Catalans, ben segur que coincidiríem que difícilment s'hi pot consolidar una cinematografia nacional sense recuperar un primer públic propi que li doni suport. Vegi's sinó el cas del cinema francès, l'únic entre els europeus que aconsegueix surar enmig de la invasió nord-americana, pel fet de tenir la indústria més activa del Continent i professionals de vàlua reconeguda, però també per disposar d'un públic addicte –en aquest cas, que se'm perdoni, benvingut el xovinisme– que prima les produccions franceses per davant de les que li arriben de l'altra banda de l'oceà.

Aquella pèrdua de públic del cinema català, fins i tot del que en principi li havia estat més addicte i del que li ho havia de ser (com el que nodreix any rere any la UCE), i aquesta necessitat de recuperar-lo són fets que haurien de fer pensar els productors, guionistes i directors. I una de les qüestions que els cal plantejar-se és que, sense que això hagi de revertir en una minva de la llibertat de creació, al costat de films d'autor –malauradament gairebé inevitablement minoritaris– en calen altres *de productor*, concebuts i fets per guanyar-se les majories, començant per les del propi país. És clar que això sol exigir pressupostos superiors als habituals a la producció catalana i que aquests pressupostos difícilment es podran aconseguir sense una indústria de debò i sense inversors que s'hi sentin incentivats, amb ajuts institucionals insuficients, una implicació igualment insuficient dels canals televisius de titularitat pública del país o que emeten al país (tot i que en el cas de TVC, Televisió de Catalunya, darrerament hagi millorat l'actitud) i amb un cens de productors format únicament per independents, que ja fan prou amb aixecar projectes difícils.

Sigui com sigui, benvinguts per endavant els alumnes i professors de la XXXIII UCE que s'interessin per assistir a aquestes *nits de cinema català*. Se'ls convida, un any més, a posar-se al dia del que ha estat la collita catalana del 2000-2001, a valorar-la i tant de bo, en tants casos com sigui possible, a gaudir-ne. I se'ls convida també a un espai de debat, de saludable polèmica i, fins a un cert punt, de lleure; la qual cosa no ha de ser en detriment del fet que les sessions de cinema constitueixen en darrer terme una activitat acadèmica més de la Universitat catalana d'estiu i que, com a tal, requereixen una actitud de respecte.

18 d'agost del 2001

CONFERÈNCIES

La Universitat de Prada tracta avui la integració d'Andorra a la Unió Europea

Un moment de la diada de l'any passat. ACN

Y. Lara
Andorra la Vella

La catorzena edició de la diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu (UCE) de Prada de Conflent tindrà avui el tema de la integració del Principat a la Unió Europea (UE). La jornada, organitzada per la Societat andorrana de ciències (SAC), agloberà la participació de nombrosos personalitats del país, que presentaran diverses ponències sobre un aspecte relacionat amb aquest tema.

La primera sessió del dia tindrà lloc a dos quarts de deu del matí amb el canvi de la seu del de la SAC Maria Jesús Llorens, que exposarà els discursos acords que han signat el canvi existent del Principat dies dal 1987 fins als nostres dies. Al llarg del matí també proclamaran una taula el president de la Cambra de comerç, indústria i serveis, Ramon Closes, l'excònsol general Jordi Farràs, que parlarà, respectivament, de la reconversió de l'economia nacional i de l'adequació del model polític d'Andorra a la UE. La sessió del matí es tancarà amb una ponència entorn del consellier del Partit Socialdemocrata Miquel Alís, que abordarà la relació entre el país i el Consell d'Europa.

Abans de dinar, però, el president de la UCE, Miquel Porter, presentarà el llibre recull de la diada de l'any passat, que es va centrar en el tema de la formació l'emancipació el Principat.

La sessió de la tarda serà en canvi una atapeïda pel que fa a l'assistència de personalitats, amb la participació dels consells «l'Encontro i d'Andorra la Vella, Jaume Riewend i Consta Mora, que tractaran, per separat, la efectivitat de les administracions locals i regionals a Europa. Pel llocs Renovier, line an s'organitza l'acte, també passaran el president del Partit Democràtic, Jesús Sàez, els estrats de Gonzen Jesús Pistat i Oscar Ribas, i l'actual ministra de Relacions Exteriors, Imi Montoya, que llegirà la ponència titulada *El futur internacional d'Andorra davant de la UE*.

19 d'agost del 2001

CATORZENA DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU DE PRADA DE CONFLENT

Els participants en la trobada al liceu Renovier, a Prada de Conflent. DAVID RAMOS

Els ponents defensen mantenir el diferencial fiscal amb la UE

UNANIMITAT
El consens polític i social són necessaris per negociar amb la Unió Europea

ECONOMIA
La creació del casino provoca discrepàncies entre els conferenciants

Els participants en la catorzena Diada andorrana a la Universitat d'estiu, que es va celebrar ahir a Prada amb el lema *Andorra i la integració a la Unió Europea*, van coincidir en la necessitat de preservar les especificitats del país en l'acord amb Brussel·les, sobretot el diferencial fiscal, que es considera fonamental per a la prosperitat econòmica. Els ponents també van estar en sintonia sobre la inviabilitat de la integració ara per ara i en la conveniència d'assolir el consens polític i social per afrontar les negociacions. Només la defensa del president de la Cambra de comerç d'instal·lar un casino va provocar discrepàncies. PÀGINES 3 i 4

14a DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT D'ESTIU DE PRADA

"Andorra i la integració a la Unió Europea" va centrar ahir la 14a Diada andorrana a la Universitat d'estiu de Prada, en què es va posar de manifest la necessitat de preservar les especificitats del país en les negociacions amb Brussel·les, que començaran en breu.

Els ponents defensen que en l'acord amb la UE caldrà preservar el diferencial fiscal

Els participants van apostar per assolir el consens polític i social per negociar a l'exterior amb una sola veu

Julià Rodríguez / Beneta Simats
Prada de Conflent

Els participants en la catorzena Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu (UCE), que es va celebrar ahir amb el lema *Andorra i la integració a la Unió Europea*, van coincidir en la necessitat d'arribar al consens polític i social amb vista a les negociacions amb Brussel·les. Així mateix, els ponents van remarcar que el nou acord que s'aconseguexi entre les dues parts haurà de respectar les especificitats andorranes, sobretot pel que fa al diferencial fiscal, que es considera un factor fonamental per a la prosperitat econòmica del país. També es va posar de manifest que el més convenient en aquests moments és un acord d'associació o tractats bilaterals concrets, perquè Andorra no està encara en disposició de poder fer front a una integració plena.

En la intervenció més esperada, el ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves, va deixar clar que una de les premisses del diàleg amb la Unió Europea (UE) serà explicar que la preservació del diferencial fiscal "no és una amenaça per ningú" i que l'acostament als Quinze s'haurà de fer "sense que pateixi la identitat andorrana".

L'excap de Govern Josep Pintat es va mostrar segur que el nou convenì amb Brussel·les "pot ser factible tot respectant la nostra especificitat", altora que assenyalava que "seria molt important generar reflexió i debat a escala del país [...] a fi de promoure criteris d'interès nacional envers aquest problema". De la mateixa manera, el també excap de l'executiu Òscar Ribas va manifestar que "la solució ideal seria un estatus *ad hoc* dins la UE per als quatre microestats europeus". Segons Ribas, "des del principi, és imprescindible arribar a un consens sobre els objectius que caldrà aconseguir en les anunciades negociacions: adhesió, associació o tractat bilateral".

Jordi Mas, president del grup parlamentari del Partit Demòcrata (PD), va apostar, des d'una visió comercial, per arribar a dos paràmetres essencials: el manteniment del diferencial fiscal en productes atractius i l'increment de les franquícies duaneres als nivells de països de la Unió. "Andorra ha d'afrontar, amb el mateix entusiasme que amb l'aprovació de la Constitució, la definició del nou model econòmic."

L'excap de Govern Òscar Ribas va parlar de la negociació del tractat amb la UE. DAVID RAMOS

Les frases

"La fragilitat d'un Estat com el nostre ens obliga a ser previsors per evitar situacions irreparables"
Josep Pintat
Excap de Govern

"El diferencial de preus en alguns productes és vital per a la supervivència del comerç tradicional"
Jordi Mas
President del grup del PD

"Ha de prevaler el principi de prudència política a l'hora de contraure obligacions internacionals"
Òscar Ribas
Excap de Govern

"En l'àmbit dels serveis, si la negociació amb la UE no és positiva per a Andorra, es rebutjarà"
Juli Minoves
Ministre de Relacions Exteriors

"Cal trobar un grau d'obertura que serveixi els interessos generals i respecti el llegat històric"
Clara Pintat
Consellera del Partit Liberal

"Al sector financer no li ha de fer por evolucionar cap a una situació competitiva al mercat internacional"
Jaume Sabater
Dir. gen. Grup Agricol-Reig

Els punts

Associació o integració
La integració a la UE no és vista com a possible en aquests moments, i s'aposta més per aconseguir un acord d'associació o la signatura de convenis comercials.

Consens polític
El consens per parlar amb una sola veu a l'exterior no ha de ser només entre els partits polítics, sinó també en la societat, que és la que patirà o es beneficiarà del nou tractat.

Diferencial fiscal
El diferencial fiscal és un aspecte fonamental per a la prosperitat comercial i, segons el ministre Minoves, s'haurà d'explicar a Europa que no representa cap "perill".

Sabater aposta per obrir la banca al món

El director general del Grup Agricol-Reig, Jaume Sabater, va posar en relleu la capacitat del sector bancari nacional d'estar present en d'altres sistemes financers. "La posició competitiva que hem assolit dins el mercat internacional no ens ha de fer por, ens ha d'animar a entrar en els mercats que puguin ser interessants. La banca s'ha d'obrir al món i, en aquest sentit els asseguro que el banc Agricol-Reig no pot ni vol ser una excepció", va afirmar. Un dels exemples que va posar Sabater per il·lustrar la viabilitat de l'obertura exterior és el fet que en les sol·licituds d'informació dels clients s'utilitza cada vegada més la via electrònica. "La tecnologia no coneix fronteres. Les nostres *webs* reben milers de visites diàries de tot el món i en molts d'aquestes es demana informació i, fins i tot, es contracten operacions", va afirmar el director de l'entitat.

La membre del grup parlamentari liberal i economista Clara Pintat va advertir del perill que el Principat pugui quedar al marge de l'economia globalitzada i va presentar una anàlisi en què qualificava la justa obertura a l'exterior "com una gran oportunitat per al país. Serà una amenaça molt seriosa si es giren l'esquena a aquestes exigències".

Miquel Porter, Juli Minoves i Jaume Sabater. DAVID RAMOS

19 d'agost del 2001

14a DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT D'ESTIU DE PRADA

Necessitat de diversificar l'economia

El president de la Cambra aposta per crear un casino, mentre que alguns polítics s'hi mostren contraris

J. R. / B. S.
Prada de Conflent

La necessitat d'impulsar la diversificació de l'economia nacional, excessivament dependent dels sectors turístic i comercial, va ser un dels temes centrals de debat ahir a Prada. El president de la Cambra de comerç, Ramon Cierco, va fer una exposició sobre l'evolució econòmica positiva dels darrers anys, però va indicar la conveniència d'innovar, amb la creació de nous productes. Remetent-se a un informe de l'entitat que encapçala, Cierco va mencionar entre d'altres propostes prioritàries la posada en funcionament d'un casino, ja que "és un complement molt sòlid i de gran força turística que s'adreça a visitants d'alt nivell adquisitiu. Té un abast geogràfic superior a les ofertes existents i seria ràpidament executable". D'altres iniciatives que va esmentar van ser la creació d'un parc temàtic dedicat a la neu i els esports d'aventura, un punt de trobada d'oci d'àmbit familiar basat en el cinema i la restauració, potenciar l'oferta d'ensenyament, i un *port sec*, per a l'oci nocturn, adreçat al públic jove de 16 a 30 anys.

En la mateixa línia, l'exsíndic Jordi Farràs va opinar que s'ha d'aprofitar la futura negociació amb la Unió Europea "per diversificar i enfortir l'economia" amb el suport d'una política adequada des de l'administració, altrament va desdramatitzava l'impacte que poden tenir les converses sobre el futur socio-econòmic del Principat. A diferència de Cierco, Farràs considera que la instal·lació d'un casino tindria més inconvenients que avantatges. El membre del PD també va apostar per trobar una posició consensuada entre les formacions polítiques per anar amb una sola veu a l'exterior, partint de la premissa que els diferents partits estan d'acord que s'ha de tendir cap a un acord d'associació. Les negociacions amb la UE, segons va dir, s'han de fer sense voler mantenir privilegis del passat, i va esmentar la lliure circulació de persones i capitals com el punt més difícil d'assolir.

Ramon Cierco, juntament amb d'altres ponents, a la Universitat d'estiu. DAVID RAMOS

L'exsíndic Jordi Farràs, a l'esquerra. DAVID RAMOS

L'ambaixador a les organitzacions europeres, Francesc Bonet, va deixar clar que Brussel·les inclou en les seves negociacions aspectes no comercials, com la lliure circulació de persones i capitals, el medi ambient i la coordinació entre els diferents sistemes de seguretat social. Bonet, que troba que per sobre de l'acord bilateral plana el conveni de l'OMC, va indicat que no es podrà deixar fora del futur conveni els productes agrícoles.

Josep Marticella, director adjunt de duanes, va afirmar que les possibilitats són dues, un acord d'associació o un de caràcter comercial, malgrat que les dues alternatives permeten l'assoliment d'una zona de lliure canvi o una unió duanera.

Martinez Vecina vol un acord amb la UE per a la formació d'especialistes

El president del Col·legi de metges, Vicenç Martínez Vecina, va posar de manifest la necessitat d'establir convenis amb els països de la Unió Europea per a la formació de metges especialistes andorrans, així com la modificació pel Govern del decret de professions liberals, del 1977, per permetre l'acceptació d'altres titulacions d'especialistes a més de l'espanyola i la francesa. Martínez Vecina va advertir que si ex mantenir bloquejada la formació d'especialistes nacionals als dos estats veïns, "en poc temps tindrem una saturació de metges andorrans generalistes i una carència absoluta d'especialistes, cosa que obligarà a autoritzar de manera extraordinària l'exercici liberal de metges especialistes no andorrans o la seva contractació per part de l'hospital". Així mateix, el president dels professionals de la medicina va reclamar un tractat de col·laboració amb els Quinze que prevegi la lliure circulació de facultatius entre les dues parts, encara que "amb algunes limitacions, en funció de les polítiques de planificació sanitària de cada país membre de la Unió i d'Andorra". En aquests moments, els títols espanyols dels andorrans es consideren no vàlids al país veí i a la resta de la UE "per un problema únicament i exclusivament de tipus polític, no de formació, ja que és idèntica a la de qualsevol altre professional europeu", va dir Martínez Vecina. Pel que fa a França, malgrat que els andorrans formats en aquell país estan considerats a efectes laborals com els seus nacionals, l'accés als estudis de medicina "és molt més restrictiu que l'espanyol, i en tres anys només hi han pogut accedir dos andorrans". Finalment, es va queixar de "la contractació indiscriminada" d'especialistes espanyols, sobretot per part del centre hospitalari.

Capdevila diu que s'apliquen moltes normes de la UE

Miquel Alís demana una major celeritat en l'adopció dels convenis del Consell d'Europa

El degà del Col·legi d'advocats, Salvador Capdevila, va assenyalar que una hipotètica integració a la Unió Europea no suposaria una transformació profunda del marc jurídic intern, pel gran nombre de normes comunitàries que s'apliquen actualment al Principat. "L'efecte que produiria en el dret intern del país seria molt poc important, perquè s'ha legislat poc i s'apliquen moltes resolucions i directrius europees. Però exigiria una adequació pel que fa als impostos i una harmonització de l'IVA." Tanmateix, el president dels advocats va advertir que la incorporació a un organisme supranacional, a més d'"una pèrdida de sobiranía", comportaria l'aplicació directa de totes les normes comunitàries, "tant si són compatibles o contradictòries amb el dret intern". Per tant, seria necessària la confrontació de normes per "evitar la inseguretat jurídica i el conflicte entre lleis nacionals i comunitàries".

El conseller del PS Miquel Alís es va mostrar partidari d'avançar ràpidament en l'"adopció dels gairebé 200 tractats o convencions que té avui el Consell d'Europa, ja que fins ara només se n'ha signat poc més del 10 per cent".

Josep Casadevall, jutge del Tribunal europeu dels drets de l'home va parlar del paper d'Andorra en aquest àmbit.

Salvador Capdevila.

19 d'agost del 2001

CATORZENA DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU DE PRADA DE CONFLENT

Els participants en la trobada al liceu Renovier, a Prada de Conflent. DAVID RAMOS

Els ponents defensen mantenir el diferencial fiscal amb la UE

UNANIMITAT
El consens polític i social són necessaris per negociar amb la Unió Europea

ECONOMIA
La creació del casino provoca discrepàncies entre els conferenciants

Els participants en la catorzena Diada andorrana a la Universitat d'estiu, que es va celebrar ahir a Prada amb el lema *Andorra i la integració a la Unió Europea*, van coincidir en la necessitat de preservar les especificitats del país en l'acord amb Brussel·les, sobretot el diferencial fiscal, que es considera fonamental per a la prosperitat econòmica. Els ponents també van estar en sintonia sobre la inviabilitat de la integració ara per ara i en la conveniència d'assolir el consens polític i social per afrontar les negociacions. Només la defensa del president de la Cambra de comerç d'instal·lar un casino va provocar discrepàncies. **PÀGINES 3 I 4**

20 d'agost del 2001

Entrevista

Jordi Farràs,

membre del PD

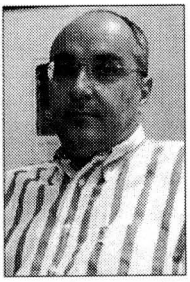

"Cal passar als fets per arribar al consens en política exterior"

L'exsíndic i militant del Partit Demòcrata (PD) Jordi Farràs afirma que ha arribat el moment de passar de "les paraules als fets per aconseguir el consens en política exterior", que considera indispensable per afrontar amb garanties les negociacions amb la Unió Europea. **PÀGINA 7**

20 d'agost del 2001

Entrevista

Jordi Farràs, exsíndic general i membre del Partit Demòcrata (PD)

Com molts d'altres ponents de la 14a Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada, Jordi Farràs va defensar el màxim consens polític i social per encarar les negociacions amb la Unió Europea.

"S'ha de passar de les paraules als fets pel que fa al consens en política exterior"

L'exsíndic afirma que està "un xic malmesa" la credibilitat internacional, malgrat que es pot redreçar la situació

Julià Rodríguez
Andorra la Vella

–Vostè, com d'altres ponents a la Universitat d'estiu de Prada, es va mostrar partidari d'arribar al màxim consens social i polític per negociar el nou acord amb la Unió Europea (UE). Per que?

–"El primer comentari que s'ha de fer és que, en principi, si es revisen els programes electorals dels diferents partits polítics, sota recullen la figura d'un tractat d'associació, que dota que és a mig camí entre l'actual acord d'Andorra amb la UE i la plena integració. És a dir, que cap formació política no aponta cap a una integració plena a Europa. Per tant, crer que amb aquesta base es pot aconseguir el consens polític, que és indispensable i necessari per afrontar amb les màximes garanties el cop de la negociació amb la UE. És un repte que haurlem d'assumir."

–Pel que fa al possible consens polític sobre aquesta matèria, com a observador de les converses que estan tenint lloc al Consell entre les diferents forces polítiques, creu que es treballa en aquesta línia?

–"Com bé diu, no segueixo de prop aquestes converses, perquè no sóc conseller, però certament sé que hi ha hagut contactes en l'àmbit de la comissió de relacions exteriors i per part del ministeri amb els grups parlamentaris per començar a preparar aquest consens polític. La reflexió que jo també faria és que fa falta reforçar aquests contactes i treballar seriosament sobre la qüestió, perquè, si volem anar junts, és convenient que prèviament hi hagi una elaboració de les bases de negociació que Andorra pensa plantejar a la UE, i això ha de servir per fer una tasca conjunta per part dels grups parlamentaris i del mateix Govern."

–Es va remarcar també en la jornada a Prada la necessitat que no tan sols hi hagi entesa política al voltant de les negociacions, sinó també de la societat civil, que és la que patirà o s'aprofitarà del nou acord.

–"Penso que el debat ha d'arribar també a l'estament social i econòmic del país, i en aquest sentit, el fet que durant la Diada andorrana a Prada s'hagi pesat el temo a la palestra, hi ajudarà. Probablement, quan es comencin a elaborar les bases de les negociacions, és quan s'entrarà també de plè en el debat públic sobre les propostes, que espero que estiguin consensuades entre els diferents grups polítics a la cambra i el Govern."

–Ha observat vostè un canvi en la manera d'actuar del nou gabinet liberal amb relació a l'anterior, en favor d'aquest consens polític?

–"Sembla que hi ha una certa predisposició a negociar, però s'haurà de passar de l'estadi de les paraules al dels fets: quan tothom s'assegui en una taula per prendre acords i redactar-los i tirar-los endavant de manera conjunta."

–Ha insistit en diverses ocasions que la seriositat d'Andorra a l'exterior ha quedat malmesa. Per què?

–"Em fa la impressió que està un xic malmesa la credibilitat internacional, però estic convençut que durant aquesta legislatura encara serem a temps de redreçar la situació i fer que Andorra torni a trobar en els organismes internacionals una credibilitat ara una mica malmesa".

"No hi ha lluites internes pel poder al si del partit"

–El lideratge del PD està resolt amb Jordi Mas?

–"El líder i president del grup parlamentari és Jordi Mas, i per a les eleccions vinent és el partit el que decidirà el candidat a cap de Govern. Mas és un aspirant potencial amb prestigi i solvència reconegudes. No hi ha cap lluita interna de poder al partit."

–El PD ha apostat finalment per l'afiliació internacional. Per qué?

–"El PD té obert un debat intern sobre si fa falta una afiliació internacional i quina desitgem. Obviament es un partit molt andorrà, però també s'han de tenir en compte els contactes exteriors, malgrat que no sóc la panacea, sinó que serveixen per establir un diàleg amb organismes i personalitats polítiques de fora."

–El tema més difícil de negociar amb la UE serà la lliure circulació de persones?

–"Certament, perquè la desproporció que hi ha entre un gegant com la Unió Europea, on hi ha una llibertat practicament total de circulació de persones i capitals, i un petit país com Andorra és tanta que necessitarem mesures transitòries per anar-nos-hi adaptant."

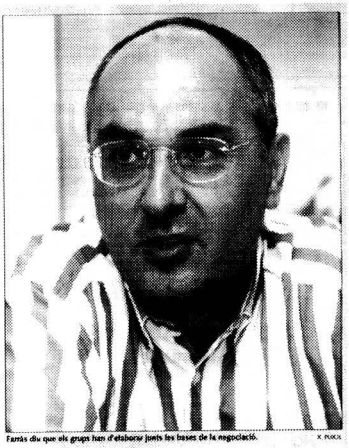

Farràs diu que els grups han d'elaborar junts les bases de la negociació. X. PUJOL

CONSENS *"L'entesa política és indispensable i necessària per afrontar les negociacions amb la Unió Europea"*

POLÍTICA EXTERIOR *"Som a temps de redreçar en aquesta legislatura la situació de les relacions exteriors"*

AFILIACIÓ DEL PD *"El partit té obert un debat sobre si fa falta una afiliació internacional i quina desitgem"*

20 d'agost del 2001

LEGISLACIÓ

El raonador portarà la democratització dels quarts al TC si el Consell no ho resol

Ricard Fiter insta la cambra parlamentària a adaptar al marc legal les institucions de la Massana i Ordino

Beneta Simats / Julià Rodríguez / Prada de Conflent

El raonador del ciutadà, Ricard Fiter, va amenaçar de portar la democratització dels reglaments dels quarts al Tribunal Constitucional (TC) si el Consell General no ho resol en aquesta legislatura. En la seva intervenció a la Diada andorrana de la Universitat catalana d'estiu, dissabte, el raonador va qualificar la institució, regida fins ara partir del que estableixen els usos i costums, com una "fórmula anacrònica ancorada en el temps".

Ricard Fiter es va mostrar confiat que el Consell General reguli a partir de la tardor un nou reglament per aquests organismes administratius, vigents a la Massana i Ordino. "Aquestes institucions no s'adapten al marc constitucional, són una fórmula anacrònica que utilitza pràctiques antidemocràtiques", va declarar Fiter.

Les demandes interposades per un grup de veïns dels quarts massanencs de Sispony i Pal davant l'oficina del raonador van impulsar Fiter a dipositar el juny del 1999 un informe a Sindicatura perquè fos tramitat al ple del Consell. En aquest document s'explica la situació dels quarts i s'insta la cambra que es dugui a terme el desplegament legislatiu per democratitzar aquests ens.

Així mateix, se sol·licita que no tan sols els caps de cases pairals puguin participar en les decisions i en la gestió dels quarts –tal com s'havia fet fins ara, segons els usos i costums–, sinó que s'obrin a la resta de nacionals que hi resideixin i que disposin d'alguna propietat, albora que tinguin la possibilitat de presentar-se a les eleccions per escollir els òrgans de govern de la institució.

La Carta Magna deixa clar en l'article 84 que les lleis tindran en compte els usos i costums per determinar les competències dels quarts i dels veïnats, però no recull com se n'escolliran els òrgans de govern.

En la intervenció a la Universitat d'estiu de Prada, Fiter va remarcar que, a banda del nou reglament per al funcionament dels quarts, dels 600 expedients tramitats d'ofici per la institució que representa des del 1999 només en restaven dos per resoldre, els relatius a la llei d'investigació de la paternitat i a la llar refugi per a dones maltractades.

La frase

"Els organismes administratius vigents a la Massana i Ordino no s'adapten al marc legal, són una fórmula anacrònica ancorada en el temps"

" La gestió dels quarts s'ha d'obrir als veïns amb drets polítics que hi resideixin i que disposin d'alguna propietat"

Ricard Fiter
Raonador del ciutadà

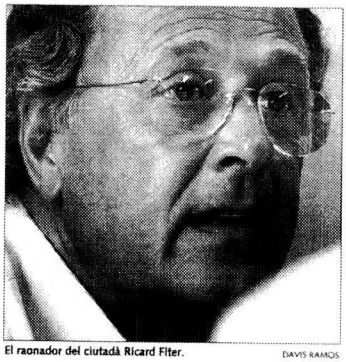

El raonador del ciutadà Ricard Fiter. DAVIS RAMOS

Fiter afirma que cada setmana rep queixes per la lentitud de la justícia

En la ponència que fa oferir dissabte a Prada, el raonador del ciutadà va posar de nou de manifest, com ha fet en els informes al Consell General, la lentitud de la justícia. Segons va explicar, cada setmana rep queixes de persones que demanen que s'agilitin els casos perquè hi hagi una sentència al més aviat possible. "La falta de justícia és també una injustícia", va afirmar Ricard Fiter. En aquestes situacions, la institució s'adreça, com és preceptiu, al Consell superior de la justícia, "que contesta entre un mes i un mes i mig més tard". El raonador va opinar, així mateix, que l'administració abusa del silenci administratiu, ja que hi ha molts casos en què rebutja pronunciar-se.

20 d'agost del 2001

RELACIONS EXTERIORS

Andorra participarà en la propera conferència contra el racisme

Minoves afirma que és necessari intervenir als fòrums mundials

J. R.
Andorra la Vella

El ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves, va explicar dissabte passat en la 14a Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu, que la política exterior en la present legislatura no només passa per la renegociació d'un nou acord comercial amb la UE, sinó que també se centrarà en la presència en els diversos organismes internacionals de què Andorra forma part. Així, va mencionar la participació activa del país en la promoció dels drets humans i el desenvolupament, àmbit en el qual la primera iniciativa del Govern va ser el lliurament del document de ratificació de l'instrument d'adhesió al Tribunal penal internacional, que va originar la felicitació de la UE.

Juli Minoves.

Minoves va afirmar que aviat presentarà al Govern per a la seva lectura el pacte de drets civils i polítics de les Nacions Unides i farà sentir la veu d'Andorra en la propera Conferència internacional contra el racisme i la intolerància. Pel que fa als contactes ja establerts amb els països comunitaris per parlar del nou acord, el ministre va explicar que "la presidència belga de la UE entén la problemàtica andorrana: acostar-se a la UE sense esdevenir-ne membre i obtenir un acord que integri Andorra dins l'Europa comunitària per a les properes dècades sense que la seva identitat en sofreixi".

21 d'agost del 2001

Entrevista

Beneta **Simats**

Josep **Pol**, participant de la 14a Diada andorrana de la UCE i estudiant de dret

"Em sap greu que no hi hagi més gent jove interessada a assistir a la Diada andorrana de la UCE"

Participar a la Universitat catalana d'estiu és una de les coses que Josep Pol no es perdria si no fos pels exàmens de setembre que li deixen poc temps lliure a l'estiu. Tot i així, continua sent un assistent habitual a la Diada andorrana de la UCE, que qualifica de "molt interessant".

DAVID RAMOS

Diari d'Andorra: Quan vas començar a venir a la Universitat catalana d'estiu?
Josep Pol: Al principi vaig venir dos anys seguits, beca per la Societat andorrana de ciències (SAC), i després he assistit quatre anys a la Diada andorrana, però no de manera continuada.
Dd'A: Què es el que més t'ha motivat de la jornada d'enguany?
J. P.: La integració a Europa és una qüestió que ens interessa molt, està al caure i marcarà molt el nostre futur.
Dd'A: Quina valoració fas del que han dit els representants polítics nacionals?
J. P.: Els ponents que han passat fins ara parlen molt de les problemàtiques en general, però no tan donat solucions ni una manera millor per poder-se integrar o establir un acord d'associació amb la Unió Europea.
Dd'A: Creus que el tema té una repercussió important en la gent del carrer?
J. P.: És un tema candent ara mateix, però em sorprèn que no hagi interessat més i que la participació hagi estat tan poc nombrosa.
Dd'A: Qui trobes a faltar entre el públic assistent?
J. P.: Hauria d'haver-hi més gent jove, que som els que més ens hauria de preocupar el nostre futur. En altres diades hi havia hagut una participació més elevada, tot i que els temes a debat no eren pròsper tan atractius.
Dd'A: Quina valoració fas de la organització de la trobada?
J. P.: La sala és massa petita i també hi trobo a faltar un espai més tranquil, estem molt exposats als soroll i converses que hi ha als passadissos i les escales, i això fa perdre una mica el fil del que s'està dient.
Dd'A: Continuràs assistint a la Universitat catalana d'estiu?
J. P.: Sí, però primer vull acabar els estudis de dret. També intento animar la gent que conec perquè s'apuntin, però de moment no ho he aconseguit.
Dd'A: Les beques per la gent jove facilites la participació a la UCE?
J. P.: Sí, hi ha unes deu o dotze beques que cobrissen un norania per cent de les despeses per aquests dies. El que em sap greu és que la gent, tot i saber que no s'han de preocupar per si els arriben els diners, no hi participin més. Une entes que a Catalunya i la Catalunya Nord els ajuts oficials només cobreixen un vint-i-cinc per cent de les despeses, i la gent les sol·licita. A Andorra, que tenim més facilitats, la gent jove no les aprofita.
Dd'A: Que penses de la polèmica que hi ha hagut entre els partidaris del rector Miquel Porter i Moix i els que defensen un model més acadèmic?
J. P.: Entre la gent que ve a la universitat de Prada hi ha de tot, des dels que venen pels crèdits de lliure elecció i d'altres que també valoren la vessant més lúdica.
Dd'A: Quines són les activitats menys acadèmiques?
J. P.: Al matí es fan les classes més formals i a la tarda hi ha tallers de tot tipus, que van molt bé perquè a l'estiu es fa molt due estar en classes tancades amb la calor que fa. M'agrada el model actual perquè compagina la docència amb altres activitats més creatives i lúdiques, com l'excursionisme, fem de fang, cinema en català i gresca a la nit.
Dd'A: Quina és la procedència dels participants a la UCE?
J. P.: Hi ha gent d'aquí, de Catalunya Nord, les Illes, el País Valencià i el Principat de Catalunya. Amb dies tothom es conèix i hi ha una bona apropiació entre la gent dels Països Catalans.

20 d'agost del 2001

DILLUNS
20 D'AGOST DEL 2001

COL·LABORACIÓ

Vacances estivals II

Ahir em queixava que tenia poques coses per explicar quan em trucava algun amic allunyat momentàniament de les formoses valls. Abans ho hagués dit, perquè la tradicional trobada de Prada de Conflent ha generat un reguitzell impagable de novetats. Per començar, per poder afrontar amb garanties les negociacions amb la Unió Europea, amb l'OMC i amb qui faci falta, cal aconseguir el màxim consens polític i social. Una novetat que encara no he aconseguit pair. Almenys, i sent generosa, des de la campanya electoral passada que se sent la mateixa cantarella, que no per agradable i plena de bones intencions de tant repetir-se comença a ser més embafadora que la cançó de l'estiu. A continuació, el tema de les especificitats. I aquí sí que una vegada més els que s'havien de mullar ho van fer. Si no mantenim certes especificitats, no anirem enlloc, i pot quedar en entredit la sobirania del país. Meravellós. Una altra notícia d'aquelles que fa gust de llegir: a banda del diferencial fiscal, quines especificitats s'han de protegir?, com es pensa fer?, quan es pensa definir el calendari?, o què és el que realment s'està analitzant? Continua sent el misteri de la santíssima trinitat. Però, ben mirat, segur que des de la casa gran podran trobar algun argument similar al que s'ha empleat amb el forn incinerador, i tots contents. Ara bé, per gaudir d'allò més no es va haver ni d'esperar al final. Resulta que en aquests moments Andorra no està preparada per integrar-se a la Unió Europea. Qui ho havia de dir. Només qualsevol que sàpiga quatre tòpics sobre el que suposaria una decisió com aquesta i dos sobre les particularitats del país. És clar que sentint-ho en boca dels responsables polítics la qüestió pren una volada que fins i tot va haver-hi un moment en què el cervell se'm va posar a funcionar a un ritme frenètic intentant esbrinar què m'estava perdent, que segur que va ser molt i molt impmortant.

Abans de l'estiu, molta gent es planteja quin tipus de vacances farà, partint de dues alternatives oposades: optar per l'oci o per la cultura, un dubte existencial que trasbalsa d'allò més. I mira que ens agrada capficar-nos en problemes la solució dels quals la tenim al davant del nas.

Maria Ors

21 d'agost del 2001

UNIVERSITAT DE PRADA

Pol defensa la gestió de Porter i Moix com a rector de l'UCE

Pel president de la SAC, "té un model propi amb rang científic"

Beneta Simats
Prada de Conflent

El president de la Societat andorrana de ciències (SAC), Antoni Pol, va treure importància a la polèmica sorgida entre el rector de la Universitat catalana d'estiu (UCE), Miquel Porter i Moix, i alguns membres del Patronat de la institució, i es va mostrar partidari de la gestió realitzada pel rectorat els darrers sis anys. "L'UCE té el seu model propi. Es una universitat oberta i popular, amb rang científic, però que també defensa la llibertat d'ensenyar, d'aprendre i de viure".

Pol va afirmar que l'enfrontament que ha motivat la decisió de la Universitat de València d'abandonar el Patronat "reflecteix una certa crisi formal i puntual sobre el tipus d'universitat". Un sector encapçalat per l'ex-president del Patronat i president de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), Manuel Castellet, reclamava que l'UCE fos més acadèmica, cosa que topava amb el model tradicional que ha encarnat Porter i Moix.

"El Patronat està fent una reflexió sobre les coses positives a què no es vol renunciar, en un plantejament que es va actualitzant i adequant als nous temps, i al qual majoritàriament donen suport tots els membres de la fundació", va dir el president de la SAC.

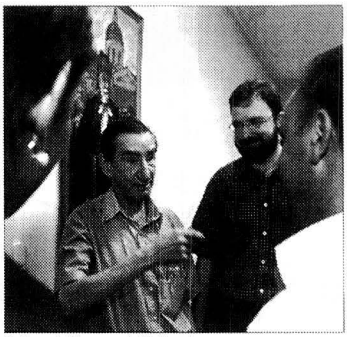

Porter amb Minoves en la Diada andorrana. DAVID RAMOS

25 d'agost del 2001

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

La SAC fa un balanç "positiu" de la XIV Diada andorrana de Prada

Ha obert el debat "social" de la relació amb la Unió Europea

Redacció
Andorra la Vella

La Societat andorrana de ciències (SAC) destaca que "s'han complert àmpliament les expectatives" i fa un balanç "positiu" de la XIV Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu, a Prada, que va tractar la relació del Principat amb la Unió Europea (UE). En un comunicat fet públic per l'entitat, s'indica que la jornada "ha obert el debat sobre com ha de ser la relació amb la UE a escala de la societat andorrana i ha facilitat la manifestació d'opinions qualificades", que es recolliran en una publicació que aparèixerà en uns tres mesos.

La SAC agraeix la col·laboració als vints ponents, els més de vuitanta assistents, el Grup Agrícol-Reig, als ministeris de Turisme i d'Educació, i a la Universitat catalana, que hi va estar representada pel rector i president, Miquel Porter. Finalment, destaca l'èxit del taller de gravat en record de Miquel Viusà.

Es van presentar vint ponències a la diada. DAVID RAMOS

el Periòdic d'Andorra

5 de juliol del 2001

POLÍTICA Pàgina 6

La integració a la UE serà el tema de debat de la Universitat d'Estiu

5 de juliol del 2001

Europa, a la Jornada andorrana. La Universitat Catalana d'Estiu tracta la integració del Principat.

El dia en 3 minuts

DIJOUS, 5 DE JULIOL DEL 2001

Tema del dia ▸▸ 3

El Consell aprova les lleis del tabac i els bancs. La moció de l'oposició no va prosperar i els vots del Grup Liberal van pesar més que la negativa dels grups Demòcrata i Socialdemòcrata.

Política ▸▸ 6

L'aeroport, a la tardor. Minoves i De Miguel van anunciar l'inici de les reunions tècniques.
▸▸ Juli Minoves.

Europa, a la Jornada andorrana. La Universitat Catalana d'Estiu tracta la integració del Principat.

5 de juliol del 2001

UNIVERSITAT D'ESTIU

La integració a la UE, a debat

Experts econòmics i polítics analitzaran les possibilitats d'Andorra

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

La diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu tractarà aquest any el procés d'inclusió d'Andorra a la Unió Europea.

Un grup de polítics, economistes i experts en relacions internacionals faran balanç de les possibilitats d'Andorra i proposaran estratègies per treure el major profit a la integració.

REVISIÓ HISTÒRICA // La jornada s'obrirà amb una ponència de Maria Jesús Lluelles, que farà una repassada als acords comercials sobre intercanvis amb l'exterior des del segle XIX. Lluelles, doctora en geografia i investigadora, posarà les bases històriques de les relacions comercials a Europa.

A partir d'aquí, els ponents aniran desgranant els principals aspectes que envoltaran l'entrada d'Andorra a la Unió Europea. Entre els temes més interessants que es tractaran a la jornada hi ha l'anàlisi del problema de la lliure circulació dels professionals liberals, que revisarà Vicenç Martínez, president del Col·legi de Metges.

La visió exterior del paper d'Andorra a Europa la donarà Eugeni Giral, el professor de gestió de l'empresa informativa de la Universitat Autònoma de Barcelona i economista.

També s'abraçaran temes com les relacions diplomàtiques, les polítiques internes que caldrà estructurar i el paper dels poders locals en un context europeu. ■

Editorials

La integració a Europa

Es bona la idea de la Societat Andorrana de Ciències que el tema a debatre aquest any a la Universitat d'Estiu a Prada sigui *Andorra i la integració a la Unió Europea*. En vista dels ponents i la temàtica plantejada, la jornada pot ser molt interessant. Potser sobra quantitat i s'hauria d'anar més per la qualitat, en el sentit de poder aprofundir en els temes més importants i deixar la resta per una altra ocasió. Aquesta, però, és una observació puntual que té més d'opinió que de valoració. Un seguit de punts a estudiar que, a base de voler sumar moltes personalitats, es pot esvair el missatge per la brevetat del mateix. D'altra banda, aspectes tan importants com la comunicació i la informació en una Europa unida hi manquen. També els ritmes polítics a seguir segons les circumstàncies son referències que s'aborden de manera dispersa en lloc de concretar-ne l'estudi en un bloc. Sigui com sigui, no hi ha dubte que per la varietat de temes i de ponents es parlarà llarga estona d'Andorra i la Unió Europea. Seria bo que es busqués més la idea que el personalisme. O dit d'un altra manera, primar el concepte global sobre la oportunitat que cada persona faci i practiqui la política d'escombrar cap a casa.

Parlar sobre la integració a Europea requereix, en primer lloc, definir uns objectius que ara no estan clars

10 de juliol del 2001

La idea d'Europa

Seguint amb el comentari editorial anterior i només per provocar punts de debat, seria bo conèixer la idea que tenim d'Europa. Ho diem perquè ni els propis membres de la UE sembla que la tinguin definida. L'exemple de la reunió de Niça o el referèndum d'Irlanda ho demostren. Ja no es tracta tant de parlar dels 17 estats membres de la Unió Europea, com dels 25 a 27 que ho seran en poc temps, a part de les integracions puntuals com ara pot ser la nostra. El paper europeu davant de la globalització és un altre punt de referència. Europa i la seva unió pot ser el millor dels instruments davant la globalització. Però perquè sigui així s'ha de saber definir un projecte comú. **Felipe González** deia que els Estats Units són un poder global i una democràcia local. Bon exemple a tenir en compte, no només a nivell europeu, sinó del propi país, però sempre d'acord amb les nostres limitacions. Pensar Europa amb un concepte mercantilista serà equivocar-se. No es tracta tant de veure el que es posa per saber el que es rebrà, com d'establir una política coherent en el camp de la integració que tingui molt a veure amb una cohesió de política monetària, econòmica i pressupostària. És la millor manera d'integració dins la diferenciació.

Es fa necessari saber quina idea tenim d'Europa per discutir-ne després l'oportunitat

L'opinió del diari s'expressa només als editorials. Els articulistes hi exposen posicions personals.

DEBAT A PRADA
Pàgina 6

10 de juliol del 2001

La Universitat d'Estiu debatrà la integració d'Andorra a la Unió Europea

LES JORNADES DE L'UCE

Polítics i economistes valoraran les possibilitats d'Andorra a la UE

- La SAC vol oferir un fòrum a Prada que no interfereixi el debat social
- Antoni Pol es mostra molt satisfet per l'evolució de la iniciativa

BETHLEM BORONAT
REDACCIÓ ENDORIBANY

Les jornades andorranes de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) que se celebraran el 18 del mes que ve giraran al voltant de la integració d'Andorra a la Unió Europea.

L'elecció del tema ha sorgit de l'interès de la Societat Andorrana de Ciències (SAC) d'oferir un fòrum obert, en el qual especialistes i persones interessades en el país puguin valorar les possibilitats del Principat en el context europeu.

Antoni Pol, responsable de les jornades, va explicar que el moment era ideal per plantejar unes jornades sobre aquest tema. «Vam pensar plantejar-ho en aquest precís moment perquè forma part de l'actualitat, però no interferirà en el debat polític, sinó que l'enriquirà», va explicar Pol.

►► La presentació de les jornades, ahir, a la seu del Banc Agrícol. ARCHIVO

Les jornades portaran el títol *Andorra i la integració a la Unió Europea* i comptarà amb vint ponències coordinades per polítics, economistes, especialistes en Dret i d'altres autoritats que coneixen profundament el procés que està seguint Andorra.

Antoni Pol es va mostrar molt satisfet amb l'evolució de les jornades, «que ja tenen 14 anys de vida. Hem passat crisis però hem anat mantenint el treball i hem superat tots els obstacles».

Durant les jornades, el president de la Universitat Catalana d'Estiu, Miquel Porter, presentarà el llibre que recull els debats de la tretzena diada.

EL CATALÀ AL CIBERESPAI La 23a edició de la Universitat Catalana d'Estiu tractarà de les relacions entre els Països Catalans i la Xarxa, dins de la seva àrea pluridisciplinària. El títol dels debats serà *2001, una odissea en el ciberespai* i apiegarà experts en telecomunicacions, emprenedors i empresaris relacionats amb el món d'Internet.

L'àrea de tecnologia s'ocuparà de la nanociència i les nanotecnologies, mentre que l'àrea de ciències de la natura parlarà del canvi ambiental i del que anomenen teves invisibles: la vida microbiana al mar i la seva importància biogeoquímica.

L'àrea de ciències socials farà especial atenció a l'ús de la llengua catalana en els àmbits jurídics i en l'ordenament territorial. En temes econòmics es tractarà de les repercussions de la nova economia.

UNIVERSITAT DE PRADA

Intercanvi cultural a la 33a UCE

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

La Universitat Catalana d'Estiu (UCE) se celebrarà entre el 16 i el 25 del mes que ve a Prada de Conflent amb un programa d'activitats que inclou cursos de diferents àrees disciplinàries i tallers pràctics. S'impartiran cursos de ciències de la natura, ciència i tecnologia, ciències socials i l'àrea pluridisciplinària. Tots els cursos es podran convalidar per crèdits de lliure elecció a les universitats catalanes associades.

Els tallers tindran temes tan diversos com ara la salut o el teatre, amb la novetat de la tècnica de gravat, a càrrec de Rufach.

6 d'agost del 2001

16 d'agost del 2001

'Migdia Andorra' parla sobre les dietes d'estiu

L'equip connectarà amb Pol, coordinador de la UCE

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

Els estius d'Ona Andorra estan protagonitzats per les tertúlies amb temes d'interès sòcio-cultural. L'estudi compta de dilluns a divendres amb personatges convidats de diferents àmbits a l'espai magazín *El vermut de l'estiu* del programa *Migdia Andorra* que avui tractarà sobre dietètica.

La tertúlia comptarà amb la presència de la dietista, habitual col·laboradora en diversos programes de televisió, Maria Josep Rosselló que explicarà els beneficis i perjudicis de les dietes agressives que s'emprenen en època d'estiu.

A l'altra banda de la taula participaran dos ciutadans que exposaran punts de vista oposats davant del sobrepès. Rosselló donarà consells pràctics per aconseguir mantenir una dieta ideal i no haver de sotmetre's a règims traumàtics o receptes de pastilles miraculoses que desencadenen greus problemes de salut.

L'equip del programa, format per Gargallo, Sarmiento, Carbó i Cavanilles, també connectarà per telèfon amb Antoni Pol, coordinador de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) que avui inaugura la 23a edició a la localitat de Prada de Conflent, on s'impartiran cursos, tallers i conferències de diversa temàtica.

***Migdia Andorra*. Ona Andorra, 12.00**

EDUCACIÓ

Porter, rector de la Universitat d'Estiu, s'acomiada

EL PERIÓDICO
PRADA DE CONFLENT

El rector de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), Miquel Porter Moix, es va acomiadar ahir del càrrec a l'afirmar que «irrevocablement» aquest serà el seu últim any després de sis edicions. Porter va reivindicar el model d'aquesta universitat, que combina conferències i cursos amb concerts i sessions de cine, durant l'acte d'inauguració de la 33a edició, celebrat ahir a la localitat francesa de Prada de Conflent.

Els prolegòmens d'aquesta edició, que s'acabarà el pròxim dia 25, han estat presidits per les discrepàncies al si de la institució, després de la destitució del president de l'Institut d'Estudis Catalans, Manuel Castellet, com a president de la Fundació de la UCE i la seva substitució per Miquel Porter Moix, actual rector.

Euskadi, Antoni Deig i l'aniversari de 'Serra d'Or' centren els cursos

Arran d'aquest canvi, la Universitat de València, la Ramon Llull, la Politècnica de Catalunya i la Rovira i Virgili van enviar cartes a la direcció de la UCE en què manifesten la seva voluntat d'abandonar al setembre la fundació d'aquesta entitat.

Salvador Alegret, vicepresident territorial de l'equip rector de la UCE a Catalunya, podria ser el pròxim rector de la UCE. La situació política d'Euskadi, un homenatge a l'exarquebisbe de Solsona Antoni Deig i els 500 números de la revista *Serra d'Or* seran tres dels temes d'aquest any.

17 d'agost del 2001

el Periòdic d'Andorra s. 18

UNIVERSITAT D'ESTIU
Pàgina 7

18 d'agost del 2001

La situació d'Andorra i Europa es debat a Prada

Política ▸▸ 7

18 d'agost del 2001

El Govern demana tranquil·litat a l'Ajuntament de Porta. El ministre d'Ordenament Territorial Jordi Serra va demanar a la localitat del país veí que aposti per la negociació.

Andorra entra a Europa a Prada. La Universitat Catalana d'Estiu celebra la diada andorrana amb un intens debat sobre la integració europea. Entre els ponents hi ha el ministre Juli Minoves i Òscar Ribas.

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

18 d'agost del 2001

Prada situa Andorra a Europa

Les jornades del SAC analitzen el context d'Andorra amb la UE

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

La Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent acull avui les jornades andorranes, organitzades per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) i que tractaran sobre la integració d'Andorra a la Unió Europea.

Els organitzadors de la Universitat ja han omplert totes les places d'allotjament, i preveuen que més de 2.000 alumnes prenguin part en els 25 cursos.

▸▸ L'edició de la Universitat de l'any passat.

Segons els responsables del SAC, no hi ha hagut cap baixa a la llista de ponents, entre els que es troben dos dels artífexs de l'aliança bancària que ha marcat l'actualitat de les últimes setmanes.

Les conferències començaran amb una visió històrica dels tractats que han marcat les polítiques d'intercanvi comercial des del segle XIX, conduïda per la doctora en geografia i vocal del SAC, Maria Jesús Huelles.

Les ponències s'iniciaran a dos quarts de deu al Liceu Renouvier, a la carretera de Catllà. ■

Editorials

19 d'agost del 2001

Andorra i la Universitat

Un any més el Principat participa en la ja tradicional jornada a la Universitat de Prada de Conflent. Aquest any el tema de la nostra vinculació a Europa ens importa a tots. Amb el rigor que exigeix tota manifestació universitària és bo tractar la qüestió. En primer lloc per afirmar que el nostre país no és un «planeta imaginari», però a la vegada tampoc un país igual que molts altres. Ni més bo ni més dolent, simplement diferent. Escudar-se en aquesta condició i no obrir-se a tot el que ens envolta seria un error greu. No tenir en compte aquesta circumstància, una barbaritat. Tan de bo que totes les idees expressades amb llibertat i voluntat d'ensenyar, aprendre i viure hagin estat admeses com a punt de meditació. Voldríem que l'academicisme en el pensament sigui el just i l'actual, no el que fa olor a ranci. A la vegada desitgem que l'oportunisme de molts dels conceptes expressats, possiblement amb poc academicisme, tinguin el valor exacte que no és altre que el conjuntural. La Diada d'Andorra a la Universitat d'estiu hauria de tenir un balanç final, que no és altra que l'ensenyament i l'aprenentatge en llibertat i sense confondre els termes, per tal de donar llum al pensament i vida a les idees.

La Universitat d'Estiu acull la Diada d'Andorra com un element més de la seva vida acadèmica

19 d'agost del 2001

El dia en 3 minuts

DIUMENGE, 19 D'AGOST DEL 2001

Tema del dia ▸▸ 3

Andorra, preparada per la Unió Europea. Els conferenciants de les jornades andorranes de Prada van coincidir a considerar que Andorra està preparada per Europa, sempre que actui amb prudència.

Política ▸▸ 7

Entrevista amb Eugeni Giral. L'economista català considera que Andorra hagués necessitat un procés de descolonització per aconseguir imatge exterior d'Estat i que cal mantenir la identitat davant de la Unió Europea.

▸▸ Eugeni Giral

el Periòdic d'Andorra

19 d'agost del 2001

DIADA D'ANDORRA A LA UNIVERSITAT D'ESTIU

TOTS ELS PONENTS, D'ACORD AMB LES POSSIBILITATS DEL PRINCIPAT AMB LA UE

Pàgina 3

Andorra està en condicions per entrar a Europa amb prudència

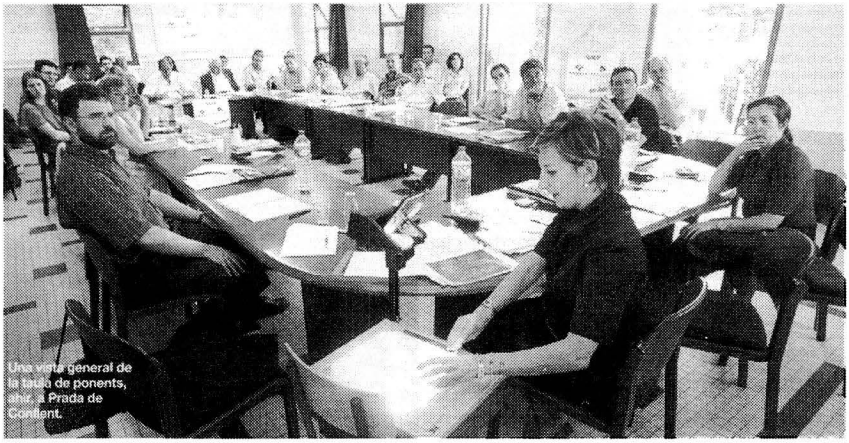

Una vista general de la taula de ponents, ahir, a Prada de Conflent.

Defensen la necessitat d'associació i no d'adhesió

El sector econòmic va ser objecte prioritari de debat

▸ ESTELADA
La bandera independentista era la protagonista al Liceu Renouvier

▸ LYDIA MAGALLÓN
La cònsol va complir fidelment amb la seva cita anual a les jornades andorranes

JORNADES DE LA SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES A PRADA

Els ponents consideren que Andorra està preparada per la UE

- Tots els participants coincideixen a demanar prudència i a mantenir la identitat
- L'aposta per la millora de la qualitat de l'oferta andorrana, unànime

B BORONAT / M. CARBÓ
PRADA DE CONFLENT ENVIADES ESPECIALS

Les jornades andorranes de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, celebrades abans-hi, van servir per certificar que Andorra va pel bon camí en el procés d'associació amb la Unió Europea, tot i que tots els participants van admetre que caldrà actuar amb molta prudència.

Els ponents van fer especial èmfasi en la necessitat de trobar un consens per poder tirar-ho endavant, en el moment de negociació. Jordi Farràs, exsindic general, va prioritzar l'adopció d'unes bases de negociació consensuades i avalades per les diferents forces polítiques, econòmiques i socials. Farràs va considerar a més, que la recerca d'un tractat d'associació i no d'adhesió és l'opció més assenyada i més factible.

En la ponència titulada «L'emmarcament polític d'Andorra a Europa» Farràs va aportar per un acord similar al de Liechtenstein.

En aquest sentit, l'escap de Govern Oscar Ribas també va mostrar la seva preferència per un tractat d'associació «No contemplo la possibilitat d'una adhesió «va explicar durant la seva ponència» perquè aquesta possibilitat no me podria ser contemplada amb la condició de poder participar en els òrgans de decisió en règim d'igualtat, i dubto que aquest règim sigui prés en consideració per la UE».

MILLORAR L'OFERTA / Una de les ponències que més comentaris va atraure va ser la presentada per Ramon Cierco, president de la Cambra de Comerç. Cierco va fer una repassada a les xifres de l'economia andorrana des de principis dels 90 per comparar-les amb la situació europea i va fer una crida al reciclatge i a la millora de l'oferta turística.

Cierco va fer una repassada a les idees que es recullen en un estudi realitzat a petició de la cambra, com ara l'ampliació de Caldea, la creació d'un parc temàtic d'aventura, la millora de les infraestructures viàries i la construcció del Casino. Aquesta darrera proposta va provocar els comentaris de molts dels ponents. Jordi Farràs, per exemple, va comentar que estant en tràmits d'entrar a Europa «un casino seria més un obstacle que un avantatge», mentre Cierco recordava que tots els països d'Europa «tenen casino, i alguns quinze o setze».

Altres ponències destacades van ser la de Minoves, que va fer una mirada sobre el futur d'Andorra després de la Constitució, i la de Clara Pintat, qui plantejava els pros i els contres de l'obertura a l'exterior.

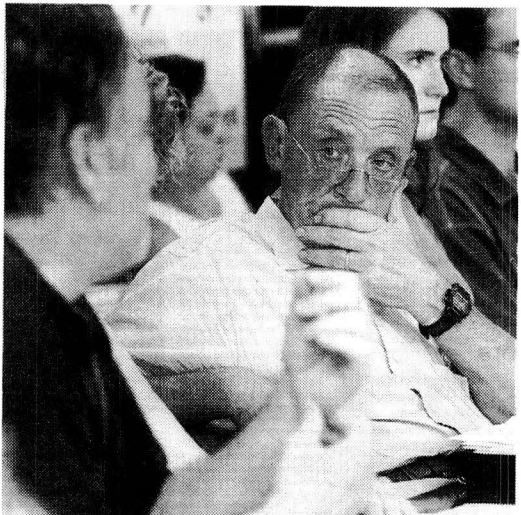
▸▸ Òscar Ribas escolta una ponència, ahir al Liceu Renouvier

frases

EUROPA ESTÀ A L'ABAST

: OSCAR RIBAS
Escapçat de Govern
«No contemplo l'adhesió perquè no me seria assumida per Andorra amb la condició de poder participar en els òrgans de decisió en igualtat, i no crec que la Unió ho accepti»

: JORDI FARRAS
Exsíndic general
«Cal establir unes bases de negociació consensuades i avalades per les diferents forces polítiques, econòmiques i socials del nostre país»

: RAMON CIERCO
President de la Cambra de Comerç
«Malgrat que estem vivint una època expansiva, no hem assolit els reptes qualitatius que la societat andorrana es va marcar fa unes dècades»

: CLARA PINTAT
Consellera general del PLA
«Qui diu obertura diu vulnerabilitat de cara a un entorn canviant marcat pel procés ja consolidat i imparable de la globalització, i per tant interdependència»

: JORDI MAS
President del grup parlamentari del PSD
«Es necessari que en les negociacions es tinguin molt en compte les peculiaritats del nostre país, sobretot pel que fa a protecció d'empreses que podrien ser una presa fàcil»

afegits

▸ Història
Dos milers de fumadors andorrans a l'any 1864

Ja al segle XIX el consum de tabac i alcohol era l'afició estrella dels habitants del Principat. Segons la geògrafa Maria Jesús Lluelles, França acusava de contraban de tabac i alcohol des d'Andorra, donada la seva gran producció. Però hi havia una explicació. A Andorra, el 1864 hi havia 2.000 fumadors i es consumien 625.000 litres de vi.

▸ Mutilacions
El preu que es pagava per ser un bon raonador

Ricard Fiet, Raonador del Ciutadà, va explicar en la seva ponència sobre la historia d'aquest càrrec, que els primers responsables de gestionar les queixes dels ciutadans sobre l'administració, ja fa alguns segles, pagaven un preu molt alt. Cada cop que un d'aquests «consellers» fallava contra els governs, se'ls tallava un membre del cos.

▸ Càrrecs
Miquel Porter s'acomiada de la Universitat Catalana

El màxim propulsor del creixement de la Universitat de Prada, el president de l'entitat, Miquel Porter, va comparèixer a les jornades andorranes per acomiadar-se, tal que deixa el càrrec per qüestions d'edat. Porter, amb el seu humor característic, va desitjar que la seva feina hagués deixat «un cercó d'inquietud» entre els participants.

▸ Baixes
Martí, Mora, Ramond i Bonet, ausents

Tot i l'èxit de les jornades andorranes d'aquest any, s'hi van comptar algunes baixes. La més trista va ser la de la cònsol d'Andorra la Vella, Conxita Mora, que tenia un familiar hospitalitzat. Francesc Bonet, el cònsol d'Encamp, Jaume Ramond, i el president del Grup Liberal, Antoni Martí, també es van perdre les jornades.

ENTREVISTA
Pàgina 5
Eugeni Giral
Professor universitari

«Andorra camina molt de pressa, pero ho està portant bé»

19 d'agost del 2001

19 d'agost del 2001

Societat ▸▸ 8 i 9

Martínez Vecina aposta per l'especialització sanitària. El president del Col·legi de metges considera que cal replantejar l'actual model formatiu del personal sanitari i fomentar l'especialització amb convenis.

19 d'agost del 2001

ENTREVISTA

«Andorra hagués hagut de passar per un procés d'independència»

Eugeni Giral

TOMÀS JOVA

EDAT▸▸ 63
PROFESSIÓ▸▸ ECONOMISTA
CÀRREC▸▸ PROFESSOR DE PROJECTES I GESTIÓ DE L'EMPRESA INFORMATIVA A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
PROJECTES▸▸ VA ENDEGAR EL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DE CIÈNCIES DE LA COMUNICACIÓ, ON S'ACUMULA UNA COL·LECCIÓ DE PROPAGANDA POLÍTICA

B. BORONAT / M. CARBÓ
PRADA DE CONFLENT

Eugeni Giral ha estat, des de la seva joventut, un apassionat de la vida i la cultura andorranes. La seva tesi doctoral va versar sobre la radiodifusió al Principat, i d'aleshores ençà ha estat al dia de l'actualitat del país. Per això quan la Societat Andorrana de Ciències li va oferir de prendre part en les jornades, no ho va dubtar. Va fer una intensa tasca de documentació i va oferir, ahir a Prada, la visió d'Andorra que es té fora del país.

–Vostè va començar la seva ponència recordant que el pas d'Andorra del feudalisme al capitalisme ha estat molt brusc.

–Les escales no tenen sempre el mateix nombre d'esglaons, així que es pot fer el mateix camí pujant-ne un o pujant-ne tres. Andorra ha anat molt de pressa, però sembla que ho està portant bé. Ara bé, els canvis andorrans han estat tan sobtats, han anat tan de pressa que fa vint anys tot era diferent, i en canvi les persones segueixen sent les mateixes. I és molt positiu que hagin volgut anar de pressa, tot i que portarà algunes seqüeles, perquè significa que hi ha un autèntic interès en no quedar-se enrere, en fer-se un lloc al mapa d'Europa.

–Un dels motius que ha apuntat per la dificultat d'Andorra per fer-se conèixer ha estat la manca d'un procés d'independència.

–Andorra fa cada dia esforços per ser considerada com un estat, però tot just fa quatre dies que es va redactar la Constitució i que hi ha un ampli coneixement del seu fet democràtic. Però si Andorra hagués passat per un procés de descolonialització, hagués lluitat per deslliurar-se de la metròpoli, igual que països com ara Barbados o Jamaica, potser a nivell exterior es tindria més consciència d'estat. Però, ¿de qui s'ha independitzat Andorra? La gent encara no coneix prou bé la idiosincràsia del país.

–¿Creu que el procés que s'ha seguit per contactar amb Europa ha estat l'adequat?

–Sí. Amb l'enorme complicació que comporta per a un país petit entrar en una organització d'aquesta mena, els passos són correctes, sobretot perquè tothom és molt conscient que s'ha d'actuar amb prudència.

–Ha comentat que en certa manera, Andorra ja forma part de la UE.

–Sí, és clar. ¿O vostè es pensa que Andorra ha tingut gaire a dir en el tema de l'Euro? Aquesta ha estat una decisió de la Unió Europea que s'ha acatat perquè econòmicament era gairebé obligatòria i perquè el país no es pot quedar enrere. I com aquesta mena de coses, n'hi ha moltes: directives, lleis, tractats duaners...

–¿I això no pot acabar fent creure a Europa que Andorra sempre s'adaptarà encara que no es firmi cap acord?

–No sé què deuen pensar a Brussel·les. Però és evident que aquest és un perill real. Per això és tant important que Andorra faci sentir la seva veu sempre que pugui i que no perdi la identitat, deixant-se portar per la corrent, amb l'afany de posar-se al nivell de la resta del continent. Andorra ha de deixar clar que vol tenir i que ha de tenir opinió. Això és una cosa que em penso que el Govern té molt clar. ■

INDEPENDÈNCIA

«Si Andorra, com Barbados, s'hagués independitzat d'una colònia, tindria més reconeixement d'Estat»

PERILLS

«Que Andorra acati lleis i processos europeus, com ara l'euro, sense acord signat és un perill. Cal fer-se sentir»

EVOLUCIÓ

«És positiu que el país hagi evolucionat tant de pressa, però això podria portar algunes seqüeles»

PROCÉS

«El Govern està portant molt bé l'entrada a la UE, tot i l'enorme complicació que comporta»

19 d'agost del 2001

PROPOSTES EN L'ÀMBIT SANITARI

Martínez Vecina insta a potenciar l'especialització mèdica andorrana

- Apunta la possibilitat de fer-ho mitjançant convenis amb la Unió Europea
- Considera que l'actual sistema engreixa el nombre de metges generalistes

T. LOPERENA / B. BORÒNAT
PRADA DE CONFLENT

El president del Col·legi de metges, Vicenç Martínez Vecina, va defensar ahir la conveniència de trobar les mesures necessàries per potenciar la formació especialitzada del personal mèdic andorrà.

Durant la seva ponència a la Universitat Catalana d'Estiu, Martínez Vecina va explicar que existeixen quatre possibles models per assolir aquest repte: el primer, deixar les coses tal com estan; el segon, establir una sèrie d'acords amb els països de la Unió Europea per poder dotar de formació especialitzada els metges andorrans.

El tercer model comportaria la modificació de l'actual decret que regula les activitats dels professionals liberals, fet que suposaria separar el personal sanitari de la resta de professions perquè els metges poguessin tenir accés a la formació francesa i espanyola. D'altra banda, el quart es basaria en acords amb la UE per permetre la lliure circulació de professionals liberals entre el Principat i el territori de la Unió. Aquest darrer punt implicaria l'establiment de limitacions al nombre de professionals però permetria l'entrada d'aquests mitjançant convenis de cooperació internacional.

DOS ALUMNES A FRANÇA EN 13 ANYS / El president del Col·legi de Metges va manifestar-se a favor de «trobar una barreja imaginativa dels punts segon i tercer per donar amb la solució que permeti especialitzar el personal sanitari nacional». Segons va explicar Martínez Vecina ahir a Prada, en els darrers 13 anys «només dos alumnes andorrans han pogut accedir a les universitats franceses per estudiar medicina», cosa que dificulta enormement l'especialització d'aquest camp.

▸▸ Vicenç Martínez Vecina escolta una de les ponències, ahir a Prada.

Pel que fa als estudiants que cursen les carreres a l'Estat espanyol, Martínez Vecina considera que «cal trobar una solució al problema que suposa que un cop acabats els estudis no pogum fer l'examen del MIR i especialitzar-se». Aquests dos exemples, els més habituals entre els professionals sanitaris del Principat, «fomenten l'escassetat d'especialistes per a cada disciplina i que s'ompli de forma desorbitada el contingent dels generalistes».

En el cas que seguís els consells, l'Executiu hauria de reformar el decret dels professionals liberals i garantir-ne la formació, o bé diferenciar entre els professionals sanitaris i la resta de professions liberals. ■

el Periòdic d'Andorra n.º 20

LA DUANA FACILITA LES XIFRES SOBRE EL COMERÇ EXTERIOR

ELS SECTORS TRADICIONALS EXPERIMENTEN UN CANVI EN ELS ÚLTIMS ANYS A CAUSA DELS NOUS DEL MERCAT

Pàgina 7

Les importacions de perfumeria creixen el 220% l'últim any

- Combustibles, mobles i material esportiu pugen més d'un 100%
- El Govern va ingressar per taxes 100 milions menys en l'últim any

LA DUANA ANALITZA LES XIFRES DEL COMERÇ EXTERIOR ANDORRÀ

Les importacions de perfumeria augmenten un 220% des del 1988

- Els combustibles, els mobles i el material esportiu han crescut més del 100%
- El Govern va ingressar per taxes l'any 2000 100 milions menys que el 99

BETHLEM BORONAT
EL PERIÒDIC D'ANDORRA

La xifra d'importació d'articles de perfumeria va patir un extraordinari augment en el diferencial entre l'any 1988 i el 2000. L'entrada de perfums i cosmètics a Andorra va passar d'un valor de 4.600 milions als prop de 14.000 milions a què es va arribar l'any passat.

Aquesta xifra indica un canvi en l'orientació dels sectors de productes importats en l'última década. Segons l'informe presentat pel director adjunt del departament, Josep Marticella, els fluxos importadors han canviat seguint els impulsos del país. Així, l'augment d'oferta indica també va fer augmentar l'any passat la xifra d'importacions de material esportiu.

Aquest sector en concret, va passar dels menys de 2.000 milions de l'any 1988 als gairebé 5.000 del 2000, cosa que suposa una variació del 139%.

SINTONIA AMB EL MERCAT D'un altre capítol que ha vist un rellançament molt important ha estat el dels mobles. Les xifres de la duana andorrana indiquen que entre el 88 i el 2000 hi va haver una variació del 155%. Marticella atribueix aquest espectacular creixement a la bona evolució del mercat immobiliari.

Entre els productes que han vist molt minvada la seva xifra d'importacions s'hi troben els articles de joieria, que han passat dels més de 5.000 milions de l'any 99 als por mes de 3.500 de l'any 2000. També han perdut impetu els productes làctics, que van passar dels 4.700 als 4.300 milions.

Per la seva banda, tabacs i combustibles també han sofert un augment destacable. Els gasoils i gasolines han passat dels 5.000 milions als 8.000 i el tabac, dels 4.000 als 5.600 milions. Per a Marticella, això és un simple indicador que el diferencial de preus entre Andorra i els països veïns segueix sent prou important com perpic el nombre de consumidors que es desplaçen al Principat a comprar aquesta mena de productes seguexi augmentant.

Tan i el creixement de la xifra d'importació d'alguns productes a nivell global, el Govern va recaptar menys.

El 1999, la xifra va ser de 19.600 milions, mentre que el 2000 va patir una petita davallada fins situar-se en els 19.500.

▸▸ El tram fronterer amb la duana andorrana. ARCHIU

+dades

CANVIS AL LIDERATGE

En el capítol importador, Espanya ha superat a França i es col·loca com a primer país en volum d'intercanvi

:: Països veïns
Si França el 88 obtenia el 38% del mercat andorrà, el 2000 es quedava amb només el 27% del pastís. Espanya, en canvi, creixia del 30 al 48%.

:: Unió Europea
Els països dels quinze són segons. Tot i això han patit una pèrdua de sis punts, ja que el 1988 suposaven el 17% i el 2000 només l'11%.

:: El gran derrotat
Japó és el país que s'ha emportat la pitjor part en l'evolució de les xifres de venda de productes a Andorra, i passa del 6% al 3,1%.

:: Els estables
D'entre tots els països que comercien amb el Principat, el Regne Unit (2,5%), Itàlia (4%) i Alemanya (4,5%) són els que han sabut mantenir-se més estables.

Editorial

Més sobre Europa

Sobre el tema europeu n'haurem de parlar molt i molt sovint. Tant o més que fins ara. Va quedar palès en la jornada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu. Un fet ha quedat poc remarcat i creiem necessari fer-ho. Es el consens establert com a mètode de les deliberacions. Estem tots d'acord que s'ab de parlar d'associació i no d'integració. Alhora ningú discuteix que Andorra està preparada per a les negociacions i que aquestes s'han de practicar amb prudència. Finalment indicar que un calendari de negociacions de la importància d'aquest no es pot improvisar i, per tant, el seu desenvolupament és qüestió de temps, es a dir, un treball sense presses però a la vegada sense pauses. Si sabem mantenir aquesta tònica tindrem aconseguit un equilibri entre totes les forces -no només les polítiques han de treballar en aquest tema- que pot ser molt positiu. Les propostes han de sortir de dins cap a fora i de manera homogènia, sense ramificacions que debilitin el tronc dels temes a negociar. Andorra haurà d'acceptar moltes normes que seran genetals per a tots, però a la vegada no ha de tenir cap sentiment d'inferioritat en el moment de defensar les seves propies peculiaritats identitàries.

El fet que existeixi un consens de sortida de cara a Europa pot facilitar molt les negociacions

20 d'agost del 2001

DILLUNS
20 D'AGOST DEL 2001

el Periòdic d'Andorra

Les postures discrepants en el projecte del casino

Un dels temes que més controvèrsia va plantejar en la diada de la Universitat d'Estiu va ser la possibilitat, o no, de crear un casino al Principat. Totes les postures són vàlides, però crida l'atenció la doble moral de, per un costat oposar-se a una realització feta pels turistes i acceptar el joc existent al país.

DILLUNS
20 D'AGOST DEL 2001 el Periòdic d'Andorra 5

Molts canvis i segueixen les mateixes persones

Té raó Eugeni Giralt quan diu que Andorra ha experimentat uns grans canvis i a la vegada segueixen les mateixes persones. No explica si és que els de sempre volen seguir manant o bé que es té la suficient visió de futur per no envellir en el projecte. Sigui com sigui, el fet obliga a una meditació en profunditat.

20 d'agost del 2001

Torn de paraula

DOS A LA CARRETERA

És curiós com canvia la relació amb els companys de treball quan la feina a fer està fora de les quatre parets de l'oficina

BETHLEM
Boronat*

Treballar dins o fora d'una caixa de sabates pot sorgir efecte en les relacions amb els companys de feina. I sobretot, en aquestes relacions quan acaba la jornada o fins i tot l'etapa laboral.

En la feina de periodista, sortir a treballar fora de l'oficina –en aquest cas, la redacció– és molt habitual. Ja en aquestes sortides breus i que no suposen un llarg recorregut, la sensació de contacte amb l'altre és molt més gran. Flueixen les confidències, i les ironies, i l'intercanvi personal s'enriqueix i es fa gairebé una necessitat.

Però al que jo em vull referir és a la catarsi personal que es pot viure quan la «sortida» s'allarga en el temps i en l'espai. Quan es tracta de compartir hores de viatge, de feina, de son, de festa...

Vaig tenir la sort de gaudir de la meva primera experiència d'aquesta mena l'estiu passat. Treballava per a un mitjà esportiu i vaig haver de conviure durant tot un cap de setmana amb la Carme, la fotògrafa de l'empresa a la costa de Llevant. Èrem companyes de facultat, però pràcticament no ens havíem dirigit la paraula, no per res, sinó perquè gairebé no ens coneixíem.

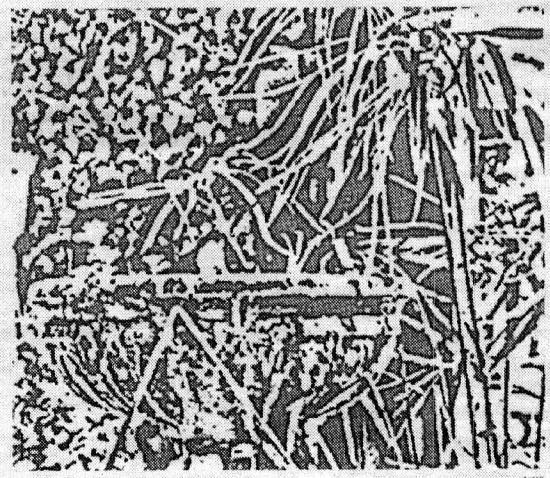

NOE

Davant de la necessitat imperiosa de compartir-ho tot, es produeix la catarsi

I en canvi, durant el viatge, davant de la necessitat imperiosa de compartir-ho tot –moments, neguits i habitació– es va produir la catarsi. Ja no és la mateixa Carme. No és una companya de feina, és una amiga.

Dissabte vaig tornar a tenir aquesta sensació. Matinant en excés i conduint en excés, camí de Prada, vaig notar un altre cop, que d'aleshores ençà, la relació amb la que aquell dia era la meva companya de feina no seria mai més la mateixa. Perquè en aquestes estones en què la pressió, el treball o el neguit t'abaixen les defenses, la catarsi és inevitable. Però fabulosa.

De tornada de Prada, la nit es va allargar i vaig certificar que aquell viatge i les seves peripècies marcaven un punt d'inflexió entre dues persones, una d'elles jo mateixa. Només espero que aquest no sigui l'últim cop que em senti així. ■

*Periodista.

20 d'agost del 2001

el Periòdic
www.elperiodico.com

EL PERIÒDIC D'ANDORRA. Parc de la Mola, núm.10 (Torre Caldes) 6a planta (direcció i redacció) i 6a planta (administració i publicitat). Telèfon: 736 200. Fax: 736 210
Any V. Número 1638.
Dipòsit legal: AND 33-1997

Tots els drets reservats. Ediciones Primera Plana es reserva tots els drets sobre els continguts d'El Periòdic i El Periòdic d'Andorra sense que puguin reproduir-se ni transmetre a altres mitjans de comunicació, totalment o parcialment, sense prèvia autorització escrita.

Ciutadans

PER JÚLIA STOKES

Tania Semenchenko

►► Tania Semenchemko, a la Universitat Catalana d'Estiu.

TONY LARA

Una ucraïnesa a Prada

La Universitat Catalana d'Estiu ha servit com a punt de trobada per a molta gent. Curiosament, allà vam trobar a la Tania Semenchenko, una noia ucraïnesa que estudia català a la universitat de Praga. «Fa dos anys que estudio català, i els cursets estan subvencionats pel Govern d'Andorra», explica la Tania en un català clar i fluid.

La Tania va decidir aprendre a parlar català perquè al seu país viu una situació lingüística similar a la que viuen els catalans a Espanya: «A Ucraïna també hi ha un idioma minoritari, i m'interessen molt els països que viuen una situació similar a la d'allà», diu.

La ucraïnesa explica que els cursets que fa a Praga «són interessants i molt divertits». Allà no només aprèn la llengua, sinó que també li expliquen la història, la cultura i fins i tot l'economia del país.

Ella no ha estat mai a Andorra i afirma que li agradaria molt venir, però que de moment no ha pogut. La universitat de Praga li va donar una beca perquè assistís a la jornada sobre Andorra de la Universitat Catalana de Prada. És el primer cop que hi ha anat i li a agradat molt: «Hi ha molt bon ambient, a més ajuden molt als estrangers a entendre les ponències». La Tania diu que a més li ha servit per saber moltes més coses sobre Andorra i fer-se una idea més clara del país.

Va decidir aprendre català perquè defensa els idiomes minoritaris

Del català, la Tania confessa que el que més li ha costat d'aprendre han estat els pronoms i els verbs.

Cal recordar que a més la seva llengua natal és eslava i difereix molt dels idiomes que provenen del llatí. Tot i això, no li ha costat gaire aprendre català, segurament perquè entre d'altres, la Tania parla molt bé el francès i s'espavila força bé amb l'espanyol i l'italià.

Fa enveja l'extraordinària facilitat que té alguna gent pels idiomes. Amb tot això, s'ha pogut trobar una bona feina en una agència immobiliària de Praga: «En aquesta agència només tractem amb estrangers, i això em permet practicar els meus idiomes».

21 d'agost del 2001

OPINIÓ

Editorials

Les nacions minoritàries

Té raó el ministre Minoves quan manifesta que, en les negociacions amb la Unió Europea, es tindran molt en compte les nostres especials singularitats. No es tracta d'una postura intransigent, sinó de la necessitat de saber fer entendre i comprendre la democràcia i el nacionalisme. Les possibilitats d'una política de respecte i no només de tolerància, no es poden esgotar amb la presència –o no– en organismes de decisió multiestatal. La construcció de la Unió Europea, fins als moment actual, ha considerat molt poc l'acomodació de les nacions europees minoritàries. Aquesta és una de les grans assignatures pendents d'Europa. En la manera de regular les democràcies plurinacionals, de manera que siguin justes i estables, tots tenim l'obligació de dir la nostra paraula. No es tracta només del reconeixement dels nostres drets universals, com a membres de la societat mundial, sinó que es valorin els nostres drets particulars dins de les diferents opcions que conformen el territori europeu. Són moltes les institucions democràtiques que no sempre són capaces d'acomodar la diversitat dels grups als símbols i als valors majoritaris. La Unió Europea també ha de saber democratitzar la democràcia.

La construcció de la UE fins ara té poca consideració en l'acomodació de les nacions minoritàries

Dades aclaridores

De les dades facilitades pel servei de Duanes que comentàvem extensament ahir es poden fer molts i variats comentaris. El primer és observar les noves tendències que experimenta el sector del comerç. Aquells productes que eren capdavanters fa un temps, com ara els làctics, han baixat de manera important. Pugen els carburants i els productes alcohòlics, fet que demostra l'augment de visitants i també el millor nivell dels mateixos, a la vegada que la perfumeria constata que les vendes canvien de ritme i ara són un element destacat. Es fàcil deduir que el turisme experimenta un augment de nivell i una millor exigència de servei. Ja no es tracta de comprar sucre, sinó d'aconseguir el millor perfum o colònia. Les exigències seran més altes i demanaran una posada al dia que ja es fa, tal com ho demostren les pròpies xifres.

Les dades facilitades pel servei de Duanes mostren les tendències actuals del sector comercial

L'opinió dels diari i expressa l'opinió de la redacció. Els articulistes i ressenyistes [illegible]

21 d'agost del 2001

Fe d'errates

En la nostra edició d'ahir i en un dels titulars manifestàvem que les importacions de perfumeria havien crescut un 220% en el darrer any. En canvi, en el reportatge fixàvem clarament que aquest increment és del 1988 fins ara. Malgrat que s'observa l'error, volem aclarir el concepte.

21 d'agost del 2001

Puigcercós parla a Ona de l'experiència a l'Etna

'Migdia Andorra' també inclou una entrevista a Antoni Pol

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

Jaume Puigcercós és un dels convidats d'avui al magazin *Migdia Andorra*, en què explicarà la seva experiència a l'Etna. Durant una extensa entrevista, Puigcercós parlarà de com va viatjar a Sicília per veure l'erupció del volcà des de primer línia.

Puigcercós, que es fornet de professió, estudia geografia i és un gran aficionat a la vulcanologia. Aquest hobby l'ha fet viatjar arreu del món i avui parlarà d'aquestes experiències. En el cas de l'Etna, l'andorra va poder tenir accés a un espectacle que molt poques persones van veure, gràcies a una acreditació privilegiada.

LES PIFIES MÉS CURIOSES // El magazin d'Ona Andorra també convida avui Antoni Pol, president de la SAC, per fer un balanc de la Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent. Pol resumirà les conclusions de la jornada dedicada a l'encaix d'Andorra dins de la Unió Europea, i explicarà els projectes de futur de la SAC.

Entre altres continguts, *Migdia Andorra* també presenta *Ningú és perfecte*, una secció estrenada abir, que recull les pifies i anecdotes més curioses. Avui els protagonistes seran persones del món de l'esport. ■

***Migdia Andorra*. Ona Andorra, 12.00**

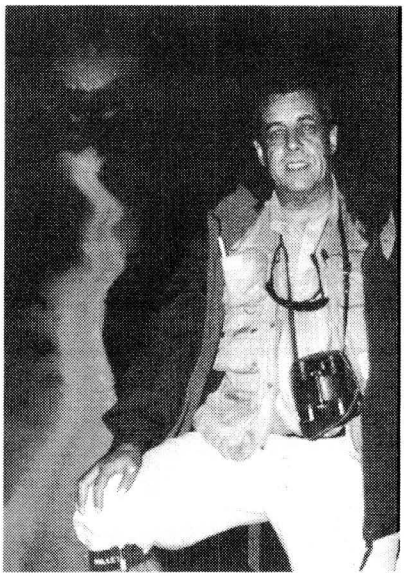

►► Puigcercós amb un riu de lava al fons, a l'Etna.

ACORD AMB LA UE

Casals recorda que Europa no negociarà a qualsevol preu

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

El conseller general del PS, Francesc Casals, va valorar molt positivament el debat sobre la integració europea d'Andorra, però va recordar que en una negociació totes les parts «han de cedir una mica».

Respecte de les declaracions del ministre d'Exteriors, Juli Minoves, a Prada, que comentava que la fiscalitat andorrana no havia de ser vista com una amenaça per Europa, Casals va puntualitzar que l'organisme continental ja havia deixat clara la seva posició respecte de la fiscalitat andorrana. «La Unió Europea ja ens ha dit que som fiscalment agressius» –va afirmar el conseller socialdemòcrata– «Mantenint el diferencial fiscal actual, nosaltres ja estem bé, però no crec que a la Unió Europea ens hi vulguin».

Casals considera que tots aquests elements són els que «s'han de consensuar per arribar a Brussel·les amb un missatge comú».

El socialdemòcrata creu que caldrà cedir per associar-se amb la Unió

Per la seva banda, des del PD també s'ha apostat per una posició conservadora en la negociació europea. Jordi Mas, president del Grup Parlamentari Liberal, en la seva ponència de Prada, va apel·lar el manteniment de la diferència fiscal en els productes atractius, i també l'increment de les franquícies duaneres amb els països de la Unió. ■

26 d'agost del 2001

El dia en 3 minuts

DIUMENGE, 26 D'AGOST DEL 2001

Tema del dia ▸▸3

L'abocador del Maià rep més de 3.000 tones de residus a l'estiu. És el dipòsit que hi ha obert durant l'estiu. Sobre aquest i el d'Encodina s'està fent un projecte de restauració, que s'aplicarà l'any que ve.

Política ▸▸ 7

Una croada fronterera. El Govern considera que el de Porta és un tema d'Estat.

▸▸ Jordi Serra.

Bon balanç de l'UCE. Antoni Pol en va destacar les millores organitzatives i l'interès creixent.

26 d'agost del 2001

BON BALANÇ DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU

El SAC espera millorar encara més les jornades andorranes

o La publicació amb les ponències estarà llesta cap al novembre

EL PERIÒDIC
FOCUS@EDS.SMOFNEWS.AD

Els responsables de la Societat Andorrana de Ciències han mostrat satisfacció pel desenvolupament de les catorzenes jornades andorranes a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent.

Antoni Pol, coordinador de les jornades, va explicar ahir que tot i que aquest any s'han millorat molt les condicions en què s'han dut a terme les jornades, esperen anar optimitzant tant el lloc de la celebració com el temps de treball. «Aquest any hem pogut treballar en un entorn molt millor, més fresc, prop de tots els serveis i en molt bones condicions, i seguirem treballant per mantenir aquesta línia», va comentar Pol.

CREIX L'INTERÈS // Segons el coordinador de les jornades, l'activitat segueix guanyant l'índex d'interès d'altres edicions, tant entre ponents com entre participants. «L'any passat va semblar que fit havia moltes baixes perque en set més ponents la proporció era més gran», va explicar Pol. «Aquest any hem mantingut la quantitat de participants i hem fet moltes ponències, de manera que s'han pogut aprofitar molt bé els continguts».

Pol també va advertir que el nivell d'interès en participar de les persones a les quals se'ls ofereix una ponència, com el deix propis participants ha augmentat, fet que considera un «senyal de bona salut». Pol a més va destacat la participació del SAC en les sessades de coneixement dels països catalans.

En definitiva, Antoni Pol va qualificar d'«èxit» aquestes catorzenes jornades, i va agraïr el suport que ha rebut el SAC des de la Universitat Catalana d'Estiu. On cap finalitzades les jornades, la Societat Andorrana de Ciències comença a treballar en els nous projectes que tratarà de colorir la seva activitat el proximi curs. ■

▸▸ Clara Pérez: fa la seva ponència a Prada. PERIÒDIC

26 d'agost del 2001

L'ull distret

¿CALDRÀ REINVENTAR LA UCE DE PRADA?

Els *núvolets que corren*, segons diu el seu rector **Miquel Porter i Moix**, per sobre dels destins de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, són en realitat altocumulus i cumulonimbus (és una delícia que els *homes del temps* ens hagin familiaritzat amb el seu vocabulari críptic i procaç) que planen sobre la Universitat de Prada, la qual, 33 anys despres de la seva fundació, i resistent fins a la contumàcia à renunciar al seu paper d'universitat alternativa, es veu assetjada per sectors elitistes de funcionaris amb plaça en propietat que copen avui algunes institucions academiques de l'àrea cultural catalana. La literatura politicament correcta amb què aquests dies narren els fets alguns mitjans (els pocs que se n'ocupen) a penes explica aquest rerefons, que és el nus de la qüestió: la UCE de Prada s'ha vist assetjada per la rèmora de l'academicisme gremial, que pot

La UCE es veu assetjada per funcionaris elitistes amb plaça en propietat

tenir prou poder fàctic (sobre les subvencions institucionals) per acabar imposant les seves tesis. Un servidor de vostès, que va estar en la gènesi de la universitat nord-catalana entre el 1969 i el 1975 i que després hi va tornar en algunes edicions de la Diada Andorrana fins que, irreparablement aburgesat, va decidir que no hi tornaria mentre el liceu Kenouvier no tingués aire condicionat, es fa creus que alguns doctes catedràtics, seguits de la seva cort d'aduladors aspirants, tots amb el carnet del partit hegemònic a la butxaca, pretenguin dinamitar tres dècades d'universitat lliure, democràtica i divertida, tres impagables atributs que solen estar absents del món universitari oficial. Les cròniques premonitòries aventuren que **Salvador Alegret** pòdria ser un bon substitut de **Miquel Porter** en el rectorat. Si no fos així, i el Patronat confies la seva sort a les *patums* acomodatícies, segurament caldria reinventar Prada. En aquest cas, potser Andorra seria un marc més fresquet i, com en els orígens de la UCE, allunyat de les urpes del règim. ■

*Escriptor.

L'ACTUACIÓ DE LA SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

El paper dels mitjans i els Nobel, a debat

- La SAC treballa per portar un guardonat per la prestigiosa acadèmica sueca
- L'entitat valora positivament l'edició d'aquest any de la Universitat de Prada

T. LOPERENA / B. BORONAT
[illegible]

El paper dels mitjans de comunicació en la societat serà el tema central de les Jornades de Tardor que organitza la Societat Andorrana de Ciències, segons va confirmar ahir el màxim responsable, Antoni Pol.

El tractament de la qüestió «serà a nivell general donat que amb el subtítol *Negoci, poder o cultura* pretenem encetar un debat per establir el rol que desenvolupen els mitjans en el món actual», va comentar Pol. Per fer-ho, les SAC treballa per poder disposar de la presència de diversos professionals de la comunicació andorrana amb l'objectiu que «cadascú des de la seva parcel·la expliqui que són i cap a on estan orientats», va explicar Pol.

Diversos problemes d'organització han impedit configurar fins ara el programa de les Jornades que se celebraran entre els mesos d'octubre i novembre. Amb tot, Pol va reconèixer que el programa definitiu estarà enllestit el mes que ve. «Ara ens falta posar en solfa la idea trobant les persones més indicades per tractar el paper dels mitjans», va dir.

HOMENATGE ALS NOBEL // D'altra banda, la SAC treballa també per tancar el calendari del cicle de conferències que se celebraran entre el mes que ve i el desembre i que en l'edició d'aquest any versaran sobre el centenari dels premis Nobel. «Falta bàsicament definir qui seran els ponents, però la nostra intenció és comptar amb la presència d'un premi Nobel», va avançar Pol, tot i no voler precisar més el nom de la persona o el seu àmbit d'actuació.

▸▸ Treballadors dels mitjans encerclen un dels candidats durant les darreres eleccions.

El que sí està clar és que hi haurà una primera ponència a càrrec de Metges sense fronteres, guardonats amb el premi de l'Acadèmia sueca per la tasca internacional, una altra que tractarà dels premis Nobel en general i una tercera protagonitzada per un dels guanyadors d'aquesta distinció.

Finalment, el director de la Societat Andorrana de Ciències va valorar «molt positivament» la darrera edició de la Universitat Catalana d'Estiu celebrada a Prada. Pol es va mostrar esperançat de poder consolidar les diades i la resta d'activitats dissenyades per la SAC, com el taller de gravat. També confia en poder tenir enllestit abans de tres mesos la publicació corresponent a la diada d'Andorra a Prada.

27 d'agost del 2001

/1/ Magazín /

Valverde i Mach, convidats a R7P

Jordi Bru i Teresa Ros tenen com a convidat al magazín de tarda *Les set claus del dia* el recentment nomenat coordinador de futbol base del FC Andorra, Francesc Valverde. El segon entrevistat del programa serà Àngels Mach que farà una valoració de la 14a Diada Andorrana celebrada a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent. **R7P** 19.30

7 DIES

Fernando Galindo

La Diada d'Andorra a la Universitat de Prada tractarà l'encaix a Europa

La catorzena edició de la Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu (UCE) a Prada de Conflent tractarà l'encaix del Principat a Europa.

La jornada, organitzada per la Societat andorrana de ciències (SAC), tindrà lloc el 18 d'agost vinent i inclourà 23 ponències, a càrrec de destacats representants institucionals i membres de les diferents formacions i tendències polítiques del país.

SETMANA DEL 24 AL 30 D'AGOST DEL 2001 **EL SAFAREIG**

*Vnic vere a la televisió andorrana los sinyors polítics que van anar a Prada de Conflent amb açò que fa anys van los d'aquí a fer una Diada andorrana. És la Universitat catalana d'estiu i està molt bé, es veu que s'hi reuneix una collada de gent i es diuen coses un pam d'interessants, ara no acabo d'antendre que hi feven los andorrans que només hi van a parlar de coses nostres, com si no poguésson fer-ho aquí, amb les bones sales que tinim i que no caldria passar tanta calor com allà. Aquell dia lo meu fill seguiva les notícies des de diaris, arràdios i televisions catalanes i es veu que no van fer rebombori amb la Diada d'Andorra, com si no s'hagués fet mai... lo país fossin com aquest! L'any passat vam anar a la Universitat de Prada amb alguns de la colla i vam estar amb bona sintonia amb los altres joves que es trobaven allà, ja m'agradaria ja que alguns d'aquests joves vinguessin aquí per la Universitat andorrana d'estiu. Fòra un intercanvi *guapo*. No?

David Ramos

Andorra va parlar a Prada de la UE

La 14a edició de la Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu (UCE) de Prada de Conflent va tractar el tema de la integració del Principat a la Unió Europea (UE). La jornada, organitzada per la Societat andorrana de ciències (SAC), ha aplegat la participació de nombroses personalitats del país, que han presentat ponències sobre un aspecte relacionat amb aquest tema. L'actual ministre de Relacions Exteriors, Juli Minoves, va llegir la ponència titulada *El futur internacional d'Andorra 10 anys després*.

XXXIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

ÀREA PLURIDISCIPLINÀRIA

2001, una odissea en el ciberespai Coordinador: Eduard Albat (UOC). 1. *El Internet a la ciberesfera (part I)*, per Eduard Albat (UOC). 2. *La literatura catalana a Internet: Passado del futur*, per Joanne Sharpe (UOC): dia 16. 2. *La ventable historia dels orígens d'Internet*, per Llorenç Valverde (UB). *Llicències de software abusives versus llurin*, per *El mal fabricar un cotxe que un programa?*, per Ismael Ripoll (UPV): dia 17. 3. *El degut de nic*, per Llorenç Valverde (UB). *De la societat de la informació a la societat per coneixement*, per Lluis Franco (consultor de Telefònica): dia 18. 4. *Comunitats virtuals, cyborgs i xarxes socialetiques: noves formes per a la interacció social*, per Anna Gómez Valdés (UOC). *Control relations de poder en els entorn virtuals*, per Francesc Tirado (UAB): Isaac Rodríguez Gallardo (UAB): dia 19. 5. *Formació universitària a través d'Internet*, per Teresa Sanchis (UOC). *Ensenyar i aprendre matèries tècniques a través d'Internet*, per Miquel Nicolau (UB): dia 20. 6. *Experiència de l'autoritar reguladora de Catalunya*, per Francesc Codina (Consell de l'Audiovisual de Catalunya). *El paper de les TIC en la formació i deformació de la identitat*, per Imma Tubella (UOC): dia 22.

ÀREA DE CIÈNCIES DE LA NATURA

Canvi ambiental global Coordina: Martí Boada (UAB). 1. *Introducció al curs: Canvi Ambiental Global*, per Martí Boada (Centre d'Estudis Ambientals, UAB): dia 16. 2. *Canvi climàtic*, per J.E. Llebot (UAB, IEC): dia 17. 3. *La contaminació de les aigües subterrànies: problemes i reptes actuals*, per Josep Mas-Pla (UAB): dia 18. 4. *Epidèmies al segle XXI: molt més que microbis*, per Josep Bernabeu (UAV) (amb el suport de la Universitat d'Alacant): dies 18 i 19. 5. *El convenient i necessitat científic de la publicació i la pedagogia ambiental*, per Teresa Escobar (UAB): dia 19. 6. *El paper de l'home dins el canvi global*, per Llanxà Gomis (UB-IMF) (amb el suport del Consell Insular de Menorca): dia 20. **Vides invisibles: vida microbiana a les algües, la seva importància per a la vida a la Terra i com als afecta el canvi global** Coordinen: Josep M. Gasol i Carles Pedrós-Alió (ICM-CSIC). Organitza: Societat Catalana de Biologia i introducció: *de la Terra vista des de l'espai al que menen a través del microscopi*, per Pep Gasol (ICM-CSIC): dia 21. 2. *Algues verdes, blanques i vermelles*, per Emilio Ortega (Observatori Oceanològic de Banyuls): Carles Escrogs (UB): (amb el suport de la Universitat de Girona): dia 22. 3. *El baixe de la terra: recerca i producció al mar*, per Carles Pedrós-Alió (ICM-CSIC): dia 23. 4. *Gasa al planeta blau*, per Rafel Simó (ICM-CSIC): dia 24. 5. *Colors que creeien dins de la nevera*, per Mariscal Felip (UB): dia 25.

ÀREA DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA

Nanociència i nanotecnologies Coordina: Núria Ferrer (UPC). Organitza: Societat Catalana de Física (amb el suport de la Universitat Politècnica de Catalunya). 1. *Les fibres òptiques de la nanociència: hidrofòbiques i oleofòbiques*, aplicacions a la composició quàntica, per Albert Bunsen (UAB): dies 21 i 22. 2. *Nanotubs de carbó i nanofibres: aplicacions com a dispositius actuadors i acumuladors d'energia*, per Núria Ferrer (UPC): dia 23. 3. *Electrovalor: descripció de possibles camps d'aplicació*, per Josep A. Rubio i Solà (UPC): dies 24 i 25. **Afinació, partitures i fórmules matemàtiques**, per Vicent Llerin (UV) (amb el suport de la Universitat de València): dies 21-25.

ÀREA DE CIÈNCIES SOCIALS

Responsable: Joan Mir (UB)

DRET

Nacionalisme, terrorisme i política penal, per Joan Carles Carbonell (UV) i Ricard Martínez (UV) (amb el suport de la Universitat de València): dies 16 i 17. **Dificultat estadística de les zones litorals**, per Avel·lí Blasco (UB) (amb el suport de la Universitat de les Illes Balears): dies 16 - 17. **La configuració jurídica del medi ambient**, per Jordi Jaria (URV) (amb el suport de la Universitat Rovira i Virgili): dies 18-20. **Violència domèstica**, per Lluisa Iosh i Isabel (UB), Judith Ibáñez, regidora de l'Ajuntament de Cornellà, i Ramon Salesa, advocat penalista (amb el suport de la Universitat de Barcelona): dies 18 i 19. **Vint-i-cinc anys de procés autonòmic a les Illes Balears**, per Bartomeu Colom (UIB) (amb el suport de la Universitat de les Illes Balears): dies 16 i 17. **Història del dret: una visió del passat per a comprendre el present** (amb el suport del Departament de justícia, GdC). 1. *Una visió panoràmica de la historia del dret català (dels orígens fins als nostres dies)*, per Max Turull (UB): dies 21 i 22. 2. *El dret i tal català: una comparació amb el Codi Civil espanyol*, dies 21-23. 3. *La historia recent del dret a Catalunya (dies de Nova Planta fins la compilació)*, per Mònica González (UB): dies 23-25. 4. *Una historia del dret de les dones Balears (de l'edat moderna fins als nostres dies)*, per Vicent Garcia Edo (UB): dies 23 - 24. 5. *Historia del dret valencià (dies d'origens als nostres dies)*, per Vicent Garcia Edo (UB): dies 24 i 25.

ECONOMIA

Repercussions de la unió monetària (Organitza: ADECE amb la col·laboració de Caixa de Barcelona i Caixa Catalunya, Espanya, Gelepacio de Barcelona): 1. *La política econòmica i monetària de la UE*, per Carles A. Gasóliba: dia 16. 2. *L'euro: la moneda única*, Carlos Berthomeu general, per Manuel Ezquiaga: dia 17. 3. *L'euro i els ciutadans: efectes pràctics*, per Manuel Espuny (ADECE): dia 18. 4. *Efectes de l'euro a les empreses i als altres sectors economics, socials i polítics*, per M. Dolors Grau (ADECE): dia 19. 5. *La Carta dels Drets Fonamentals: Perspectives de la Conferència Intergovernamental del 2004*, per Joaquim Ferrer (ADECE): dia 19. **La nova economia**, per Antoni Gussi (ISEA): dies 16 - 17. **La conjuntura economica de Catalunya. Anàlisi dels diferents sectors i mercats** per Antoni Sunol (UAB): dies 18-19. **La vertebració de l'arc mediterrani** per Gregori Martín (UVI), Vicenç Soler (UV), Enric Tió (director general de Transports, GdC), Jordi Herbera: dia 20.

POLÍTICA I PENSAMENT

El Pais Basc: perspectiva històrica i actualitat Coordina: Tora Sinabell (U. Deusto). 1. *Resum d'historia basca: de l'antiguitat fins a les guerres carlines*, per Jose Luis Orella (U. Deusto): dies 16 i 17. 2. *Institucions i societat civil nacionalista basca (ELA-STV)*, per Gudger Meen (U. Pais Basc): dies 16 i 17. 3. *Elecció en euskera*, per Joan Mari Irazabalbeitia: dia 18. 4. *Els religiosos en comunitat a Euskadi*, per Ramon Zabalo (U. Pais Basc): dies 19 i 20. 5. *Resum d'historia basca: de les guerres carlines fins avui*, per José M. Lorenzo Espinosa (U. Pais Basc): dies 18 i 19. 6. *L'ús de l'euskera*, per Jesús Ariztondo: dia 20. 7. *El tractament del conflicte basc per part dels religiosos de comunitat*, per Joan Clotet (UAB) (amb el suport de la Universitat d'Alacant): dies 21-23. **Immigració, racisme espoliació i independentisme català**, per Josep Guia (UV): dies 21 i 22. **El context sociològic i intel·lectual de Ramon Llull**, per Gabriel Engelhart (UB): dies 23-25.

COMUNICACIÓ

La web com a mitjà de comunicació multimèdia interactiu, emissió de vídeo per la web, per Josep Blat (UPF) i Josep Gelber (UPF) (amb el suport de la Universitat Pompeu Fabra): dies 16-22. **La notícia, el reportatge, el document: tres formes d'explicar una realitat**, per Joan Víctor de Barbera (URL) (amb el suport de TV3), cada dia. **El reportatge a la radio: el relat sonor de l'actualitat social**, per Miquel Martínez i Elisabet Pedrosa (amb el suport de Catalunya Radio), cada dia.

ÀREA D'HUMANITATS

LITERATURA Coordina: Cristina Badosa (UB)

La poesia de darrer al Pais Valencià. Per una caracterització de la generació de postguerra, per Lluís Alpera (UA): dies 16-19. **A les portes del renaixement**, per Josep Guia (UV) (amb el suport de la Universitat de València): dies 16-19. **Llobra narrativa de Narcís Oller**, per Joan Ametger (UB): dies 16-22. **Literatura i territori (II)**, per Carme Vidal (Institut d'Estudis Ilerdencs) (amb el suport de la Diputació de Lleida): dies 20 i 21. **La lírica femenina medieval**, per Maria Rosselló (Anies Escola, UAB): dies 20-24. **En veu alta, com adoptar el català com a llengua d'expressió escrita**, per Matthew Tree: dia 21. **Una revista de la renaixença**, per Joan U. Martínez (Universitat de Liverpool): dies 22-25. **La literatura periodística**, per Manuel Gil (UPF): dies 22-24. **La jove novel·la perpinyanesa**, per Joan-Daniel Bezsonoff, Gerard Jacquet, Joan-Lluís Lluís, Alexi Nenvé i Miquel Sargatal: dia 25

LLENGUA

Per un català general, per Dius Marquet: dies 16-20. **Llengües i territorialitat a l'Europa central**, per Michel Lebsanft (UP) (amb el suport de la Universitat de Perpinyà): dies 16-19. **La llengua i la cultura amazigha**, per Eva Castellanos: dia 21. 2. **Fronteres lingüístiques**, per Gabriel Bibiloni (UB) i Rosa Calafat: dies 22-25. **Aspectes lingüístiques i fracàs escolar**, per Bernat Joan: dies 23-25. **Curs sobre la llei 1/1998 de política lingüística i el seu desenvolupament**, per Joan Ramon Solé (amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística, GdC): dies 20-24.

HISTÒRIA

Companys i la Catalunya del seu temps Coordinació: Jordi Figuerola (UAB) (amb el suport del Departament d'Governació, Relacions Institucionals de la Informació, GdC). 1. *Companys i la Catalunya del seu temps*, per Jordi Cervera: dies 21 i 22. 2. *Tensió social i conflicte polític a Catalunya (1920-1936)*, per Josep Sánchez Cervelló (UAV): dies 21-23. 3. *Un catalanisme plural 1914-1939*, per Agustí Colomines (UB): dies 23-25. 4. *L'anorthosme a l'Espanya i a l'Europa*, per Andreu Mayayo (UB): dies 22-24. 5. *La repressió franquista*, per Carles Santacana (UB): dies 24 i 25.

HISTÒRIA DEL DRET

Un segle de descobertes i progressos en la història de l'art i l'arqueologia dels Països Catalans Coordinador: Xavier Barral i Altet (Universitat de Rennes) 1. *El mon antic*, per Maria Pinyol (UB): dies 21 i 22. 2. *Art medieval*, per Rosa Alcoy i Pere Beseran: dies 21-23. 3. *Art modern*, per Silvia Cassada: dies 23-25. 4. *Art contemporani*, per Anna Pujades: dies 24 - 25.

AUDIOVISUAL

Cinema i utopia: mirades sobre el futur Coordina: Anna Casanovas (UB) (amb el suport de la Universitat de Barcelona): 1. *Cal que sospiri: la distopia cinematògrafica*, per Ruth Fontelles: dies 16-20. 2. *La supervivència dels àmbits el paper de la utopia en el cinema nos*, per Miquel Porter (UB): dies 16-20. 3. *La construcció del gènere: del robot al ciborg*, per Anna Casanovas (UB): dies 16-20.

MÚSICA

Noves perspectives per a la música catalana en el segle XX Coordina: Joan Vives (UB): 1. *Introducció a la música de cobla*, per Jordi Lara: dies 16-19. 2. *Compositors catalans contemporàneos*, Josep M. Ruera (1906-1988), per Anna M. Piera: dies 16 - 17. 3. *Compositors catalans contemporàneos*, Domènec Terradellas (1713-1751), per Josep Dolcet: dies 18-20. 4. *Aproximació a la vida i l'obra de Giuseppe Verdi (1813-1901)*: música i consciència nacional i revolució política, per Jaume Carbonell (UB): dies 18-20

ÀREA DE FORMACIÓ CULTURAL

Iniciació als Països Catalans Coordinen: Joaquim Montclús i Jordi Salés (UB): 1. *Interrelacions als Països Catalans*, per Guillem Charton: dies 16 - 17. 2. *Andorra en el seu entorn*, per Antoni Pol (SAC): dia 16. 3. *Eivissa i Formentera actualitat i perspectives de futur*, per Mauro Cuesta: dia 17. 4. *La catalanitat de la Franja de Ponent*, per Joaquim Montclús: dies 18-20. 5. *Vinaròs, els vertebrador dels Països Catalans*, per Alfred Gómez Sorolla: dia 18. 6. *Debat sobre els cent anys del catalanisme polític*, per Jordi Salés (UB): dies 16-18. 7. *L'Alguer*, per Carles Sechi: dies 19 i 20. 8. *Menorca: realitat i reialitat*, per Josep M. Vidal (IME): dies 19 - 20. **Curs d'historia de Catalunya**, per Beatriu Cuenca (amb el suport de l'Associació Conèixer Catalunya) cada dia. **Consenyament de la Catalunya del Nord**: 1. *Geografia i societat: les bases per una reconstrucció nacional a la Catalunya del Nord*, per Alia Barlac-Ferrer (UP): dies 16-19. 2. *Historia Nacional a la Catalunya del Nord*, per Joan Peybet Ferrera (UP): dies 20-23. *Poemes convidats*: Esteve Valls, Enric Vilanova, Ramon Guai, Josep Serra, Josefina Carles, Sandra Martí, Cristina Martínez, Gòmez Ferrer, Càndid Casadesus, Eliana Comelade: dies 16-23. **Iniciació a la llengua** 1. *Curs de llengua catalana: llengua oral i llengua escrita*, per Merrit Sidel i Xavier Macià-Montiu (UAB) (amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística, GdC): cada dia. 2. *Morfologia i sintaxi*, per Roser Latorre: cada dia. **Iniciació als estudis occitans: Occitania i Catalunya: present d'una tradició** 1. *Llengua i civilització occitana*, per Jaume Figueras (Anisu Occità, UAB) (amb el suport de la Universitat Autònoma de Barcelona): dies 21-25. 2. *El "Roman de Flamenca": mesos i literatura*, per Antoni Rossell (Anisu Occità, UAB) (amb el suport de la Universitat Autònoma de Barcelona): dies 21-25.

REUNIONS I JORNADES ESPECIALITZADES

XVI Jornades sobre Cooperativisme: "L'eprementatge cooperatiu: facetes de la formació davant la protecció de el carnyl" Organitza: Fundació Roca Galès: dies 16, 17 i 18.

VII Jornada Forestal "La silvicultura familiar i la certificació forestal" Organitza: Centre de la Propietat Forestal: dia 18.

XVI Jornada d'Agricultura: "Agricultura i immigració" Organitza: Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA): dia 25.

XIV Jornada Andorrana: "Andorra i la integració a la Unió Europea" Organitza: Societat Andorrana de Ciències (amb el suport del Banc Agrícol i Comercial d'Andorra): dia 18.

TALLERS

Dieta mediterrànea: l'ambdada dels nous Reguers, per Elena Comelade. Postura, salut, per Sebastià Canamasas. Escola universitària de Ciències de la Salut (EUCS-UVIC) (amb el suport de la Universitat de Vic): dies 16-20. Ajuntament (Blasc i Irradiem de la Llengua popular catalana, per Antoni Tolmos (UB) (amb el suport de la Universitat de Lleida): dies 22-25. *La Festina de les banderes perpinyanes*, per Josep Perter i Mon: dies 16-20. Arts plàstiques 2001, per Jaume Isanòs: dies 23-25. La identitat culinària, entre la immigració i la globalització, per Jaume Fàbrega: dies 22-25. Drama: fòrmages de dramatització a l'aula, per Elisenda Puig: dies 16-20. Grafiat: encestant fotos (a consistent de Manuel Vidal), per Teresina Rotach i Nieves (Centre de Grafiat d'Elisenda) (amb el suport del Centre d'Encàrrec i la Societat Andorrana de Ciències): dies 16-20. Tai Tai Tiquet, per Anna Casanovas: dies 19-20. Campets populars: per Ramon Guai i Batlle, cada dia. Dansa: per Ramon Solsona, cada dia. Sacrisme, per Joan Guri. Cada dia. Taller de circ: per Albert Cassanyes: dies 16-20. Sardanes, per Francesc Garcia, cada dia. Esports, per Francesc Prusa, cada dia. Ceràmica, per Pavelcada dia. Muntanyisme, per Antoni Calm, Pau Vinyet, Joan Taurinya i i Rosa Maria. Música i vertebració catalanes: per Carles Mar Mor i Esser Xargas: dies 22-25. Nova: pràctica del teatre no professional, per Joaquim Auladed: cada dia. Art - practico: les pauntes: per Montse Viader i Pilar Chenedia: dies 22-25.

EXPOSICIONS

Josep Puig i Castellarès: commissionada per Jaume Llaudet: amb la col·laboració de Tania Nicolau. Maria Ferrer: Aquarel·les de Eugenia Cleó espanyola. Producció del Museu de la Marina de Vilassar.

CONFERÈNCIES, DEBATS, HOMENATGES, COMMEMORACIONS

Inauguració de la XXXIII UCE, amb Josep Manrique, Joan F. Denet, Joan-Pau Abiuy i Miquel Porter i Moix, dia 16, a les 12 del migdia.

Record de Maurici Serrahima, amb Núria de Gispert, Lluís Serrahima, Miquel Porter i Moix i Joaquim Montclús, dia 17, a les 12 del migdia.

Record d'Alexandre Cirici i Pellicer, amb Pasqual Maragall, Oriol Bohigas, Silvia Guiberti, Carmen Alemany i Miquel Porter i Moix, dia 18, a les 12 del migdia.

Cap on va el Pais Basc?, amb Josune Ariztondo (PNB), Gabriel Knörr (EA), Antton Karrera (EB-IU), Joseba Alvarez (B) i Tom Sinabell, moderador, dia 19, a les 12 del migdia.

Homenatge a Antoni Deig, amb Josep Pont, Josep-Lluís Canadi-Rosina, Ramon Isarnà i Clement Forner, dia 20, a les 12 del migdia.

L'Any Europeu de les Llengües, amb Jordi Vilajosana, Miquel Mayol, Pere Llorens i Josep M. Terricabras (DPGC), dia 21, a les 12 del migdia.

La fidelitat del Barça a Catalunya, amb Jaume Llauradó, Jaume Sobrequés, Josep M. Solé i Sabaté, Pere Batlle i Josep Montclús, dia 21, a les 6 de la tarda.

Homenatge a Josep Benet, amb Carme-Laura Gil, Josep M. Solé i Sabaté (UAB), Joan Saura i Miquel Porter i Moix, dia 22, a les 12 del migdia.

Commemoració dels 500 números de "Serra d'Or", amb Fabat, Josep M. Solé, Josep Massot, Jordi Sarsanedas, Carme Ferré (UAB) i Vicenç Villatoro, dia 23, a les 12 del migdia.

La cultura catalana i la globalització, amb Jordi Martí, Xavier Barral i Altet (U. Rennes) i Vicens Villatoro, dia 23, a les 5 de la tarda.

Un nou Codi Civil per a Catalunya, amb Ricardo Vendrell, Joan Egea (UPF) i Miquel Martí (UGG), dia 24, a les 5 de la tarda.

Clausula: presentació del Grup de Periodistes Ramon Barnils, amb Rita Marzoa, Pere Martí, Oriol Cortacans, Francesc Vila i Ferran Torrent, dia 25, a les 12 del migdia.

L'Euro Congrés, amb Joan Amorós, Denis Malet, Pere Verdaguer, Pere Batlle, Joan Berat (UB) i Joaquim Montclús, moderador, dia 25, a les 5 de la tarda.

ESPECTACLES

MÚSICA

Blues de Picolat, dia 15. **Joan Isaac**, dia 16. **Quartet Tàlia**, dia 17 (amb el suport de l'Ajuntament de Granollers). **Oskorri**, dia 17. **Coral Alegria de Vernet**, dia 18. **Malajunya**, dia 18. **Coral Polifònica de Tremp**, dia 19. **Quintet Barro: "La Cetra"**, dia 20. **Cobla Marinoun**, dia 20. **Música Nostra**, dia 21. **Mesclat**, dia 22. **Brams**, dia 23. **Espiral d'Embolts**, dia 24. **La Vella Dixieland**, dia 25. **Diables de Badalona**, dia 25 (amb el suport de l'Ajuntament de Badalona). **Crescendo**, dia 25.

CINEMA

Cant de Tenge, de Paula Canals (curt). **No plorin, Germaine**, d'Adam de Hatleux, dia 16. **Robot**, d'Ivan Garcia (curt). **Adela**, d'Eduardo Magnona: dia 17. **L'enterrament**, de Bel Gonzàlez (curt). **Tuandolors**, d'Isabel Fuentes, de Judith Colell, dia 19. **En veinte recordo**, de Pere Salort (curt). **Dones**, de Judith Colell, dia 19. **L'escoltador**, de Daniel Larrain (curt). **Lola vende cu**, de Llorenç Soler, dia 20. **Amigoqui**, de José Maria Nunes, dia 21. **Una vella inquietud**, de Miquel A. Rayó (curt). **Aixta no pard el tren**, de Verhaza Font, dia 22. **El mar**, d'Agustí Villaronga, dia 23. **Pau i el seu gerrell**, de Marc Recha, dia 24.

del 16 al 25 d'agost del 2001 / Prada de Confient

Informació: 93 317 24 11, 93 317 24 58 (Barcelona), 0468 66 24 87 (Perpinyà), 96 351 17 27 (València), 971 17 29 39 (Palma de Mallorca), 82 97 29 (Andorra la Vella)

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Diputació de Barcelona
Consell Regional del Llenguadoc Rosselló
Diputació de Lleida
Ajuntament de Barcelona

Institut de cultura.
Diputació de Girona
Diputació de Tarragona
Consell General Pyrenees - Orientales
Govern d'Andorra

Consell de Mallorca
Consell Insular de Menorca
Consell Insular d'Eivissa i Formentera - Conselleria de cultura
Vila de Prada
Ajuntament de Lleida-La Paeria

Caixa Catalunya
Ajuntament de Mataró
Fundació Caixa de Sabadell
Caixa de Balears «Sa Nostra»
Caixa de Girona

Amb la col·laboració de:

Catalunya Radio — TV3 — El Temps — MacInformatica — Vilaweb — Xarxa d'universitats Institut Joan Llusi Vives - Coordinació d'activitats d'estiu

http: www.andorraweb.com

Andorra WEB: Portada — Pàgina 1 de 2

AndorraWEB — informació sobre Andorra de persona a persona

English | Mapa Web

Portada

Visiona la Botiga d'AndorraWEB
El Tamarro, la llista de diàleg pels d'Andorra

| Què és Andorra? | Què és AndorraWEB? |

go to English English English version

Cercador — Café (mailing list) — Novetats

Versió portàtil/ordinador

ENLLAÇOS

Portada
Arxiu Portada

Cercador
Paraula clau:

Llistat temes
Afegir Web

Café (llista de diàleg)
E-mail:

Enviar un missatge
Arxiu Café

Estat de la neu
Resum setmanal:

Versió
Opinar
Resum

La Botiga

AndorraQuiz
Afegir Pregunta

Concurs
Concursos anteriors

Informació
Mapa Web
Qui es AndorraWEB?
Com contribuir?
Enllaça'l-hi
Equip de direcció
Contacta'ns

Contribuidors

Andorra i la integració a la Unió Europea

Contribució de Àngels Moch

La Societat Andorrana de Ciències us convida a assistir (dissabte 18 Agost a l'Prada) a la 14a Diada Andorrana a la **Universitat Catalana d'Estiu** sobre "Andorra i la integració a la Unió Europea" a través de 20 ponències. Es tractaran:

- els acords comercials, el comportament duaner, la **reconversió de l'economia**, la influència en les empreses, la banca davant els nous reptes financers i l'obertura a l'exterior, oportunitat o amenaça?;
- la transformació del marc legal, el Tribunal dels Drets de l'Home, els ombudsmen europeus i la lliure circulació dels professionals liberals,
- l'Europa fora de la Unió Europea, l'emmarcament polític d'Andorra a Europa, Andorra i el Consell d'Europa i la visió europea d'Andorra;
- les parròquies en el marc d'Europa, el **paper dels poders locals** i regionals dins el context europeu, les polítiques internes per acostar-se a la UCE, les possibilitats de relacions d'Andorra amb la UE, la negociació del tractat d'Andorra amb la UE i el futur internacional d'Andorra.

Llegeix el programa complet.

Per a més informació podeu consultar al Tf. +376 829729 o sac@andorra.ad.

A AndorraWEB...

L'any passat: Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu del 2000, i les seves conclusions.

Societat Andorrana de Ciències — Pàgina 1 de 3

AndorraWEB

TEMA: ANDORRA I LA INTEGRACIÓ A LA UNIÓ EUROPEA

Dissabte 18 d'agost del 2001, al Liceu Renouvier (Ctra. de Caldes)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Patrocina: Banc Agricol i Comercial d'Andorra

Matí de 9,30 a 13 hores

- Presentació
- **Acords comercials que regulen el comerç exterior (1867-1991)**

  Mª Jesús LLUELLES i LARROSA, vocal de la SAC, doctora en geografia i investigadora
- **Repercussió directa sobre el comportament duaner**

  Josep MARTICELLA i GARCIA, director adjunt del departament de duana i llicenciat en economiques
- **La transformació del marc legal**

  Salvador CAPDEVILA i PALLARES, degà del col.legi d'advocats i advocat
- **La lliure circulació dels professionals liberals**

  Vicenç MARTÍNEZ i VECINA, president del col.legi de metges i otorinolaringòleg
- **La reconversió de l'economia**

  Ramon CIERCO i NOGUER, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis i empresari
- **L'Europa fora de la Unió Europea**

  Francesc BONET i CASAS, ambaixador a les organitzacions europees, economista i advocat
- **L'emmarcament polític d'Andorra a Europa**

  Jordi FARRÀS i FORNÉ, exàndic general, membre del Partit Democrata i radioleg
- **Andorra al tribunal dels drets de l'home**

  Josep CASADEVALL i MEDRANO, jutge al tribunal dels drets de l'home per Andorra i llicenciat en dret
- **Els ombusmen europeus i la seva funció social**

  Ricard FITER i VILAJOANA, raonador del ciutadà i llicenciat en dret
- **Andorra i el Consell d'Europa**

Societat Andorrana de Ciències — Pàgina 2 de 3

- Salutació de Miquel PORTER, president de la UCE i presentació del llibre de la 13ª diada.

Societat Andorrana de Ciències — Pàgina 3 de 3

Juli MINOVES i TRIQUELL, ministre d'Afers Exteriors i llicenciat en ciències economiques i socials

- Clausura

Tarda de 15 a 18 hores

- **La visió europea d'Andorra**

  Eugeni GIRAL i QUINTANA, professor a la Universitat Autònoma de Barcelona i economista
- **La banca davant els nous reptes financers**

  Jaume SABATER i ROVIRA, director general de Banc Agricol i Comercial d'Andorra S.A. i llicenciat en ciències quimiques.
- **Les parròquies en el marc d'Europa**

  Jaume RAMOND i POUJOULET, cònsol d'Encamp, president de la delegació andorrana als poders locals del CE i tècnic en electrònica.
- **El paper dels poders locals i regionals dins el context europeu**

  Conxita MORA i JORDANA, cònsol d'Andorra la Vella, presidenta de la delegació andorrana als poders regionals del CE i empresària
- **Obertura a l'exterior, oportunitat o amenaça?**

  Clara PINTAT i ROSSELL, parlamentària del Partit Liberal, membre de la comissió de política exterior i economista
- **Influència en l'economia de les empreses**

  Jordi MAS i TORRES, president del grup parlamentari del Partit Democrata, vicepresident de la comissió de política exterior i empresari
- **Polítiques internes per acostar-se a la UE**

  Antoni MARTÍ i PETIT, president del grup parlamentari del Partit Liberal, president de la comissió de política exterior i arquitecte
- **Reflexions sobre les possibilitats de relació d'Andorra amb la UE**

  Josep PINTAT i SOLANS, excap de Govern (1984-1989) i empresari
- **La negociació del tractat d'Andorra amb la UE**

  Òscar RIBAS i REIG, excap de Govern (1982-1984 i 1990-1994) i empresari
- **El futur internacional d'Andorra 10 anys després**

Andorra WEB: Homepage — Pàgina 1 de 2

AndorraWEB — informació sobre Andorra de persona a persona

Català | Site Map

Homepage

Visit AndorraWEB's Shop

| What's Andorra? | What's AndorraWEB? |

QUICK LINKS

Homepage
Archives
Homepage

Directory
Keyword:

Category listing
Add Web

Café (mailing list)
E-mail:

Send a message
Archives Café

Show reports
Weekly summaries

View
Give opinion
Summaries

Our Shop

AndorraQuiz
Add Question

Competition
Previous competitions

Information
Site Map
Who is AndorraWEB?
How to contribute?
Link to us
Management Team
Contact us

Contributors

Be informed
Articles

Directory — Café (mailing list) — Changes

View previous Homepages

Andorra and the European Integration

Contribution from Àngels Moch-Ó - Translation by Robbon Bureau

The Andorran Society of Sciences (SAC), invites you to take part in the "Diada Andorrana" (Andorran Day) in the **Catalan Summer University** in Prada de Conflent on Saturday 18th August, about "Andorra and the European Integration", thanks to 20 conferences.
The issues reviewed will be:

- The commercial treaties, the border commerce behaviour, the reformation of the **enterprise economy**, bank and the new financial deals, opening abroad, success or threat?
- The new juridic sector, the Human Rights Court, the issue about liberal professionals mobility.
- The non-UE Europe, Andorran politics in the UE, the Andorrans point of view about Europe.
- The **role of local power** in the UE, the role of Europe of regions, internal politics to approach UE, possibilities inside UE, the negotiation of the treaty Andorra-UE, and the international future of Andorra.

View the full program (in Catalan).

Further information +376 829 729 or sac@andorra.ad

In AndorraWEB...

Last year's Andorran Day at Catalan Summer University 2000, and its conclusions.

What's AndorraWEB? You can read it in this section.

The Café, AndorraWeb's discussion list where anyone can participate.

AndorraWEB

Portada

Visiteu la Botiga d'AndorraWEB
El Tamarro, la llista de diàleg pels d'Andorra

English | Mapa Web

Què és Andorra? | Què és AndorraWEB?

ENLLAÇOS

go to English English English version

Cercador | Cafè (mailing list) | Novetats

Vore: per ànsia opinions

Portada
Arxiu Portada

Cercador
Paraula clau:

Llistat temes
Afegir Web

Cafè (llista de diàleg)
E-mail:

Enviar-hi missatge
Arxiu Cafè

Estat de la neu
Resum setmanal:

Vetus
Opinar
Resums

La Botiga

AndorraQuiz
Afegir Pregunta

Concurs
Concursos anteriors

Informació
Mapa Web
Què és AndorraWEB?
Com col·laborar?
Enllaça'ns
Equip de direcció
Contactar-nos

Contribuïdors

Rep notícies

Articles
i Documents

Andorra i la integració a la Unió Europea, balanç

Contribució de Societat Andorrana de Ciències

La 14a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu va obrir el debat sobre com ha de ser la relació amb la Unió Europea a nivell de la societat andorrana i facilitant la manifestació d'opinions qualificades que es publicaran d'aquí a tres mesos per possibilitar a tothom el prendre-les com a referència per a discutir-les, recolzar-les i ampliar-les o simplement fer-se-les seves.

Un any més ha estat possible el celebrar-la gràcies als 20 ponents que generosament hi han col.laborat, als més de 80 assistents que li han donat vida.

Si hi afegim el taller de gravat que la SAC ha recolzat juntament amb el Comú d'Encamp introduint-lo per primera vegada , tot recordant Manel Viusà, i que s'ha produït entre els dies 16 i 20 amb un èxit remarcable que ens fa pensar en la seva repetició l'any vinent amb un nou homenatge, així com la participació per tercer any en les xerrades de divulgació del coneixement dels països catalans presentant Andorra, podem afirmar que el balanç ha estat positiu i que val la pena posar-nos a preparar la participació andorrana a la UCE per l'any vinent.

A AndorraWEB...

L'any passat: Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu del 2000, i les seves conclusions.
També podeu veure la notícia sobre la Diada d'Andorra d'enguany.

Què és AndorraWEB? Podeu llegir-ho en aquesta secció.

El Cafè. La llista de diàleg d'AndorraWeb on tothom pot participar.

Tambe alguna informació o notícia que le portada

AndorraWEB

Homepage

Visit AndorraWEB's Shop

Contact Site Map

What's Andorra? | What's AndorraWEB?

LINKS

Directory | Cafe (mailing list) | Changes

View previous Homepage

Homepage
Archives
Homepage

Directory
Keyword:

Category listing
Add Web

Cafe (mailing list)
E-mail:

Send a message
Archives Cafe

Snow reports
Weekly summaries.

View
Give reviews
Summaries

Our Shop

AndorraQuiz
Add Questions

Competition
Previous
competitions

Information
Site Map
What is
AndorraWEB?
How to contribute?
Link to us
Management Team
Contact us

Contributors

Be informed
Articles

Andorra and the European Integration, outcome

Contribution from Societat Andorrana de Ciències

The 14th Diada Andorrana (Andorran Day) in the Catalan Summer University opened the debate about the relationship with the European Union by qualified opinions that will be published in three months time to facilitate its use as reference material.

Once again the day has been possible thanks to the 20 speakers and the more than 80 attendees

We must add to the success the engraving workshop held between 16th and 20th August, supported by the SAC and the Comú d'Encamp. We can thus state the positive outcome of the day and that we must start preparing the Andorran participation to the Catalan Summer University next year.

In AndorraWEB...

Last year's: Andorran Day at Catalan Summer University 2000, and its conclusions.
You can also read the item on this year Andorran Day.

What's AndorraWEB? You can read it in this section.

The Cafe. AndorraWeb's discussion list where anyone can participate

Do you have any information or news item for AndorraWEB Homepage? Please, let us know about it by sending an e-mail to info@andorraweb.com

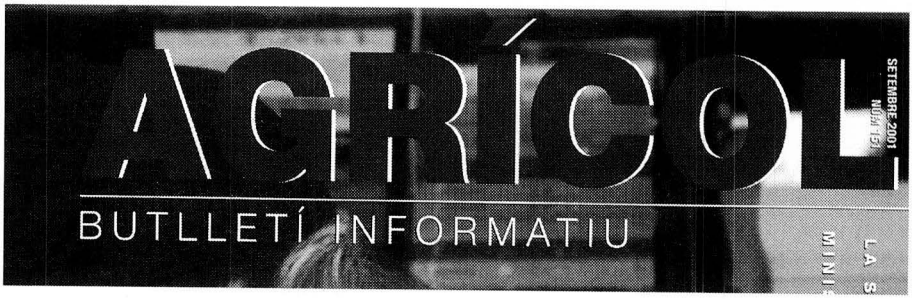

Setembre 2001, núm. 151

L'Agrícol informa

26

ANDORRA DEBAT SOBRE LA UNIÓ EUROPEA
a la Universitat Catalana d'Estiu

Autoritats i personalitats del món social i econòmic del Principat van aportar la seva visió sobre la conveniència d'adherir-se a curt termini a la Unió Europea. Els ponents van tenir l'oportunitat de contrastar opinions a la 14a Diada Andorrana (patrocinada pel Grup Agrícol-Reig), que s'inscriu dins la Universitat Catalana d'Estiu (UCE). Sota el lema "Andorra i la integració a la Unió Europea", la cita va congregar ponents de la importància del Molt Il·lustre Ministre de Relacions Exteriors, Sr. Juli Minoves; el President de Banca Reig i Vicepresident de Banc Agrícol, Sr. Òscar Ribas; el Director General del Grup Agrícol-Reig, Sr. Jaume Sabater, i l'excap de Govern, Sr. Josep Pintat, entre d'altres.

Els ponents van coincidir a afirmar que Andorra va pel bon camí en el procés d'associació amb la Unió Europea, tot i que van matisar que s'han de respectar la identitat i els trets diferencials del nostre país. El Sr. Sabater, al seu torn, va subratllar la capacitat de la banca nacional per ser present en d'altres sistemes financers. El Director General del Grup Agrícol Reig va posar com a exemple de la necessitat d'obertura a l'exterior el fet que en les peticions dels clients s'utilitzen cada vegada més les noves tecnologies.

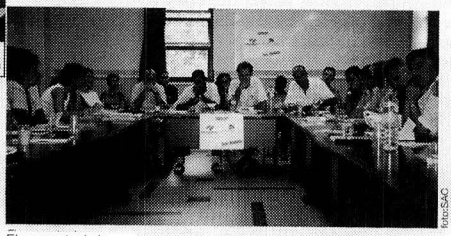

Foto: SAO

Els ponents de la Diada Andorrana, emmarcada dins la Universitat Catalana d'Estiu.

ANTONI POL

"Andorra no pot ser absent a la Universitat Catalana d'Estiu"

Coordinador de les jornades de la SAC
i representant en el Consell Rector de l'UCE
Text: Sara Ibáñez
Fotos: Pepo Vázquez

Quina ha estat l'evolució de les jornades sobre Andorra dins el marc de la Universitat Catalana d'Estiu?

L'evolució de les diades sobre Andorra dins de l'UCE es podria resumir en quatre etapes:

La primera, que es podria anomenar d'arrencada, va consistir en l'acceptació de la presència de la SAC (Societat Andorrana de Ciències) en l'associació, llavors de l'UCE, com a coorganitzadors modestos d'aquesta. Quant a la participació en la materialització, però, volíem que la nostra presència fos quelcom concret i d'un cert nivell que tingués relació amb Andorra.

Conjuntament amb el CREC (Centre de Recerques i d'Estudis Catalans de la Universitat de Perpinyà), que hi volia participar amb l'aportació d'un seminari especialitzat, es va concretar tot plegat en la 1a Diada, que vam fer l'any 1988, el mateix any d'entrada a l'UCE. Aquesta etapa, que tenia com a característica presentar menys de deu ponències i fer-la amb el CREC, va durar els dos primers anys (la primera, que va tenir lloc el 1988, tenia com a títol *Estat, institucions, societat,* i la segona, del 1989, *Els moviments migratoris a Andorra).*

> "L'**UCE** constitueix un espai i un temps **excepcionals** de **trobada cultural** dels **països** de llengua catalana"

La segona etapa, que la podem anomenar d'afirmació de la Diada i de la SAC dins l'UCE, es pot dir que abasta de la tercera a la novena diada i té com a trets diferencials fer entre deu i vint ponències, que vam organitzar sols, iniciar la col·laboració amb el patrocini privat de l'aleshores Banc Agrícol i Comercial d'Andorra i posar al dia totes les publicacions que apareixen ja de manera regular cada any: es recuperen la tercera i la quarta, que van patir diverses incidències (la tercera, del 1990, *La identitat nacional;* la quarta, que va ser el 1991, es deia *El futur d'Andorra;* la cinquena, del 1992, *Tendències polítiques a Andorra;* la sisena, que es va celebrar el 1993, *Alternatives econòmiques per a Andorra;* la setena, del 1994, *Andorra i la catalanitat;* la vuitena, el 1995, tenia com a títol *El finançament de l'Estat andorrà,* i la novena, del 1996, *Andorra en el món).*

De la tercera etapa, que és de consolidació i abasta de la desena fins a la tretzena diades, destaca el fet que se sobrepassen les vint ponències a totes, i s'arriba a les 26 l'any 2000. Cal destacar també el reconeixement i l'acceptació de la Diada entre la societat andorrana, com a referent d'una trobada o manifestació cultural important en el curs de l'any (la desena, del 1997, es deia *La integració a Andorra;* l'onzena, del 1998, *Andorra i l'aprofitament dels recursos naturals;* la dotzena, 1999, *L'ordenació del territori andorrà* i la

tretzena, 2000, *Formació i ensenyament a Andorra*. Igualment aquesta consolidació es tradueix en el fet que som capaços, a la SAC, en l'àmbit organitzatiu i humà, de reprendre les Jornades a Andorra, que havíem hagut d'aturar en iniciar les Diades a Prada.

La quarta etapa, iniciada en l'edició d'enguany, representa l'inici de l'etapa de singularització. Les característiques d'aquesta etapa són i esperem que siguin singulars en relació amb diferents aspectes. En primer lloc, ja no és important el nombre de ponències. Els temes escollits, si per un costat es temia que s'acabarien, no només no s'acaben sinó que ens veiem amb capacitat de tractar-ne de nous i de més complexitat i interès. A més a més, comptem amb la presència de ponents nous i reconeguts. Esperem en aquesta etapa la consolidació del projecte de relació amb el Grup Agrícol Reig. La singularitat prové també del fet que som l'única entitat que publica tot el que fem a Prada, i ho fem de manera continuada des de fa catorze anys. I ens estem atrevint, a partir del reconeixement de la Diada, a recolzar altres activitats dins de l'UCE, com són un curs sobre el coneixement d'Andorra (aquest any per tercera vegada) i la presentació excepcional d'un taller de gravat realitzat enguany. Finalment aquesta singularització està conduint a assumir certes responsabilitats dins de l'equip rector de la Universitat Catalana d'Estiu.

El tema d'enguany ha estat Andorra i la integració a la Unió Europea. Quins criteris s'han seguit per plantejar aquest tema?

Hi ha dos criteris bàsics que s'exigeixen als temes escollits cada any: primer, l'actua-

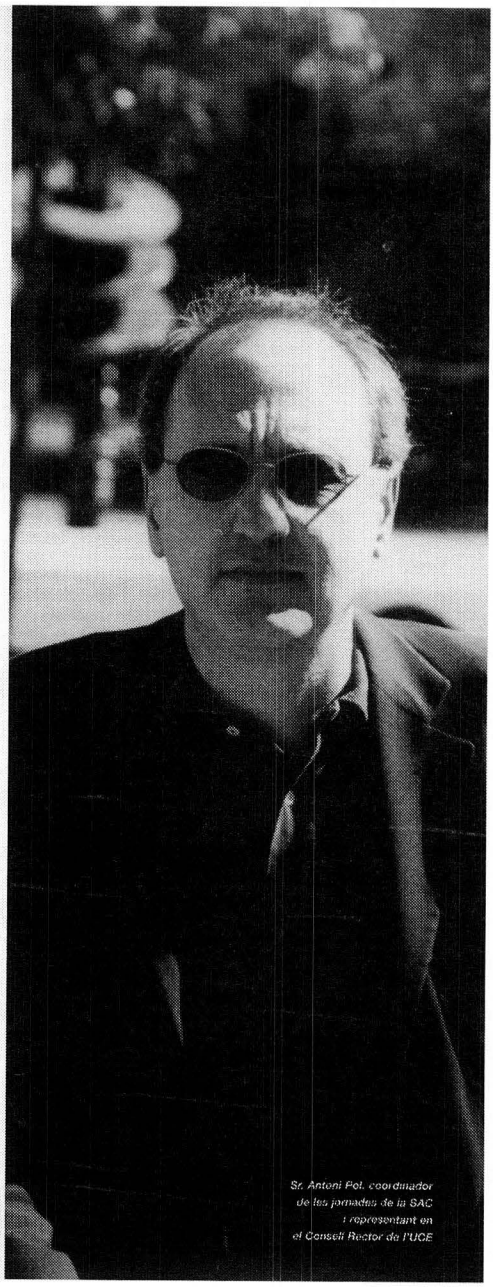

Sr. Antoni Fol, coordinador de les jornades de la SAC i representant en el Consell Rector de l'UCE

litat –és a dir, l'oportunitat del tema– i segon, que es plantegi d'una manera que el seu interès sigui el més ampli possible per a la societat andorrana.

L'actualitat d'interès d'Andorra i la integració a Europa és evident, i l'oportunitat feia que s'hagués de tractar sense interferir en el debat polític. Per tant, un any abans de la renegociació de l'acord o conveni signat en el seu moment. Igualment i per la seva transcendència o repercussió sobre tota la societat, permet afrontar-lo des de tots els punts de vista imaginables, per la qual cosa es pot comptar amb una pluralitat d'opinions, que és bo que es posin per escrit i es coneguin, perquè així, des de cada sector o àmbit, es pugui saber què en pensen altres afectats. El tema no és només polític, no és només econòmic, és moltes més coses.

¿Quines disciplines s'han estructurat per abordar-lo, és a dir, hi ha un tactament pluridisciplinari, i quines han estat les àrees de coneixement escollides per tractar-lo?

Si bé el nucli essencial del tema és el polític i per tant la presència política havia de ser i ha estat destacada, s'ha comptat també amb representants del món de l'economia (Cambra de Comerç, la banca, economistes), dels professionals liberals, de geògrafs i de professionals de l'àmbit del dret.

¿Com valoraria el patrocini del Grup Agrícol Reig per a la celebració de la Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu?

És molt important. Primer perquè permet tirar endavant un projecte conjunt sorgit de la societat civil i amb el recolzament d'institucions públiques i privades alhora. I aquesta és una fita que garantelx i dóna solidesa al projecte. La unió fa la força i tot i així no hem d'oblidar mai que la força d'Andorra, encara que unida, és molt petita. Per això ens cal a tots sumar i si podem multiplicar, millor. I des d'aquesta perspectiva rendibilitzarem molt més qualsevol iniciativa.

Segon, perquè tot i iniciar-se aquest patrocini el 1993, en la sisena Diada, i produir-se ja ininterrompudament des de la vuitena el 1995, ens trobem ara en una fase de consolidació i clarificació d'aquest que permetrà que a partir de l'any que ve es produeixi enfortiment i rellançament d'aquesta fins avui positiva relació.

Continuant amb la Universitat Catalana d'Estiu, ¿quins són els objectius que es persegueixen amb aquesta iniciativa? ¿Quina és la implicació de la Societat Andorrana de Ciències?

La Universitat Catalana d'Estiu constitueix un espai i un temps excepcionals i únics de trobada cultural dels països de llengua catalana, que existeix des de l'any 1968 i que fins avui no té cap altre escenari similar.

Andorra no hi ha de ser absent. És un luxe prescindir d'escenaris de possible relació i desenvolupament i desaprofitar-los, tant si són de tipus cultural com econòmic, polític, o els que siguin...

Andorra, institucionalment, no ha entrat a la Universitat Catalana d'Estiu fins vint anys després de la seva creació. Segurament perquè abans no va poder ser. La Societat Andorrana de Ciències és una entitat cultural i apolítica i ha assumit aquest rol de relació.

La SAC forma part del Patronat de l'UCE, jo en sóc el representant com a coordinador de la Diada, amb veu i vot equivalents als de qualsevol altre membre del Patronat, tant si és un patró a títol personal (els històrics), com un patró representant d'una entitat cultural (com la nostra) o un patró representant en una universitat (hi són gairebé totes les universitats). Des de l'any passat formem part de la comissió executiva del Patronat i hem format part de l'equip rector amb una vicepresidència territorial en l'edició de l'UCE de l'any 2001.

Centrant-nos més en les activitats de la SAC, quin és el balanç que faria de les seves actuacions i quina és la repercussió que té dins la societat andorrana?

La Societat Andorrana de Ciències es va iniciar fa divuit anys, i podríem dir que enguany arriba a la seva majoria d'edat.

El balanç és positiu, tot i alguna crisi important durant aquest període, si tenim en compte que hem publicat trenta llibres propis, 85 revistes *EL SAC* (de periodicitat mensual) i més de deu llibres amb altres entitats.

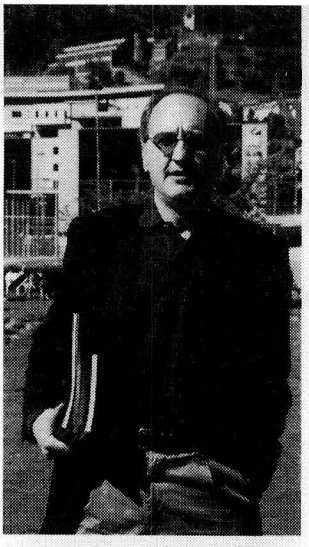

Formem part des de l'any 1986 de les entitats convocants dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana (avui Fundació Alsina i Bofill), que se celebren cada quatre anys darrerament i des del 1913; se'n va fer un a Andorra el 1988 (el tretzè), en què es va estrenar el Centre de Congressos d'Andorra la Vella; vam fer un congrés de filosofia a Andorra el 1995; hem fet catorze diades sobre Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu; formem part de l'UCE des del 1988; hem organitzat set jornades a Andorra sobre temes diversos entre el 1986 i el 2000; vam convocar els premis de treballs escolars de recerca entre el 1985 i el 1986 i els premis a treballs informàtics escolars entre el 1987 i el 1994, aquests darrers amb el CNIA i el Ministeri d'Educació, Joventut i Esports; enguany assumim el secretariat d'Àgora Cultural; tenim diverses seccions, la principal i recentment creada s'anomena Acadèmia de Ciències Mèdiques d'Andorra; i, finalment, fem un cicle de conferències anual que es publica en el corresponent recull. Els darrers anys publiquem tres llibres i onze revistes del SAC de mitjana anual.

La repercussió dins la societat andorrana és relativa i pensem que, com qualsevol altra entitat, hi aportem la nostra funció. Tot i no ser indispensables, nosaltres acomplim una missió dins la societat. Intentem fer de catalitzadors de la cultura. És a dir, mirem de fer arribar el coneixement i la recerca del saber que es produeix fora d'Andorra dins d'Andorra i de fer aflorar la nostra realitat i el nostre coneixement arreu, facilitant que el saber circuli, en definitiva.

Es tracta d'ajudar a crear opinió, a estendre el coneixement. Si aconseguim l'objectiu de fer que el que publiquem pugui constituir un referent en el futur perquè sigui superat, ens donem per satisfets.

La Societat Andorrana de Ciències ofereix periòdicament un seguit de conferències i ponències científiques. Quin és el camí per triar i enfocar un tema amb l'objectiu que pugui ser d'interès general?

Hi ha, en principi, un tema que s'escull anualment i sobre el qual volem incidir o mentalitzar. Es tracta, de fet, d'una efemèrides. Així, l'any 1994 va ser el 10è aniversari de l'entitat; el 1995, els 100 anys del naixement del cinema; el 1996, els 100 anys del descobriment de la radioactivitat natural; el 1997, els 40 anys de l'inici de l'era espacial; el 1998, els 250 anys del Manual Digest; el 1999, la visió del Mil·lenni; el 2000, 2.000 anys de coneixements i el 2001 són els 100 anys dels Premis Nobel.

En relació amb el tema general es fan dues o tres conferències, i la resta són en funció de les idees i personatges que tinguin a l'abast els membres de la Junta de la Societat Andorrana de Ciències, que procuren fitxar els conferenciants.

En aquest cas, però, no es mira tant si l'interès és general sinó que l'aspecte plantejat sigui interessant, encara que pugui ser minoritari.

"La SAC** acompleix una **missió** dins la societat **andorrana: intentem** fer de **catalitzadors** de la **cultura"

"Els petits països s'han de valer d'ells mateixos, poden esperar potser col·laboració o poden esperar potser ajuda de països més grossos, poden, però no és segur que la tinguin; per tant, la primera cosa que han de fer és espavilar-se per ells mateixos, i a mi em sembla que és excel·lent que gent d'ideologies diferents, de feines pràctiques diferents es trobi per parlar-ne, per establir realment el diàleg, perquè cadascú es pugui fer càrrec del que pensa l'altre."

Miquel Porter i Moix
President de l'equip rector de la Universitat Catalana d'Estiu

"La responsabilitat que genera aquesta situació ha de motivar una dedicació de tot ciutadà que estigui vinculat a aquest país. Seria molt important generar reflexió i debat en l'àmbit del país, entre tots els ciutadans, autoritats, grups polítics, econòmics, laborals, etcètera, a fi de promoure criteris d'interès nacional envers aquest problema."

Josep Pintat i Solans
Excap de Govern i empresari

"...tota anàlisi prèvia per cercar el tipus d'acord que ens convé requereix, abans de res, concretar, tant com sigui possible, el grau de 'sobirania' que ens convé mantenir i a què estaríem disposats a renunciar. [...] L'encaix no es pot debatre només des d'un punt de vista econòmic. [...] Sense descartar l'aspiració a mitjà o llarg termini de l'associació, caldria que es fessin primeres experiències per mitjà de tractats bilaterals. Mentre no s'hagi consolidat constitucionalment la UE, i/o no hagi atorgat un estatus 'ad hoc' als microestats, no seria bo per a Andorra contreure obligacions internacionals de caràcter irreversible."

Òscar Ribas i Reig
Excap de Govern i empresari

"La presidència belga de la UE entén la problemàtica andorrana: acostar-se a la UE, sense esdevenir-ne membre, i obtenir un acord que integri Andorra dins l'Europa comunitària per a les properes dècades sense que la seva especificitat i identitat en sofreixi. L'acostament a Europa és la primera prioritat política exterior per Andorra. És la meva voluntat que esdevingui una qüestió de consens."

Juli Minoves i Triquell
Ministre d'Afers Exteriors

Govern d'Andorra
Ministeri de Turisme i Cultura